דבר

דבר ששי
דבר השבוע
דבר אחר
משא

דבר יום שישי כ"ה בסיון תשנ"ה 23.6.95 גליון 21588
60 עמודים, המחיר 4.50 ש"ח (כולל מע"מ) באילת 3.85 ש"ח

בקיץ 1944 היה חיים נדי חניך קורס ספקי מחלקות בג'ושרה. לאחר 51 שנים הוא שב לשם. (עמ' 7)

פצצה על מדרגות הרבנות. לעשפרית אין פתרון לבעיית פסולי החיתון. אריה דיין (עמ' 7)

דבר אחר

נציג הממשלה לא הגיע להלווייתם של הנששים הבדואים כי חשב לתומו ששני האבות השכולים ינחמו אחד את השני

הקברניט הקוריאני עיכב הדיווח על ההתנגשות הימית במשך שעות

הבוקר יתחדשו החיפושים אחרי 27 אנשי הצוות של הספינה "מינראל דמפייר" ובהם תשעה ישראלים; בשעה 3.30 לפנות בוקר התנגשה ספינה קוריאנית בצידה של ספינת המטען הנושאת דגל ליבריה; מינראל דמפייר טבעה מייד; מזג האוויר הסוער מקשה על החיפושים; עד כה נתגלו שתי גופות אך הן טרם זוהו; את החיפושים מנהלים שלטונות יפאן

מאת נתי קיי־זילברמן

שעות ספורות לפני שהגיעה ליעדה בנמל פוהנג שבדרום קוריאה, טבעה האוניה "מינראל דמפייר", שנשאה דגל של התנ־קונג. בין 27 אנשי הצוות הנעדרים שלה, תשעה ימאים ישראלים, ביניהם רב החובל, אליס עידון.

האסון אירע ביום רביעי לפנות בוקר לפי השעון המקומי, בים הסיני, במרחק של 160 מייל מדרום לקוריאה. האסון נגרם כתוצאה מהתנגשות בין ה"מינראל דמפייר" לבין אוניה קוריאנית בשם "מאגדס", שפגעה בדופן של ה"מינראל דמפייר", סמוך לירכתיים.

בעת ההתנגשות שרר במקום מזג אוויר סוער, ועל המקום רבץ ערפל כבד. שני כלי השיט זיהו זה את זה, ותיאמו ביניהם מעבר. אולם בשל הראות הלקויה, אירעה ההתנגשות. ה"מינראל דמפייר" ירדה למצולות תוך דקות ספורות.

רב החובל של האוניה הפוגעת חזר מיד על מסלול הפלגתו, בנסיון לאתר ניצולים, אולם בשל הראות הלקויה נכשל גם נסיון זה. על פי הדיווחים מיפן, נראה כי רב

(המשך בעמוד 2)

האוניה "מינראל דמפייר" שטבעה (צילום אילוסטרציה: רוני שיצר, באדיבות "מעריב") משמאל למעלה: רב החובל אליס עידון

נעצר קטין החשוד ברצח עמית מולכו

מקסים אגרונוב, בן 18 מרחובות אותר אתמול אחרי כשבועיים של חיפושים; הוא נראה מוזנח ומורעב; "רבתי עם ההורים שלי, ולכן ברחתי", אמר מקסים לשוטרים

מאת רוני ברזילי

צוות החקירה המיוחד החוקר את רצח הנער עמית מולכו, עצר קטין החשוד ברצח. החשוד יובא היום להארכת מעצרו בפני שופט נוער.

"הוא ביקש מאיתנו כסף כדי לקנות אוכל. ריחמנו עליו, קנינו לו משהו והבאנו אותו לאנשי הרווחה באשקלון", סיפרו שתי נשים שפגשו בקניון באשקלון את הנער הנעדר מקסים אגרונוב, בן 18 מרחובות, שאותר לאחר כשבועיים של חיפושים.

אגרונוב נראה מוזנח, מוזנח ומורעב. "רבתי עם ההורים שלי, ולכן ברחתי מהבית", אמר אגרונוב לשוטרי אשקלון, שאספו אותו בניידת המשטרה.

הנער הועבר לידי אנשי צוות החקירה המיוחד, שחוקר את פרשת רצח הנער עמית מולכו, בן ה־16 מרחובות, שנמצא ביום שלישי ללא רוח חיים בפרדס, 300 מטר מביתו.

במשטרה מעריכים, כי חקירתו של אגרונוב תשפוך אור על פרשת הרצח של מולכו, התוסיף לחוקרי המשטרה פרטים לגבי אורחות הלילה האחרון בו היו השניים יחד.

אתמול, סמוך לשעה 1.00 בצהריים, ניגש אגרונוב לשתי נשים בקניון באשקלון, וביקש מהן כסף כדי לקנות לעצמו דבר מה לאכול. שתי הנשים ריחמו עליו, קנו לו אוכל, והחליטו שלא להשאירו לבד.

הן הובילו אותו לאגף הרווחה בעיריית אשקלון, מבלי שהתנגד לכך. שם הזדהה בשמו האמיתי. אחד מעובדי אגף הרווחה, משה ביטון, זיהה את הנעדר, והזעיק למקום את המשטרה.

לאגף הרווחה הגיע סגן מפקד משטרת אשקלון, רב־פקד אבשלום גיטמן. השוטרים אימתו את זהות הנער, והעבירו אותו לתחנת משטרת אשקלון.

בתחקיר הראשוני התגלה לאנשי משטרת אשקלון, כי אגרונוב הסתתר בימים האחרונים במבנה נטוש בפארק אשקלון. הנער הוביל את אנשי המשטרה למבנה, שם נמצאו מספר פריטי לבוש השייכים לו.

רפ"ק גיטמן העביר את הנער לידיו של ראש צוות החקירה המיוחד במשטרת מרחב השפלה, רפ"ק שלום לביא, ומפקדת היחה פילוסוף.

בכתב שתיים מוסר, כי עם קבלת ההודעה על איתורו של הנער באשקלון, ועל האפשרות שיועבר למטה משטרת מרחב השפלה ברחובות, צבאו צלמים וכתבים בפתחי תחנת המשטרה, והמתינו מפורסמת לנער.

סגן מפקד משטרת מרחב השפלה, סנ"צ דוד מנצור, מסר לכתבים שטרם בדרו להיכן יועבר הנער. "איננו רוצים את ההטרדות התקשורתיות עליו", אמר סנ"צ מנצור.

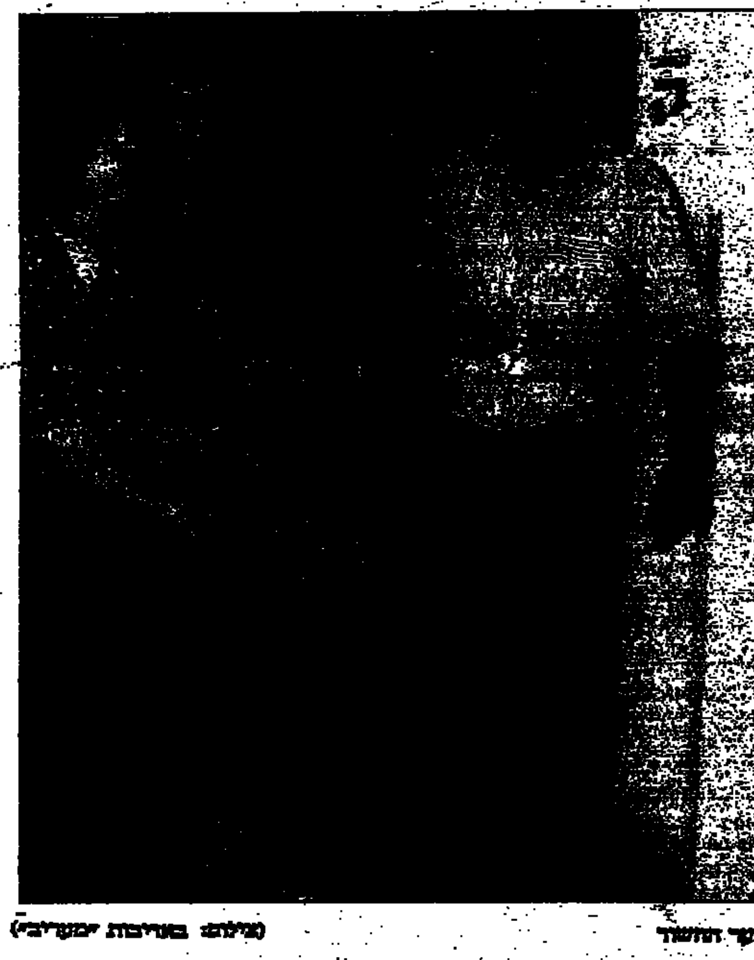

הנער החשוד (צילום: באדיבות "מעריב")

הרמטכ"ל הסורי ומשלחת הקצינים יצאו לוושינגטון

סגן נשיא סוריה ושר החוץ יצאו לטהראן – לעדכן האיראנים במו"מ עם ישראל

מאת כתבנו לענייני ערבים ואמן לוי

הרמטכ"ל הסורי, חיכמת אל־שיהאבי, יצא אתמול לוושינגטון בראש משלחת בת שישה קצינים, כדי להשתתף בשיחות הרמטכ"לים בין ישראל וסוריה.

שיהאבי אמור להיוועד לפגישה מקדימה עם שר החוץ האמריקאי, וורן כריסטופר, לפני פגישתו עם שחק.

המשלחת הישראלית תצא לארה"ב בתחילת השבוע. ביום שני ייפגשו חבריה עם המתאם האמריקאי, דניס רוס. במשלחת הישראלית חברים הרמטכ"ל רב־אלוף אמנון ליפקין־שחק, מזכירו הצבאי של ראש הממשלה האלוף דני יתום, וראש חטיבת תיכנון אסטרטגי באגף התיכנון תת־אלוף צבי שטאובר.

שיחות הרמטכ"לים ייפתחו ביום שלישי, והן יימשכו שלושה ימים. הרמטכ"לים ידונו בעקרונות סידורי הביטחון שעליהם הוסכם, שיכללו תחנות התראה, אזור מפורז ופריסת חיילי כוח בינלאומי. מקור סורי תיאר את הפגישה כ"מבחן כוונות לישראל".

בתום השיחות צפויה הולשה בדבר המשך שיחות בדרג נמוך יותר, בראשות קצינים בדרגות אלוף.

סגן נשיא סוריה, עבד אל־חלים חדאם, אמר אמש, כי ארצו מייחסת חשיבות רבה למפגש הקצינים. "המפגש הזה חשוב מאוד. אנו מקווים שיניב תוצאות חיוביות", אמר.

סגן הנשיא חדאם ושר החוץ, פארוק א־שרע, יבואו מחר לטהראן, וידונו שם בשיתוף פעולה סוריה־איראן. הם ישתתפו בישיבת הוועדה המשותפת לשתי המדינות, המתכנסת פעמיים בשנה. הם ידונו גם בהתפתחויות האזוריות במזרח התיכון. ייתכן שחדאם יפגש עם מנהיגי מחתרת עיראקים שיעיים, שמצאו מקלט באיראן, בהם האיישולה מוחמד באקר אל־חכים, העומד בראש ועדת המהפכה האיסלאמית העליונה של עיראק.

(ע). – בסוריה לא התלהבו מהידיעות על שסגן שר החוץ, יוסי ביילין, פועל לגיוס כספים מאירופה ומיפאן כסיוע לסוריה, לאחר שתחתום על הסכם שלום עם ישראל.

האלוף שגיא: רעות זה לא רק שם מקום

מאת אמן לוי

ראש אמ"ן, אלוף אורי שגיא, המסיים היום את תפקידו, אמר, כי "אם בעסקי לב עסקינן, אז לא קרדיולוגים דרושים לנו אלא טוהר לב, רעות צריך להיות לא רק שם של מקום. אני מסיים 33 שנות שירות קשות, תובעניות, מרתקות ומסעירות. לא לי להיות בעין הסערה, אבל לא כל הדברים ניתנים לבחירה חופשית".

אלוף שגיא אמר את הדברים בטקס חלוקת פרס השיבה יוצרת ע"ש אלוף־משנה עוזי יאיר.

זה הזמן לשנות.

מוסדות הלשכה משותקים בגלל סיכסוכים אישיים

חוטר ומיתר צריכים לפנות את מקומם

אל תוותרו על הזכות להשפיע

ד"ר חיים משגב לראשות הלשכה

- הבחירות ללשכת עורכי הדין בפתח. ב־28 ביוני יוכרע גורלנו.
- הצגתי את מועמדותי לתפקיד ראש לשכת עורכי הדין.
- זה הוא תפקיד חשוב. לא רק לציבור עורכי הדין בישראל, אלא לכל מערכת השלטון ואכיפת החוק.
- עמדתי לא אחת בראש מאבקים ציבוריים. תרמתי לכך שאנשים שאינם ראויים למלא תפקידים ברשויות השלטון יסולקו ממקומותיהם.
- הוכחתי אינטגריטי ציבורי ויושר אינטלקטואלי במשך שנותי הרבות במקצוע. סייעתי בשינוי נורמות פסולות רבות. לא פעם נטלתי על עצמי סיכונים אישיים בעמידתי אל מול פניהם של גדולים ותקיפים.
- נאבקתי, ועדיין אני נאבק, בכנות, ביושר, באומץ ובאחריות על השקפותי בהרבה תחומים. אסור לוותר. אין לנו לשכה אחרת.
- יש לשמור עליה. יש לטפח אותה. ללשכת עורכי הדין בישראל צריכה להיות עמדה גם בנושאים ציבוריים־לאומיים. אסור לה לשתוק כאשר עולות נורמות לאורחים. מעצרי־שווא של חפים מפשע, לדוגמא, צריכים להעיקה לראש המאבקים.
- אין עוד להפקיר את לשכת עורכי הדין בידי אנשים שכל רצונם הוא לתפוס בעמדות כוח לשם קידום עסקים פרטיים.
-מי שראשו במסחר - שיעסוק בכך. עורכי הדין צריכים להעמיד בראשם אדם שעוסק רק בעריכת דין. אחד משלהם. עורך דין שמופיע יום־יום בבתי המשפט, שמכיר את המציאות השוחקת ואת המלחמה על פרנסה ראויה.
- מעשיו והתנהגותו של הממסד העכשווי בלשכת עורכי הדין בישראל כבר נמאסו על כולם. הפלייה וקיפוח היו מנת חלקם של רוב עורכי הדין. רק יחידי סגולה נהנו מיחס מיוחד. כל מה שמיתר וחוטר־ישי אומרים זה על זה הוא נכון. שניהם צודקים. שניהם צריכים ללכת.
- צריך לסלק את אלה שתרמו לעליבותה של לשכת עורכי הדין בישראל. לפני שכל הבניין יקרוס. ציבור עורכי הדין ראוי להנהגה אמיצה והגונה יותר. רק כך אפשר יהיה למנוע את מה שקורה עכשיו למקצוע האהוב על כולנו.
- ביכולתי להשיב ללשכת עורכי הדין בישראל את מעמדה ואת כבודה ולרתום אותה לתפקידים של ממש בכל תחומי החיים. יש מה לעשות.
- תנו לי יד. כולנו רוצים בלשכה מסוג אחר.
- בכוחי לעשות זאת.

חיים משגב.

מועמדינו לוועד מחוז תל־אביב

שמואל סעדיה, תל אביב	יהונתן בוטה, רעות
חיים שפרן, רמת גן	שאול שוחט, קיראון
עצמון יניב, ראשון לציון	אמירה רבינסקי, רשל"צ
יעקב יעקובי, תל אביב	עניטא קיימן, פתח תקוה
רזיאל עמוסי, פתח־תקוה	שמואל סלפי, בני ברק
אריה סמרלי, נתניה	עמירם אלון, רעננה
יוסף עובדיה, כפר סבא	דוד שרם, הרצליה
משה נביזון, רמלה	משה זהבי, נתניה
חיים צורף, רחובות	חיים משגב, תל אביב
יצחק גמליאל (ג'ימי), ק. עקרון	

מועמדינו לוועד מחוז חיפה

אריה אבריאל, חיפה	טועמה עודה, כפר יאסיף
מוני עזורה, חדרה	זאב ליסון, קרית אתא
סאלח עבדאללה, עכו	שי יטיב, חיפה
מוחמד מסארוה, בקעה	יחיאל שמחון, חיפה
אילן גרטנר, חיפה	אריה מועלם, חיפה
יגאל נייפלד, חיפה	אליעזר פתרובסקי, חדרה
מוניר נבואני, ג'ולס	שלמה נשר, חדרה.

סיעת עצמאות ושינוי בלשכת עורכי־דין

LETICIA / נטעה

מכת מדינה: נשדדו 5 סניפי בנק

מאת כתב "דבר" ורוני ברזילי

שלושה בנקים נשדדו אתמול בגוש דן בתוך שעה אחת. השלל בשלושת המקרים הגיע ל־62 אלף ש"ח. בנק גוסף נשדד באשדוד, וסניף של בנק הדואר נשדד בקריית טבעון.

אתמול בעשר וחצי בבוקר, נשדד בתוך סניף "בנק הפועלים" ברחוב ז'בוטינסקי בבני־ברק שליה של חברת "שטראוס", שבא לבנק להפקיד כסף מזומן וצ'קים. צעיר חבוש קסדה היכה בבת אקדח בראשו של השליח וחטף מידיו שקית, שבה היו 47,500 ש"ח במזומן וצ'קים בסכום לא ידוע.

השליח נחבל קל בראשו וצוות אמבולנס מד"א טיפל בו והעבירו לטיפול בבית החולים בילינסון. השודד נמלט על אופנוע.

מקץ לא יותר מ־20 דקות נשדד סניף "בנק לאומי" ברחוב כצנלסון בגבעתיים. צעיר חמוש באקדח הגיח על דלפק הכספרית פתק, שבו היה כתוב "זה שוד", וקיבל ממנה כעשרת אלפים ש"ח. השודד נמלט ברגל. המשטרה בודקת את האפשרות, ששני הבנקים, בבני־ברק ובגבעתיים, נשדדו על־ידי אותו אדם.

כעבור כמחצית השעה, נשדד סניף בנק הדואר ברחוב בן גוריון באזור. גבר כבן 30 נכנס לסניף וביקש לכספרית: "זה שוד" – אולם הכספרית התעלמה ממנו. בתגובה, כיוון השודד את האקדח לראשה. הכספרית הגיבה. שכוונתו רצינית ומסרה לו שקית עם כ־5,000 ש"ח. היא לא נפגעה. השודד נמלט ברגל לכיוון כביש תל־אביב ירושלים.

באשדוד שדד צעיר, תושב העיר, סניף של "בנק איגוד", אך נתפס על ידי עובר אורח כאשר ניסה להימלט.

מחקירת המשטרה עולה, כי אתמול בחמש וחצי אחה"צ נכנס השודד לסניף בנק "איגוד", ברחוב הנשיא, כשעליו תיק צבאי ברזל. הוא ניגש לאחד הדלפקים ואמר לקופאית: "זה שוד, תני לי את הכסף". הקופאית מילאה אחר הוראותיו ומסרה לו 24,640 ש"ח. השודד הכניס את הכסף לתוך התיק ויצא תוך שניות מהבנק.

אלא שכאן חיכתה לו הפתעה: הפקידה פתחה בזעקות, "הוא שודד אותי, הוא שודד אותי". עובר אורח, עופר גולדרין (36), תושב גבעתיים, מנהל הקראוס בעירייה, שמע את הצעקות והסתער על השודד. הוא נאבק עמו והצליח תוך זמן קצר להשתלט עליו.

כשהגיעו השוטרים למקום, לא נותר להם אלא לאסוף את השודד המבוהל. בחיפוש שערכו השוטרים על גופו ובתיק נמצא הכסף שנשדד, סכין, כובע גרב, שמשום מה הוליט השודד שלא להשתמש בו, ופתק, שבו היה כתוב "זה שוד, תני את הכסף". להערכת המשטרה, תיכנן השודד להשתמש בפתק במקרה שלא יהיה לו האומץ לומר בקול רם "זה שוד".

השודד ביש המזל הודה בביצוע השוד, ובמשטרה בודקים אם יש לו קשר למעשי שוד אחרים, שאירעו באחרונה באיזור המרכז.

במשטרת אשדוד שיבחו את התנהגותו של האזרח, ששיפר במו ידיו את הסטטיסטיקה העלובה של המשטרה בעצירת מכת מעשי שוד הבנקים.

(ט). – צעיר בן 25, תושב בסמת־טבעון, נעצר אתמול כחשוד בביצוע שוד מזוין בסניף דואר בקריית טבעון.

ב־12 בצהריים, נכנס צעיר רעול־פנים חמוש באקדח־צעצוע לסניף הדואר ותוך איום, שדד סכום של אלף ש"ח במזומן ונמלט. המשטרה עצרה את החשוד, שברשותו נתפס האקדח־צעצוע. הוא נלקח לחקירה. בשעות הערב איתרה המשטרה מתבוא ליד ביתו של החשוד, שבו נתגלה על פי החשד שלל השוד.

כ־30 בנקים נשדדו בארץ מתחילת השנה. שר המשטרה, משה שחל, אמר אתמול, כי המשטרה רואה בהתרחבות התופעה "מצב חירום", והיא נערכת יחד עם הנהלות הבנקים לטיפול יעיל בבעיה.

רבין: תומך בהמשך קיום הנח"ל

מאת אמיר גורמן ודן הלוי

ראש הממשלה, יצחק רבין, אמר, כי הוא מחייב את המשך קיום הנח"ל. לדבריו, הכנסת יכולה להמליץ על ביטולו, אך אין ההמלצה מחייבת את הממשלה.

רבין דיבר אתמול בישיבת לשכת העבודה בבית המפלגה בתל־אביב. הוא אמר: "אני מתמודד על קיום הנח"ל ורואה מקום להמשך קיומו. מי שרוצה לחזק את ההתיישבות, צריך למצוא מקום שמשלב שירות צבאי לוחם עם הכשרה להתיישבות".

ההמלצות לחסל את הנח"ל ממשיכות לעורר מחאות חריפות בתנועות הנוער. יו"ר המועצה לענייני תנועות הנוער, ח"כ רן כהן, פנה לראש הממשלה, לרמטכ"ל וליו"ר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, כדי לקיים דיון דחוף בנושא.

ח"כ כהן תובע "לתת מענה מלא לכל הצרכים של תנועות הנוער, לפני החלטה על פירוק הנח"ל".

דובר המועצה לענייני תנועות הנוער, פיני בר־און, אמר: "כל תנועות הנוער בנויות על חינוך להגשמה בקיבוצים ובמושבים. הנח"ל מהווה את קו הסיום של חינוך זה. פירוקו יטול מתנועות הנוער את המטרה העיקרית, שאליה הן מתנבות".

עובדיה צור, מזכיר תנועת הנוער העובד והלומד, יצא נגד "דיקור הנדרה בתקשורת על חיסול הנח"ל". הוא הוסיף: "במקום לקרוא לחיסול הנח"ל, יש לפעול לשינוי מתכונתו הנוכחית, כדי להתאימה למציאות. בעידן השלום, יש מקום להגדיל את הנח"ל".

נבחרת ישראל בכדורסל הביסה את שוודיה – 62־87

עמ' 19

סערה בימין עקב הצעת שלום עכשיו לפצות מתנחלים

הג'יהאד מאיים לנקום על רצח פעיל בעזה

● עמ' 2 ●

09061071

هكذا من الأصل

مطابق للأصل

הקברניט

(המשך מעמוד 1)

עידון לישראל ביניה, בעליה של חברת הספנות הישראלית המטפלת בצוות הישראלי העובד בחברה הבלגית, בעלת האניה. עידון סיפר לישראל ביניה, כי הוא מפליג ב"הפיישיפ", כלומר שהכל מתנהל למישרין. אין כל בעיות עם הצוות או עם הספינה, ועל הימאים עוברת הפלגה נעימה.

רב החובל ועוד שניים מהימאים של ה"מינראל דמפייר" אמורים היו להתחלף בעוד ימים ספורים, כאשר היתה אמורה להגיע ליעדה. הצוות המחליף כבר יצא לדרכו. אתמול בבוקר קיבל הוראה לחזור, לאחר שנודע על האסון.

ה"מינראל דמפייר" עברה בפיקוח מינהל הספנות הישראלי מזה 3 שנים, ושימשה להובלת פחם לתחנת הכח בחדרה. היא הושקה ב־1986, היתה בעלת כושר מעמס של 165 אלף טון והוכנסו בה מיטב השכלולים הטכנולוגיים.

על טביעתה נודע למינהל הספנות בישראל אתמול בשעות הבוקר המוקדמות. במשרדי המינהל הוקם חדר מצב, שדאג לקבל עידכונים מאזור האסון ולדווח למשפחות הימאים.

כשהושלמה רשימת הימאים שהיו על האוניה, יצאו נציגים של מינהל הספנות בלווית עובדים סוציאלים ורופאים לבתי המשפחות. בחדר המצב נפרשו מפות של אזור האסון, ובשעות אחר הצהריים הצליח אלי שטרנברג, מפקח ימי במינהל הספנות, ליצור קשר עם רב החובל של האוניה הקוריאנית, ממנו קיבל את פרטי האירועים שגרמו לאסון.

המחפשים מתקשים במלאכתם בגלל מזג האוויר הסוער. עד אמש נמצאו שתי גופות עם חגורות הצלה, שעדיין לא זוהו, וכן שתי סירות הצלה הפוכות. הבוקר, עם אור ראשון, יתחדשו החיפושים, בתקווה למצוא ניצולים.

אנשי מינהל הספנות הסבירו אתמול, כי עפרות הברזל שנשאה בביטנה ה"מינראל דמפייר" הם בעלי משקל סגולי גדול ביותר. במצבים מסוימים, כל מטען כזה עלול לגרום לאוניה איבוד מהיר של יציבות וטביעה מהירה.

לדבריהם, חדירת מים לאוניה הנושאת מטען כזה, עלולה לגרום להתבקעותה. עוד הוסיפו אנשי המינהל, כי ה"מינראל דמפייר" עמדה בכל הקריטריונים של בטיחות השיט, כמתחייב מהחוק הבינלאומי, והיא אושרה על ידי מפקח ימי ישראלי.

חברת הספנות "י. ביניה", שעובדי הצוות הישראלים היו עובדיה, פירסמה אתמול הודעה בשם הבעלים "חברת בוסימר" הבלגית, בה נאמר כי הם מצטערים להודיע על טביעת האוניה, וחוששים שכל אנשי הצוות ירדו למצולות.

עם זאת, הביע בעל החברה תקווה שימצאו ניצולים, שכן היו מקרים בעבר שבהם נמצאו ניצולים גם כעבור כמה ימים.

ראש מינהל הספנות, אריה רונה, אמר כי התאונה נראית תמוהה. לדבריו, על פי הנוהל היה על הקברניט הקוריאני לדווח על התאונה באורח מיידי לחוף. לדבריו, ייחקר האירוע בדיוק.

אלפים השתתפו אמש בהלווייתו של בכיר החמאס בעזה. הם איימו כי יעשו פיגועים בתוך תל אביב (צילום: א.פ)

הג'יהאד האיסלמי מאיים לנקום על רצח פעיל הארגון בעזה

מאת מיכל סלע ורמי שני

מנהיג תנועת הג'יהאד האיסלאמי אמר אתמול בדמשק, כי אירגונו יפגע בתוך זמן קצר בישראל, נקמה על רצח מחמוד חוואג'ה, מבכירי האירגון ברצועת עזה.

חוואג'ה (40), שהיה אחראי לגדודי הצבאיות של האירגון ברצועה, נרצח אתמול בבוקר כשיצא מביתו לעבודתו במשרדי אונר"א, על־ידי שני מתנקשים רעולי־פנים, חמושים באקדחים עם משתיקי קול, מתוך מכונית נוסעת. בין עדי הראייה יש חילוקי דעות איזו מכונית היתה זו. המשטרה הפלסטינית פתחה בחקירה.

קרובי משפחתו מיהרו להאשים את ישראל ברצח. "הדעה הרווחת היא, שמשתפי פעולה עם ישראל הם שרצחו את חוואג'ה. הוא היה אדם מכובד ולא היו לו אויבים. קשה לציבור להעלות רקע אחר לרצח", אמר ל"דבר" עימאד אל פלוג, עורך עיתון החמאס, "אלוטן".

דעה כזאת הובעה גם בכרוז שפירסם אתמול ארגון הג'יהאד האיסלאמי, זמן קצר לאחר היוודע דבר הרצח. בכרוז מבטיח הארגון לנקום ברוצחים ו"לגדוע את היד הארוכה של ישראל בעזה."

התגובות לרצח כוללות גם פרשנות פוליטית: בין הארגונים האיסלאמיים היו אתמול שאמרו, כי "זוהי מזימה של ישראל, המסרבת להתקדם במימוש הסכם השלום. היא מחפשת תירוצים נוספים לדחות את השלמת ההסכם עד ה־1 ביולי", אמרו אתמול פעילים בעזה.

פאתחי שקאקי, המזכיר הכללי של הארגון, אמר אתמול בדמשק: "אנו מאשימים את המוסד הישראלי בביצוע פשע זה ומפנים אצבע מאשימה אל הרשות הפלסטינית, על שאינה מגינה על בני עמנו, על שהיא מנסה לפרוק מעליהם את נשקם ועל שהיא מאפשרת לסוכנים לפעול ברצועה. תגובתו של הג'יהאד האיסלאמי לרצח חוואג'ה תהיה מהירה. הישראלים לא יידעו מה הם ביטחון ושלום, כל עוד הם מטמינים חומרי־נפץ ויורים כדורים בבני עמנו".

אבו חוואג'ה היה, מבכירי המבוקשים ברצועה בתקופת האינתיפאדה. הוא ישב שש שנים בכלא בישראל ויצא כמה תקופות של מעצר מינהלי.

לפני כחצי שנה, הפעיל החמאס מתאבד נושא מטען נפץ, שביצע פיגוע קטלני בעמדת צה"ל הסמוכה לצומת קרני נצרים שבגוש קטיף, לאחר שהאשים את ישראל ברצח המחבל מוחמד האני העבד.

מקורות צבאיים רשמיים אמרו אתמול, כי בצה"ל לא הוכרזה כוננות מיוחדת בשל האשמת הארגון את ישראל בביצוע הרצח.

יותר מ־1,000 אסירים פלסטינים שובתים רעב

השייח' יאסין תומך בשביתת האסירים: חייבים לסיים את המאבק בהצלחה

מאת אריה דיין ועתים

יו"ר סיעת חד"ש בכנסת, ח"כ האשם מחמיד, נועד אתמול עם מנהיג החמאס הכלוא בישראל, השייח' אחמד יאסין.

יאסין השמיע באוזני מחמיד דברי ביקורת קשים על מדיניות הממשלה כלפי הפלסטינים, והביע תמיכה בשביתת הרעב של האסירים הבטחוניים.

"אם הרחוב הפלסטיני יתמוך במאבק האסירים ויגביר את הלחץ על ממשלת ישראל", אמר יאסין, "אפשר יהיה לסיים את המאבק בהצלחה".

פגישתם התקיימה בבית־החולים של בית הסוהר ברמלה, בו מאושפז מנהיג החמאס לטיפול במחלות מהן הוא סובל.

אחרי הפגישה קרא ח"כ מחמיד לראש הממשלה ושר הביטחון, יצחק רבין, לשחרר את יאסין. "אין טעם להמשיך להחזיק בכלא אדם כמוהו, המשותק כמעט לחלוטין, ששמיעתו וראייתו נחלשות והולכות, ושללא עזרה, אינו מסוגל אפילו להתהפך במיטתו", אמר ח"כ מחמיד.

"טועה מי שחושב, שאם אצא מהכלא, האלימות תגבר. כשהייתי חופשי, היתה הרבה פחות אלימות", אמר יאסין לח"כ מחמיד.

ח"כ מחמיד הביע תמיהה על שר המשטרה, משה שחל, לא אישר לראש עיריית אום אל פאחם, שייח' ראאד סלאח, להתלוות אליו בביקור.

בשיחתו עם מחמיד, שב מנהיג החמאס וטען, כי אינו יודע דבר על מקום הימצאה של גופת החייל אילן סעדון, אבל קבע, שבשום מקרה לא היה מסכים להשתחרר מהכלא בתמורה למסירת הגופה. הוא סבור, כי זכותה של משפחת סעדון לקבל את הגופה אינה מותנית בשיחרורו מהכלא.

"ישראל לא רוצה פתרון של שלום, היא מעוניינת ליישם רק את אותם סעיפים בהסכם אוסלו, שהם לטובתה", אמר השייח' יאסין. הוא גם מתח ביקורת על משטרו של יאסר ערפאת ועל בתי הדין הבטחוניים שהוקמו כדי לשפוט אנשי חמאס, וטען: "בשטחי הרשות הפלסטינית, נרמסות כל זכויות האדם. לא לשם כך נאבקנו נגד הכיבוש הישראלי".

"הסכם אוסלו עבור רבין וערפאת הוא כמו מינהרה. עצירה באמצע פירושה מוות, חזרה לאחור פירושה מוות. הם יכולים להציל את עצמם רק באמצעות הליכה קדימה", אמר יאסין.

שרות בתי הסוהר מסר אתמול, כי מתוך 3,334 אסירים בטחוניים, הכלואים בבתי סוהר בישראל, שובתים רעב 1,322 אסירים, חלקם בטחוניים וחלקם פליליים. נתונים אלה אינם כוללים את האסירים הבטחוניים בבתי כלא צבאיים.

נציב שרות בתי הסוהר, רב גונדר אריה ביבי, אמר אתמול בדיון, כי חלק מהאסירים הפלסטינים מצטרפים לשביתת הרעב למשך 24 שעות, ומפסיקים אותה לאחר מכן.

רק בכלא ג'נייד נמשכת השביתה מיום א' ברציפות, אבל גם שם, לדברי ביבי, הבריהג'יואר, החמאס וארגוני הסרוב "אוכלים ואינם שובתים". בכלא נפחא החלה השביתה ביום ב', וגם שם לא הצטרפו ארגוני הסרוב לשביתה.

סערה בחוגי הימין בעקבות הצעת "שלום עכשיו" לפיצוי המתנחלים

התנועה מציעה למתנחלים שיתפנו פיצויים בעלות כוללת של כ־4 מיליארד דולר

מאת כתב "דבר"

תנועת "שלום עכשיו" גיבשה תכנית לפינוי מתנחלים בגדה, ברצועת עזה וברמת הגולן. התכנית מציעה פיצוי למתנחלים, בעלות כוללת שבין 2.5 ל־4 מיליארד דולר.

נציגי התנועה נפגשו השבוע עם תושבי התנחלויות בגדה, שבכוונתם לשוב אל בתיהם בישראל, וסוכם על הקמת עמותה לטיפול בפינוי מתנחלים.

"שלום עכשיו" קראה לראש הממשלה, יצחק רבין, "להסיק מסקנות" מדבריו על עלות ההתנחלויות, ולאמץ את תכנית התנועה.

"פינוי סיני תוכנן בחופזה וגרר טעויות רבות, שניתן היה למנען על ידי הערכות מראש. מטרת הצעת של שלום עכשיו היא למנוע חזרה על טעויות אלה. ניתן לתכנן הליך הדרגתי, שיאפשר לתושבי השטחים ורמת הגולן לדעת כבר עתה מה צפוי להם לכשיגיע הפינוי", נאמר בהודעת התנועה.

התנועה טוענת, כי "בתנאי אי־הוודאות הנוכחיים, תושבי ההתנחלויות בשטחים והגולן מוחזקים כבני־ערובה בידי הממשלה. קבלת תכנית הפיצויים תהפוך אותם אדונים לגורלם".

"שלום עכשיו" מציעה להקים מינהלת פינוי, שתעבוד בתיאום עם פסיכולוגים, כלכלנים ומשפטנים. הצעת הפיצויים שבתכנית הפינוי כוללת שני מסלולים: עבור המתנחלים במיגזר העירוני, ומסלול אחר עבור תושבי המיגזר הכפרי.

תכנית הפינוי הפיצויים של "שלום עכשיו" גררה גל של תגובות קשות מצד חברי הכנסת של הליכוד. ח"כ סילבן שלום אמר: "מעשיה של שלום עכשיו, לפתות מתיישבים לעזוב את ביתם, בכסף רב, הוא מעשה נבלה". לדבריו, "מעשים מסוג זה, אילו היו נעשים כלפי הערבים, כדי שיעזבו את הארץ, היו נתקלים בהפגנות זעם וכינויי גנאי קיצוניים ונוראים מצד שלום עכשיו".

מצליף סיעת הליכוד, ח"כ דוד מגן, פנה לשר הפנים ולרשם העמותות, וביקש למחוק את העמותה של "שלום עכשיו" לפינוי המתנחלים. גם יו"ר המפד"ל, ח"כ זבולון המר, תקף את ההצעה. לדבריו, "ההצעה בזויה, ומטרתה להציג את חלוצי ישראל כמי שמתמקחים על כסף, לסכסך ולהפריד ביניהם".

מאור: מבינה למתנחלים

על דברי רבין ביחס לעלות ההתנחלויות, הגיבה גם תנועת "גוש השלום". דובר התנועה אמר: "ההשתלחויות המילוליות של ראש הממשלה במתנחלים אינן אלא מסך עשן, המסתיר את אי־נכונותו לנקוט נגדם צעד מעשי כלשהו. ראש הממשלה אינו מוכן לפרק אפילו התנחלות אחת ולסלק את מעריצי גולדשטיין מלב חברון. רבין מוכן לבזבז סכומי כסף אדירים על סלילת דרכים מיוחדות למתנחלים ונמנע מלהגיע, גם כשהם מבצעים פרובוקציות לאור היום, כפי שעשו עתה ליד התנחלות ברקן".

ח"כ ענת מאור (מרצ) אמרה אמש, ש"צריך להפריד בין תהליך השלום והמדיניות של הממשלה, לבין הצורך לגלות רגישות והבנה כלפי המתנחלים".

"יש לנהוג במשנה זהירות כלפי המתנחלים, ולהימנע מהצהרות, שיוצרות דה־לגיטימציה כלפיהם", אמרה מאור.

חייבת עוד 4 מיליון שקל

ההסתדרות העבירה 2 מיליון ש"ח לאיגודים המקצועיים הפלסטיניים

מאת אפרים דוידי

גזברות ההסתדרות העבירה בימים האחרונים עוד 2 מיליון ש"ח למטה הפדרציה של האיגודים המקצועיים הפלסטיניים בשכם. זהו הסכום השני שמעבירה ההסתדרות לאיגודים בעקבות ההסכם שנחתם בין הצדדים במרס האחרון. לפני חודשים אחדים היא העבירה 2 מיליון ש"ח.

בהתאם להסכם, ההסתדרות היתה אמורה להעביר 8 מיליון ש"ח עד תחילת יוני השנה, אך בעקבות מה שתואר בהסתדרות כ"מצוקה כלכלית חריפה", היא לא עמדה בתשלומים ועד סוף מאי היא העבירה רק רבע מהסכום. לא נמסר תאריך להשלמת פרעון החוב של ההסתדרות, אך יו"ר ההסתדרות, ח"כ חיים רמון, התחייב בפני חבר הנהגת ההסתדרות, בנימין גונן, בישיבה האחרונה של המוסד ביום ראשון, "כי כל החוב ישולם עד סוף הקיץ".

אי־העברת הכספים – מחצית מדמי האירגון ששילמו העובדים הפלסטיניים המועסקים בישראל מאז הסכמי אוסלו – גרמה למשבר אמון בין הצדדים. מתנגדי ההסכם עם ההסתדרות בפדרציה הפלסטינית הפעילו לחצים כבדים על ההנהגה, העומדת איתנה מאחורי ההסכמים.

ח"כ הירשנזון מאשר: ז'ק אביטל תקף את השרה שולמית אלוני

מאת נח זבולוני

ח"כ אברהם הירשנזון מהליכוד, שהיה עד לתקיפתה של השרה שולמית אלוני בניו־יורק, מאשר, שז'ק אביטל אכן תקף את השרה והביע פליאה על כך, שח"כ אריה דרעי מש"ס יצא להגנתו של התוקף.

בראיון שהעניק לשבועון היהודים "ישראל שלנו", המזוהה עם הימין הקיצוני והב"ד והיוצא לאור בניו־יורק, אמר ח"כ הירשנזון: "יהדות התפוצה אינה רובוט. עלינו להאזין גם לדעות, שאינן מוצאות חן בעינינו. יהודי ארצות־הברית צריכים להבין, ששולמית אלוני מייצגת את מדינת ישראל."

לירון פולק שמת ממחלה ממארת ושוחרר בכפייה מצה"ל – הוכר כחלל

מאת און לוי

בעקבות פנייה של ח"כ רן כהן ליועץ המשפטי לממשלה, החליט צה"ל להכיר בלירון פולק ז"ל, שחלה תוך כדי שירותו הצבאי ומת לאחר ששוחרר בכפייה, כבחלל צה"ל ולהכיר במשפחתו כבמשפחה שכולה. ח"כ כהן פנה ליועץ המשפטי בבקשה לקבוע כללים לשחרור חיילים בכפייה מצה"ל.

לירון פולק התגייס לצה"ל במרס 1992 והפרופיל הרפואי שנקבע לו היה 97. בנובמבר 1992 הוצב לשירות בגבול הצפון. בינואר 1993 התלונן על כאבים בחזה וקוצר נשימה. בפברואר קבע רופא במרפאה צבאית, כי הוא סובל מהתקררות ונתן לו אקמול. פולק חזר ליחידה, חש ברע וכשפנה לחובש, הורה לו זה להפסיק הפעילות המבצעית ולנוח. לאחר מכן הופנה שוב לרופא שאמר לו להמשיך לקחת אקמול. פולק חזר ליחידה, חש ברע, והועבר לתפקידי שמירה באזור מסולה.

במרס 1993 הגיע עם יחידתו לפעילות מבצעית בדהיישה. הוא התמוטט, פונה לרופא אולם בבדיקה לא נמצא דבר. למחרת התמוטט שוב וחובש היחידה הפנה אותו לבית החולים "הדסה", שם אובחן גוש גדול בריאותיו. הוא עבר ניתוח ושלושה ימים אחר כך הגיעו נציגים של צה"ל וביקשו לשחררו מהצבא. אמו של החייל התנגדה, פנתה אל סגן שר הביטחון מוטה גור ואל ח"כ רן כהן ובלחצם הוחלט שימשיך לשרת בצבא. בינואר 1994, כשפרצה שוב מחלתו, הוחלט לשחררו מהצבא. ביולי 1994 מת.

סקר בשטחים: רוב הפלסטינים תומכים בשלום, אך לא בוטחים ברבין

(עתים). – הפלסטינים תומכים בתהליך השלום וביאסר ערפאת, יו"ר הרשות הפלסטינית, אולם אינם סומכים על ראש הממשלה, יצחק רבין – כך עולה מממצאי סקר דעת קהל, שפירסמה אתמול סוכנות הידיעות הפלסטינית העצמאית. בסקר השתתפו 1,397 אנשים בגדה וברצועה.

74.9 אחוזים מהנשאלים תומכים בקיום שיחות בנושא הרחבת הסמכויות של הרשות הפלסטינית בגדה וברצועה. 16 אחוז מתנגדים לשיחות, והשאר אמרו, כי אין להם דעה.

52 אחוזים שבעי רצון מתיפקודו של יאסר ערפאת כראש הרשות הפלסטינית, 24.7 אחוזים חושבים, כי תיפקודו בינוני ו־13.9 אחוז אמרו, כי אינם מרוצים.

80.1 אחוזים מהנשאלים אינם מאמינים בכנותו של יצחק רבין ו־9.9 אחוזים אמרו, כי הם סומכים על ראש הממשלה.

לשאלה אם יש להמשיך בפיגועי ההתאבדות של החמאס והג'יהאד האיסלאמי נגד ישראלים, ענו 52.3 אחוזים מהנשאלים "לא".

משה יעלון ימונה היום לראש אמ"ן

מאת און לוי

היום יתקיים טקס חילופי ראש אגף המודיעין של צה"ל בלשכת הרמטכ"ל בתל־אביב, בנוכחות ראש הממשלה יצחק רבין. לתת־אלוף משה (בוגי) יעלון ימסור כתב המינוי לתפקיד החדש והוא יועלה לדרגת אלוף. הרמטכ"ל ימסור לאלוף אורי שגיא כתב המבכל את מינויו לתפקיד.

בטקס רשמי, שיתקיים מאוחר יותר בבסיס הכבשה של חיל המודיעין בגלילות, ייפרד אגף המודיעין מהאלוף שגיא, שעמד בראשו בארבע השנים האחרונות. ראש אמ"ן היוצא וראש אמ"ן הנכנס יסקרו משמר כבוד ויקראו פקודות יום מטעמם.

פיס חזק

(עתים). – בהגרלת פיס חזק מס' 25/95 שנערכה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:

ב־1,000,000 ש"ח זכה כרטיס מס' 144323.

במכונית זכה כרטיס מס' 460381.

ב־5,000 ש"ח זכו כרטיסים מס' 593207, 283160, 189884, 843691, 799839, 822341, 008148, 832498.

ב־1,000 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־5 הספרות 46325, 43324, 74182, 53080, 07676, 06973, 43134, 81823, 65036, 55895, 87047, 03182, 52958, 72212, 32814, 16223, 23241, 01484, 66034.

ב־100 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־3 הספרות 191, 681, 026, 186, 909.

ב־24 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים ב־2 הספרות 36, 35, 20, 11, 48.

ב־8 ש"ח זכו כל הכרטיסים המסתיימים בספרות 0, 9.

מזג האוויר

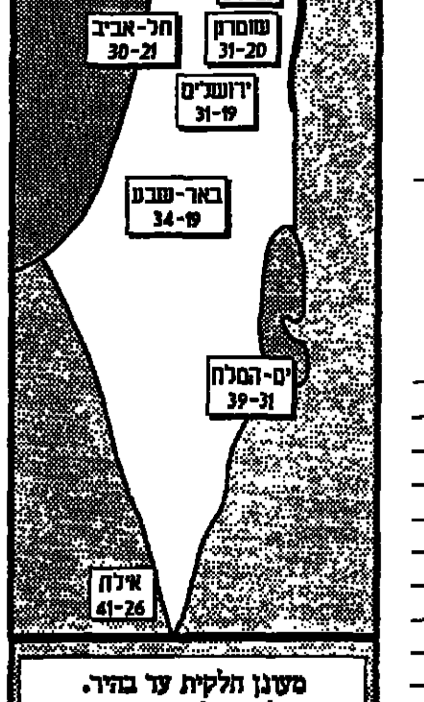

מעונן חלקית עד בהיר. עם עלייה של הטמפרטורות.

חברת החשמל לישראל בע"מ

ח"ע חשמל – שירות טלפוני להודעות על תקלות 24 שעות ביממה

ירושלים	02-580666
תל־אביב	03-5633777
חיפה	04-647777
אילת	07-372191
אשדוד	08-511688
אשקלון	07-770088
אריאל	03-9366345
	03-9366346
	03-9366347
באר־שבע	057-462666
בית שמש	02-911669
טבריה	06-792275
חדרה	06-223133
כרמיאל	04-881731
נהריה	04-933555
נתניה	09-602988
עפולה	06-423333
פתח־תקוה	03-9394488
צפת	06-970211
ראשון־לציון	03-9632488
רחובות	08-371366
רמלה	08-221313
רעננה	09-906188

התזמורת הפילהרמונית הישראלית

תל־אביב, 03-5251502 חיפה, 04-664167 ירושלים, משרד "בימות" 02-240896

הודעה חשובה

על שינוי תאריכי ה"רקוויאם" מאת ורדי בפילהרמונית

עקב הודעתו הפתאומית של המנצח ריקרדו מוטי על אי יכולתו להגיע לישראל, נערכה התזמורת הפילהרמונית הישראלית ומנהלה המוסיקלי זובין מהטה לקיום הקונצרטים בניצוחו של מאסטרו מהטה, במועדים החדשים כלהלן:

ירושלים: יום א', 9 ביולי בשעה 20:30 (במקום 27 ביוני)
ת"א סדרה א': יום ב', 10 ביולי בשעה 20:30 (במקום 26 ביוני)
ת"א סדרה ב': יום ג', 11 ביולי בשעה 20:30 (במקום 28 ביוני)
ת"א סדרה ג': יום ד', 12 ביולי בשעה 20:30 (במקום 29 ביוני)

עם קהל המנויים שלנו ורוכשי הכרטיסים הסליחה

הנהלת
התזמורת הפילהרמונית הישראלית

קונצרט א־קפלה עם המקהלה הפילהרמונית מפראג אשר תוכנן ל־30.6.95

מתבטל

רוכשי הכרטיסים מתבקשים לפנות לקופת התזמורת להחזר כספם

שרה ויעקב שגב — ברל ודויד שוורץ
תל־אביב — קיבוץ עמיעד
שמחים להודיע על הולדת
הנכדה
בת לענת ויאיר
בי"ח פוריה, יום רביעי, כ"ג סיון תשנ"ה – 21.6.95, שעה 16.30

לחברינו שרה ויעקב שגב
ברכות להולדת
הנכדה
"בית דבר"

דבר DAVAR دافار

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל
עיתון עובדי ישראל
מייסד ועורך ראשון: ברל כצנלסון
עורך ראשי: רון בן־ישי
המו"ל: "דבר בע"מ"
נדפס ב"דפוס החדש" בע"מ — רחוב חומה ומגדל 2, ת"א
המערכת והמנהלה תל־אביב — סניפים:
רחוב שוקן 45 ת.ד. 199, מיקוד 65233 — ירושלים: רחוב הלל 16
טלפון: 03-5286141 (6 קווים) — טלפונים: 02-256873, 02-256589
פקסימיליה: 03-6294783 — חיפה: רחוב הנביאים 27
מחלקת המודעות, טלפונים ישירים — טלפון: 04-620111
5286156, 5281860, 6298032 — רחובות: רחוב הרצל 168
פקסימיליה מודעות: 03-6298032 — טלפונים: 08-451381, 08-453798
טלפון לפניות הציבור 07.00-22.00, 03-5286141 — הפצה "נר" 03-377056
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי יד

רוב צוות ה'מינראל דמפייר' ישן בעת ההתנגשות עם הספינה הקוריאנית

מאת סוכנויות הידיעות

ים סוער מקשה על המשך החיפושים אחר ימאי אניית המשא TAMPIER MINERAL, המניפה דגל ליברי, ששקעה למצולות בעקבות התנגשות ימית עם אניית משא קוריאנית כ־300 קילומטרים דרומית לנמל פאגאנג שבקוריאה.

מרכז ההצלה ביפאן נמסר ששתי הגופות שנמשו מן הים, הועלו על כלי שיט שיועבר ליפאן לצורך זיהוי.

במסיבת עיתונאים שכונסה במינהל הספנות בחיפה נמסר שהחיפושים אחר 27 אנשי צוות האניה, ביניהם רב החובל ותשעה אנשי צוות ישראלים, עשרה ימאים מהפיליפינים, חמישה ימאים מרומניה ושלושה מבלגיה, נמשכו באופן אינטנסיבי עד רדת החשיכה.

למקום האסון הוזנקו ספינות משמר קוריאניות וכן אניות המשייטות באיזור ומסוק, שעסקו בחיפושים אחר נעדרים.

ראש מינהל הספנות אריה רונה אמר כי יש להניח שבמקרה זה נגרמה התאונה מחמת טעות אנוש, אך הדברים יתבהרו לאחר קבלת מידע וחקירת אנשי צוות האוניה הקוריאנית "מדראס" שהתנגשה באוניה "מינראל דיימפר".

מומחים לספנות שבחנו את נסיבות ההתנגשות הימית בים הסיני מביעים חשש לגורל אנשי הצוות האוניה כיוון שההתנגשות ארעה סמוך לשעה 3:30 בלילה, שעה שרוב צוות האוניה, להוציא האנשים שהיו על משמרתם, נמו את שנתם בתאיהם.

האוניה הדרום קוריאנית היא בעלת כושר מעמס של 150 אלף טון והיא נבנתה באותה מספנה שבה נבנתה האוניה מינרל דמפייר שהיתה בעלת כושר מעמס של כ־180 אלף טון ועמדה במבחנים קשים המוכרים לימאים בהובלת עפרות ברזל או פחם בתיפזורת המוגדרים כ"מיטענים קשים".

האסון הימי האחרון שידע צי הסוחר הישראלי התרחש בחורף 81' בעת שאוניית המשא הישראלית מצדה, שבבעלות חברת צים, שקעה במצולות יחד עם 24 אנשי צוות ב"משולש ברמודה".

אנשי הצוות הישראלים

המלים נתקעו בגרונו של סוכן האונייה בחיפה, ישראל ביניה, שעה שמסר את שמותיהם של הנעדרים הישראלים כשאמר "הכרתי כל אחד מהם אישית. אנחנו משפחה אחת. זו מכה קשה למשפחות ולחברה".

רב־החובל פיליפ עירון, בן 53, מאילת נולד בבריסל, בלגיה. הוסמך לרב־חובל בספטמבר 1970. בוגר בית הספר לקציני ים בעכו ב־1961, עובד רשות הנמלים. שימש נתב ומנהל מחלקת ים בנמל אילת וכיהן כחבר מועצת עיריית אילת. פיליפ עירון נהג להפליג מדי פעם בים ואמור היה להעביר היום את הפיקוד על האוניה לידי רב־חובל ארנון טורין, שהיה בדרכו בדרך האוויר לנמל הקוריאני.

רבי־חובלים ומומחים לספנות אמרו כי האוניה, שהיתה עמוסה בעופרת ברזל בתפזורת בדרכה מברזיל לקוריאה הדרומית, היתה אניה ענקית. אורכה כ־260, מתנשאת לגובה של כ־10 קומות, שכ־18 מטרים ממנה שקועים בים. היא שקעה, להערכתם למצולות, תוך דקות, לאחר שבמהלך ההתנגשות הימית עם האוניה הדרום קוריאנית מדראס, נגרם בקע בגוף האוניה.

בחדר המצב, שהופעל במינהל הספנות והנמלים בחיפה, התקבצו ובאו עשרות עתונאים וצלמי טלוויזיה, בנסיון לדלות כל פיסת מידע על הנעדרים, אנשי צוות האניה ששקעה למצולות.

במהלך האסון של טביעת האוניה "מינרל דמפייר", יושמו הלכה למעשה לקחים שהופקו רק לפני מספר שבועות, במהלך תרגיל להפעלת חדר מצב בעת אירוע ימי. זאת, במהלך כנס בינלאומי, בהשתתפו נציגים מישראל, קפריסין ומצרים, שעסק בסימולציה בין מדינות, למקרה של אירוע ימי, הקשור בזיהום הים.

הצוות הישראלי באוניה

מאת אורי שורון

אנשי הצוות הישראלים שהיו באונייה "מינרל דמפייר", שטבעה בים הסיני:

■ רב החובל פיליפ עירון, בן 53, יליד בלגיה. בעל ותק של כ־35 שנים בים. היה נתב וראש מחלקת ים בנמל אילת.

■ שאול בנטוב, בן 57, מתל־אביב, מכונאי ראשי. בעל ותק של כ־36 שנים בים.

■ אורי ברגר, בן 59, מקריית אתא, קצין האלחוט. כ־36 שנים בים, יליד ישראל. אב לשני בנים ובת, בני 25־30. מהנדס מכונות. התגורר בעבר עם משפחתו בימית ולאחר הפינוי עקר לקרית אתא. שכן סיפר, שמשפחת ברגר היא משפחה מאוד מגובשת. בהיוודע דבר התאונה, הסתגרו בני המשפחה בביתם.

■ ליאוניד קפליאנוב, בן 44, מעכו, קצין החשמל. עלה לישראל לפני כחמש שנים.

■ משה קול, בן 52, מקריית מוצקין, רב המלחים. בעל ותק של כ־36 שנים בים. אב לארבעה. אשתו סימה מיהרה אתמול בבכי, בעוד בנו אלון, בן 22, סיפר: "אבא שלי אוהב מאד את הים ואת העבודה. דיברתי אתו בטלפון יום לאחר שעזב את ישראל. זה היה לפני חודשיים. הוא טס לברזיל והצטרף להפלגה. עד גיל 14 הצטרפתי אל אבי בהפלגות, ואני מכיר את הסכנות ואת חוסר האונים שבמצבים כאלה".

■ יצחק הרוש, בן 39, משכונת הכרמל, מלח כשיר. 23 שנות עבודה בים.

■ דוד דינר, בן 59, מחיפה, מכונאי. כ־35 שנות ותק ימי. בני משפחתו מיהרו אתמול להסתגר בביתם וסירבו לשוחח עם זרים.

■ עמרם אסיאס, בן 61, מקריית ביאליק, טבח האונייה. ותק של 30 שנה. אב לעשרה וסב לשישה נכדים. היה אמור לשוב השבוע בטיסה לישראל, עם סיום תפקידו באוניה. בנו החייל אמר: "מיד כששמעתי את שם האונייה בחדשות ברדיו, הבנתי שאבא שלי מעורב בתאונה". בני המשפחה היו צמודים כל העת למכשיר הרדיו.

■ יהודה חזן, בן 60, מקריית חיים, מלצר האונייה. בעל ותק של 30 שנות עבודה בים.

קשר טלפוני אחרון לפני שלושה ימים

במסיבת עיתונאים שכונסה במשרדי חברת ביניה, מסר מנכ"ל החברה, ישראל ביניה, כי הקשר הטלפוני האחרון שקיים עם רב־החובל האוניה, פיליפ עירון, היה ב־19 ביוני. רב־החובל דיווח שצוות האוניה מאושר ושמח לקראת הגעתם הצפוייה לנמל בדרום קוריאה לאחר 42 ימי הפלגה מברזיל. רב החובל ביקש מסוכן האוניה בחיפה להקדים את בואם של רב החובל ארנון טורין וארבעה מאנשי צוות ישראלי שאמורים היו להחליפם עם הגיעו לנמל היעד בדרום קוריאה.

האוניה היתה מעמסה בעפרת ברזל בתיפזורת [illegible] האוניה ביצעה הפלגות ימיות רגילות בעבר

שמעון פרס בא לבית משפחת רב החובל הנעדר פיליפ עירון ועידכן את בני המשפחה. בתמונה: עם בנו של הנעדר (צילום: יהודה בן יתח, באדיבות "מעריב")

רב חובל טורין היה בדרכו לקוריאה להחליף את עירון כשנודע על האסון

הטבח שהיה אמור להצטרף לאונייה: אני פוחד מהים, כשהוא סוער אני משוחח אתו

מאת אורי שורון

יומיים לפני שטבעה אונייתו, שוחח רב־החובל, פיליפ עירון, מלב ים עם מנכ"ל החברה שבה עבד, ישראל ביניה. "הוא סיפר לי כמה הוא נהנה מן ההפלגה. הוא שיבח את הצוות ואת התפעולה של 'מינרל דמפייר'. פיליפ אמר לי, שעוד 32 שעות הוא יגיע לנמל היעד, פוהנג שבקוריאה", סיפר מנכ"ל "ביניה, חברה לספנות בע"מ" מחיפה.

אתמול בשעה 7.30 בבוקר, צילצל [illegible] החברה הבלגית "בוסמוד אקסמה", בעלת האונייה. הם סיפרו שה"מינרל דמפייר" התנגשה באונייה קוריאנית וטבעה. האסון קרה יום לפני סיום ההפלגה, במרחק של 250 ק"מ מחוף קוריאה.

האונייה הופעלה עד לאחרונה על ידי חברת הפחם הישראלית, הביאה פחם מדרום־אפריקה למוח שבתחנת הכוח בחדרה. בהפלגתה האחרונה היא הפליגה בקו שונה, מברזיל לקוריאה, עם מטען של עפרות ברזל. חברתו של ביניה מייצגת את החברה הבלגית בכל הקשור לצוות הישראלי.

האונייה, בעלת כושר מעמס של 165 אלף טון, נבנתה לפני שמונה שנים והיא מוגדרת כמודרנית וגדולה. היא יצאה לפני 42 יום מברזיל לעבר קוריאה, כשהיא נושאת עפרות ברזל ובה 27 אנשי צוות, תשעה מהם ישראלים.

[illegible] רב החובל ארנון טורין, [illegible] אתמול מישראל בדרכו לקוריאה, שם היה אמור להחליף את רב החובל פיליפ עירון. בהיוודע דבר האסון, מיהרה אשתו אסתר אל משרדי החברה בדרך העצמאות בחיפה. "בעלי עוד לא יודע מה קרה. שילחו טלקס לנמל התעופה בציריך שלא להמשיך לקוריאה. האסון הזה יושב לי קצת על המצפון, כי בעלי היה צריך להצטרף לצוות", אמרה.

דוד לוי, טבח, היה אמור לטוס היום לקוריאה כדי להצטרף אל חבריו שבאונייה. "הבת הקטנה שלי, בת 5, אמרה לי אתמול: 'תיקח אותי לגן לפני שאתה מפליג'. בשעה 11, שמענו ברדיו שהאונייה טבעה, אז הבת אמרה לי: 'אבא, אני עצובה, אבל גם שמחה שלא הפלגת'. החברים שלי נמצאים שם. חמש שנים אני אתם ביחד. הרבה פעמים פחדתי בים באותה אונייה. אונייה של 300 מטרים, אונייה ענקית. בים היא לא שווה כלום. כן, אני מפחד מהים. כשהוא סוער בלילות, אני משוחח אתו".

לוי, אב לארבעה וסב לנכד בן שלושה חודשים, הודה, כי ביטחונו העצמי התערער בעקבות האסון. ידיו רעדו כאשר הוא דיבר על חבריו. "הדרך היחידה היא להישאר בבית ולהישאר בחיים. כבר איבדתי הרבה חברים", אמר.

שר החוץ בא לעדכן את משפחת רב החובל

(ע). שר החוץ, שמעון פרס, ביקר אתמול בביתו של רב החובל פיליפ עירון, שאונייתו טבעה אחרי שהתנגשה עם אוניה אחרת בים הסיני, ועדכן את המשפחה על אודותיו.

בצאתו מבית רב החובל אמר השר: "איננו יודעים הרבה על האירוע. נמצאו שתי גופות. לא יודעים את גודלם של יתר הניצולים. אם יש חדשות, הן אינן מעודדות. שום דבר איננו סופי עד שיסתיימו החיפושים".

"למשרד החוץ יש חדר מצב, העוקב אחר כל מה שקורה. האוניה היתה מלאה בעופרת ברזל, ובמקרה של התנגשות, התוצאה היא קטלנית", אמר שר החוץ.

[illegible] רב החובל פיליפ עירון [illegible] בנמל אילת, נתב הנמל ומנהל מחלקת התפעול.

הוא גם חבר מועצת עיריית אילת מטעם סיעת "אילת" ומזוהה עם מפלגת העבודה. בשנים 88־93' היה סגן ראש עיריית אילת ופעיל בוועדות העירייה.

מאות מחפשים את הילדה הנעדרת אסתר אסיאס

כאילו בלעה אותה האדמה

מאת נגה קינן

החום היה כבד. המחפשים מותשים מההליכה בתוך העשבים של הירדן ההררי. מכל עבר עלו צעקות בעברית ובאמהרית: "אסתר! אסתר, איפה את?"

מלבד הד קלוש, לא היתה תשובה. כאילו האדמה בלעה את הילדה הקטנה [illegible], אסתר אסיאס.

בצהריים התקבצו כל הכוחות בחפ"ק, שהוקם במיוחד ליד גדות הנהר. שוטרים, מתנדבים, וגם 80 מאנשי העדה האתיופית מכרמיאל. אלה באו באוטובוסים, במאורגן, להצטרף לחיפושים. האתיופים באו מצויידים במקלות, לחפש בתוך השיחים.

"אנו מקווים שהיא מסתתרת, ולא טבעה", אומר נצ"מ מאיר פרומה, מפקד מג"ב צפון, שמרכז את החיפושים. הוא עושה מאמץ עליון לנסוך מעט אופטימיות במאות המחפשים, הנמצאים על סף יאוש.

בבוקר התמוטט האב, שהר, ועם אשתו פונה לבדיקת רופא. הוא חזר כעבור כמה שעות, לאחר שהתאושש. ליד חברי קרובים. "גם הם עייפים מההליכה בשטח המסולע", אומר איש משטרה בהתפעלות, "אבל הם אינם מקטרים כמונו על החום והיתושים".

מחוות "בת יער" ליד צפת, הגיעו מתנדבים בלנדרוברים חורשים, המסוגלים לטפס על כל מכשול ונקיק. [illegible] חורשים כל שביל על צלע ההר, ואת המדרונות התלולים של הירדן ההררי.

שר המשטרה הגיע אף הוא, קצת להצטלם ובעיקר להדגיש בנוכחותו לשוטרים, כמה חשוב למצוא את הילדה חיה ובריאה. אין צורך בדיבורים. לכולם, משוטר ואיש מג"ב עד אחרון המתנדבים, ברור שמוכרחים למצוא אותה, אפילו הדבר ייקח עוד ימים ולילות רבים.

"אנחנו סומכים עליה, שתצליח להשאר בחיים. יש לה יכולת הישרדות גבוהה", אומרים במשטרה. בת העדה האתיופית רגילה לאקלים כזה ולשטח קשה. "היא יכולה ללכת יותר קילומטרים רבים, ולא יקרה לה כלום. זה שונה מילדה שנולדה כאן. לאנשים אלה כוח הישרדות בלתי רגיל, בעיקר כוח פנימי", אומרים במשטרה.

"המחפשים אובדי עצות, משום שבשטח מסולע, קשה להתחקות אחר עקבות", אומר נצ"מ פרומה. "אבל נמצא אותה, סמוך עלינו. רק שתתן סימן חיים כלשהו".

בידי המחפשים נותרו בינתיים רק כובעה וסנדליה של אסתר.

הנסיך חסן לפרס: אין כל קלקולים ביחסי ירדן־ישראל

מאת מוטי בסוק

"אינני מקבל את הטענה, כי יש קילקולים ביחסים בין ירדן לישראל. הייתי משווה את היחסים בינינו להתפתחות של שתיל צעיר, שצומח לאט לאט, תוך טיפול יסודי וזהיר", אמר אתמול יורש העצר הירדני, הנסיך חסן, לשר החוץ, שמעון פרס.

השניים סעדו אתמול ארוחת בוקר ברבת־עמון, יחד עם שגריר ישראל בירדן, פרופסור שמעון שמיר, שר החוץ הירדני כבריתי, וראש ועדת המעקב הירדנית.

בפגישה, שהתקיימה לבקשת חסן, נדונו נושאים בילטראליים שונים בתחומי הכלכלה והמסחר, לרבות שיתוף פעולה ישראלי־ירדני בכמה פרוייקטים, בעיקר בתחום המים.

הירדנים ביקשו לשמוע משר החוץ על הסכם הביניים המתגבש בין ישראל לפלסטינים. הם הביעו דאגה מהאפשרות, שהם ייפגעו מההסכם. פרס הרגיע אותם. הוא ציין, כי ישראל עושה כל מאמץ כדי לסיים את המו"מ עד תאריך היעד, ה־1 ביולי, אולם אין כל בישחון שההסכם הישראלי־פלסטיני אכן ייחתם בתאריך זה.

פרס אמר, כי ישראל תנסה לשכנע את מדינות אירופה, עד לפתיחת ועידת עמאן – הוועידה הכלכלית הגדולה, שאמורה להתקיים בבירת ירדן לקראת סוף השנה כהמשך לוועידת קזבלנקה – לתמוך בהקמת בנק מזרח־תיכוני. ארה"ב כבר הסכימה להקמת בנק זה.

אחרי הפגישה, שוחחו פרס וחסן במשך כחצי שעה בארבע עיניים.

שריפה כילתה 1,200 דונמים חורש טבעי בשמורה בגולן

מאת נגה קינן

שריפה ענקית כילתה אתמול יותר מ־1200 דונם חורש טבעי וצמחים מוגנים בשמורת הטבע יהודייה ברמת הגולן.

האש, שפרצה בבית הכנס העליון, כנראה כתוצאה מרשלנות מטיילים, התפשטה לאורך נחל הזויתן, דבר שהקשה על פעולות הכיבוי. כוחות הכיבוי שהוזעקו למקום קיבלו סיוע מעשרות מתנדבים, אנשי שמורות הטבע וקק"ל, שמצאו קשיי השטח נאלצו בשלב מסויים להזעיק מטוסי כיבוי.

בשעות הערב שככה האש, אולם נותרו במה מוקדים, והכבאים נשארו למנוע התפשטות האש.

מרכז המפד"ל יקבע את הרשימה לכנסת

(ע). – מרכז המפד"ל יקבע את רשימת המפלגה, שתתמודד לכנסת ב־1996 – כך נקבע בהצבעה בוועידת המפלגה, שהתקיימה אמש בבית החייל בתל־אביב.

524 חברי מרכז (68%) הצביעו בעד הצעתו של ח"כ זבולון המר, שהרכבת הרשימה תיעשה על־ידי מרכז המפלגה, לעומת 251 חברי מרכז (32%) שהצביעו בעד ההצעה לעריכת פריימריס, שהועלתה על־ידי ח"כ חנן פורת.

עם זאת ציינו במפד"ל, כי כל האפשרויות נשארות פתוחות ושני הצדדים מאמינים, שניתן למצוא דרך משותפת לשיתוף המתפקדים גם לא באמצעות הפריימריס שנידחו.

היועץ המשפטי ימליץ להפסיק "שיטת הטלטול" בחקירות השב"כ

מאת נתן דותי

היועץ המשפטי לממשלה, מיכאל בן יאיר, עומד להמליץ בפני הממשלה להפסיק את "שיטת הטלטול" בחקירות השב"כ, שגרמה למותו של העציר הפלסטיני עבד חריזאת. עמדה זו מנוגדת לעמדת ראש השב"כ.

בחוגים בפרקליטות המדינה אמר בן יאיר, כי דעתו אינה נוחה מצורות חקירה אלה, אף שברור לו, שחוקרי השב"כ לא יכלו לדעת, שהשיטה עלולה לגרום למוות.

היועץ המשפטי יבהיר את עמדתו זו בפני ראש הממשלה, יצחק רבין, והשרים דוד ליבאי, משה שחל ויוסי שריד.

בחקירה שערכה המחלקה לחקירות שוטרים על נסיבות מותו של חריזאת, עלה שהחובש המשטרתי, שהוזעק לטפל בחריזאת, התרשל. לכן הוחלט להעמיד גם אותו לדין משמעתי, בנוסף לחוקר.

עם זאת, לא הטיפול הלקוי החמיר את מצבו של חריזאת. הטיפול הלקוי התבטא בעיקר בהשתהות עד להזעקת הרופא ואי הבנת מצבו החמור של חריזאת.

פרקליטות המדינה הודיעה לראשי פרקליטות המדינה, כי יש להפסיק שיטות חקירה, שיש בהן סיכון גבוה לגרימת מוות.

מת השוטר אלי בוהדנה שנפצע בפיצוץ מכלי הגז בקרני שומרון

(ע). – קצין המשטרה, מפקח אלי בוהדנה, בן 35, מת אתמול מפצעיו בבית החולים בילינסון בפתח תקוה. הוא נפצע קשה בפיצוץ בקרני שומרון לפני כשבוע לאחר שהשוטר גרשון פוצץ מכלי גז בדירה. [illegible] בוהדנה היה [illegible] בית החולים בילינסון.

ההלוויה של בוהדנה, הנשוי לקצינת משטרה, תיערך היום בשעה 12.00 בבית העלמין בנצרת עלית.

בפיצוץ נפצע גם גרשון באורח קשה, ומהמשטרה נמסר כי יוגש נגדו כתב אישום בגין גרימת מותו של קצין המשטרה, אם יתאושש מפציעתו.

משרד התחבורה
המינהל לבטיחות בדרכים

המפתחות אצלך?
סימן שהתחייבת לא לשתות.
הפעם אתה עשוי לזכות.
איך זוכים?

במהלך החודשים יוני–יולי יבקרו צוותי המינהל לבטיחות בדרכים בפאבים, בסופי שבוע.
הם יאתרו אותך – **איש המפתח**, זה שכל הערב לא שתה ואחראי להחזיר את החברים הביתה.
בצאתך מהפאב הם יבדקו את רמת האלכוהול בדמך ואם תהיה "נקי" מאלכוהול, תקבל מייד מתנה ותצטרף להגרלת הפרסים הגדולה של מבצע הנהיגה ללא אלכוהול.

אם שותים-לא נוהגים!
בשביל זה יש חברים

השתתפו במבצע ותוכלו לזכות בטלפונים סלולריים של NOKIA + ערכות דיבורית לרכב ובעוד אלפי פרסים.

שים לב למי יש NOKIA
יורוקום
תקשורת סלולרית בע"מ

המבצע כפוף לתקנון הנמצא במשרדי חברת פונג פונג בע"מ.
לפ"מ

"אני לא מוכן לראות את המפלגה שאני אוהב על סף העינויים"

מייג'ור התפטר מראשות המפלגה השמרנית כתגובה לביקורת נגדו

אם ימצא מועמד להתחרות נגדו, תערכנה הבחירות לראשות המפלגה ב־4 ביולי; נורמן טאביט, שביקר את מייג'ור לעיתים קרובות: זה צעד טקטי נבון שבא כדי לצבור כוח; חברי הממשלה תומכים ברה"מ

לונדון (א.פ.) – ראש ממשלת בריטניה, ג'ון מייג'ור, התפטר אתמול מראשות המפלגה השמרנית כתגובה לביקורת שהושמעה נגדו וכדי להביא לבחירות מוקדמות של מנהיג המפלגה.

למרות מעמדו הירוד בסקרי דעת קהל, מסר מייג'ור כי הוא מתכוון להתמודד לתפקיד ומשוכנע כי יזכה בו. במקרה שלא יזכה, הוא מתכוון להתפטר מתפקידו כראש ממשלה.

חברי הממשלה הכריזו מייד על תמיכתם במייג'ור. אם וכאשר חבר מפלגה אחר יכריז על עצמו כמתחרה לתפקיד, תערכנה הבחירות ב־4 ביולי, מסר ד[ובר] המפלגה.

"אני מקווה שמועמד מו[...] ה אכן יופיע כדי לקרוא תגר על מנהיגו[ת]ו של מייג'ור", אמרה תרזה גורמן, שהודחה מהמפלגה השמרנית מוקדם יותר השנה לאחר שהצביעה נגד הממשלה בבית הנבחרים. גב' גורמן לא אמרה באם תתמודד על התפקיד.

הכרזתו של מייג'ור באה לאחר אופוזיציה גוברת מצד חברי מפלגה שמרניים המתנגדים להשתתפותה של בריטניה בקהילה האירופאית.

מייג'ור ספג לאחרונה ביקורת גם ממרגרט תאצ'ר, אותה החליף לפני חמש שנים.

טוני בלייר, מנהיג הלייבור, מפלגת האופוזיציה, אמר "מייג'ור הראה שהוא מסכים שמפלגת השמרנים איננה ראויה לשלטון".

"במשך שלוש השנים האחרונות", אמר מייג'ור, "היו איומים חוזרים ונשנים על מנהיגותי כמנהיג המפלגה. בכל שנה הם הוכחו כאיומי סרק. כעת קורה אותו הדבר. לאף אחד אין עניין שכל זה ימשיך עד נובמבר. זה מחליש את הממשלה ופוגע במפלגה."

"אני לא מוכן לראות את המפלגה אותה אני אוהב מתנודדת על סף העינויים", אמר במסיבת העיתונאים בחצר ביתו ברחוב דאונינג מספר 10.

מייג'ור אמר כי הוא אינו מוכן לשאת בחודשים של השערות לגבי התמודדות צפויה בנובמבר, המועד בו נקבעה התמודדות רשמית על מנהיגות המפלגה.

"בקיצור, זה זמן להתמודד או לשתוק", אמר. מייג'ור לא ענה לשאלות לאחר מסיבת העיתונאים.

כל מועמד פוטנציאלי צריך לאסוף 33 חתימות של חברי פרלמנט שמרניים עד ל־29 ביוני כדי שיוכל להתמודד על המנהיגות.

אם יהיה מועמד אחד, או יותר, הבחירות תערכנה ב־4 ביולי.

מפלגת השמרנים שולטת בבריטניה מאז 1979 כאשר תאצ'ר זכתה בראשונה מבין שלושת מערכות הבחירות בהן ניצחה.

מייג'ור ניצחה במפתיע בבחירות למנהיגות המפלגה ב־1990 אותן גרמו מתנגדיה. תאצ'ר לא זכתה ברוב הדרוש בסיבוב הראשון בבחירות והתפטרה ומייג'ור זכה ברוב בסיבוב השני.

שר המסחר, מייקל הסלטיין, שהתמודד מול תאצ'ר באותו סיבוב ראשון, הכריז על תמיכתו במייג'ור. "עמדתי מאד ברורה", אמר, "אני אתמוך בו".

שר החוץ, דאגלס הארד, שרת החינוך, גיליאן שאפרד והשר בלי תיק, דיוויד האנט, הכריזו גם הם על תמיכתם במייג'ור.

לורד נורמן טאביט, תומכה הנלהב של תאצ'ר ומבקרו של מייג'ור, אמר כי ראש הממשלה יזכה ככל הנראה בבחירות.

"אני חושב שמייג'ור עשה את הצעד הטקטי הנבון כדי להתמודד עם הבעיה, להתגבר עליה ועם כוחות ברורים מאחוריו, אף אחד לא יתחרה בו בנובמבר", אמר טאביט.

ג'ון מייג'ור בהודיעו אתמול על התפטרותו מראשות המפלגה השמרנית (צילום: א.פ.)

הומצא פילטר ביולוגי מהפכני לסיגריות

אתונה (ע. רא.פ.פ.) – ארבעה מדענים יוונים פיתחו פילטר ביולוגי מהפכני לסיגריות, הסופג כ־90 אחוז המגורמים הרעילים של הטבק.

הפילטר אינו משנה את טעמה של הסיגריה, ועלותו גבוהה במעט מזו של הפילטר הרגיל. כמו כן הוא מגן על המעשנים ה"אקטיביים" וה"פאסיביים" כאחד, ציינו המדענים, בהודעה שמסרו במהלך סמינר נגד העישון שהתקיים שלשום באתונה.

הפילטר מכיל בין היתר רכיב של האמוגלובין המאפשר לקבע את תחמוצת הפחמן ואת הפחמן הדו־חמצני הגורמים לבעיות בלב ובריאות וכן לסרטן הריאות, מציינים החוקרים.

מארגני הסמינר, בו השתתף שר הבריאות היווני, דימיטריס קרמאסטינוס, ציינו כי גורמים בתעשיית הטבק גילו עניין בפיתוח החדש.

השר הביע את נחישותו להמשיך במסע נגד העישון ביוון, שהיא המדינה השלישית בעולם בין צרכניות הטבק, אחרי קובה וקפריסין.

אגודת הקרדיולוגים של יוון ציינה, כי היוונים צורכים 3,600 סיגריות לתושב מדי שנה. שדולת הטבק רבת ההשפעה מעסיקה 10 אחוז מכוח העבודה ביוון ומספר מקרי המוות כתוצאה מצריכת הטבק מגיע מדי שנה ל־15,000.

ילצין: אני מעדיף לפזר את הפרלמנט שהצביע אי אמון ולא לפגוע בממשלה

מנהיג קומוניסטי בפרלמנט: ילצין דוחף את החברה הרוסית למלחמת אזרחים; הנשיא רמז על שינויים בממשלה כתגובה לפרשת בני הערובה

מוסקוה (סוכנויות הידיעות) – לאחר שהפרלמנט התחתון הצביע שלשום אי אמון בנשיא, הכריז ילצין שהוא מעדיף לפרק את הפרלמנט מאשר להקריב את ממשלתו.

ממשלת ילצין, הנמצאת תחת מתקפות בגלל הדרך בה טופלה פרשת בני הערובה בדרום רוסיה, הוליעה לתקוף בחזרה את הפרלמנט על ידי קריאה להצבעת אי אמון נוספת בתוך 9 ימים כדי להכריח את הפרלמנט לסגת מעמדתו או להתפזר.

אם בית הנבחרים, שהוא הבית התחתון של הקונגרס, יצביע שוב אי אמון בילצין, הנשיא יוכל לפזר את הפרלמנט ולקרוא לבחירות חדשות.

"כתוצאה מההצבעה השנייה, הפרלמנט יותקף על התאבדותו", אמר ילצין. "אם הפרלמנט רוצה להתפזר זו זכותו. אבל אסור לו אפילו לנסות להפיל את הממשלה."

ויקטור אילקוין, המנהיג הקומוניסטי של הוועדה לענייני פרלמנט, אמר כי איומו של ילצין "דוחף את החברה הרוסית למלחמת אזרחים".

ילצין מהמר שחברי הפרלמנט לא יהיו מוכנים לסכן הליכה לבחירות עכשיו. המפלגות מתכוננות לבחירות בדצמבר ובחירות מוקדמות תהרסנה את מסעי הבחירות שלהם.

ילצין גם הביע אתמול את תמיכתו בראש ממשלת רוסיה ויקטור צ'רנומירדין.

"אני בוטח בממשלה ובצ'רנומירדין. שיגרתי הצהרה דומה לבית הנבחרים בנושא זה היום", אמר ילצין בישיבת הקבינט הרוסי.

בהצבעת האי אימון תמכו 241 מחברי הדומא לעומת 72. הצעת אי האימון בממשלתו של צ'רנומירדין הוגשה במחאה על אופן תיפקודה של האחרונה במהלך התקפת המורדים הצ'צ'נים בעיר בודיונובסק.

ילצין גם רמז על שינויים בממשלתו ואמר כי עתידם של שר ההגנה, שר הפנים, מנהל שירותי ביטחון, ומנהל שירותי משמר הגבולות, יידון כשבוע הבא.

לפני ימים אחדים, הטיח הנשיא ילצין ביקורת קשה על "חוסר יעילותם של כוחות הביטחון ותיפקודם הלקוי במהלך חטיפת בני הערובה בבודיונובסק, שבדרום רוסיה.

"משרד ההגנה, משרד הפנים, שירותי הביטחון, ושירותי משמר הגבולות לא יישמו כהלכה את ההחלטה על סגירת הגבולות האדמיניסטרטיבית בצ'צ'ניה" אמר או ילצין.

הנשיא אמר את הדברים בהתייחסו להצלחתם של 280 התוקפים הצ'צ'נים לעבור את נקודת הגבול בין רוסיה לצ'צ'ניה בשתי משאיות, כאשר הם נושאים כלי נשק רבים, ולהצלחתם להגיע, ללא כל התנגדות מצד שירותי הביטחון הרוסיים, לעיר בודיונובסק. התוקפים הצליחו להחזיק במשך כמה ימים בכ־1,500 בני ערובה.

אדם נדון למאסר עולם בעוון הריגת פנדה

בייג'ין (ע. רא.פ.פ.) – בית משפט בעיר שיאן במרכז סין דן שלשום למאסר עולם אדם שהורשע בהריגת פנדה, והטיל על שותפיו עונשי מאסר של 11 עד 12 שנה, דיווח אתמול העיתון "טונהוי", היוצא לאור בבייג'ין.

הוא ושלושת שותפיו נעצרו כעבור שלושה חודשים, כשניסו למכור את עור החיה תמורת סכום השווה ל־7,200 דולר.

כאלף פנדות בלבד נותרו בסין, והחוק הסיני מתיר להטיל אף עונש מוות על הצדים את בעל החיים שבסכנת הכחדה.

יפן וארה"ב ספקניות לגבי יכולתן להגיע להסכם סחר בשוק הרכב בעתיד הקרוב

עם פתיחת הדיונים בני היומיים בז'נווה; יפן טוענת כי שוק המכוניות שלה פתוח למכוניות אמריקאיות אך יצרני המכוניות לא מצליחות לפתות את הלקוח היפני

ז'נווה (א.פ.) – משלחות הסחר האמריקאית והיפנית לא השיגו אתמול כל התקדמות במשא ומתן ביניהן לקראת השגת הסכם סחר לגבי סחר במכוניות אך נמנעו מהכרזה על מלחמת הסחר שצילה מאיים עליהן, מסר אתמול מקור יפני.

"התרשמותי היא שעמדות ארה"ב ויפן עדיין מרוחקות מאד," אמר אסטושי הרי, פקיד סחר יפני בכיר.

אם שני הצדדים לא יגיעו להסכם עד ליום ד', מאיימת ארה"ב בהטלת סנקציות של 5.9 מיליארד דולאר על מכוניות פאר יפניות כדי להכריח את ממשלת יפן לפתוח את השוק המקומי לחלפי מכוניות אמריקאיות.

הרי מסר כי ארצו מתנגדת לדרישת ארה"ב כי יפן תשאף למכירת מספר מוגדר של מכוניות וחלפים.

"לא נוכל להתקדם בדיונים אלא אם כן ארה"ב תעשה הבהרה כלשהי ביחס למספרים", הוסיף.

הוא גם אמר כי יפן לא תכנע בגלל איומי ארה"ב.

השיחות אתמול היו הראשונות בסדרה של שיחות בדרגה בין הפקידים הבכירים, אך בהתקרב תאריך היעד לסיום, יש רמזים שהשיחות תמשכנה.

"נכפיל את מאמצינו להשיג הסכם ללא תנאים מוקדמים", אמר יושיקו סאקמוטו, ראש הצוות היפני למשא ומתן.

גם הצוות האמריקאי לדיוני היום הראשון מסר כי הם מתכוונים להכפיל את מאמציהם להגיע להסכם "משמעותי וקונקרטי" לפני תאריך היעד של ה־28 ביוני.

ג'פרי גארטן, פקיד סחר אמריקאי בכיר אמר כי השיחות נועדו "לפתוח את השוק היפני ולהעריך את ההתקדמות בנושא זה".

"חשוב לעולם המסחרי שהיפנים יפתחו את שווקיהם בפני העולם ויצטרפו למערכת הסחר העולמי להתרחב ולא להתכווץ", אמר.

הוא הוסיף כי יהיה קשה להגיע להסכם בטווח זמן כה קצר.

ארה"ב סובלת מגרעון של כ־66 מיליארד דולאר בסחר עם יפן, יותר מחצי ממנו במכוניות ובחלפים.

לוושינגטון יש מספר דרישות: סיום ההגבלות על מכירת חלפי מכוניות זרות ביפן; יותר סוכנויות מכירה למכוניות זרות; העלאה משמעותית ברכישת חלפי מכוניות זרות.

האיום בסנקציות כלכליות וחד צדדיות עורר ביקורת רחבה מעמיתיה של ארה"ב ברחבי העולם הטוענים כי הם יעמדו בניגוד להסכם הסחר העולמי שנחתם בדצמבר 1993.

יפן טוענת כי שוק המכוניות שלה פתוח כמו שוק המכוניות האמריקאי, אך שלושת יצרני המכוניות האמריקאיות הגדולים לא הצליחו לשכנע את הלקוח היפני לקנות את מוצרם, והציעו לשוק רק שתי דגמי מכוניות עם הגה ימני.

יפן גם אמרה כי היא לא תגיב נגד סנקציות אמריקאיות כיוון שפעולה כזו תהיה מנוגדת לעמדתה שאין להטיל סנקציות.

קירינה, הפילון שאך זה נולד הודות בגן בניו יורק, מתרפק על אמו (צילום: א.פ.)

דו"ח הסי. אי. איי:

סין העבירה רכיבי טילי סקאד לאיראן

מאת מרים פוקס ודבורה פרל

סין העבירה השנה לאיראן מאות מרכיבים ומערכות ממוחשבות שיאפשרו לה לייצר טילי סקאד ולשפר את דיוק טילי הסקאד שקיבלה בעבר מצפון קוריאה, מגלה דו"ח של הסי.אי.איי.

דו"ח הסי.אי.איי. שפורסם ב"ניו־יורק טיימס", מגלה שבשלושת החודשים האחרונים שלחה סין לפאקיסטן מרכיבים בהם אפשר להשתמש בטילים בליסטיים מדגם M־11.

כיוון שמהדו"ח עולה כי סין לא מכרה לאיראן ולפאקיסטן טילים שלמים או מערכות טילים אלא רק מרכיבים ומיכשור, התעוררו חילוקי דעות בקרב פקידי ממשל בוושינגטון באם הפרה סין את ההסכמים הבין־לאומיים להגבלת ההפצה של טילים. הפרה של הסכמים אלו קוראת להטלת אמברגו כלכלי על המדינה שאינה עומדת בהתחייבויותיה. דובר של שר החוץ הסיני טען אתמול שסין "ממלאת את התחייבויותיה בצורה קפדנית".

משלוחים אלו מגבירים את המתח ביחסים בין ארה"ב לסין שהגיעו לשפל המדרגה בגלל הביקורת שמותחת ארה"ב על הפרות זכויות אדם בסין, ובגלל הביקור שערך לאחרונה בוושינגטון נשיא טייוואן לי טנג־הוי.

ביקורו של נשיא טייוואן בוושינגטון מהווה הפרה של הבנה ארוכת שנים בין ארה"ב לסין. בעקבות ביקורו של נשיא טייוואן בוושינגטון פתחה סין בפעולות תגמול דיפלומטיות שהתבטאו בביטול פגישות בין פקידי ממשל בכירים משתי הארצות, הוראה לשגריר סין בוושינגטון לחזור לסין ואי הסכמה לאשר את מינויו של נבחרו של הנשיא קלינטון לתפקיד של השגריר הבא של ארה"ב לבייג'ין. הממשל האמריקאי נחוש בדעתו לשקם את היחסים המעורערים עם סין ולשם כך עמד לשגר לסין את תת מזכיר המדינה, פטר טרנוף, אך הסינים התעלמו עד כה ולא הגיבו ליוזמה זו.

ראש ממשלת סין, לי פנג, אמר אתמול, כי מדיניותה של ארה"ב לגבי סין, כפי שמתבטאת לאחרונה, מהווה התערבות בענייניה הפנימיים של בייג'ין, והטעים כי ארצו לא תסבול התערבות מעין זו.

"אנו מתנגדים לכל צורת התערבות בעניינים הפרטיים של מדינות אחרות", אמר לי לכתבים במינסק, כשנשאל אם הוא ונשיא בלארוס דנו על ההידרדרות שחלה לאחרונה ביחסי סין־ארה"ב.

"סין היא מדינה עצמאית, ואני חושב כי גם בלארוס זכתה בעצמאות. מכאן זה הגיוני שאיננו מוכנים לקבל כל התערבות בענייננו הפנימיים", הוסיף.

תורנות בתי מרקחת ליום שבת 24.6.95

תל־אביב
גרוסר – שנקין 27 (פינת יוסף הנשיא) – 5284791
כס – פרישמן 66 – 5237326
גרוסר – שיינקין 27 (פינת יוסף הנשיא) – 5284791 – מוצ"ש
בס – פרישמן 66 – 5237326 – מוצ"ש
סופרפארם – איינשטיין 40 רמת־אביב – 6413730 (עד 24.00)
ירושלים
ארגנה – לייב יפה 9 – 731981
סופר פארם – יד חרוצים 20 – 731475 מוצ"ש
חיפה
קרית אליעזר – ככר מאירהוף 6 – 511707
פתח־תקוה
אסותא – ברון הירש 21 – 9311710
רמת־גן
עליה – קרינצי 2 – 6722840
בת־ים
גני בת־ים – הנביאים 3 – 5515671
רחובות
כללית – רמז 8 – 445111

תורנות בתי מרקחת

תל־אביב
פאר־מרקט – יהודה הימית 61, יפו – 6822973
ככר מילאנו – יהודה המכבי 1 – 6042308
ירושלים
שטראוס א' – אביגדורי 3 – 706660
חיפה
דרך הים – דרך הים 209 – 371472
פתח־תקוה
סופר פארם – חובבי ציון 23 – 9303191
רמת־גן
פינצי – חיבת ציון 43 – 6182821
בת־ים
גני בת־ים – הנביאים 3 – 5515671
רחובות
כללית – רמז 8 – 445111

קצרצר

הושג הסכם לפירוק נשקם של הצ'צ'נים

● מוסקוה (סוכנויות הידיעות) – נציגי הצ'צ'נים והרוסים חתמו על הסכם עקרוני לפירוק הכוחות הצ'צ'נים מנשקם ועל נסיגה בשלבים של החיילים הרוסים, מסר הגנרל הרוסי, אנטולי קוליקוב.

מנהיגי הצ'צ'נים הסכימו לערוך חיפושים אחר קבוצת הקומנדו הצ'צ'נית שתקפה את העיר בודיונובסק, להביא למעצרם, ולהסגירם לידי ממשלת רוסיה.

● סרייבו (עייר) – הסרבים־הבוסנים חסמו אתמול דרכן של שתי שיירות סיוע לסרייבו ושיירת סיוע נוספת לגוראז'דה, מסרו מקורות באו"ם בזאגרב.

הסרבים־הבוסנים טענו, כי נאלצו לעצור את השיירות מסיבות בטחוניות, והאשימו את הממשלה הבוסנית בהפגזת שיירת או"ם בעת הגיעה לחלק הסרבי של העיר.

12 נהרגו ו־42 נפצעו בפגזי הארטילריה שירו הסרבים בבוסניה לעבר סרייבו שלשום, נמסר אתמול על ידי משרד הבריאות הבוסני.

אתמול בשעות הבוקר נפצעו 3 אזרחים לאחר שפגז נפל ברובע ביסטריק, בדרום מזרח סרייבו.

● ניו דלהי (ע. רא.פ.פ.) – קרוב למיליון בני אדם נמלטו מבתיהם, לאחר שגשמי המונסונים גרמו להצפות בצפון מזרח הודו, נמסר אתמול.

השלטונות פתחו 91 מחנות פליטים. מקורות בכירים אמרו כי "יותר מ־1,350 קמ"ר של אדמה מיושבת ו־300 קמ"ר של שטחים חקלאיים הוצפו בגשמים. כמו כן, נותקו דרכי הגישה למדינת אסם". כוחות הצבא ההודי שוגרו לאיזור ההצפות והם מסייעים בחילוץ האזרחים והעברתם למחנות הפליטים.

בונה באשקלון במתחם לוטן את
"גני השושנים"
אורלי חברה לבניין ופיתוח בע"מ
הדירות נבנות במסגרת פרוייקט שיזמו משרד הבינוי והשיכון ומנהל מקרקעי ישראל: "מחיר למשתכן"
☐ דירות 3 חדרים 77 מ"ר ברוטו במחיר 236.370 ש"ח
☐ דירות 3 חדרים 85 מ"ר ברוטו במחיר 259.755 ש"ח
☐ דירות 3 חדרים 87 מ"ר ברוטו במחיר 267.621 ש"ח
☐ דירות 4 חדרים 90 מ"ר ברוטו עם גינה צמודה במחיר החל מ־ 293.356 ש"ח
★ המחירים כוללים מע"מ ופיתוח והם צמודים למדד הבניה בסיס חודש 2.95
כל יתר התנאים על פי הנקבע ע"י משהב"ש במסגרת "מחיר למשתכן".
★ דירות 3 חדרים יוצעו למכירה ראשית לבעלי תעודת זכאות (זוגות צעירים ועולים חדשים).
★ דירות 4 חדרים עם גינה יוצעו למכירה חופשית.
ההרשמה לזכאים תתחיל בתאריך 9.6.95 ותמשך עד לתאריך 30.6.95 בעת ההרשמה יש למסור תעודת זכאות.
אם כמות הנרשמים תעלה על כמות הדירות. תערך הגרלה בין הנרשמים.
משרד מכירות: איזור התעשיה הצפוני – אשקלון (מול בית הסוהר)
בין השעות 18.30–8.30, טלפון רב קווי 07-750040

דייכרס תעשיות בע"מ
הודעה לבעלי כתבי האופציה (סדרה 1)
בהתאם לאמור בתשקיף החברה מיום 3 באוגוסט 1993, מודיעה החברה בזאת כי המועד האחרון למימוש כתבי האופציה (סדרה 1) של החברה הינו ה־10 ביולי 1995 (כולל). כתב אופציה אשר לא ימומש עד יום 10 ביולי 1995 ועד בכלל יפקע ולא תהא למחזיק בו כל זכות או תביעה שהיא כלפי החברה. כל כתב אופציה (סדרה 1) ימומש למניה רגילה אחת רשומה על שם בת 1 ש"ח ע.נ כ"א כנגד תשלום במזומן של מחיר מימוש מותאם בסך של 28.52 ש"ח (2852%) לכל כתב אופציה.

ת. ל. מימון ושרותים בע"מ
(להלן: "החברה")
השלמות להודעה על כינוס אסיפה כללית שלא מן המנין
בהמשך להודעה שבנדון שפורסמה ביום 5.6.95 ניתנת בזאת הודעה כי בדו"ח המיידי שפורסם על ידי החברה ביום 6.6.95 בנוגע למכירת חלקה בנכס הידוע כ"בית ספנות", נערכו מספר השלמות והבהרות, לרבות בנושא אחוזי הבניה, סכום המיסים שעל החברה לשלם בגין העסקה ומועד רישום הזכויות במקרקעין הנמכרים ע"ש הקונה.
ניתן לעיין בהשלמות ובהבהרות לדו"ח המיידי במשרדי החברה בשעות העבודה הרגילות.
מועד כינוס האסיפה הכללית שנקבע ליום 28 ביוני 1995 בשעה 09.30 במשרדי החברה לישראל בבית אסיה, רח' ויצמן 4 תל־אביב מותר על כנו.
בשם הדירקטוריון

הודעה בעניין חוק תכנון ובנייה
חוק התכנון והבניה, התשכ"ה־1965
מרחב תכנון מקומי אשדוד
הודעה בדבר אשור תכנית המהווה שנוי תכנית מפורטת
נמסרת בזה הודעה, בהתאם לסעיף 117 לחוק התכנון והבניה, תשכ"ה – 1965.
בדבר אשור תכנית, המהווה שנוי תכנית מפורטת הנקראת "תכנית מספר 78/102/03/3", המהווה שינוי לתכניות הבאות: מפורטות 60/102/03/3, 60/102/03/3 א' השטחים הכלולים בתכנית ומקומם: ישוב אשדוד [illegible] רחוב יצחק הנשיא רובע א' גוש 2077 חלקות 106. עיקרי הוראות התכנית: א. תוספת 6 יח"ד – סה"כ 50 יח"ד. ב. התאמת זכויות בניה עפ"י התקנות הדרושות [illegible] בניה. ג. תוספת מרתפי חניה תת־קרקעית.
הודעה על הפקדת התכנית פורסמה בי"פ מספר 4258 התשנ"ה עמוד 546 בתאריך 3/11/94.
התכנית האמורה נמצאת במשרדי הועדה המחוזית הדרום וכן במשרדי הועדה המקומית לתכנון ובניה אשדוד וכל המעונין רשאי לעיין בה, בימים ובשעות שהמשרדים האמורים פתוחים לקהל.
שלום דניאל, יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה מחוז הדרום

סולתם בע"מ
מנהל ארגון ומשאבי אנוש
הזמנה להציע הצעות למכירת
משאבה הידראולית
יצרן: WEPUKO HYDRAULIK
סוגי: DP 120.1.2
KOMM.MR.R 64070
ספיקה: FORDERMENGE L/MIN 161
לחץ עבודה: BETRIEBSDRUCK BAR 200
סל"ד: DREHZAHL UPM 246
הספק מנוע: ANTRIEBSLEISTUNG KW64
ניתן לראות את המשאבה בחצר מפעלנו ביום 29.6.95 בין השעות 09.00 – 15.00.
בברכה,
שלום מלוא
מנהל ארגון ומשאבי אנוש

מערכת: אילת דרימלר, אילנה ארבל

אגודת הרבנים האורתופדים

העירעור על חוקיותן של הכרעות דמוקרטיות הוא יותר מפתח למערבולת בה מסובכת, עד שאפילו הסתייגות תקיפה מרבני־הרגל־הגסה האמריקאים אינה מצרך של מותרות. ודווקא מפיהם של אלה המוכנים לאמץ בשתי ידיים את השקפתם הפוליטית

שלמה גינוסר

נושבת לה בניו־יורק חבורה של רבנים אורתודוכסים הסובלים מבעיה אורתופדית קשה: הרגל יוצאת להם מהפה. הרגל הזאת היא רגל גסה. כשהם מדברים עם הרגל, הדיבור שלהם נשמע ונראה כמו בעיטת־קלגס והתורה שלהם נראית כמו סוליה מסומרת. אנשי־דוח העיתונים האלה, בעלי הרגל הגסה היוצאת להם מהפה, לוקים לא רק בדיפורמציה אורתופדית. יש להם גם בעיה של היפוך תיפקודי: לא רק שהם מדברים עם הרגליים, הם גם הולכים עם הלשון.

לכאורה – ובוודאי מכוח אמונתם בהבטחה האלוהית – הרגליים היו צריכות להוביל אותם לארץ־ישראל והלשון אמורה היתה לשרת אותם בוויכוח הלוהט על עתידה של הארץ המובטחת. אך למעשה הם הולכים לארץ־ישראל עם הלשון ואילו לוויכוח הם שולחים את הרגליים.

התרגיל הגרוטסקי הזה לא דורש מהם מידה כלשהי של אומץ. אחרי הכל, התורה משמשת להם רשת ביטחון. באמצעות חילוץ התורה וההלכה הם תוקפים את ישראל כ"מדינת משטרה", מערערים על הדמוקרטיה הישראלית, מטיחים נאצות וגידופים ומטילים רפש בממשלה הנבחרת.

לנו, החילונים, אין רגל משותפת עם אגודת הרבנים האורתופדית הזאת. אבל יש בארץ די רבנים אורתודוכסים, חלקם הגדול במשרות ממלכתיות וציבוריות, גדולים בתורה ובוודאי לא קטנים באהבת ארץ־ישראל (השלמה, השלמה, בסדר), ראשי "ישיבות הסדר", מחנכי הדור ומה לא. חוץ מהרב עמיטל, שדחה את התנפלותם של רבני אמריקה על תהליך השלום בשם ההלכה, לא שמענו לא רב ולא שוליית־רב שקם לתבוע את עלבונה של מדינתו ("מדינת משטרה"), אם לא ממשלתו הנבחרת, מידם של אותם בעלי רגל גסה.

נקל, כמובן, להתחמק מכך בתירוץ של זילזול (נוסח "מי הם ומה הם עלובי הנפש האלה"). אבל, זוהי דרך מילוט שאין בה לא כבוד ולא תוכחה. יש בארץ רבנים ראשיים, המקבלים את משכורתם מאוצר המדינה המושמצת על־ידי עמיתיהם לסמיכות. יש מחנכים דתיים ואנשי־רוח גדולים בתורה במחנה הימין ושתיקתם של כל אלה יותר מעגמומה. לא קם אחד מהם להתנער, אם לא מתשפוכת הנאצות של הרבנים האורתופדים, אזי, לפחות, משיטותם וערכם. אפילו מילת זילזול ובוז אחת עשויה היתה לעצב קנה־מידה של התייחסות לרבנים הרגולים והמתבוססים במי אפסיים. אבל – כולם מילאו פיהם מים.

דממה תקשורתית מופלאה שררה השבוע בארץ גם בקרב בני־הפלוגתא הלגיטימיים של הממשלה הזאת, אלה היוצאים נגדה ברגל ימין. איש מהם, מגנזי ופורת ונפתלי ועד ביבי ועד בכלל, לא טרח לפלוט מילה אחת של תיעוב על רבני הביבים האמריקאים. ולו רק כדי להקהות את הרושם העלול להיווצר, לא לגמרי בלי חשד סביר, שהצד שלהם בוויכוח הקיומי המתנהל בארץ מתאבק בעפר רגליהם של רבנים אמריקאים.

רב ישראלי אחד הצליח בכל זאת להתקשר את אחד הרבנים הבולטים בקרב החבורה הזאת עם הזירה הפוליטית הרותחת בישראל. הרב הח"כ אריה דרעי מצא לנכון להטריח השבוע את הכנסת בהצעה לסדר היום שבה תבע את עלבונו של זאק אביטל, השוטר, אם נשתמש בלשון המעטה, בשימוש באלימות פיסית נגד השרה שולמית אלוני בניו־יורק. אביטל הנ"ל, איש־דוח דגול בזכות עצמו ובקי בתורת האיגרוף נגד נשים, הוא בן חסותו, אם לא בן טיפוחיו, של הרב אברהם הכט. והכט הוא האיש שבראיון לערוץ 1 הכתיר את ישראל בתואר הנכבד "מדינת משטרה".

נימוקיו של דרעי בהעלאת הנושא לסדר היום של הכנסת, תוך טיפטוף המוזים דקים כעור הפיל על גועלנותה של אלוני, אינם נסתרים כל־עיקר: טובה אלוני אחת כסמרטוט אדום ביד משני הלכים של ש"ס (שאף אחד מהם אינו דרעי) בתפקידי שרים. ומי מסוגל יותר מאלוני להעלות את לחץ הדם לש"ס רבתי ולהדחיק את הדלכים בזירו ובאיה עוד כמה אמות מן הממשלה. האיש־על־פי־כן – דרעי, שפטרונו הרוחני הרב עובדיה יוסף רחוק ת"ק פרסה מסגנונם ומהשקפת עולמם של, להבדיל, אותם רבני ביבים, לא מצא בפיו מילת הסתייגות אחת ויחידה מהם. האם מרירותו האישית, המובנת מחמת נפילתו הזמנית, מצדיקה התייחסות שוות־נפש, אם לא רחבת־לב, מפליגה כזאת להכפשות של פטרונו הרוחני של ידידו אביטל?

מאז הולדת המדינה, לא התנהל דיון קיומי גורלי כמו הדיון העכשווי על עתידה של ישראל. יש סיבות טובות לכך. תוצאות הוויכוח הזה יקבעו עתיד של דורות. לא רק דורות של ישראלים, גם דורות של ערבים באיזור כולו. אבל בגלל ייחודו של הנושא הולכים ומתגבשים גם הפרמטרים המקובלים של ויכוח דמוקרטי. כמה מגבולות הוויכוח הזה כבר מאויימים, אם כי עדיין לא פרוצים. העירעור על חוקיותן של הכרעות דמוקרטיות הוא יותר מפתח למערבולת בה מסובכת, עד שאפילו הסתייגות תקיפה מרבני־הרגל־הגסה האמריקאים אינה מצרך של מותרות. ודווקא מפיהם של אלה המוכנים לאמץ בשתי ידיים את השקפתם הפוליטית.

לא פחות מאי־התגובה של הימין והימין הדתי, מעצבנת התגובה הפוסלת את השתלחותה של אגודת הרבנים האורתודוכסים בטיעון שהם "מוכנים להילחם עד טיפת דמנו האחרונה". למי הם חסרים כאלה שיישארו באמריקה כהערת־שוליים בתהליך המדיני. ■

על "כינרת שלי"

אהוד יערי

הדילמה בנושא המים היא, האם תניח ישראל בהדרגה להפוך את הכינרת לאגם־מאגר אזורי, שחלק ממימיו משוריינים תמיד לירדן (ובמורד הדרך – גם לסוריה ואולי לפלסטינים); או, לחילופין, שמירת בלעדיותה של ישראל בכינרת והפרשת המים לשכנים ממאגר אחר

שתי חלופות עומדות היום על הפרק בנושא המים ושתיהן אינן זוכות לעיון יסודי יותר בהמולת הפולמוס על השלום. נושא המים דורש מיומנות הכרות הנתונים, אבל רוב הפוליטיקאים הצווחים באוזנינו מעולם לא טרחו להבין שיעורי־בית. קל וחומר שבעיתונות (למעט עמיתי זאב שיף, "הארץ", 7 ביוני), מוכנים להיתפס לכל בדל הילפה שקרית במקום לצלול לסוגיה מסובכת, שאין כותרת גדולה בצידה. התוצאה היא, שהכרעות חשובות מתקבלות בלא שיתבררו כהלכה בפומבי, על־ידי מדינאים שזמנם דחוק ופקידים שסמכותם קצרה.

וזו הדילמה: האם תניח ישראל בהדרגה להפוך את הכינרת לאגם־מאגר אזורי, שחלק ממימיו משוריינים תמיד לירדן (ובמורד הדרך – גם לסוריה ואולי לפלסטינים); או, לחילופין, שמירת בלעדיותה של ישראל בכינרת והפרשת המים לשכנים ממאגר אחר – כהצעתו של המתכנן הוותיק שלמה גור, לבניית סכר טירת צבי ויצירת "אגם בית שאן" שלתוכו יוזרמו שטפונות החורף של נהר הירמוך. על־פי תוכנית זו, אגם בית שאן – ולא הכינרת – אמור לשמש כמעין מאגר אזורי שבמימיו מתחלקים.

ההעדפה הערבית – כל נטעה – היא בכיוון שמותר להגדיר כבינאום מי הכינרת. הירדנים מפגינים זאת בחוסר התלהבות שהם מגלים לסכור את שטפונות הירמוך במקום להטותם לכינרת או לאבדם במורד אפיק הירדן לים המלח. הסורים, כידוע, רוצים לשבת ממש על שפת האגם, ואצל הפלסטינים מכינים תיק תפוח של תביעות למים, שנועדו לגרוע המעורבית על־פי "הסכם ג'ונסטון", שמעולם לא אושר [illegible]. בינתיים השלימו הירדנים הנחת צינור – בקוטר גדול מכפי שסוכם תחילה – לשם העברת מים מן הכינרת אל "תעלת עבדאללה". מדובר כעת בכמות של כ־30 מיליון מ"ק בשנה. בימים הקרובים, תתחיל ההזרמה – המשמעות המעשית היא שלהבא חלק ממי האגם שוב אינם שייכים לנו. בשלב זה, אין רואים באופק מימון מהיר לסכרים שסוכם לבנות בעדסיה ובנקודה נוספת בעמק בית שאן, כדי ששאיבת המים תיעשה משם.

יתרה מזאת: על־פי חוזה השלום הישראלי־ירדני, צריך יהיה בראשית השנה הבאה להציע לירדנים מיכסת מים נוספת של עוד 50 מיליון מ"ק בשנה. מניין תפיק ישראל כמות זו? התשובה הרגילה היא מתקן ההמתקה ברצועת החוף ואפשרות לשחרר לירדנים גם את המיכסה הנוספת ממימי הכינרת – לאמור: הבינאום יוחל קרימה.

לחלופה של אגם חדש בבית שאן יש מתנגדים, וכהם אברהם כ־קעת, היועץ לעינייני מים של שר החוץ. בכל מקרה, לא נעשה בינתיים הרבה בכיוון זה ובעצם לא נקבעה מדיניות לאומית חד־משמעית האם להתיר לאגום בסכר חדש את שטפונות הירמוך – ולשחרר את הכינרת מתפקיד הספק לשכנים; ובהמשך – להזרים ממי הים התיכון, לשם התפלה, לתוך אגם בית שאן, ולחלוק כמויות מומתקות אלה עם השכנים.

הקו המפריד בין שתי החלופות ברור לגמרי: ניתוק הירדן והכינרת ממערכת הסדרי המים עם השכנים ויצירת מנגנון אחר, שבסיסו מי הירמוך ומים מותפלים, או גלישה אל [illegible] ומשותפת.

כל שנותיה חתרה ממשלת ישראל לקיים את הכינרת כאגם ישראלי פנימי, כמאגר ויסות לאומי ולא כימה בין־לאומית. יידרשו נימוקים כבדי־משקל עד מאד כדי להצדיק סטיה מן העיקרון הזה. ■

איך לא מוכרים הסדר עם סוריה

אלון פנקס

פירוז רמת הגולן, הצבת תחנות התרעה ומכשולים מלאכותיים – משמעם יותר, ולא פחות, ביטחון לישראל. זהו הישג ולא "ויתור מכאיב". לשטח יש משמעות, אבל סידור הביטחון החשוב מכל הוא השלום עצמו, גם ביחס לדרום־לבנון

זה שהאופוזיציה להסדר־שלום עם סוריה עושה שימוש במערכת מושגים צבאית ברמה של בית־ספר למ"כים, או השתלמות תדמיתית למג"דים – צפוי וכמעט הגיוני מבחינה פוליטית. קהל היעד של רטוריקת ההפחדה שאותו כינה אלוף הראבן כעם "המחזיק בידו פצצה גרעינית וחושש מפוגרום" – הוא ציבור שאינו מאמין לערבים, פוחד פחד מוות מחאפז אסד, שבמשך שנים הוצג כאן כאחד העריצים המתוחכמים שבמנהיגים בהיסטוריה. ציבור החושש ועייף ממלחמות ומתמסר בקלות לכל מניפולציה אפשרית המאזכרת את אושוויץ בהקשר להסדר עם סוריה. הציבור הישראלי, כמו כל ציבור, הוא קיבוץ פרטים רגשני ורגשי, עמוס בפחדים קמאיים ובור בעניינים הקשורים לביטחון לאומי.

לכן, קל למכור לציבור כזה בצורה כל־כך מעוותת מילים כמו "ויתור", "נסיגה", "תבוסתנות", "החלשת עמדות הפתיחה של צה"ל" ו"הפקרת ביטחון צפון הארץ". מי שבמשך שנים חונך עם לחשוב במושגים של חיל־משמר ולהתבונן בעולם מבעד למשקפת של סיירת מטכ"ל, שלא יתפלא שקשה לו למכור הסדר עם סוריה הדורש מחשבה בתחום האסטרטגי.

אף־15 ראיי זה. נוהד וגם משגרי רקטות רב־קניים (מ.ל.ר.ס), שלא לדבר על המרכבה 3 ובוודאי האופקים, ובטח שגם מסוקי אפאצ'י ומזל"ט אלים, וכמובן המרגיע התת־תודעתי הלאומי, דימונה. אבל מה יזיק על מדינת היהודים אם טנקים סוריים ישטפו את רמת הגולן?

השיקולים האמיתיים העומדים לדיון ביקורתי לגבי הסדר אפשרי עם סוריה הם מדיניים ולא צבאיים. לכן, כאשר יצחק רבין ושאר דוברי הממשלה נגררים לדיאלוג הצבאי המיקרו־טקטי וחסר החשיבות עם האופוזיציה והמג"דים שהיא גייסה לטובתה, זה כבר לא הגיוני, לא חכם ומעיד כי הממשלה, או שאינה שלמה לחלוטין עם המדיניות שאותה היא מבקשת ליישם, או שגם דובריה אינם מבינים את מהות ההסדר עם סוריה.

רבין מאשים את בנימין נתניהו בראיה של מ"כ. והשופט הרכבי המנוח כינה זאת, בלשון אחרת, "טקטיזציה של האסטרטגיה" – גיבוש הערכה או דעה בנושא אסטרטגי בהיקפו ובעומקו, ומכאן שבעל השלכות על הביטחון הלאומי, מתוך ראיה צרה, מקומית וקצרת־טווח המתאימה למ"כ או מג"ד, שכל עולמו נתון להגנה על גבעה או לכיבוש יעד מבוצר.

רבין צודק, אלא שכל מערכת הטיעונים שלו אינה חפה מ"טקטיזציה" ומעניקה לאופוזיציה את היתרון בדיון. מצד אחד, מערך טילי הקרקע־קרקע של סוריה, שאין לו ולא כלום עם רמת הגולן, מוצג כאיום המרכזי הצבאי על ישראל. מצד שני, על כל טיעון שהוויתור על הרמה הוא הרסני מבחינה צבאית, רבין והדוברים מקלמים ש"סוריה קיבלה החלטה אסטרטגית ללכת לשלום", שהגולן יהיה "ויתור כואב אך הכרחי" ש"לשלום יש מחיר" ש"הגיעה העת ליטול סיכונים" ו"אסד עומד בהסכמים". אם אלה מיטב הטיעונים שהממשלה הנחה ומסוגלת לבטא, אין פלא שהציבור מבוסס, מבולבל ועוין כל הסכם שמשמעו החזרת רמת הגולן.

הסדר עם סוריה – בצורה שישראל השתכנעה באמיתותו – בזירתו האסטרטגית המדינית של אסד לוותר על אופציית המלחמה, כפי שמעריך אגף המודיעין של צה"ל – הוא הישג אסטרטגי ולא ויתור, רווח צבאי ולא הפסד.

את התשתית התפיסתית האמורה להנחות את מדיניותו טרם ביטא רבין בצורה קליטה לציבור. פירוז רמת הגולן, הצבת תחנות התרעה ומכשולים מלאכותיים משמעם יותר, ולא פחות, ביטחון לישראל. זהו הישג ולא "ויתור מכאיב". לשטח יש משמעות, אבל סידור הביטחון החשוב מכל הוא השלום עצמו, גם ביחס לדרום־לבנון. אם הסורים מתכננים מתקפה קונבנציונלית נגד ישראל, עדיפה רמת הגולן מפורזת וללא נוכחות ישראלית, מאשר אוגדות שריון סוריות 30 ק"מ ממפקדת אוגדה של צה"ל בנאפח. יתרה מכך, קווי המיתאר והתרחיש של שדה הקרב העתידי, שלקראתו צה"ל בונה את כוחו ומתאמן, הם כאלה שמבחינה אופרטיבית וטקטית טנקים סוריים ש"ישטפו את הרמה" ימלכדו עצמם בשטח השמדה אחד גדול. קו המגע הפוטנציאלי הנוכחי דומה יותר לאוקטובר 1973 מאשר למפת הסדר אפשרי שתפרז את הרמה ותדלל את הכוחות הסוריים מקונייטרה ועד לקטנה, ודרומית לדמשק ולדרעה בדרום־סוריה.

בישראל, אומה במדים שבה הביטחון הוא מימד דתי מרכזי המתווה את מהות ותכלית הכל, היו תמיד המוני חיילים שהיו בגמ"ש של המח"ט ויודעים בדיוק מה היה איפה ומתי, מג"דים למכביר שיודעים היטב שלתל־יוסיפון חשיבות אסטרטגית מכרעת, מח"טים שיודעים כמה קשה לטפס מהר על מצוקי רמת הגולן.

אבל אסטרטגים, אלה החושבים על ביטחון לאומי במובנו הרחב והעמוק ביותר, הפוליטי־דיפלומטי־גיאוגרפי־תרבותי־כלכלי, אלה שהמרכיב הצבאי הוא מבחינתם רק יסוד אחד במשוואת הביטחון הלאומי, היו תמיד מעט מדי. ישראל טל, השופט הרכבי, אהרון יריב, אריאל שרון, אהוד ברק ואולי – בהבלחות ורק בשנתיים האחרונות – גם יצחק רבין.

אם רבין מתקשה לדבר כמדינאי משום שלהערכתו הציבור יתקשה להבין את מורכבות התהרונות האסטרטגיים של ההסדר, שידבר כמו גנרל, אבל לא כמו פוליטיקאי שחוק ממילואים ברמה.

דברים שאמר פאהד מנצרת

לפאהד יש בעיה עם משאל־העם.

תסביר לי משהו, הוא אומר. אני לא מבין מה כל הבלגן הזה סביב משאל־עם על הסכם שלום עם סוריה. למה, לפני מלחמת לבנון היה משאל־עם? מישהו שאל מישהו? איזה מין מדינה זאת? לממשלה מותר לעשות מלחמה בלי לשאול את העם אבל בשביל שלום צריך משאל־עם? מי מחליט מתי צריך משאל־עם ומתי לא צריך? אולי יעשו משאל־עם גם על זה?

אתה יודע, אמרתי לו, גם בסוריה אולי יהיה משאל־עם.

טוב, הוא אמר, באמת חשוב מה העם אומר שם. פאהד הוא ברדלס בערבית. אסד הוא אריה בערבית.

איראן, עיראק, והשלום הישראלי־סורי

מדיניות החוץ של ארה"ב בשנים שמאז התפרקותן של ברה"מ וברית־וארשה סובלת מהיעדר כיוון ויעדים מוגדרים ומבעיה של התוויית קדמנות כללי ואזורי.

אבל מאז מלחמת המפרץ, המזרח התיכון הוא אולי האיזור היחיד שבו מנסים האמריקאים לעצב, ובהצלחה יחסית, מדיניות ברורה, סדורה, רציפה ותכליתית. כך ביחס לתהליך המדיני בין ישראל למדינות־ערב, אבל יותר מכך כלפי איראן ועיראק. כבר בראשית ימיו של מימשל קלינטון, עוצבה מדיניות "הבלימה הכפולה", שמטרתה לבלום במקביל את איראן ועיראק, הן במישור הצטיידותן בנשק בלתי־קונבנציונלי והן ביחס לשאיפות הפוליטיות של שתי המדינות באיזור המפרץ.

יועץ הנשיא לביטחון לאומי, אנטוני לייק, התווה מדיניות שהניחה כי הבלימה הכפולה תפעל ביעילות מכיוון שהדי המלחמה האיראנית־עיראקית של שנות ה־80 לא שככו, השאיפות והנגמניות של בגדאד וטהראן מקוחות זו את זו ולמדינות המפרץ האחרות פחד משתיהן. העויינות הבסיסית בין שני המשטרים המתלשים, על־פי מדיניות זו, תאפשר לארה"ב לבודד את שתי המדינות מבלי להביא להתקרבות ביניהן, ועל־ידי כך לגרום במשך הזמן לנפילת משטר האייתולות באיראן ומשטרו של סדאם חוסיין בעיראק.

המדיניות אמנם לא מושלמת, יש בה סדקים, היא אינה נאכפת בנחרצות הרצויה, ולא כל מדינות המערב משתפות־פעולה עם האמריקאים. יתרה מכך, בשנה האחרונה החלו סימנים של אחוות־דפוקים, ואיראן ועיראק החלו לקשור קשרים כלכליים כדי להקל את מצוקתן. בולטת וחשובה במיוחד הנכונות האיראנית לשווק נפט עיראקי, אמנם בכמויות מוגבלות, ועל־ידי כך לסייע לעיראק לפרוץ את הסנקציות הכלכליות ולרמוז לאופ"ק כי לאיראן יש ויהיה מה לומר בנושא מדיניות הנפט.

המחוייבות האמריקאית לשלום ישראלי־סורי עלולה לפגוע במדיניות הבלימה הכפולה. העויינות הפוליטית והיריבות האידיאולוגית בין סוריה לעיראק הפכו את דמשק לבעלת הברית היחידה של איראן באיזור. שותפות זו באה לידי ביטוי הן בסיוע פוליטי סורי בהלך מלחמת המפרץ הראשונה, והן בשיתוף־פעולה בלבנון. הסדר־שלום בין ישראל לסוריה, בתיווך אמריקאי, יכפה על סוריה להתרחק מאיראן. לכאורה, עוד נדבך במדיניות האמריקאית של בידוד איראן.

למעשה, ניטרול הברית הסורית־איראנית, הישג שלדעת ישראל מצדיק כשלעצמו את ההסדר עם סוריה – שהרי איראן האיסלאם הפונדמנטליסטי הם האוייב האסטרטגי שלה־עתה – עלול להביא להתקרבות של ממש בין איראן לעיראק, שיפרשו את הבלימה הכפולה כהצלחה המאיימת על המשטר.

השאלה המתבקשת היא האם לישראל, שתמכה במוצהר ובקולניות בבלימה הכפולה, יש עניין בהמשך המדיניות הזאת. או האם על ישראל לפעול לשנות את המדיניות האמריקאית כלפי עיראק מתוך מטרה להביא להסדר ישראלי־עיראקי ולהגברת הלחץ על איראן? ■

יותר פוליטיקאי מגנרל

בצבא שבו המפלגה שולטת ומעורבת בכל תחומי החיים והפעילות, חשיבותו של הרמטכ"ל כאיש המפלגה גדולה יותר. בבזה, לחוכמאת שיהבי כושר השרידות מרשים בצמרת הסורית – יותר מ־25 שנה לצידו של אסד. זה מצביע ללא ספק על היחסים המיוחדים בין השניים

אהרן קליין

ביום שלישי הקרוב ייפגשו הרמטכ"לים אמנון ליפקין־שחק וחיכמאת שיהבי בוושינגטון. פגישה זו היא המשך לדיונים עם ברק בחורף שעבר. הפגישה עם ברק, אגב, לא היתה הראשונה במפגשי קצינים ישראלים־סורים שלהם היה שותף שיהבי.

השבועון הערבי "אל ווסט" היוצא בלונדון מגלה בגליונו האחרון, כי מפגשו הראשון של שיהבי עם קצינים ישראלים התקיים כבר לפני 27 שנה, בתום מלחמת ששת הימים, במסגרת הפר"ם על הסכמי הפסקת האש עם ישראל. שיהבי היה אז רס"ן במנגנון המודיעין והביטחון הצבאי וחבר במשלחת הסורית לשיחות.

מפגשו הרשמי השני של שיהבי עם ישראלים היה במהלך השיחות על הסכם הפרדת הכוחות ברמת הגולן ב־1974. שיהבי מהצד הסורי ומשה דיין מהצד הישראלי הוזמנו לוושינגטון על־ידי מזכיר המדינה דאז, הנרי קיסינג'ר, במאמץ נוסף להביא להסכמה בין הצדדים.

שיהבי, על־פי ספרו של פטריק סיל, מחבר הביוגרפיה של הנשיא חאפז אסד, נתן באותו מפגש את הסכמתו העקרונית ליצירת שלוש רצועות לאורך הגבול הישראלי־סורי. ברצועה המרכזית, יוצבו כוחות או"ם כחיץ מפריד ובשתי רצועות משני צדי הגבול יוצבו כוחות־צבא מדוללים בשטח מפורז.

שיהבי, רמטכ"ל צבא סוריה מאז 1974, נמנה עם החבורה המקורבת לנשיא אסד. פרופ' משה מעוז בספרו על אסד מציין עשרה בכירים, בהם שיהבי, הנמנים עם אותה "ג'מעה" (חבורה). חלקם מוסלמים סונים במוצאם העדתי, כמו שיהבי עצמו.

הקשר בין אסד לשיהבי נמשך הרבה שנים. ב־1969, הועבר שיהבי למנגנון הצבאי והפך לאחד מעוזריו הקרובים והחשובים של אסד, כאשר זה ביצע את ההפיכה שהעמידה אותו כשליט יחיד בסוריה בנובמבר 1970. אסד מצידו בוטח בשיהבי ויש לו אמון מלא בו.

שיהבי, יליד העיר חאלב, בן 65, נחשב קצין שקול ומקצועי. לצבא הסורי התגייס ב־1948 והתקדם באיטיות בסולם הדרגות, עד להפיכה השקטה של אסד, שגמל לו על נאמנותו ועזרתו בקידום מהיר לדרגת תא"ל. בהכנות הארוכות למלחמת יום הכיפורים, היה שיהבי אחד מארבעה אנשי־צמרת בכירים שנשלחו בחשאי על־ידי אסד למצרים לתאם את פתיחתה של המתקפה הפתאומית נגד ישראל.

שיהבי, אז ראש המודיעין הצבאי, מונה במהלך המלחמה לתפקיד סגן־הרמטכ"ל האחראי על נושא המבצעים. זמן קצר לאחר מכן מונה כרמטכ"ל במקומו של יוסף שאקור שהשתתף, כאמור, באורח פעיל בשיחות ההפרדה עם ישראל שנערכו בתיווך אמריקאי. שיהבי קודם לדרגת עימאד (אגב, גם למוסטפא טלאס, שר ההגנה הסורי יש אותה דרגה), שהיא הדרגה השניה בהיררכיה הצבאית הסורית לאחר הנשיא אסד, שהוא בעל דרגת פאריק, המשמש גם כמפקד העליון של הכוחות המזויינים הסוריים.

בשונה אולי מצבאות אחרים, אך בהתאם למסורת הסורית שהתפתחה תחת שרביט פיקודו של אסד, האיש החזק המחזיק בידיו את סמכויות הפיקוד על הצבא הוא דווקא סגן־הרמטכ"ל. אין לראות ברמטכ"ל הסורי בובה חסרת חשיבות כלל וכלל, מסבירים המומחים לסוריה, פרופסור מעוז וד"ר יוסי אולמרט. הוא מנהל את המערכת הצבאית ואחראי על מה שנקרא בשפה צבאית "בניין הכוח", מאז שנות ה־70 ועד היום.

האיש מספר אחד בצבא הוא סגנו של שיהבי, הגנרל עלי אסלאן, סגן הרמטכ"ל למבצעים, עלאווי במוצאו ונאמנו של אסד. גם אסלאן, כסגן־רמטכ"ל ביצועי, אינו נהנה מחופש פעולה גדול מדי. מידת מעורבותו של אסד במערכת הצבאית בכללותה גבוהה מאוד. הוא פיתח ערוצי פיקוד ושליטה ישירים מול בעלי פונקציות פיקוד שונות בצבא, כמו למשל ראש המודיעין הצבאי, הגנרל עלי דודא, או מפקד המודיעין של חיל האוויר, שתפקידו הרבה יותר משמעותי ורחב מההגדרה הפורמלית של תפקידו.

בצבא הסורי הכל נעשה תחת פיקוח וידיעה מלאה של הנשיא אסד. שיהבי כרמטכ"ל נשלח על־ידי אסד למשימות דיפלומטיות, חלקן חשאיות, ברחבי העולם. הוא נשלח כמה פעמים ללבנון לדיונים ותיאומים טרם פלשה סוריה לשם ב־1976. בסוף שנות ה־70, פעל שיהבי לחיזוק הקשרים עם ברה"מ, שהיתה ספקית הנשק הגדולה ביותר של סוריה.

כחבר מפלגת 'הבעת' השלטת, שיהבי הוא קודם־כל פוליטיקאי ואחר־כך גנרל, אומר הד"ר אולמרט. בצבא שבו המפלגה שולטת ומעורבת בכל תחומי החיים והפעילות, משקלו וחשיבותו כאיש המפלגה גדולה יותר. ככזה, לשיהבי כושר השרידות מרשים בצמרת הסורית – יותר מ־25 שנה לצידו של אסד. זה מצביע ללא ספק על היחסים המיוחדים בין השניים.

המידע על שיהבי האיש מועט, יחסית לבכירים אחרים בצמרת הסורית. שמועות, אם ישנן, על אורחות חייו לא זכו לתהודה במערב. גם בתיקי אגף המודיעין של צה"ל אין תיעוד רב עליו, בניגוד למה שיש למשל, על התנהגותו הפרועה של אחיו של הנשיא, רפעאת אסד. פרופ' מעוז מגדיר אותו כדמות אפורה ומסוגרת. בעל יכולת מקצועית גבוהה, אבל יבש. איש המאמין ומבצע את הדוקטרינה

(המשך בעמוד הבא)

هكذا من الأصل

דוד המלך, פישקה החיגר ומוישה גרויס

טדי פרויס

לאמיתו של דבר, דוד לוי הוא ההוכחה להצלחתה של קליטת עלייה. הנרי קיסינג'ר, עם תנאים התחלתיים הרבה יותר נוחים, לא הגיע למה שלוי הגיע. רק נשיא פרו, אלברטו פוג'ימורי, "עולה" חדש מיפאן, הגיע רחוק יותר. בכל זאת, לוי אינו מרוצה ועמו כועסים תומכיו, בשל "קיפוחו"

אם פרישת דוד לוי מהליכוד תחולל רעידת אדמה (נראה שלא) או תסתיים בהפלה־מלאכותית, אין יודעים. אפילו הנשיא ויצמן לא התבטא עדיין, אבל פרוגנוזה אחת מותר כבר לערוך: הבחירה הישירה לראשות הממשלה – מה עוד שהיא מלווה בפריימריס מפלגתיים – תאפשר סחיטות ותימרונים שטרם היו כמותם והרכבת הממשלה הבאה תותיר את התרגיל המסריח כזיכרון של מפגש ל"ו הצדיקים.

והרי הנתונים: בצד מועמדיהם של שני הגושים הגדולים, התנדב עד כה זוג נוסף לשאת בעול, רפאל איתן ודוד לוי. אחרי שפלאטו שרון הצליח בשעתו לגייס קולות לשני מושבים בכנסת, לא יתקשה עוד שאפתן לגייס את 50 אלף־החתימות כדי לרוץ. זה יכול להיות מישהו מהגוש הדתי־חרדי, מיליונר מארה"ב (פולניה ויוגוסלאוויה התברכו במתנדבים כאלה) וכן איזה יורם גאון, וילונצ'י או ניר קלינגר. אין סכנה שאחד מהם יעלה לגמר, אבל אם יצבור גם כוח מנדטים לכנסת (כי הרי הבחירה הישירה המוקדמת תיערך במקביל להצבעה לכנסת), ישמרנו אלוהים. כל בעל כיסא, ספסל, מושב או כורסא, יתייצב אצל האלוף וסגנו (יותר צפוי, כי האלוף וסגנו יבואו אליהם ולא אל הרב עובדיה יוסף בלבד) ויציעו תרגילים ועסקות מסריחים: קולותי מהסיבוב הראשון תמורת גיור כהלכה ו/או שריון חוק הגולן ו/או חוקה לישראל ו/או שתי נשים בכל עשירייה.

ביוקר מדי? אני הולך אל ביבי (רבין).

בכך מסתיים הצפוי והשאר נותר בגדר ניחוש. ספק אם "המנהיגות" שנתניהו גילה באלצו את לוי ללכת תקדם את מעמדו בדעת הקהל. לא הכל משוכנעים כי רחיקת מתחרה במקום יכולת לרותמו למשימה משותפת, מורה על מנהיגות. התמוססותה של ד"ש לא היוותה מחמאה לכושר הניווט של יגאל ידין והתפלגותה של צומת אינה ראיה ליכולתו של איתן לצאת בראש מערכת הימין. אולי להיפך. כשלונו של נתניהו בשמירת תנועה מאוחדת, לא יוביל בהכרח לבריחה המונית משורות הליכוד, אך גם לא יתרום להעלאת קרנו בפריפריה שלו. בלי להזכיר את ה"לויים", שבסיבוב ההצבעה השני עלולים לתת קולם לרבין, תמורה ללילות הסכינים הארוכים שנתניהו ערך להם.

גם מהצד השני של בריקות הליכוד אין לדעת מה יתחולל: לא ברור אפילו היכן הוא הצד "השני", בסוכתם של מחפשי השלום או כבעבר, בקִבה של מעדיפי השטחים. עד כמה שלא עמלו לדובב את הלויים ואת בעל הדבר עצמו, מיקומה של התנועה־בהתגבשות נותר עלום. הובטח רק כי תהיה תנועה של כל עם ישראל, אך זה אינו אומר כלום, כי זו תחית היכר של רוב המפלגות בישראל. האם הדרך השלישית ותנו שירנסקי אף הם רואים עצמם בהתאמה כביתם של מתנחלי הגולן בלבד או רק של עולי רוסיה?

אף שאין זה נאה בעיני לוי, המכנה המשותף היחיד לתנועתו הוא בינתיים המוצא הצפון־אפריקאי. ייאמר מיד, תנועה עדתית אינה עוד קיבלים או מאפיה; זו התאגדות לגיטימית לא פחות משהיתה "עלייה חדשה" היקית (רק שלהבדיל מהלויים, היתה להם תוכנית פעולה מחושבת עד למקום הרביעי אחרי הפסיק) של פנחס רוזן(בליט) וישעיהו פורדר או מהפרקציה הסובייטית שעל הקמתה שוקדים שירנסקי וששון. רק דוד לוי, המכחיש את האופי העדתי של קבוצתו, חושב אחרת. אם כך, מהו הפרופיל הפוליטי שלכם? דמוקרטיה? היא לא תמיד הנר שלרגליו. בישיבת המרכז באוגוסט 1985, כשאנשיו התנגדו לצירוף סיעת "לעם" לליכוד, קם לוי והודיע "בשם" מתנהו כי צירוף "לעם" מקובל על הכל ללא התנגדות. אפילו הגוון החברתי שבו הם מתהדרים, אינו מוגדר. האם הסוציאליזם תתבטא במאבק להשבת כספם האבוד של מהמרי הבורסה (הלובי החברתי במפלגת העבודה כבר אימץ אותם אל חוזה), בהמשך להתנגדות להטלת מס על ריווחי הון בבורסה, בתמיכה בפטור ממס על נסיעות לחו"ל והתנגדות לייקור הבנזין ולהעלאת מס ההכנסה – או להיפך?

לוי ואנשיו צודקים באומרם ש"ביתם" אינו מתנכל להלכאים הנדכאים, אך מה הוללו הם כדי לקרב את הפלוטוקרטים השולטים בליכוד אל המצוקה? התנגדו לתוכנית ההבראה הכלכלית ב־1985 והגישו מעדרים לקברני המס על ריווחי בורסה? לא רק ביחס לגולן, יהודה ושומרון ואש"ף שמרו הלויים את סודם, אלא גם לגבי אופיה של המהפכה החברתית שהם יוזמים.

לבד מהעדתיות, נותרה לשבט לוי רק אישיותו של המנהיג. זה אינו פסול/חרש, על כל פנים לא יותר מהתנועה "משה דיין לראש הממשלה" משנות ה־60. גם לגבי דיין לא ידע איש מה היו תוכניתו ודיעותיו ובכל זאת, עדת מעריצים התחימה על פטיציה להעמידו במקום ראש הממשלה אשכול.

בתדמיתו של דוד מלך ישראל, קיימות סתירות. היא פוטומונטז' של הצלחה וקיפוח כאחת. לאמיתו של דבר, לוי הוא ההוכחה להצלחתה של קליטת עלייה. בא לו בן למשפחה מרובת־ילדים, חסר השכלה פורמלית, ובהיותו חסר בסיס כספי וקשרים, הלך לעבוד בבניין, נרשם לתנועה ועלה בה שלב אחרי שלב עד לכנסת ועד לראשות סיעה בהסתדרות. למרות תרעות הקיפוח שרווחו במפלגתו, פילס לעצמו דרך לצמרת, התמנה לשר, לשר בכיר (תרק) ולמעמד של סגן־ראש־ממשלה וסגן לראש התנועה. הנרי קיסינג'ר, עם תנאים התחלתיים הרבה יותר נוחים, לא הגיע לכך. רק נשיא פרו, אלברטו פוג'ימורי, "עולה" חדש מיפאן, הגיע רחוק יותר. בכל זאת, לוי אינו מרוצה ועימו כועסים תומכיו, בשל "קיפוחו". במקביל ל"קיפוח", הוא עצמו ותומכיו מעלים על נס את הצלחותיו כשר ששיקם את שכונות העוני, קשר קשרים דיפלומטיים עם מדינות, כולל מעצמות, שהיו עויינות לישראל וילד את ועידת מדריד. הם גם מדגישים כי עליית הליכוד לשלטון היא הודות לגיוס ההמונים של לוי לתנועה.

מתברר, כי הפרופיל של דוד מלך ישראל הוא סינתזה של פישקה החיגר ומוישה גרויס, כשכל אחד משתי הדמויות מוצגת לראווה בהתאם לנסיבות, בדומה לשמשון אי־נעבעך שתיאר לוי אשכול. בליכוד טוענים כי לוי חב את עיקר פירסומו ליכולתו התקשורתית, טענה מוזרה (שלא רלוונטית) במקצת בפי חברי תנועה שמנהיגה עלה הישר מתוך מקלט הטלוויזיה. לעומת זאת טוענים הלויים, בראשם לוי עצמו, כי התקשורת מתנכלת להם. "חלק מהכותבים (השמצות עליו, ט.פ.) לא פגשתי מימיי", הוא קבל השבוע (ראה דניאל בן־סימון, "דבר" מיום 20 ביוני) וזו אמת לאמיתה. כשכיהן כשר וסגן־ראש־ממשלה, דחה מוישה גרויס – כמו עוד חשובים בתנועתו – עיתונאים וכתבים שלא היו ממוצא מזרחי ולא מכובדים ו/או ידידותיים דיים. אין פלא שפישקה החיגר אינו מכיר אותם. ■

יצירה למנהיג וקהל או פריצת־דרך

אמיר נוימן

בתחנת הדלק בכניסה לגבעתיים שואל המתדלק, "מה קורה באולמי רנסנס, שכולם שואלים עליו? דוד לוי? אז מה אתה עושה שם? מאיזה מוצא אתה? לא, ברצינות".

דוד מלך ישראל

שעת הפתיחה לכינוס באולמי "רנסנס" ביום ראשון נקבעה לשבע ושלושים בערב מתוך הבנה עבודה לא מוסתרת, שלוי לא יעלה לבמה עד סמוך לשמונה, פתיחת מהדורות החדשות בטלוויזיה. ההודעה שלו אמורה להיות הסיפור הפותח של הערב, אבל כבר בראשית היום היה ברור שלא כך יהיה. המהדורה תיפתח בסיפור על נפילתם של שלושת החיילים בדרום לבנון. המארגנים הועידו את מחצית השעה שבין שבע ושלושים לשמונה לצרכים ארגוניים – לפנות את המעברים, להושיב חלק מהעומדים, ולבנות ציפייה דרוכה לקראת כניסתו של כוכב הערב.

בעשרת הימים שחלפו מאז הוחלט על הכינוס, לאחר ישיבת מרכז הליכוד, עבדו אנשיו של לוי על ארגון הערב. בצרו בלית ברירה ב"אולמי רנסנס" בגבעתיים, שכרו עשרות אוטובוסים וגייסו אלפים בנהריה, עכו, מגדל העמק, טבריה, קריות מפרץ חיפה, עפולה, יבנה, אשדוד, קריית גת, קריית מלאכי, אופקים, שדרות ובאר־שבע. הנהירה לאולם החלה כבר בשעות אחר־הצהריים המאוחרות. בשש ושלושים המה רחוב תפוצות ישראל והרחובות הסמוכים משיירות אוטובוסים ומכוניות פרטיות שעשו דרכם לאולם.

החימום התחיל כבר בבית. חלק מהבאים לבושים בחולצות טריקו "עם דוד לוי". בלובי שבקומת הכניסה הודבקו הנכנסים בסטיקרים צהובים "הולך קדימה/ עם ח"כ דוד לוי/ לא מביט אחור", ונערות צעירות ישבו ליד דוכני ההחתמה על כרטיסי הזדהות והצטרפות. שום מלה בכרטיסים אינה מסגירה את לוי לידי חבריו הטובים בליכוד, שיבקשו אחר־כך לסלקו מן הסיעה. לא מפלגה, לא תנועה ואפילו לא עמותה. ניכר היה שעורך־דין שקד על הנוסח – "חברים עם דוד לוי", זו הכותרת, ובשורה השנייה, "ברצוני להזדהות, לסייע ולהתנדב". אחר־כך באים הפרטים האישיים ופירוט התחומים האפשריים לסיוע – "ארגון מקומי, ארגון איזורי, תרומה, גיוס תורמים ואחר".

שעה לפני הפתיחה כבר מתחיל להיות צפוף ודי מחניק בפנים. המיזוג אינו עומד בפני החום האנושי המצטבר באולם. בשבע וחצי נסתמים כבר המעברים סמוך לקדמת הבמה ואפשר לנוע ממקום למקום רק בשולי האולם. מישהו משליך לעבר הקהל מאות כובעי מצחיה כחולים עם הכתובת "דוד לוי זה אני", שמוסיפים צבע לתמונה. הקהל מצטופף וריח הזיעה עולה באוויר. חלק מהאנשים רוטנים על הצפיפות ומאחור האגפים בוקעת הקריאה בעד מגרש בלומפילד, ועדיין נמשכת הנהירה לאולם. על כל הקולות האלה משתלטים נסיונות שירה בציבור. כשלוי נכנס לאולם בחמישה לשמונה, כולם קמים על הרגליים ועומדים על הכסאות לתשואות אדירות ושירת ההמון, "דוד מלך ישראל".

חשמל באוויר

בשבועות האחרונים התכנסה מועצת מרצ, בסמינר אפעל, לפתוח את המיפקד לקראת הבחירות, צומת התכנסה באולם בירושלים, להכריז על מועמדותו של רפאל איתן לראשות הממשלה, מפלגת העבודה כינסה בסינרמה בתל־אביב את ועידתה להחליט על שיטת הפריימריס ובאותו יום כינס הליכוד ישיבת מרכז בהאנגר בגני התערוכה, כדי לדון באותו עניין ובעצם בדוד לוי, ואפילו מוסדותיה המרכזיים של המפד"ל התכנסו באותו עניין.

במרצ דיברו על הבחירות ביישוב הדעת. בוועידת העבודה נאמו מנהיגיה רבין ופרס בענייני מדינה ושלום, אבל רוב הזמן שוטטו הצירים בלובי העצום, ישבו ליד שולחנות המזנון ודנו בינם לבין עצמם בעיקר בפריימריס. היה משעמם. במרכז הליכוד, באותו יום אחר־הצהריים, היו ויכוחים ופה ושם היתה גם סערה על רקע המשבר עם לוי, אבל אפילו ביצר של נתניהו לא היה שום להט.

לפני כשלושה חודשים כינס דוד לוי את אנשיו באולם במלון פארק בתל־אביב. המשבר על רקע שיטת הפריימריס היה אז בראשיתו ולוי הציג את תנאיו והגיש אולטימטום לליכוד. היה זה כינוס ראשון רחב של המחנה לאחר שלוש שנים, מאז השביעיות. על הבמה באולם עמד לוי והתחשבן עם נתניהו, מבלי לקרוא פעם אחת בשמו, והקהל נענה לו ושם סימני פיסוק במשפטים הארוכים – יצירה למנהיג וקהל.

באולם עמד אותו חום באוויר. לא רק בגלל הצפיפות. עיצוב המראה של אולם גדוש הוא טריק אפקטיבי אך נדוש בזירה הפוליטית. מזמינים אולם קטן או בינוני וקהל גדול. גם אנשי לוי מכירים את הטריק, אבל אי־אפשר ליצור אווירה של ממש בטריקים כאלה. אם צומת, מרצ, מפלגת העבודה או הליכוד של נתניהו יעשו כיום את הטריק, התוצאה תהיה צפיפות נטו. אפילו אם יהיה פתוח דיאודורנט ופתוח מיזוג אוויר, וריח הזיעה ישלוט באוויר – חשמל לא יהיה שם.

אווירה של ארוטיקה פוליטית. צילום: בני בדיק/יספא

האב הגדול

דוד לוי הוא תחנת כוח. הרחוב והכיכר הם סביבתו הטבעית. היחסים שיצר במשך השנים בינו לבין ציבור גדול, רובו מיוצאי מרוקו, תושבי הפריפריה, אך גם חגורה אנושית רחבה המקיפה אותם, הם יחסים כמעט דתיים. הבאבא סאלי הוא המופע הדתי של הכאריזמה בנוסח המזרחי. לוי הוא המופע המסורתי, לא החילוני. באסיפות העם רואים את ההתייחסות. הוא האב הגדול והם בניו, בני פורת יוסף. הוא נוגע בהם ומלטף אותם בדבריו.

רואים זאת גם כשהם ניגשים אליו אחד־אחד בהזדמנויות שונות. כאן ניגש אחד הפעילים הוותיקים ומספר שדודה שלו ביקשה להעביר תרומה, ושם מעבירה לו אשה מבוגרת זר פרחים ששלחה אמא שלה. זו אינה הערצה מרחוק. מדובר באווירה של ארוטיקה פוליטית. וכולם מבקשים לגעת בו, פיסית, לשאוב ממנו כוח. הכריזמה של בגין היתה דומה. גם הוא שימש כאן כאב גדול. לא מרוקאי ולא בדיבורו של מרוקאי ובכל זאת הנגישות העממית שלו היתה גדולה כדי כך שעד היום עושים שימוש בשמו כבמנטרה פוליטית.

מבחינה פוליטית, לוי הוא ההתגלמות של "אנשי השטח". את אסיפות הבחירות שלו הוא עושה ויעשה גם להבא לא רק באולמות ובכיכרות, אלא גם בבריתות, בר מצוות וחתונות. הוא לא המציא את זה. מדובר בלחם חוק של רוב הפוליטיקאים, אבל רובם הגדול לא יפיק מן השמחות המשפחתיות את מה שלוי מפיק ומחולל בהזדמנויות האלה. כשהוא מגיע לבר־מצווה או חתונה הוא לא אורח הכבוד, כפוליטיקאים אחרים, אלא חתן השמחה וגאוות המשפחה.

הדילמה המדינית

הכינוס שערך לוי ביום ראשון היה שונה באופן בולט מקודמיו בעיקר באיפוק שגזר על עצמו. בנאום מחושב הותיר מאחוריו את הפרק של השביעיות, נאום הקופים, פרשת הקלטות ושיטת הפריימריס. הפילוג היה לעובדה מוגמרת. אל חשבונות העבר ישוב כשתתחמם מערכת הבחירות, אבל עכשיו אין בכך שום תועלת מעשית. אותו איפוק היה גם בדברים המעטים שאמר על המפלגה החדשה. חשף טפח וכיסה טפחיים. בעיקרו של דבר אמר, כי הוא מקים מפלגה בצלמו ודמותו.

את הכרטיס החברתי שלו, אמר, אינו צריך להציג. כולם מכירים. הנושא המדיני הוא שמעורר סקרנות ואינו גלוי עדיין כל צרכו. דומה שזוכרים לדוד לוי את ימי החישוקים יותר משזוכרים לו את תרומתו ל"יציאת צה"ל מלבנון", תרומתו לאיפוק במלחמת המפרץ והיוזמה המדינית שהביאה את ישראל, הפלסטינים ומדינות ערב לוועידה במדריד. מי שהקשיב לנאום יכול היה לשמוע רטוריקה מתונה יותר משל הנצים שבשרי ממשלת העבודה. הוא מתח אמנם ביקורת על הדרך שבה מנהלת ממשלת רבין את התהליך, אבל הבליע הסכמה לעקרונותיו. הוא לא הסגיר את עמדותיו בשאלת הירידה מרמת הגולן, ולא במקרה, אבל דיבר על שלום כולל, כשהוא מבליט את שלילת הצעדים הקיצוניים.

לוי, כך נדמה, ימעט עתה ככל שיוכל בחשיפת הקו המדיני שלו, כדי שלא להסתבך מבחינה פוליטית ולשמש יעד נוח למתקפה מצד חבריו לשעבר בליכוד. הקושי הצפוי לו בנסיונו לדבוק בטקטיקה זו נחשף השבוע באולפן "פופוליטיקה". המתדיינים, ובראשם טומי לפיד, היתממו והקשו על נציגי המפלגה שבדרך, במגמה לחשוף את הקו המדיני שלה. חשיפה היא מעשה עיתונאי מבורך, אבל ראוי לשים לב למכניזם העיתונאי שפעל מאחורי הקלעים.

במטבח של "פופוליטיקה" התנהל ויכוח בין שניים מחברי המערכת. האחד הציע לנהל באולפן דיון שינתח את הסיבות להקמת המפלגה החדשה וההשלכות הצפויות למערכת הפוליטית וצידד בהזמנת אנשים נייטרליים. אחד מעמיתיו התנגד. זו לא טלוויזיה, טען והצהיר שיש לו את היכולת לעשות מזה "שואו" שהצופים לא ישכחו. נזמין לאולפן את צ'רלי ביטון, הציע. ביטון מבחינתו היה ערובה לכך שאם יש בדיון – כל דיון – פוטנציאל לסערת רוחות, הוא יספק את הסחורה, בין אם ביוזמתו ובין אם בתגובה סוערת לדברי אחרים. הוויכוח הוכרע בדרגים גבוהים בטלוויזיה. וצופי "פופוליטיקה" חזו בהגשמת התחזית.

מקורבו של לוי, יעקב ברדוגו, שנשאל על הקו המדיני של המפלגה, הסתבך בתגובה כושלת, ולפיה לא נקבע עדיין הקו המדיני של המפלגה. ביטון, שאינו משתייך למעגל הקרוב ללוי – אף שהוא מופיע כמי ששייך – וספק אם יהיה שותף להקמת המפלגה, הגשים את הציפיות ממנו. הוציא את המרצע מן השק וטען שלוי הוא יונה מדינית. מכאן ואילך הוחלה מהומה רבתי, שבה תקפו עמר וביטון זה את זה בחריפות, להנאת היושבים באולפן.

השאלה המדינית היא עקב אכילס בתוכניתו של לוי לא רק מן ההיבט הטקטי אלא גם מבחינה אסטרטגית. אפשר היה להיווכח בכך ביום ראשון, כאשר האירוע הקשה בדרום־לבנון העיב על הכינוס והדק את הסיקור העיתונאי שניתן לו לקרן־זווית. אלמלא המארב של החיזבאללה ומותם של שלושת החיילים, אין ספק שהכינוס של לוי היה מקבל את הכותרות הראשיות למחרת היום, כפי שקיבל בשניים מהעיתונים ערב הכינוס. האירוע בלבנון אילץ את לוי גם לשנות את תוכניתו ולפתוח את דבריו בנושא המדיני, העומד מבחינת סדר־היום הפוליטי שלו במקום השני. מיקומו של נושא זה על סדר־היום הלאומי בבחירות 1996 עשוי לקבוע במידה רבה את הצלחתה של הרשימה החדשה. אם להסתמך על סקר צמח שהתפרסם השבוע ב"משוד הבחירות" של הטלוויזיה, שני־שלישים מהבוחרים עדיין שוקלים וקובעים את אופן הצבעתם על רקע סוגיית השלום והביטחון, ואם כך, אפשר שמה שהיה, הוא שיהיה – עבודה מול ליכוד. ליכוד מול עבודה.

הדילמה הפוליטית

החלטתו של לוי לפרוש מהליכוד עברה ב"שטח הפוליטי" כאש בשדה קוצים. נסיונותיהם של דוברים מטעם הליכוד להמעיט בחשיבותם ומספרם של ראשי הרשויות המצטרפים או לא אל לוי, היתה לעג לרש. מי שמצוי בנעשה בסניפי הליכוד בפריפריה נעשה מודאג. אבל מודאגים לא פחות גם אלה המצויים בנעשה בערי הפיתוח, בסניפי מפלגת העבודה, ש"ס והמפד"ל. לוי עשוי לנגוס – ואולי יותר מכך – בכל אלה.

השבוע סיפרו אישים ממפלגת העבודה, וביניהם שר, חברי כנסת ומועמדים בפריימריס, על מסרים שקיבלו מפעיליהם, בדבר הדילמה הקשה שבפניה יעמדו, כאשר יתחיל לוי לעבור בשטח. אל תימנו אותנו כנכס בטוח, אמרו המסרים. יהיה קשה להם, לפעילים, לסרב להצעה להצטרף סוף־סוף למפלגה הדוברת בשמם ובשפתם – לאו־דווקא מרוקאית אלא חברתית ורגשית – ולהישאר תחת זאת במפלגה שמנהיגיה משקיעים את רוב מרצם בתהליך השלום, מתגברים לאליטות הפינגבסים ומתנכרים לפריפריה, מה עוד שהקרע ביניהם לבינה הולך ומתרחב מאז הבחירות להסתדרות. אבל תהיה זאת טעות, שרבים עושים, לצמצם את כוחו של לוי למגזר מובחן טריטוריאלית בערים הקטנות של הדרום והצפון. חבר כנסת תושב צפון ת"א סיפר על אחד ממכריו, שכעס על דוד לוי בגלל הבטחה שהופרה. בשבת שוחחו פוליטיקה, המכר, אדם דתי, תומך מפד"ל ככל הנראה, הפתיע את הח"כ כשאמר לו שיתמוך בלוי בבחירות. הכיצד? שאל אותו – לא מזמן היית 'אש וגופרית' כלפי לוי. אש וגופרית לחוד ובחירות לחוד, היתה התשובה. אותו חבר כנסת מספר על שיחות נוספות שקיים בימים האחרונים ושהבהירו לו, כי לא מדובר כלל במהלך קיקיוני, כפי ששרטט בפניו יו"ר הליכוד נתניהו בשיחה ביניהם ערב כינוס מרכז הליכוד.

פרופסור שלמה בן־עמי, מן האנשים המצויים בנעשה ב"שטח" הפוליטי, טוען שבפני דוד לוי ניצבות שתי אפשרויות. האחת היא פעולה במתחם המיידי, המובחן בפריפריה והניזון בעיקר מבוחרים בני עדות המזרח. אם יסתפק בכך, הוא עשוי לנגוס בכמה מפלגות ולהגיע לכנסת הבאה עם כ־5־6 מנדטים. אבל אם ינסה לפרוץ את המתחם הזה ולהקים תנועה רב־עדתית ורב־מעמדית, שגם המעמד הבינוני יוכל למצוא בה בית פוליטי, רואה בכך בן־עמי פוטנציאל לפריצת־דרך פוליטית רבתי.

הוא מתבטא כבוז כלפי בכירים במפלגת העבודה, הרואים במהלך הפוליטי של לוי אך ורק פוטנציאל לניגוח הליכוד. מדובר באנשים שאינם מסוגלים לראות מעבר לקצה האף שלהם, הוא אומר. "אם לוי יצליח לפרוץ את המתחם הראשוני ויקים את המפלגה הסוציאל־דמוקרטית האמיתית, הוא יפגע בנשמת אפה של מפלגת העבודה".

זו, טוען בן־עמי, נעשתה למפלגה של מנכ"לים בעלת תפישה כלכלית־חברתית של התמסרות טוטאלית לכוחות השוק, ויצרה בכך ואקום הקורא לתנועה חדשה לתפוש את מקומה.

המהלך של לוי מצוי עדיין בראשיתו, וכך גם ההערכות בדבר סיכויי הכשלים הטמונים בדרכו לבחירות. גם המגעים שהוא מנהל עם אישים שונים, אנשי אקדמיה, פוליטיקאים ויוצאי צבא, אינם קרובים עדיין להבשלה. הדילמה המרכזית שתעמוד בפני לוי בעניין אופי הרשימה שבראשה יעמוד, היא האם המפלגה החדשה תהיה אכן בצלמו ודמותו או שתהיה פתוחה גם לקולות וגוונים נוספים, דמוקרטית באופיה. ■

יותר פוליטיקאי

(המשך מעמוד קודם)

הבעת'יסטית והתפיסה האסטרטגית מבית היוצר של חאפז אסד.

"הרומן" של שיהבי עם ארה"ב הוא רב שנים. התחיל במחצית שנות ה־70. הוא שלח את שני בניו ללימודים דווקא בארה"ב. הוא מרבה לבקר בה ונפתח יותר לחשיבה המערבית מעמיתיו בצמרת הסורית. לדברי הד"ר אולמרט, יחסיו עם אנשי המימשל האמריקאי טובים. האמריקאים רצו אותו ואולי אף כיוונו לכך שהשיחות יהיו בדרג רמטכ"לים, דווקא ומשום שרצו בשיהבי ליד שולחן המו"מ, ובכך להביא, אולי, לפריצת הדרך.

בכירים באמ"ן, כמו גם המומחים לסוריה באקדמיה, תמימי־דעים שמינויו של הרמטכ"ל שיהבי ושליחתו אל וושינגטון מצביעים על כוונת רצינות של אסד לקדם את המו"מ עם ישראל. בזירה הפנים־סורית, מסבירים המקורות באמ"ן, מינויו של שיהבי – כאמור, מוסלמי סוני – הוא גם איתות ברור לעם הסורי, שהסונים בתוכו בני רוב, כי מדובר באינטרס לאומי. שיתוף כל המגזרים והעדות הוא דרך נוספת לקבלת הלגיטימציה לתהליך המו"מ עם ישראל.

שיהבי, דמות מוכרת היטב לעם בסוריה ובעל מעמד מכובד. שליחותו למפגש הרמטכ"לים אמורה להתפס בקרב הציבור הסורי ככוונה רצינית של המשטר לקדם את המו"מ.

בזירה מול ישראל וארה"ב המתווכת במו"מ, אומר הד"ר אולמרט, בחירתו של שיהבי היא מחווה גדולה של אסד והצהרת כוונות: "זה האיתות הכי גדול. אחרי האכזבה מהמפגש הקודם עם ברק, סימן שזה יביא לתוצאות". לדבריו, שיחות הרמטכ"לים הן לא פחות חשובות מהמגע התקשורתי. יש מסר בפומביות של המפגש.

ניתן להעריך כי מידת הגמישות שניתנה לשיהבי על־ידי אסד לקראת המפגש עם שחק מוגבלת, אבל נראה כי מידת הגמישות שניתנה לשחק על־ידי יצחק רבין תהיה מוגבלת לא פחות. שיהבי, שועל ותיק, למד לאורך השנים ממנהיגו אסד טקטיקות של ניהול מו"מ שיסייעו לו לבסס במהלך המפגשים. יש לקוות שההכנות למפגש הקרוב של שיהבי עם שחק הבשילו באמת ויביאו לפריצת־דרך בתהליך. ■

מה בדיוק עושים ביום הזה?

מוטי בסוק

רבין וערפאת עדיין לא הסכימו מה יקרה ב־1 ביולי. רבין מעדיף תהליך דו־שלבי ואילו ערפאת דורש חתימה על הסכם הביניים כולו. על מה הוויכוח, וכיצד הוא יסתיים

ה"1.7.95", תאריך היעד הישראלי־פלסטיני, מצוי ממש מעבר לדלת. אי־פרשו, ואנחנו נוגעים בו. בסך הכל עוד שמונה ימים, בשבת הבאה. אבל אף שהוא כל־כך קרוב, ואפשר היה לעשות גם חגיגה יפה, בינתיים אין כל הבנה או הסכמה בין יצחק רבין ויאסר ערפאת מה בדיוק עושים ביום הזה. יצחק רבין אומר נחתום, אבל על מה שהסכמנו עד עכשיו. ויאסר ערפאת, שקלפי המיקוח שלו מועטים מאוד, אומר לא ולא. נחתום, אבל על כל מה שאתם הישראלים התחייבתם לנתתם ביום הזה, כלומר על הסכם הביניים.

אנחנו חיים בתקופה אינטנסיבית. ההיסטוריה מתרחשת ממש מול עינינו. אירוע המוגדר היסטורי רודף אירוע. הסכם עם הפלסטינים, שלום עם ירדן, ובשבוע הבא שיחות בין הרמטכ"ל שלנו והרמטכ"ל הסורי. הריצה אחרי האירועים כל־כך מטורפת, עד שלעתים אין לנו זמן לעצור ולו לרגע כדי לשבת ולהשקיף על היער כולו. והיער הפלסטיני בכל זאת נראה אחרת בחודשים האחרונים. מספר הפיגועים ירד ירידה דרמטית. החמאס והג'יהאד האיסלמי נצרו את נשקם, לפחות חלקית. יאסר ערפאת הוא בעל־הבית בשטחים ובמחנה הפלסטיני. בעזה יש סדר. אורחים מארצות־הברית ומאירופה מספרים גם על תחילתה של אווירה אופטימית, של תקווה חדשה. התהליך ההיסטורי ברור. יוסי שריד, חבר בצוות המשא ומתן הישראלי, אמר את הדברים מפורשות – הפלסטינים הולכים לקראת מדינה ושלום בגדה ובעזה. ועל הרקע הזה נופל הוויכוח על ה־1.7.95.

יצחק רבין קבע את הביטוי "אין תאריכים קדושים". התאריך הלא קדוש האחרון לפני ה־1.7.95 היה ה־13.7.94. לפי "הסכם העקרונות", בתאריך זה (כלומר לפני כשנה) היתה ישראל אמורה לצאת מכל ריכוזי האוכלוסיה בשטחים ("היערכות מחדש") והפלסטינים היו אמורים לערוך את הבחירות הדמוקרטיות הראשונות בגדה ובעזה (ולמעשה בכל העולם הערבי). לפני כמה שבועות, בפגישה בין ראש הרשות הפלסטינית יאסר ערפאת ושר החוץ שמעון פרס, נקבע תאריך היעד ה־1.7.95. ערפאת דיבר על תאריך מוקדם יותר. פרס לחץ על ה־1.7.95. זיאד אבו זיאד, מראשי הפלסטינים במזרח ירושלים, אמר השבוע כי שני האישים שגו כאשר הלכו על תאריך יעד. היה עדיף אילו הסכימו לפעול במשותף ובמהירות אינטנסיבית להשגת הסכם, אבל בלי לקבוע תאריכים שאיש אינו יודע אם יוכל לעמוד בהם, ובדרך־כלל לא עומדים בהם.

כאשר נקבע ה־1.7.95 לראשונה, ישראל (קרי יצחק רבין ושמעון פרס) כן התייחסה לתאריך כאל יעד כמעט קדוש. היה ברור להם כי ערפאת משקיע מאמצים, יותר מאשר בעבר, לריסון ארגוני הסירוב הפונדמנטליסטים, כי הוא מהלך על חבל דק, וכי בציבור הפלסטיני יש תקוות גדולות לקראת היערכות מחדש והבחירות. אכזבה, הם הבינו, עלולה לפגוע לא רק במרקם היחסים העדין בין ישראל והרשות הפלסטינית, אלא גם במרקם היחסים בין ערפאת ויריביו. היום, לנוכח הפערים הגדולים כביכול, קשה לקבוע בוודאות מה ילד יום. מה עוד שרבין וערפאת דוחים, בינתיים, את המפגש ביניהם, שבו אמורים להיחתך הדברים.

המגעים בין הפלסטינים וישראל מתנהלים בשבועות האחרונים בעשרות ועדות ותת־ועדות בשלושה מישורים עיקריים. המישור החשוב ביותר, שבו מצויים כל המוקשים, הוא המישור הביטחוני. בראש הצוות הישראלי העוסק בנושא זה עומד ראש אגף תכנון, האלוף עוזי דיין, העובד צמוד לראש הממשלה.

הנושא השני הוא הבחירות. יואל זינגר, היועץ המשפטי של משרד החוץ, וד"ר סאיב עריקאת, חבר הרשות הפלסטינית, סיימו למעשה את העבודה. את ההכרעה בכמה שאלות כבדות משקל הם השאירו לדרג המדיני. האלוף אורן שחור, מתאם הפעולות בשטחים, ועו"ד ג'מיל טריפי, חבר הרשות הפלסטינית, עומדים בראש הצוותים העוסקים בחודשים האחרונים במישור השלישי, והוא העברת כל סמכויות השליטה והאחריות בשטחים מישראל לרשות הפלסטינית.

בתחום הבחירות נותרו פתוחות שתי שאלות כבדות: האם תושבי מזרח ירושלים יוכלו להיבחר והיכן הם יצביעו. התשובה לשאלה הראשונה היא כן, בתנאי שתהיה להם גם כתובת שניה (פיקטיבית או אמיתית) מחוץ לירושלים. הפתרון לשאלה השניה יהיה טכני. נושא העברת הסמכויות אינו מעורר בינתיים בעיות מהותיות, אבל הוא מצריך הרבה עבודה שחורה, שכן מדובר ביותר מ־40 סמכויות. שאלת הסמכויות לא תעכב את החתימה ב־1.7.95. מה שאי־אפשר, כמובן, לומר על המחלוקות בנושא הביטחוני.

ישראל הציעה לערפאת לפתור את הבעיות הביטחוניות בתהליך דו־שלבי: ב־1.7.95 יחתמו ישראל והפלסטינים על הסכם חלקי, שיש בו הרבה "בשר" לפלסטינים. ישראל תתחייב על יציאה, בתוך ארבעה חודשים לכל היותר, ממרכזי ארבע ערים בגדה – ג'נין, טול־כרם, שכם וקלקיליה. מיד אחרי כן ייערכו הבחירות בגדה וברצועה למועצת האוטונומיה. ב־1.7.95 יחתמו ישראל והפלסטינים גם על העברת הסמכויות האזרחיות לפלסטינים, הדיונים, הטכניים בעיקרם, על השלמת הצד המשפטי של הנושא, יימשכו גם אחרי החתימה. בשלב השני, הפעם בלי לקבוע תאריכי יעד, ישראל תצא מרמאללה ומבית־לחם (אבל לא מחברון) וממרכזי אוכלוסיה אחרים, והפריסה מחדש של צה"ל בגדה תושלם.

המועצה הפלסטינית, בראשות יאסר ערפאת, תנהל את חיי הפלסטינים בגדה וברצועה. אלא שבגדה, בניגוד לרצועה, צה"ל יהיה בפנים הנוכחות היהודית (מתנחלים, אבל לא רק מתנחלים) תהיה הרבה יותר מאסיבית ובולטת. כמו בעזה כך גם בגדה רבין אינו מתכוון בשלב זה להוריד התנחלויות. הוא שומר את הקלף הזה למשא־ומתן על הסדר הקבע. ואם בעזה היתה ונשארה נצרים אחת, בגדה יש עשרות נצרים. המירב שרבין מוכן לעשות עכשיו הוא לקטר, כמו שלשום, בנוסח "ראיתי שני ישובים עם 30 משפחות בלבד בכל ישוב. העלות הביטחונית של כל משפחה לאוצר המדינה היא רבע מיליון דולר לשנה".

לישראל – יותר נכון לראש־הממשלה רבין, שהרי על־פיו ישק דבר – התוכנית הדו־שלבית נוחה מהרבה בחינות, ובעיקר מהבחינה הביטחונית. גם לאור לקחי עזה ויריחו תחילה. לאחר ביצוע השלב הראשון תוכל ישראל להפיק לקחים וללמוד מהשגיאות, אם יהיו כאלה, לקראת השלב השני. והרי היציאה מרמאללה ומבית־לחם רגישה יותר, בעיקר בגלל קירבתן לירושלים.

הפלסטינים דורשים את ביצוע "הסכם אוסלו", "הסכם העקרונות" ו"הסכם קהיר", ככתבם וכלשונם. כלומר יציאה של צה"ל מכל מרכזי האוכלוסיה עוד לפני קיום הבחירות. מירב הגמישות שהם מוכנים לגלות, בינתיים, הוא יציאה של צה"ל ממרבית הערים כבר בזמן הקרוב מאוד וקביעת לוח זמנים מידי ליציאה מהמקומות האחרים. הפלסטינים כוללים ברשימת הערים גם את חברון, אף שישראל והם סיכמו מזמן כי בחברון יישמר, לפחות בינתיים, הסטטוס קוו. הפלסטינים גם מותחים ככל האפשר את המושג "מרכזי אוכלוסיה". למעשה הם דורשים כי צה"ל ייצא מכל הישובים בגדה. ישראל כוללת במושג הזה בעיקר ערים פלסטיניות וריכוזי אוכלוסיה גדולים אחרים.

מה יהיה? השבוע תימצא שוב הפשרה. יתכן שקודם לכן צד א' או צד ב' יעשה איזה שריר קטן, לצורכי פנים, ויהיה משבר, אבל הסצנריו ברור. הפלסטינים יוותרו, כביכול, בכמה פרטים, ההיערכות מחדש תתארך בעוד כמה חודשים, ותהיה פחות או יותר כפי שרבין רוצה, אבל בסופו־של־דבר, עוד לפני הבחירות לכנסת, תהיה לפלסטינים אוטונומיה שלהם בגדה וברצועה. במאי הקרוב, וכבר אמרנו אין תאריכים קדושים, אמורות להתחיל השיחות על הסדר הקבע בשטחים. איך אמר המשורר, "בלי רגע מת אחד". ■

ג'וערה

חגור

לאחר 51 שנים אני שב אל המקום הזה. בקיץ שנת 1944 הייתי חניך קורס מפקדי מחלקות שנערך כאן. מפקד הקורס היה יוסף רוכל, לימים – האלוף יוסף אבידר, ממפקדי ההגנה הראשונים ומבכירי מפקדי צה"ל במלחמת העצמאות. גם מקרב חניכיו ומדריכיו בקורס שלנו באותה שנה יצאו כמה מהנודעים שבלוחמי תש"ח, מי שהלכו כמפקדי מחלקות ופלוגות והיו למג"דים ומח"טים. אני מזכיר כמה מהם: חיים ברלב, עוזי נרקיס, צבי זמיר, עמוס חורב, יוסף יריב, דני מס, משה קלמן, יוסף טבנקין, ישכה שדמי, מולה כהן, צבי גרמן, צבי הורביץ, משה צדוק ו"אחרים". אף שאינני אוהב את הביטוי הזה, כי בין ה"אחרים" הללו נמצאו כמה מן האריות שבחבורה. אחר־כך, במלחמות הבאות, היו לא מעט מחניכי ג'וערה אלופי צה"ל.

מפקד הקורס היה יוסף רוכל, לימים – האלוף יוסף אבידר

בין השנים 1938 ל־1948 עברו, כך שמעתי, 1,500 חניכים את המקום הזה. רבים מהם נפלו בקרבות ואחרים אבדו בחולי ובזקנה. אך החיים באו לג'וערה להיפגש לאחר דורות.

ג'וערה, הסמוכה לקיבוץ עין השופט, ברמות מגידו, היתה מאז מאורעות תרצ"ו־תרצ"ט אחד ממרכזי ההגנה הנודעים. היא הונצחה ב"שיר הפו"שים" הידוע של אלתרמן: "ג'וערה, תל־עמל, כנרת וחניתה/ אתן לנו דגלים ואנו החומה". והלאה שם בזמר ההוא: "כי לא ניסוג אחור/ כי דרך אין אחרת/ אין עם אשר ייסוג מחפירות חייו".

זו היתה האקדמיה הצבאית במחתרת. "שולחן־החול של אלוהים". וגם אני עברתי התרוצצתי כחניך וכמדריך על פני הגבעות הזן ובגאיות יעל פני המדרונות החשופים, בין ריחניה ודליית אדרותה לכופריין, בין משמר העמק לבת־שלמה. בקיץ להטה ג'וערה ככבשן ובחורף הצלפה רוחות וגשמים. הכרנו כל דרך עפר, כל שביל, כל שיח וכפל־קרקע. וייזכרו לטובה ענני הברחש הצורבים ועלעולי האבק.

על פני הגבעה ניצב בית האבנים הבודד וסביבו אוהלים, [illegible] ובידינו דגלונים לגוניהם המייצגים כלי נשק. אך לפעמים הצצו "הכלים" מה"סליקים" והסביבה רעמה מידי ההתפוצצויות. שם גם התוודענו לשתי המרגמות שהיו את הארטילריה שלנו: זו של ה־52 מ"מ וזו של ה־81 מ"מ. על הפצצה של הקלה יותר היה כתוב באותיות לטיניות "אוצ"ק" OCEK, כלומר בראשי תיבות – "עוד צעד אחד קדימה". על הכבדה יותר נראו האותיות HCM, הצמ"ן, כלומר – "הרבה צרות מעט נחת". אמצעי לחימה שנוצרו בסדנאות התע"ש החשאיות. נשקו של צבא האביונים.

שם למדנו יומם ולילה. שם התווכחנו עד אור הבוקר על תיאוריה ושיטות הדרכה. שם שינינו את "עקרונות המלחמה" ונתחנו את תהליך קבלת ההחלטות גם באמצעות "חיוב הגיון של האויב". שם עוצבו שיטות לחימה ועידה ביחידות קטנות, אך גם הונחו היסודות לצבא שעבר תוך זמן קצר ממלחמת חוליות ומחלקות לקרבות רחבי היקף, להפעלת גדודים וחטיבות. שמענו הרצאות מפי גדולי המומחים ותרגלנו את הנלמד עד אפיסת כוחות.

כאן אולי המקום לחזור ולהכחיש את הדיבה המטופשת על "הברדק" ששרר, כביכול, בהגנה. בג'וערה היו משמעת ברזל וסדר מופתי. בוקר בוקר, לאחר ריצת שדה ארוכה, רחצה וגילוח, ציחצוח נעליים וסידור המשכבות, ניצבנו במסדר על פני הרחבה, ליד הבית. הקצין התורן פקד: "פתוח שורות, צעד" ויוסף מפקדנו היה עובר על פני חניכיו כשהוא בודק כל איש ואיש אם אין בו רבב, חס וחלילה. הוא עשה זאת לאחר שעבר כל אוהל ואוהל, כשהוא מוודא אישית שהכל בסדר והכל נקי והכל ראוי לכבודו של קורס קצינים בג'וערה.

בצבא־מתנדבים אינך זקוק לענש ולסנקציות ול"משטרה צבאית" שלא היתה אז. מי שנשלח לשם עבר שבע בדיקות עד שנמצא כשיר. כבוד היה להימנות עם חניכי הקורסים ההם.

*

לאחר חמישים שנה אני מהרהר ביני לביני בג'וערה. אינני מומחה צבאי ולא חוקר ולא היסטוריון בקיא ושופט, מלך ממית ומחיה, אך בחשבון הכולל נדמה לי שניצחנו במלחמת העצמאות גם בגלל ג'וערה, בגלל הקאדרים שנוצרו שם ובאו לידי ביטוי מרמת הקצינים הזוטרים ועד המפקדים הבכירים. הרי חרף טעויות קשות ומשגים כואבים ושכר לימוד גבוה וקורע לב עלה בידי הסגל שגדל גם בג'וערה להתגבר, לגלות תושיה ועורמה וכושר תמרון ואלתור, גם אומץ לב ולהפיק לקחים. הם ידעו לעמוד באבידות הכבדות ולעצב שיטות לחימה הראות לזמנים ההם ולתנאים המיוחדים של הארץ. אחרת לא היה מושג הנצחון במערכה הכבדה.

קשה לי כבן הדור הזה לומר זאת, ואף על־פי־כן אומר, שדור תש"ח היה כנראה דור טוב, שאלמלא כן לא היה מגן על המדינה שנוצרה ולא היה עומד במסות ובמוראים של הימים ההם.

לכן נסעתי גם אני אתמול לג'וערה, ל"גבעת־נוח", אל "מפגש הרעים" ואל הנאומים והשירים, אל השיקופיות המסכת ואל תזמורת צה"ל ואף, כן, אל ראש הממשלה שבילה בג'וערה כחניך וכמדריך והיה שותף גם הוא במעשה הממושך והעקבי של "יצירת הכוח העברי בארץ־ישראל".

אז לא ידענו מי יחיה ומי ימות, מי יוליך גדוד ומי יוליך עם ומי יוליך את ידו על הנייר ויספר את הימים ההם. לפחות ניתן לומר שאז האמנו ב"צדקת הדרך", שאין לנו ברירה אלא להילחם על שלנו. זכר ג'וערה מועלה היום בישראל קרועת מחלוקת. הפעם שוב היינו יחדיו לכמה שעות.

זה נראה רחוק כל־כך. אנחנו עוד התאמנו ברימוני־יד בעלי ראש־הדלקה המוכך בקופסת גפרורים. בנינו, לא נכדינו או נינינו, השמידו את הכור הגרעיני בבגדאד במטוסי אף־16 המצויידים ב"פצצות חכמות". נהוג לומר כי בעולם הטכנולוגיה באים הדברים זה במקום זה. בבחינת ישן מפני חדש תוציאו. אך בעולם הרוח, האמונות והדעות, כמו בתחום מעשי הגבורה, אין החדש מבטל את הקודם לו אלא ניצב בצדו וחולק לו כבוד כבעל חוב. ■

פצצה על מדרגות הרבנות

אריה דיין

רשימת פסולי החיתון עתידה לתפוח בשנים הקרובות לממדים מפלצתיים, ואין בתוכניתו של השר שטרית פתרון אמיתי לבעיה. הפתרון, עושה רושם, יבוא מהשטח

ביוני 1972, החודש לפני 23 שנים, פרץ אחד המשברים הפוליטיים הסוערים ביותר שפקדו את המדינה בתקופת השאננות ההיא שבין שתי המלחמות. במרכזו של השערוריה עמדו שני צעירים מתל־אביב, אח ואחות, שהוריהם עלו מפולין אחרי השואה. [illegible] שפרצה השערוריה הם היו אנשים אלמונים. אחרי ששככה השערוריה הם שבו וצללו באלמוניותם. שמותיהם נשכחו מתודעת הציבור כבר לפני זמן רב, אבל הבעיה שהעמידה אותם לתקופה קצרה במרכז ההתעניינות הציבורית, בעיית פסולי־החיתון, ממשיכה ללוות את הפוליטיקה הישראלית עד היום.

"פרשת הממזרים", אותה שערוריה פוליטית שפרצה ב־1972 ואיימה להפיל את ממשלת גולדה מאיר, התחילה כאשר רס"ר בצבא קבע בא למשרדי המועצה הדתית בתל־אביב וביקש להירשם לנישואין. שם התברר לו, להפתעתו המוחלטת, כי הדת היהודית אוסרת עליו לבוא בברית הנישואין. אמו נישאה לאביו בפולין, כך הסביר לו רשם הנישואין, אחרי שהיתה נשואה לגבר אחר, שעזב אותה בלי שהתגרש ממנה. אותו ואת אחותו, המשיך האיש והסביר, זה הופך לממזרים, וממזרים, כידוע, פסולים לחיתון.

פרטי המקרה נודעו בציבור והשרים משה קול וויקטור שם־טוב, אנשי האגף הליברלי בממשלה של אותם ימים, איימו לפרוש מהממשלה ולגרום להפלתה אם לא תימצא הדרך לאפשר את נישואי האחים. שרי המפד"ל איימו לפרוש מהממשלה אם היא תקבל החלטה שלא תעלה בקנה אחד עם ההלכה. המשבר נראה חסר־מוצא. גולדה מאיר ושרי מפלגת העבודה היו חסרי־אונים עד שהרב הראשי לצה"ל, האלוף שלמה גורן, נחלץ להצילם.

תחילה הוא קבע, כי מאחר שמדובר בחייל, מוסמכת גם הרבנות הצבאית, ולא רק הרבנות הראשית, לטפל בעניינו. אחר־כך הקים גורן בית־דין רבני־צבאי מיוחד, וטען כי בית־הדין קיבל מסמכים חדשים, שמעולם לא פורסמו, ומהם עולה כי נישואיה הראשונים של האם לא נערכו כדת ולכן לא היו תקפים מבחינת ההלכה. וכך, במבצע צבאי מהיר, הותרה ממזרותם של האחים. בעייתם נפתרה; בעייתה של המדינה ממשיכה להתקיים.

הרב גורן. מבצע מהיר להצלת ממשלת גולדה. צילום: אי.פי

שטרית. הזהיר והמהוסס. צילום: חנוך גרויצקי/ישראל סאן

דן מרידור. אוהדה לחברי־הכנסת החרדים

רשימות בסימן עלייה

שישה שרים כיהנו במשרד הדתות מאז שזרח ורהפטיג סירב להתערב ב"פרשת הממזרים" ועד ששמעון שטרית החליט, לפני שבועות אחדים, להתחיל לטפל בצורה מהוססת וזהירה ברשימת פסולי־החיתון. כל השישה (חמישה מהמפד"ל ואחד מש"ס) התרחקו מהטיפול בנושא כמו מאש, ורשימת פסולי החיתון הלכה בינתיים ותפחה.

איש מהשרים לא בדק את הרשימה. איש מהם לא התעניין בשאלה על־פי אילו קריטריונים מחליטים רשמי הנישואין במועצות הדתיות לכלול בה שמות חדשים ולשלול מאנשים את הזכות להינשא ולהקים משפחה. הזכות הזאת, אגב, מוכרת בעולם כאחת הזכויות הבסיסיות ביותר שכל מדינה חייבת להעניק לאזרחיה. בסעיף 16 של ההכרזה האוניברסלית בדבר זכויות האדם נאמר, כי "כל איש ואשה שהגיעו לפרקם, רשאים לבוא בברית הנישואין ולהקים משפחה, ללא הגבלה מטעמי גזע, אזרחות או דת".

בנוסף לאנשים שההלכה מגדירה ממזרים, כלולים ברשימת פסולי החיתון של משרד הדתות עוד סוגים רבים ומגוונים של בני־אדם. מבקרת המדינה ערכה ביקורת, בדקה ב־1990 באופן מדגמי את הרשימה ומצאה בה 87 שמות של אנשים ש"נמצאו אסורים להינשא לאדם אחר עד שיערכו להם גירושין על־פי ההלכה", 85 מקרים שבהם "אשה נשואה קיימה קשרים עם גבר זר ולכן היא אסורה לבעלה ולבועלה", ו־50 שמות (כולל 15 שמות של ילדים) שלגביהם "נקבע שאינם יהודים או שהוטל ספק לגבי יהדותם". את הסיבות להכללתם ברשימה של שאר המקרים שמצאה, שם הגדירה בקיצור כך: "אנשים שמצבם המשפטי טעון בירור" אי־בהירות לגבי רישום. מצבם המשפטי בתעודת הזהות נשים הזקוקות לחליצה גרושות. גיורות שהיה חשש שנישאו לכהן".

עילות מהסוג הזה מאפשרות להכניס לרשימה אלפים רבים ואולי גם רבבות. בגלל העלייה שהגיעה בשנים האחרונות מחבר המדינות מצויים למעלה מ־100,000 בני־אדם שאין כל ספק באשר למוצאם הדתי: הם אינם יהודים. סביר להניח שיחד אתם הגיעו ארצה גם רבבות עולים שיהדותם, על־פי אמות המידה ההלכתיות, מוטלת בספק. הקבוצה הראשונה, קבוצת העולים הלא־יהודים, מנועה באופן מוחלט מלהינשא בישראל, על־פי החוק, עם יהודים. חברי הקבוצה השניה, אלה שיהדותם מוטלת בספק, אינם נכללים, עדיין, ברשימת פסולי החיתון. הסיבה פשוטה מאוד: הרשויות הדתיות עוד לא הספיקו לאתר אותם. הם יוכנסו לרשימה ברגע שהם, או ילדיהם, יגשו בפעם הראשונה למשרדו של רשם הנישואין. רשימת פסולי החיתון עתידה לתפוח בשנים הקרובות לממדים מפלצתיים, ואין בתוכניתו של השר שטרית פתרון אמיתי לבעיה הזאת.

הפתרון של עו"ד פילפל

שאלת פסולי החיתון היא אחת הסוגיות הבודדות שבהן קיים ניגוד מוחלט, בלתי ניתן לגישור, בין עקרונות ההלכה היהודית לבין עקרונות הליברליזם וכיבוד זכויות האדם.

השר שטרית אינו מציע להפקיע מבית־הדין הרבניים, הפוסקים על־פי ההלכה היהודית, את הסמכות לקבוע מי ייכלל ברשימת פסולי־החיתון. הוא בסך הכל רוצה שיקפידו למלא אחר ההנחיות שאהרון ברק, לשעבר היועץ המשפטי לממשלה, פרסם לפני כעשרים שנה, בעקבות פרשת הממזרים.

ההנחיות האלה קובעות שאיש לא יוכנס לרשימה בלי שתינתן לו קודם לכן אפשרות להשמיע את טיעוניו, ובלי החלטה "מבוססת על ראיות שאדם סביר היה רואה אותן כבעלות ערך הוכחתי" של בית־דין רבני מוסמך. "אין רושם [illegible] על רכילות, השערות גרידא או שמועות בעלמא".

ההנחיה הזאת מעולם לא נשמרה. עורכת־הדין אתי פילפל, המרכזת מטעם נעמ"ת את הסיוע המשפטי לזוגות המנועים מלהינשא מטעמים הלכתיים, טיפלה לפני זמן מה במקרה שבו החלטת הפסילה היתה מבוססת כולה על רכילות, השערות ושמועות.

זוג צעיר ממרכז הארץ, סיפרה השבוע עו"ד פילפל, המתין באולם שמחות לבואו של הרב שאמור היה להשיאו. כמה דקות אחרי השעה היעודה לעריכת החופה הגיע לאולם שליח מטעם המועצה הדתית ובידיו פתק. "הכלה ממזרה", נאמר בו, "החופה לא יכולה להיערך". החתונה בוטלה, האורחים חזרו לבתיהם והשמחה הפכה לטרגדיה. הסיבה לביטול החתונה התבררה למחרת. במועצה הדתית סיפרו לבני הזוג, כי בבוקר החתונה הגיעה לשם "משלחת של שכנים", שסיפרו כי אמה של הכלה לא התגרשה מבעלה הראשון בטרם נישאה לבעלה הנוכחי. הרב הסביר לבני הזוג, כי אילו היה מדובר "בהלשנה של אדם בודד" לא היה מתחשב בדברים ששמע. "פה מדובר במשלחת, לא בהלשנת בודד", הוסיף. הזוג נישא בקפריסין.

"הדרך היחידה לפתור את הבעיה היא באמצעות הנהגת נישואין אזרחיים", אומרת עו"ד פילפל. "כל עוד אין נישואין אזרחיים, אנשים נאלצים למצוא בעצמם את הפתרונות האלטרנטיביים". רובם אינם מתקשים למצוא אותם. מספרם של הנדרשים לפתרונות הללו, אגב, הולך וגדל בהתמדה ובקצב מהיר. בשנת 1994 השיאו עורכי הדין של נעמ"ת 40 זוגות באמצעות "הסכמים לחיים משותפים". ברבע הראשון של 1995 הגיע מספרם ל־50.

התנועה לזכויות האזרח, שבעבר היתה מסונפת לתנועת ר"צ ומתקיימת עתה כמסגרת עצמאית, הקימה לאחרונה גוף הקורא לעצמו "הנהלת המרשם של נישואין אזרחיים". הגוף הזה מנסה לרכז נתונים על כל הזוגות הישראליים הנישאים אזרחית. מהנתונים הללו עולה, כי 649 זוגות ישראליים נישאו ב־1994 במה שמכונה "נישואי פרגוואי". מספרם ברבע הראשון של 1995 הגיע ל־197. בקפריסין נישאו אשתקד 246 זוגות. מספרם השנה, כך מעריכים, יגדל לכ־350 ויגיע בשנים הבאות ל־500 זוגות לשנה. קרוב למאה זוגות נישאו ב־1994 באמצעות חוזים שערכו עורכי־דין פרטיים, וכמה עשרות זוגות נישאו בטקסים שערכו התנועה הרפורמית והתנועה הקונסרבטיבית.

אבל הנתון המדהים מכולם הגיע להנהלת מרשם הנישואין האזרחיים דווקא מהרבנות הראשית. מנתונים רשמיים של המועצה הדתית עולה, כי לפני 21 שנים נישאו באמצעות הרבנות 27,000 זוגות של ישראלים. ב־17 השנים שבין 1974 ו־1991 גדלה האוכלוסיה היהודית במדינת ישראל ב־70 אחוז. אף על פי כן, רק 25,000 זוגות, אלפיים פחות מאשר ב־1974, נישאו ב־1991 באמצעות הרבנות. על פי הערכה, בישראל יש 17,000 זוגות החיים חיי־נישואין בלי שהתחתנו בטקס כלשהו.

המסקנה העולה מהנתונים האלה ברורה: בהיעדר אפשרות פוליטית ממשית להנהיג נישואין אזרחיים, מצא הציבור החילוני, ולא רק פסולי־החיתון שביניהם, את הדרך לעקוף את המונופול שהעניק החוק הממלכתי לממסד הדתי. והתופעה הזאת, ובכך אין ספק, תתגבר בשנים הקרובות, בין השאר בגלל שרבבות עולים מחבר־המדינות ימצאו את עצמם במצב שבו החוק החילוני במדינת ישראל אינו מאפשר להם להינשא.

במהלך הדיון שהתקיים השבוע בנושא זה בוועדת חוקה, חוק ומשפט של הכנסת הביע שר המשפטים לשעבר, דן מרידור, תמיכה בהצעותיו של שטרית והשמיע, בעיקר באוזניהם של חברי־הכנסת החרדים, אזהרה מרומזת. "אם לא יימצאו השסתומים לפריקת הלחץ", אמר מרידור, "יקום גוף פוליטי שיכריח אותנו, את כולנו, לעשות דברים שאנחנו לא רוצים לעשות". כוונתו היתה ברורה: אם אתם, הממסד הדתי, לא תמצאו דרך לפתור את הבעיה, רשימת העולים הרוסים תכריח את כולנו, בכנסת הבאה, להנהיג נישואין אזרחיים. ■

פוגעים בזכות להיות עני

מרים פוקס

לפני כשבע שנים, בשיא האפרטהייד, ביקרנו בדרום-אפריקה. למחרת היום ערכו לכבודנו המארחים ארוחת-ערב והזמינו את ידידיהם. מסביב לשולחן ישבו זוג לבנים ושלושה זוגות שחורים. היינו המומים, בערב הראשון שלנו בדרום-אפריקה ישבנו לסעוד עם יותר זוגות שחורים מאשר פגשנו בנסיבות חברתיות בכל שנות שהותנו בארה"ב. אז הבנתי בראשונה את עומק ההפרדה בין שחורים ללבנים בארה"ב, ברמת ההכנסה, החינוך, ברקע התרבותי ואפילו בשפה.

בניסיון לתקן את העיוותים הנובעים משנות הזנחה מתמשכות, כנסים הממשלים האמריקאיים, מאז שנות ה־60 המוקדמות, להציג מערכת חוקים ותקנות שתאפשר לשחורים, נשים וקבוצות מיעוטים אחרות סיכוי להתקבל למקומות עבודה ומוסדות חינוך ולהשתלב בזרם המרכזי של החיים באמריקה. מרבית התקנות והיוזמות האלה מבוססות על הקצבת מכסת מקומות במוסדות להשכלה גבוהה או במקומות עבודה.

מאז שהוצע העקרון של "אפליה מתקנת", לפני יותר מ־30 שנה, יש מחלוקת בין התומכים והמתנגדים לו על חוקיותו ויעילותו. המתנגדים טוענים שהעדפות על בסיס גזעי הן בניגוד לחוקה האמריקאית ומקפחות את הלבנים. נכון, אומרים התומכים, אבל טוענים שתוכניות אלה מאפשרות לשחורים הזדמנויות שבלעדיהן לא היו להם כל סיכוי להתקדם. הראיה לכך הן סטטיסטיקות המצביעות על כך שאחוז השחורים במשרות ניהול ומשרות טכניות הוכפל מאז יישום האפליה המתקנת. ללא יישום העקרון, הם טוענים, מספר התלמידים השחורים ב־1991 בבית-ספר למשפטים של מדינת וושינגטון היה מגיע רק ל־285 תלמידים בעוד יישום העקרון איפשר לכ־1,500 תלמידים שחורים ללמוד משפטים כאותה שנה.

מאז זכו הרפובליקאים בבחירות לרוב בבית הנבחרים, הפכה המחלוקת על עקרון האפליה המתקנת לדיון ציבורי ויש המעריכים שנשקפת סכנה ממשית להמשך יישומו. הבחירות חשפו את מצב הרוח השמרני השורר עתה באמריקה; ובאווירה כזו הפך נושא ביטול תוכניות האפליה המתקנת ממטרה של מיעוט שמרני קטן למטרה של הזרם המרכזי.

במדינת קליפורניה, שבמקרים רבים היא הסמן של מצב הרוח הלאומי, כבר פועלת קבוצה של מתנגדי העקרון למען ביטולו. בראש היוזמה עומדים שני אקדמאים בגיל העמידה, תום ווד וגלן קסטרד. השניים ניסחו יוזמה שעל-פיה לא תשתמש מדינת קליפורניה בגזע, מין, צבע, השתייכות אתנית או ארץ מוצא, כקריטריון להעדפת קבלת תלמידים במוסדות החינוך הגבוה והתעסוקה בשירות הציבורי. את היוזמה הזו, שעל-פי סקרי דעת-קהל זוכה לתמיכה נרחבת, מתכוונים השניים להביא כהצעת חוק בבחירות הקרובות.

קשה לזכות בבחירות לנשיאות ארה"ב מבלי לזכות בקולות תושבי קליפורניה, שהיא הגדולה במדינות ארה"ב. לנשיא ביל קלינטון תהיה קליפורניה חשובה במיוחד משום שהרפובליקאים צוברים כוח במדינות הדרום, שבאופן מסורתי שלט בהן רוב דמוקרטי – ואין ספק שנושא האפליה המתקנת יהיה מרכזי במערכת הבחירות הקרובה לנשיאות.

מאז זכו הרפובליקאים לרוב בבית הנבחרים, הפכה המחלוקת על האפליה המתקנת לדיון ציבורי ויש המעריכים שנשקפת סכנה ממשית להמשך יישומה. יוזמה לביטולה במדינת קליפורניה זוכה לתמיכה נרחבת בדעת הקהל. קלינטון, שנצחונו תלוי במידה רבה בתמיכת המצביעים במדינה זו, לא יוכל שלא להעמיד את הדיון בעקרון כנושא מרכזי במערכת הבחירות הקרובה

היריות הראשונות נורו כבר, כששלושה רפובליקאים המציגים את מועמדותם למשרת הנשיא – הסנטור רוברט דול, הסנטור פיל גראם ומושל קליפורניה, פיט וילסון – התבטאו בגנות העדפות על בסיס גזעי לצרכי תעסוקה בפרוייקטים פדראליים וקבלה למוסדות חינוך גבוה. מושל קליפורניה כבר הוציא הוראה לבטל כמה מהתוכניות של מדינתו הקשורות באפליה מתקנת.

פאואל. קודם בזכות האפליה המתקנת. צילום: אי.פי

גם הנשיא קלינטון אינו מתעלם מהמחלוקת הזו. באחרונה הוא הורה לערוך בדיקה מדוקדקת של הנושא. מסקנות הבדיקה לא פורסמה עדיין, אבל מקורות מהבית הלבן גילו לעיתון "ניו-יורק טיימס" שהנשיא מחפש פשרה שתשביע את רצון התומכים והמתנגדים גם יחד. הנשיא יביע כנראה תמיכה בעקרון האפליה המתקנת, אבל ימתח ביקורת על תוכניות ספציפיות.

הדרך הפתלתלה של רעיון האפליה המתקנת התחילה בראשית כהונתו של ג.פ. קנדי כנשיא ארה"ב. באחד הנשפים לרגל כניסתו לתפקיד, אירח סגנו לינדון ג'ונסון אנשי-חברה בביתו שביוסטון, טקסס. ביניהם היה עורך-דין שחור צעיר מדטרויט, בנו של איש עסקים מצליח. ג'ונסון ביקש את עזרתו בהכנת טיוטה של צו נשיאותי, שעליו חתם הנשיא קנדי, הדן באיסור אפליה בהעסקת עובדים בפרוייקטים של הממשלה הפדראלית. במסמך - שהפך לצו נשיאותי מספר 10925 – הוצע בראשונה במוצהר רעיון האפליה המתקנת. צו זה מיסד רעיונות שצצו כבר בתקופת הנשיא אייזנהאואר, שחקים ועדות שנועדו לדאוג לכך שלשחורים תינתן הזדמנות שווה בתעסוקה, אבל ועדות אלה פעלו מתוך לאור הזרקורים.

בתחילת שנות ה־60 שלטה באמריקה רוח ליברלית. הדמוקרטים שלטו בבתי הנבחרים ובבית הלבן ישב נשיא דמוקרטי. התנועה לזכויות האזרח היתה בשיא פעילותה ומרכזי הערים הגדולות בערו בגלל מהומות שיזמו השחורים, שהפער בינם ללבנים היה אז עמוק כתהום. בתקופה זו לשחורים היה סיכוי כפול להיות עניים או מחוסרי-עבודה ופי-ארבעה סיכויים להיות אנאלפאבתים. הליברלים שאפו לבטל את משטר האפרטהייד ששלט בארה"ב ובעיקר בדרום בלי למשוך אש מיוחדת, באווירה זו נוסלו קולות הסנטורים, ברובם ממדינות הדרום, שהתריעו נגד אי החוקיות של "האפליה ההפוכה" כלפי לבנים, כדברי שמרנים מן הדרום.

בתקופה ש"ליברלי" לא היתה מילת גנאי הצליח הנשיא ג'ונסון להעביר את חוק זכויות האזרח, הנחשב לאחד מהישגיו הגדולים. בעקבות החוק, פורסם צו נשיאותי המגדיר את רעיון האפליה המתקנת, שהורה למעסיקים להשקיע מאמץ מיוחד בחיפוש אחר עובדים שחורים. בצו נקבע גם, שלאחר איתור המועמדים השחורים, עליהם לעמוד בתחרות שווה עם כל שאר המתמודדים על מקום העבודה.

הבעיות עם עקרון האפליה המתקנת החלו בשלב היישום ונבעו ממהפכה שקטה נוספת שפקדה את אמריקה בסוף שנות ה־50, תחילת שנות ה־60 ואשר הביאה למה שמכונה "שלטון המוכשרים". מהפכה זו התבססה על העיקרון שקיים קריטריון אחד לבחינת כישורים – ההצלחה במערכת החינוך היסודית והעל-יסודית. קריטריון זה היווה מכה בבטן הרכה של השחורים שהישגיהם בבתי הספר הם פחותים משמעותית משל הלבנים.

במשך השנים השתנה העקרון המקורי של האפליה המתקנת ובמקומו נקבעו הקצבות של מכסות. מראש לשחורים, לנשים ולמיעוטים אחרים במקומות עבודה ובמוסדות חינוך – מבלי להעמידם לתחרות עם מתמודדים אחרים. ב־1969 הציגו הנשיא ריצ'ארד ניקסון ושר העבודה שלו ג'ורג' שולץ את מערכת המכסות הגדולה ביותר. במהלך מימשליהם של ג'ימי קארטר ורונלד רייגן החלו ממשלות פדראליות להפריש כספים לקידום שחורים וקבוצות מיעוט נזקקות אחרות.

לפני עשרה ימים, פסק בית המשפט העליון בארה"ב שתי פסיקות שהיוו נצחון למתנגדי עקרון האפליה המתקנת. במקרה הראשון תבעה חברת קבלנית, שבבעלות אנשים לבנים, את הממשלה הפדראלית על שהעניקה עבודה קבלנית לחברה אחרת השייכת לבעלים היספאניים, אף-על-פי שהצעת המחיר של החברה שבבעלות הלבנים היתה נמוכה יותר. העבודה הוענקה לחברה ההיספאנית במסגרת תוכנית פדראלית, הדורשת שעשרה אחוז מכספי הממשלה הפדראלית המוקצבים לפרוייקטים של בנייה כבישים יוענקו לחברות שבבעלות קבוצות מיעוט. ברוב של חמישה נגד ארבעה פסקו שופטי בית המשפט העליון שהממשלה הפדראלית לא פעלה נכון, בנימוק שתוכניות המסווגות אנשים על-פי גזעם נוגדות את החוקה האמריקאית, אפילו אם הן נעשות ל"מטרות טובות", כמו הגדלת האפשרויות להעסקת מיעוטים.

בפסיקה נפרדת, הפוגעת באינטגרציה של בתי הספר, קבע בית המשפט העליון שאין לחייב את המדינה להשקיע כסף כדי להפוך בית-ספר שתלמידיו ברובם שחורים לבית-ספר לדוגמה כדי שימשוך לכיתותיו תלמידים לבנים וישפר את איכות התלמידים.

אבל למרות הביקורת שמותחים המתנגדים לעקרון ובעיקר לדרכי היישום של האפליה המתקנת, היו לו הצלחות מוכחות. לא מעט רופאים, עורכי-דין, מנהלים וגנרלים בצבא הגיעו לעמדותיהם בזכות תוכניות אלה. באחרונה גילה קליפורד אלכסנדר, מזכיר הצבא בתקופת ממשל קארטר, שכאשר הגיעה לידיו בפעם הראשונה רשימה של מועמדים לעלות לדרגת גנרל הוא החזיר את הרשימה והורה למצוא יותר מועמדים שחורים מתאימים. אחד מהם היה קולין פאואל, ראש המטות המשולבים בתקופת מלחמת המפרץ. פאואל, אגב, הפך לא מכבר את שתיקתו ונשא נאום בזכות האפליה המתקנת. ■

עם קצת עזרה מהבנק העולמי

הפלסטינים מגבשים בעת חוק פלסטיני מיוחד לקריות תעשיה, שינוהלו בידיהם. "ההשקעה בקריה תהיה פתוחה לבני כל העמים, כולל ישראלים. מיקומו של הפארק בסמוך לגבול יהיה יתרון למשקיע הישראלי ולעובד הישראלי", מסביר צאיב באמיה, מנכ"ל אגף המסחר במשרד המסחר והתעשיה הפלסטיני

מיכל סלע

קריות-תעשיה באזורי הגבול בין ישראל לפלסטינים הן אחד הפתרונות הרצויים ביותר למצוקה הכלכלית של הפלסטינים בצד המצוקה הביטחונית של הישראלים.

הרעיון שבה לא רק את ליבו של שר החוץ, שמעון פרס, אלא גם של הצמרת הכלכלית הפלסטינית, הרשמית והפרטית. התנאי שהציבו הפלסטינים להשתתפותם בפרוייקט הוא: קריית התעשיה תוקם בתחום הרשות הפלסטינית, לא בתחום הטריטוריאלי של ישראל.

"זאת הדרך היחידה להבטיח הקמת הפרויקט על בסיס של שוויון", אומר מנכ"ל אגף המסחר במשרד המסחר והתעשיה הפלסטיני, צאיב באמיה. הרושם הקשה ביותר על באמיה, עם בואו לאזור מתוניס, כאיש המחלקה הכלכלית באש"ף, היה חוסר השוויון בין ישראלים לפלסטינים, המעוגן, לדעתו, בתפיסות יסוד של ישראל. החל מן הכפיפות יבכבישים לבדיקות של חיילי צה"ל וכלה בתפיסות העומדות בבסיס ההסכם הכלכלי בין שני הצדדים.

"צריך לשים קץ לתפיסה הישראלית, שהישראלים הם משקיעי הכספים, קובעי תנאי העבודה, ההעסקה והשיווק, והפלסטינים הם ספקי כוח עבודה זול. צריך ליצור מבנה משותף בהלך המחשבה", אומר באמיה.

"לפלסטינים היכולת להשתתף בכל יוזמה כלכלית, בכל המישורים, החל בתכנון, דרך הבנייה, הידע הטכנולוגי וההשקעות הכספיות. אם הם עושים זאת באירופה, באמריקה ובמדינות המפרץ (הפרסי), הם יכולים לעשות זאת גם בקריית תעשיה על הקו הירוק".

משרד התעשיה והמסחר בישראל נמנה עם הוגי רעיון קריות התעשיה על הקו הירוק. לדעת מנכ"ל המשרד, יוסי שניר, זה פתרון אידיאלי למצוקת הסגר המוטל על הפלסטינים. הרעיון הראשוני היה להקים קריות תעשיה בתחום ישראל בסמוך לגבול רצועת עזה והגדה המערבית. כך יוכלו יזמים ומשקיעים ישראלים להקים מפעלים ולהעסיק בהם עובדים פלסטינים. היעד של קריית תעשיה על הגבול הוא לספק מקומות עבודה רבים לפלסטינים ולחסוך את הבעיות הביטחוניות והפחדים הביטחוניים הכרוכים בכניסת פלסטינים לישראל.

באמיה תומך בשיתוף פעולה, ביוזמות כלכליות משותפות, אך מתנגד נמרצות לתפיסת היסוד הישראלית, שהיא לדעתו, של שולט-נשלט, עשיר-עני.

"ההסכם הכלכלי נשבר ונפרץ למעשה", מבטא באמיה דעה רווחת בין כלכלנים פלסטינים. קריית התעשיה על-פי הדגם הישראלי לא תפתור את בעיות היסוד: המפעלים יוקמו על-פי אינטרס כלכלי ועסקי ישראלי, הכניסה לקריית התעשיה לא תהיה פטורה מאישורי הכניסה המשפילים לישראל, הכלכלה הפלסטינית לא תיבנה מכך.

לכן העלו הפלסטינים את ההצעה להקים את קריות התעשיה בתחום הרשות הפלסטינית, על בסיס חוק מיוחד לקריות-תעשיה והסכמים מפורטים עם ממשלת ישראל, הבנק העולמי והמדינות התורמות.

"העמדה הפלסטינית היא כי יש להקים את קריית תעשיה על אדמה פלסטינית בכפוף לחוק הפלסטיני", מציג באמיה את התפיסה החלופית. "אנחנו מגבשים כעת חוק פלסטיני מיוחד לקריות תעשיה, שינוהלו בידי פלסטינים. ההשקעה בקריה תהיה פתוחה לבני כל העמים, כולל ישראלים. מיקומו של הפארק בסמוך לגבול יהיה יתרון למשקיע הישראלי ולעובד הישראלי". שאלת מקום תשלום מס ההכנסה אינה מטרידה כרגע את באמיה, "משום שחוק קריות התעשיה יענה גם על השאלות האלה".

הקמת קריות התעשיה תמומן בסיוע ממשלות-תורמות ומשקיעים פרטיים. המפעלים יהיו ברובם פרי יוזמה פרטית של המשקיעים. ההחלטה על ענפי היצור וסוגי המוצרים המתאימים לקריות התעשיה המוצעות תיקבע בעיקר על-פי פוטנציאל השיווק. "אמת המידה הראשונה במערכת השיקולים לבחירת מוצר ליצור תהיה אפשרות השיווק, הן במסגרת מקומית והן ליצוא", אומר באמיה. סקרי שיווק הם אחד מנושאי המחקר העיקריים כהכנות להקמת קריות התעשיה.

לדברי באמיה, בני השיח הישראלים של משרד המסחר והתעשיה הפלסטיני מקבלים את התפיסה הזאת.

ההצעה הזאת זכתה לתמיכה של הבנק העולמי, שבדק את הנושא לפרטיו על-פי בקשת הרשות הפלסטינית, ממשלת ישראל ומדינות-תורמות אחרות. במחקר ובבדיקה לקחו חלק חוקרים ישראלים ופלסטינים והוא פורסם לאחר ששני הצדדים הגיעו להסכמה הדדית בדבר הקמת ארבע קריות תעשיה על הגבול בין רצועת עזה לישראל וחמש קריות רומות, על הגבול בין הגדה המערבית לישראל. דו"ח הבנק העולמי מציע להקים גם קריות תעשיה בתוך תחום הרשות הפלסטינית, שתיים ברצועת עזה וארבע בגדה המערבית.

בדו"ח הסיכום נאמר, כי "על-ידי הקמת איים של בהירות משפטית, ביטחון ואמצעי יצוא לקריות התעשיה המוצעות, אפשר ליצור [...] סביבה אמינה ויציבה להשקעות". עם הקמת קריות-התעשיה ייווצרו לפחות 20 אלף מקומות עבודה בטווח הקצר שיתפתחו לכדי 100 אלף מקומות עבודה עם השלמת התוכנית.

הבנק העולמי מציע להקים מיד שלוש קריות תעשיה: אחת בגבול עזה-ישראל, אחת בגבול הגדה-ישראל ואחת באזור שכם, בעלות מוערכת של 205 מיליון דולר, מהם 173 מיליון דולר לקריות-הגבול. תרומת הרשות הפלסטינית לפרויקט תהיה בהקצאת שטחי הקרקע. חלקן של המדינות התורמות והבנק העולמי אמור להיות קטן, 32 מיליון דולר בשלב הראשון מתוך 132 מיליון דולר לתוכנית המלאה. מרבית ההשקעות, על-פי הצעת הבנק העולמי, יבואו ממשקיעים פרטיים ודיירים פוטנציאלים בקריות-התעשיה.

על-פי ההצעה יתוקן חוק מיוחד לקריית-התעשיה, שתפעל כרשות מקומית אוטונומית, בכפוף לחוק הפלסטיני ולהסכמים מפורטים ובהירים בין ממשלת ישראל לרשות הפלסטינית. (בישראל פועל אתר רמת חובב כרשות מקומית עצמאית). תוקם קרן ביטוח שתתמחה בסיכונים פוליטיים, "משום שהסיכונים הם מעבר לכיסוי הסיכון המקובל ושני הצדדים, הפלסטיני והישראלי, ינקטו צעדים שישפיעו באופן ישיר על כושר הקיום של התעשיות בקריות התעשיה".

החוק יפרט את תנאי ההשקעה בקריית-התעשיה ואת כל הערבויות הכלכליות, הביטחוניות והפוליטיות, יבטיח תנועה חופשית של אנשים וסחורות וימנע השפעות מדיניות ופוליטיות על הפעילות הכלכלית.

כדי לאפשר הקמה מהירה של שתי קריות הגבול הראשונות, תתבקש ישראל להבטיח נגישות לדרכים, חשמל, תקשורת אלקטרונית ושווקים.

לזרז מימוש הרעיון נדרשים הפלסטינים, בין היתר, לגבש במהירות את המערכת החוקית והמשפטית, את ההסכמים המשפטיים החוזים התקפים בין הרשות הפלסטינית לממשלת ישראל. ישראל נדרשת, בין היתר, לשתף מידע עם הרשות הפלסטינית והבנק העולמי, להכיר בקריית התעשיה כאזור פיתוח א', להקפיא את מדיניות ההעדפה לעובדים זרים ולהימנע מהקמת קריות-תעשיה מקבילות בצד הישראלי של הגבול.

באמיה נושא עיניו לחנוכת קריית-התעשיה המשותפת הראשונה. עד אז הוא מקדיש זמן למפגשים בין אנשי עסקים ישראלים ופלסטינים. "זו התחלה ליצירת שיח משותף, לא על בסיס של שלטון ובליעה, אלא על בסיס של שוויון". ■

התותחים עייפים, המוזות יורות

יורם קניוק

הסופר היפאני מישימה כתב פעם שכדי לאהוב תפוח נחוץ לגעת בלב התפוח, וכדי לגעת בלב התפוח צריך לרצוח את התפוח. השורה התחתונה של מאמר זה היא שאפילו הסכם אוסלו אינו בר-חלוף, לב התפוח הישראלי-ערבי גוסס. אולי יש סיכסוכים שאין להם באמת פתרון, יש להם הפסקת-אש ממוסדות. אני כותב מנקודת מבט של לב התפוח, כמי שהאמין שיהיה הרע כל שיהיה, צריך לפעול כאילו יש פתרון.

המשא-ומתן ממשיך. הפוליטיקאים, לטוב ולרע, מדברים אלה עם אלה. שני הצדדים נאבקים בשרים מבחוץ ובשרים מבית. חמאס יש בין הערבים אבל גם בין היהודים ישנו חמאס לא קטן. ז'אן פול סארטר, כדברי דה-גול בתקופת מלחמת אלג'יריה, גם הוא היה צרפת. גם היוצרים הישראלים שוחרי השלום, גם אנחנו, מחצית לבו של התפוח, הננו ישראל. צדק היסטורי הוא ביטוי שיכול להישמע מגוחך. אין עמים צודקים. הצרפתים, הגרמנים והאמריקאים אינם צודקים או לא. פוליטיקה אינה על אודות מוסר. הרעיון שצדק הוא מושג נרדף לפוליטיקה הוא שטות, אבל הוא שטות יפה. שטות נכספת. סופרים, אמנים ופילוסופים חלמו על אתיקה פוליטית. זהו צדק פואטי. זהו Real Poltic פואטי. מארק טווין אמר שאידיאליסט הוא מי שמאמין שמפני שהשושנה מריחה טוב יותר היא גם תהיה מרק יותר טוב. אולי במציאות הריאל-פוליטית אין אידיאליזם, אבל מותר לאמנים להאמין במרק של ורדים. לא, לא רק מותר, הם חייבים לחלום. לולא חלמו, היה רע יותר. יש משהו מיסטי ברציונליות הבסיסית הזאת, היא היא לב לבו של התפוח: החלום כשהוא נשבר הוא לבו הרצוח של התפוח.

סופרים צריכים להיות אופוזיציה של הרוח, לדבר בשם עצמם, לא בשם ממשלותיהם, להיות אמיצים, כלומר לא קונבנציונלים. אם לא ידברו, יכולים הפוליטיקאים לכל היותר לקבוע גבולות וסידורי ביטחון, אבל אלה, כמו כל מציאות פוליטית שאין מאחוריה חלום, קודסים מהר.

לא מנהיגי אתונה, אלא דווקא מנהיגי ספרטה, לפני שיצאו למלחמות התפללו לא ליופיטר אלא למוזות. מפני שאמרו שלא חשוב מה יקרה בשדה הקרב חשוב מה יכתבו המשוררים.

אם סרט כמו "רשימת שינדלר" אסור להקרנה במדינות ערב בחיפוי קולני של אנשי הרוח, הרי קיימת בעיה. העיקר הוא שהמשוררים הערבים מחרימים את הדיאלוג שהחלו בו.

בעולם הערבי, כולל בין הפלסטינים, גם כאשר מקבלים את תהליך ההתפשרות עם ישראל כהכרחי, הרי האופוזיציה הגדולה, הצעקנית והבוטה ביותר לתהליך שלום, בעצם להכרה בזכות קיומה של ישראל, אפילו לצד מדינה פלסטינית, היא מצדם של אנשי הרוח. העילית האינטלקטואלית הערבית מתייצבת כרובה הגדול בזכות הציניות הבוחלת בכל או אפילו בזכות הפונדמנטליזם. כשנג'יב מחפוז המצרי, חתן פרס נובל, אמיץ הלב, בירך את תהליך השלום, ניסו להתנקש בחייו. כך קרה לא מכבר לסופר תורכי נודע. אדוניס הסורי, היושב בגלות, אולי

בעולם הערבי, האופוזיציה הגדולה, הצעקנית והבוטה ביותר לתהליך שלום היא מצדם של אנשי הרוח. כל עוד אין הרוח הערבית מחזקת את הפוליטיקאים בצעדם הלא פופולרי לעשות שלום, תהיה חלוקת הארץ בין הישראלים לפלסטינים על פני השטח בלבד

החשוב במשוררים הערבים בימינו, גורש מאגודת הסופרים הסורית, המורים על-ידי הירדנית מפני שהסכים לחלוק את פרס "פרוניה" במשותף עם נתן זך.

קלנועים. ישראלים שעשו סרטים נגד הכיבוש גורשו בבושת פנים מפסטיבל סרטים בתוניס, ולא על-ידי השלטונות. וסמי מיכאל, יליד עיראק, נאלץ שם לרדת מן הבימה כמעט בכוח. גמאל גיתאני, הסופר המצרי שהוזמן להשתתף בכנס בין-לאומי חשוב בסטרסבורג להתפש הכיבוש' חופש מביצול, התלונן אחרי שחזר, שנאלץ לשבת יחד עם בוגד והוא מכה על חטא. "הבוגד" הוא אנטון שמאס, סופר פלסטיני ישראלי, לוחם עז נפש בכיבוש, מבקר חריף ובוטה של הישראלים היהודים.

היוצרים הפלסטינים החיים בשטחים הכבושים הוזלו איתנו לפני שנים תהליך הידברות. היינו הראשונים להפר את החרם הישראלי על המגעים עם אש"ף, אפילו כשהבנו שמאחורי חלק מהסופרים המתדיינים איתנו נחבאים הפוליטיקאים הפלסטינים שמודרכים אותם. הבנו שזה לא נורא אם משתמשים בנו. לא נבהלנו כאשר המשורר הכמעט-לאומי הפלסטיני מחמוד דרוויש, המתגורר כבר הרבה שנים בפאריס, ומסרב ליצור איתנו מגע, כתב שיש לנצל אותנו (את השמאל הישראלי) ורק אז לזרוק אותנו לים. גם כאשר חברינו למאבק, המשוררים והסופרים ואנשי הרוח הערבים, סירבו להתום איתנו על עצומות המגנות את הטרור יחד עם גינוי התגובה הצבאית הישראלית, גם אז לא נואשנו, כי לא פתרנו. אנחנו כבר אומה מבוססת.

היום, בין חלק מאנשי הרוח הערבים בישראל, בשטחים הכבושים, במצרים, בלבנון, בירדן, בעצם בכל ארץ ערבית, הוטל חרם על הסכם שאינו חד-משמעי, שאינו ביטול קיומה של ישראל כמדינת יהודים בגבולות נכוחים בצמוד למדינה פלסטינית עצמאית בשטחים הכבושים שבירתה, ירושלים, משותפת לשני העמים. החלוקה המוצעת אינה קלה לשני הצדדים ורבים מעקשיה. אך כל עוד לב התפוח הערבי רוצה הכל או לא כלום, ובחלקו אף מזדהה עם הפונדמנטליזם האיסלאמי, כל עוד אין הרוח הערבית מחזקת את הפוליטיקאים בצעדם הלא פופולרי לעשות שלום, לא תהיה חלוקה אלא על פני השטח בלבד. וחלוקה כזאת לא תחזיק מעמד.

לפני 65 שנים, ביום הולדתי, ב־2 למאי 1930, אמר מנהיג פלסטיני נודע, אדיל ארסלאן, שלעולם לא ישרור שלום בין היהודים והערבים על בסיס הצהרת בלפור. נגד האדיל ארסלאנים, ונגד הימין היהודי שהרים ראש, שגלותו, שהצמיח מושגיות פאשיסטית המאחדת דת, ארץ, לאום ושפה, קמו סופרים, משוררים ואמנים התחילו את הדיאלוג, שנהיה בסופו של דבר לתהליך אוסלו.

אך כשהוא התחיל ועדיין לא פסע שני צעדים קדימה, קם עולם הרוח הערבי ברובו הגדול ואמר, לא עכשיו כשמדשרשים לעבר פתרון אפשרי, נהיה עויינות בעיני אינטלקטואלים ערבים רבים כעוד צמית של יצחק רבין ושל הקנוניה הציונית.

לפני כמה שנים, יחד עם הסופר אמיל חביבי, בהיותנו שני יושבי הראש של ועד היוצרים הישראלי-פלסטיני, ועד שהוביל לכיוון הסכם שלום, התפלאנו ושמחנו שערפאת, בחוזרו לעזה, ביקש לראותנו ראשונים ולהודות לנו. באחד הרגעים הקשים בתולדות הוועד, והיו לנו הרבה מאוד חילוקי דעות, באחד הרגעים האלה, התבקשתי על-ידי מועדון פאן הבריטי לנסח עצומה. העצומה נחתמה על-ידי סופרים ערבים ויהודים המוחה על הפת'ווה נגד סלמן רושדי. הוועד התנבג. כאן הסופרים והמשוררים הפלסטינים והערבים הישראלים החשובים ביותר. חלקם הגדול צמח והיה עויין, או זה עתה פרש מהמפלגה הקומוניסטית. וכולם עד אחד סירבו לחתום.

בכנסים בין-לאומיים כאשר מדבר ישראלי קמים הסופרים המצרים שעימם יש לנו שלום כבר 17 שנה ויוצאים יחד מהאולם בהפגנתיות, ולפעמים לפני שאר הסופרים הערבים. ההידברות שהיתה בינינו לבין חברינו בגדה וברצועה כמעט שאינה קיימת עוד. באסיפה גדולה בשכם, האחרונה שהיתה לנו יחד עם הפלסטינים, אמרתי שאת השלום יעשו עכשיו הפוליטיקאים. אנחנו היוצרים חייבים לבנות את ההתפייסות. הפלסטינים שידברו בכנס לא עננו לאתגר. או אז ידעתי שאנו מנוצחים. זה קרה לפני כמה חודשים בכנס הכל. בכל מפגש מקרי, בכל פולמיקה ערבית היום, יש צידוק אחד לכל, הכיבוש הישראלי. בגללו יש טרור, בגללו הפונדמנטליזם פורח, ולכן הטרור הזה מוצדק. זה קישקוש. ישראל לא כבשה את אלג'יריה או את מצרים האותם טרוריסטים פועלים שם לא רזם. לא, זה עניין של כיבוש אבל לא רק כיבוש.

סופר פלסטיני שעימו הפגשתי פעם אמר לי, אתם היהודים לא יודעים מה זה סבל. אתם לא יודעים מה זה להיות מושפל. אמרתי לו, שהורי סלידותי מהברוטליות של הכיבוש הישראלי, אני חושב שלנו היהודים יש אישור מושג מה בסבל. אם לצטט את המשורר ש. שלום שאמר זאת על הישראלים, הרי שני הצדדים "בונים את ירושלים או אל-קודס, כעולים לגרדום".

בלי לב התפוח, בלי התפוח, בלי עץ התפוח, בלי הורשות עצי התפוח, בלי השפתיים הרוצות ללעוס את התפוח, בלי השיר שרוצה לשיר את התפוח, הכתב נראה כך. ישנו טלסקופ שהאסטרונומים מתבאים שדרכו יראו את קצה הזמן שהוא ראשית היקום. קצה הזמן שלנו הוא העשורה המעציבה שכאשר התותחים מנסים להחזיל ליירות המוזות סלבות ומפאירות את אש המשך הקמל הזהיר. ■

מאיה כבר לא מנגנת

מירי פז

סיפר שהיתה יפה. בסתיו האדיר צבעי השלכת בזהב ובארגמן את גשריה. עיר 100 הגשרים על האודר. אבל כל שאני זוכרת מוורוצלב זה הבית הגדול של דודה גניה ובמיוחד הגן. מוקף עצי אשוח, ערמון ותרזה, שסנאים נאחזו בגזעיהם, התרוצצו בין צמרותיהם. יזוק, בן דודתי, ואני ניסינו לשווא ללכוד אותם. כשהצלחנו לגעת בקצה פרוותו הנכם, היו קריאות השמחה שלנו מחרידות את שלוות הגן. דודה גניה היתה יורדת מהבית, סלסלת פירות יער בידיה, ונוזפת בנו ברוך.

שקט ילדים, מאיה מנגנת.

מאיה מנגנת. זה הדבר היחיד שנכרך, כמו שם וכמו זהות, בבת דודתי מאיה. נגינתה היתה עניין מקודש. כל הגן הועמד לרשותנו ובלבד שלא נשחק בבית, אפילו בחדר מרוחק בקומה השנייה. ילדה גדולה מאתנו סגורה אל הפסנתר באחד מחדרי הבית. מותר לעבור ליד הדלת רק אם ממש מוכרחים, ולעשות זאת על קצות האצבעות. אסור לפתוח את הדלת. לא להקיש עליה.

הנגינה לא פסקה גם כשאנחנו, הקטנים, אכלנו ארוחות צהריים וערב. למאיה היה פטור מארוחות. מאיה הרי מנגנת.

יזוק היה מעווה את פניו בכל פעם שעבר במסדרון ליד הדלת ומאנפף: שופן, שופן, כאילו היה שמו של שופן קללה. ובגן, כשנשכח מאתנו משטר השקט וקריאת קרב אקראית נפלטה לנו במרוצתנו אחרי הסנאים, היינו מהסים זה את זה: "מאיה מנגנת" ופורצים בצחוק חרישי. לא זכרתי את פניה ולא את קולה. בשבילי היתה בתודעתי נערה מסתורית שנחרתה בזיכרון רק בזכות עיסוקה החשוב. מאיה מנגנת.

עכשיו אנחנו יושבות זו מול זו בגן בית־קפה ורשאי. מאיה ואני. זרות, בנות משפחה. גם בנה מארק, נער יפהפה ועדין בן 16, יושב אתנו. אני מוצאת בפניו את רישומי התווים של דודו, הוא בן־דודתי יזוק.

כן, מאשרת מאיה, אנשים מוצאים דמיון ביניהם. חבל שאת לא יכולה לפגוש את יזוק. היית מזהה אותו מיד. הוא עדיין נאה ורק במעט כשהיה.

הוא מהנדס מחשבים. עובד בחברה אמריקאית. בעבר עבד בלוב.

בשביל קדאפי?

מאיה צוחקת. זה היה מזמן, היא אומרת. הוא לא הועסק בעשיית הנשק, אם מזה את חוששת.

היא אשה נאה, בת הדודה שלי. עיניה חומות וגדולות ולחלוחית עומדת בהן גם כשהיא צוחקת. יש בפניה ובתנועותיה המהוססות הבעת ילדה אבודה שהשנים לא מחקו. ועדיין, אני חוששת, צריך להלך לידה על בהונות.

כך חשתי בפגישתנו הראשונה בוורשה. שגיתי כשבאתי עם חברה. מאיה התעטפה בשתיקה מכבידה, היתה ולא היתה אתנו. כן, התאכזבתי, הודתה אחר־כך. רציתי שנהיה רק את ואני, אמרה כשנפרדנו ליד תחנת החשמלית.

אנחנו מנסות לאחות את חומות הזרות בינינו. מחליפות מידע על בני המשפחה. דודה גניה עדיין מתגוררת בבית הגדול בוורוצלב. יזוק, אשתו וילדיהם מתגוררים אתה. היו של יזוק טובים, אומרת מאיה, אף שיש לו באחרונה בעיות משפחתיות מסויימות.

על הבעיות "המסויימות" שמעה מאיה ממכרה שלה המתגוררת בוורוצלב. אצל אמא שלי הרי הכל סוד, היא מעירה. את מכירה את זה?

אם אני מכירה. בכך קיבלו קשרי הדם שלנו גושפנקה של ודאות. אנחנו מאותה משפחה, צחקנו ומארק העיר צוחק אתנו, משפחת הסודות.

אז אפשר להתחיל לדבר מהאמצע. ומאיה, כמו קוראה את מחשבותי, אמרה: בואי נדבר על סודות.

מאיה המנגנת אינה מנגנת עוד. אפילו פסנתר אין בביתה. היא פרופסור לפסיכולוגיה באוניברסיטת ורשה. מרסיסי המידע שהגיעו אלי בשנות זרותנו למדתי שהיתה ידועה בתחומה, שהתפרסמה בהחדרת תורות תרפיסטיות מערביות, בעיקר אמריקאיות, לפולין. סיפרו שהיתה מין גורו בעיני תלמידיה. עכשיו היא משלימה ספר מחקר חדש. סינדרומים פוסט־טראומטיים אצל ניצולי מלחמת העולם השנייה.

מדוע הנושא הזה, ועכשיו, אני שואלת.

איך לא הנושא הזה, היא אומרת, ועכשיו זה הזמן היחיד שיש.

היא וקבוצת המחקר שלה ראיינו כ־300 ניצולים פולנים. אצל רובם גילו סימפטומים של דיכאון. רובם נטו להסתגרות ולהתבודדות. את מה שחוו וראו לא רצו לחלוק עם מכרים ואפילו לא עם בני משפחה. הם דבקו במי שניצלו במותם. למעשה, היו הניצולים קבוצת התמיכה היחידה של עצמם.

עכשיו היא מתחבטת כיצד לנסח את הדברים בבקשה רשמית למענק מחקר. זה דבר חדש כאן, היא אומרת. רק עכשיו אנחנו מגלים את השיטה המערבית של מענקי המחקר. בעבר לא היתה בעיית מימון למחקרים שלנו.

מאיה, אני לא מתאפקת, מה קרה עם הנגינה. איך החלפת אותה בפסיכולוגיה.

את הפרק הזה בחייה התמה בראשית שנות ה־20 שלה, למגינת־לבה של אמה. ואולי לא התמה, וצלו עוד עומד ביניהן. אמה מעולם לא השיבה לשאלתה מדוע נהגה בכפייתיות כזו בלימודי הפסנתר שלה, כשם שלא השיבה על אף שאלה שהציגה לה ביחס לעברה. וככל שמאיה מתאווה לדעת, מתעבה חומת השתיקה של גניה.

מאיה ואני מנסות לאחות את חומות הזרות בינינו. מחליפות מידע על בני המשפחה. על בעיות "מסויימות" שמעה מאיה ממכרה שלה המתגוררת בוורוצלב. אצל אמא שלי הרי הכל סוד, היא מעירה. את מכירה את זה? אם אני מכירה. בכך קיבלו קשרי הדם שלנו גושפנקה של ודאות

השורשים המשותפים של מאיה ושלי משתרגים לדרוהוביץ' שבגליציה (היום אוקראינה), שם נולדו סבתה וסבי, שהיו אחים. ועוד אחות היתה להם, חנה. בתה מניה (מרים), שהיתה מדריכת תנועת השומר הצעיר בעיר, היתה הראשונה מבני המשפחה שעלתה לפלשתינה, עוד בשנות ה־30.

על דרוהוביץ' שמענו הרבה סיפורים. סיפורי הווי בעיקר. על השנאה לחברי תנועת הנוער של בית"ר, בגלל שפוצצו את אסיפות השומר הצעיר. על מנחם בגין שעשה שם את הסטאז' שלו אצל אביה של עליזה, וכך הכיר אותה. על התמהוני הזה, ברונו שולץ, שהתגורר בקרבת רחוב ז'ופנה, שם גדל אבי ורחוב קובאלסקה שבו גרה גניה. על התופת לא סיפרו לנו.

בדרוהוביץ' נולדו אבי וגניה ואחיהם. ומאיה. ובני משפחה רבים. רבים אינם עוד. דודה הינדה, אחות אמה, למשל, שעליה מספרת מאיה בגעגועים אף שכמעט לא הכירה אותה. רק מקצת מן הדברים למדתי מפיה ומקצתם ליקטתי מבני משפחה ומכרים.

מאיה היתה בת שלוש כשחוסל הגטו בדרוהוביץ'. המשפחה, יחד עם משפחות אחרות, מצאה מחסה במרתף ביתו של נוצרי בכפר לישניה. מאיה היתה התינוקת היחידה במרתף. מספרים שבשעת הפוגה קצרה, כשהתירו לה לצאת מן המרתף, לשאוף אוויר, ראתה בראשונה חתול. למה מרשים לחתול לטייל ולי לא, שאלה. בכיה, כמו צחוקה, היו אות מבשר סכנה: עלולים היו להסגיר את המסתתרים ואת הנוצרי שנתן להם מחסה. על כן תחבו לפיה כרית שתהסה את בכיה. שנים לא ידעה מאיה לבכות ולצחוק. באמצע שנות העשרה הסתייעה בעזרה מקצועית.

למדתי לבכות, היא מסכמת את מטרת הטיפול והישגיו. אחר־כך החלטתי ללמוד פסיכולוגיה.

היא למדה בבית־ספר פולני. השתתפה בשיעורי דת, תחילה מתוך סקרנות ואחר־כך מרצון, ומשכנוע פנימי היתה לקתולית. סיפרו שבצעוריה היתה אדוקה. היא נישאה לקתולי ומארק, בנה היחיד, הוטבל כדת. בעלה היה פעיל בסולידריות בתקופתה המחתרתית. לפני שבע שנים התגרשה ממנו. בתחילת שנות ה־80, כשמאסה בקומוניזם, התרופף גם הקשר שלה לדת. היא החלה להתעניין בשורשיה היהודיים. מאמה לא השכילה ללמוד הרבה. יזוק, אחיה הצעיר, נשוי ללא־יהודיה ומעולם לא התעניין בשאלות דת. היא זכרה במעומעם בני־משפחה שעלו לישראל, ביניהם קרובה אחת שהסתתרה אתם במרתף בלישניה. ב־1990 באה לביקור ראשון, שלא עלה יפה. היא לא זכתה לפגוש את אותה קרובה, ומאחרים לא קיבלה תשובות לשאלות שהטרידו אותה על עברה. היא רצתה לשמוע על דודתה הינדה.

על הינדה הילכו סיפורים: שהיתה יפה ומשרת קסם ומוכשרת, ועל־פי גירסה אחת ששמעה וסיפרה מאיה, ניגנה בסתר וחלמה להיות פסנתרנית (בני המשפחה בישראל לא ידעו על כך). בנה טג'יק חי היום בדנמרק. בעלה מתגורר ברחובות.

דודה הינדה נספתה באקציה בדרוהוביץ' ב־1942. היא נורתה בידי קצין גסטפו בלכתה ברחוב, נושאת בזרועותיה את בנה טג'יק. טג'יק היה רכון על גווייתה ללא זיע עד בוקר המחרת. בבוקר מצאה גניה את גוויית אחותה. את טג'יק, שעוד נשם, חטפה ומיהרה להסתירו במגור. את הסיפור הזה סיפר לי אבי.

בערבו של אותו יום, 19 בנובמבר, סיפרה דודה גניה, שמעה על הירצחו של ברונו שולץ, המורה הנערץ שלה לציור ועדיין לא הסופר המפורסם, באותה פעולת תגמול מצמררת בין שני קציני גסטפו.

שנה לאחר מכן, בחנוכה 1943, עטוף טלית ותפילין, נרצח סבי בעת תפילה. שני קציני גסטפו גילו אותו במסתור, מעין קיר כפול שנבנה למטרה זו באחד הבתים. הם התבוננו בו ממרחק והימרו ביניהם מי יפגע בו. אחד מהם אמר: חבל לבזבז כדור על יהודי. הוא היכה בגבו במוט ברזל.

עלטה עטפה את הגן בקפה "פליק" בוורשה. העצים הוארו בנורות קטנות, צבעוניות. גשם החל לרדת ומארק התקין לנו מחסה מתחת למטריה שמשית. האם מארק ידע, תהיתי, מיהו המגונן כלפי אמו – הוא נוהג בה לפעמים כאילו היה הוא האב, ואת הבוגר והחבר – ניחשתי שידע. ולא העזתי לשאול כיצד הוא מרגיש בחיצוי הזה: אב קתולי ואם שכבר אינה קתולית ואינה יהודיה.

★

למחרת צלצלתי לדודה גניה. התנצלתי על שלא אוכל לבוא לוורוצלב. היא שאלה לשלום בני המשפחה, ואיך מרגישה מניה (מרים). לא כל־כך, אמרתי, אבל יצאה מכלל סכנה. לא ידעתי שיום קודם לכן, בכפר־סבא, נפטרה.

★

כשפסק הגשם עזבנו את הקפה. הלכנו לאורך רחוב מגלדנסקה. מארק הראה לי את מחלקת היולדות בבית החולים שבו נולד. הוא שאל אותי על ישראל, בעיקר על מוצקות הדמוקרטיה.

בוא לבקר, הצעתי לו.

כן, הוא רוצה מאוד, בעצם, כמעט חייב. הוא בחר להיות יהודי. זה קרה לו לפני כשנה, במחנה קיץ של קרן לאודר. אפילו שם עברי בחר לעצמו: עזרא.

צחקתי. הוא יהיה כנראה הפולני הראשון עם שם כזה.

החלפנו מתנות. נתתי להם תליוני עין מול כחלה. מאיה נתנה לי תליון אבן ענבר: גביש תולעים תשורת עצים לכודים במסגרת יפהפיה. ■

הכל בזכות הרייטינג

חיים נגיד

המגמה שניכרה בתיאטרון הישראלי בעונה הקודמת תימשך גם בעונה הבאה. הקהל רוצה מחזות מקוריים והקהל יקבל מחזות מקוריים. הצגות סוף העונה משקפות את מצבו של התיאטרון הישראלי

אם מעוררת בכם קנאה במלאכתם של מבקרי תיאטרון, היושבים בבכורות המתוקשרות של התיאטרונים הישראליים ואחר־כך מדווחים לקוראיהם על הממצאים, הרי לכם סיבה של ממש לקנא בנו: בשבועיים האחרונים ישבנו הרבה באולמות התיאטרון של באר־שבע וירושלים, חיפה ותל־אביב. העונה מתקרבת לסופה, ובתיאטרונים מזדרזים להציג את ההיצע לקיץ ולעונת המינויים הבאה. שתינו איפוא מיץ מכוסות פלסטיק ואכלנו סנדוויצ'ונים כמעט מדי ערב.

בחיפה היתה בכורת "ברוך אל התלולים" של דניאלה כרמי על־פי ספרו של יהושע קנז. בחאן הירושלמי העלו "החתונה", ממחזות הביכורים של ברטולט ברכט בן העשרים. בבאר־שבע זכינו לחוויה בל תישכח, "סיד" של המחזאי והבמאי הפולני כריסטיאן לופא. ובתל־אביב העלו "12 המושבעים" של רג'ינלד רוז בהבימה, "קפריסין" של אלדד זיו ויונתן גפן ו"ביוגרפיה" של הלל מיטלפונקט בקאמרי, ו"אידיוט לארוחה" בבית ליסין. אגב, כל זה קרה תוך כדי, או קצת אחרי, פסטיבל ישראל, שגם בו צפינו ביותר מחצי תריסר בכורות.

ואם כוס הקנאה עדיין לא מלאה, פיתחו היום את עיתוני סוף השבוע וקיראו בהם כיצד משתלחים מנהל התיאטרון הלאומי והמחזאי של "ביוגרפיה" במבקר התיאטרון של "הארץ". כדאי שתעיינו גם במדורי הרכילות, שם תקראו כיצד מתעמרים שחקני "החתונה" בתיאטרון החאן במבקרת התיאטרון של "ידיעות אחרונות". הם שרו שיר שטנה בטלפון, שמספרו הועבר מפה לאוזן בין שחקני ההצגה, אבל לבסוף התברר שכבאית "החתונה" היא שענתה לטלפון והיא שטפגה את הביקורת. אחרי תקרית שניצר־שוטו, גם זה מאותות הזמן. הכה את המבקר והשתלח במבקרת. כך מובטח לך רייטינג אצל החבר'ה בבראנז'ה. הן, במה הם צוהלים ודאי באולפני רשות השידור הקרויים "זמן תרבות": סוף סוף יש להם נושא צהוב־עסיסי גם בתיאטרון להתבוסס בו בשבוע הקרוב.

סדרת הבכורות הבועלת את העונה משקפת את המגמות העיקריות של התיאטרון הישראלי בשנה זו. "12 המושבעים" בהבימה, מלודרמה עבשה שהועלתה מבכבי הנשייה של שנות החמישים, מייצגת את המורשת של שמואל עומר, המנכ"ל הקודם־הקודם של התיאטרון הלאומי, מסורת שאומצה גם על־ידי צמד המנהלים המודח של התיאטרון הלאומי, גרי בילו ודוד אלכסנדר: לנפוח חיים בלהיטי העבר, רצף להיטים מיובאים, ולהכות את הקופה. ניסיון דומה הם עשו עם "זעקי ארץ אהובה". במקרה ההוא זה התגלה גם כנסיון־נפל. במקרה הנוכחי מבצאים הצלחה.

"קפריסין" ו"ביוגרפיה" בקאמרי ו"ברוך אל התלולים" בחיפה מייצגים את המגמתיות של תיאטרונים אלה לעודד מחזאות מקורית, מגמה הפוכה בתכלית לזו שייצגה הבימה בעונה שעברה. "סיד" בבאר־שבע הוא אחד השיאים האמנותיים המעטים של העונה. אבל כמו "החתונה" שהועלה באותו תיאטרון, והיה גם הוא פנינה אמיתית, לא נראה שנכנס ל"סיד" חיים ארוכים. בבאר־שבע התמוגגתי במערכה הראשונה, ועקבתי בכאב לב אחרי הקהל הנוטש את האולם בשתי ההפסקות שלאחריה. ההצגה, מה לעשות, נמשכת שעתיים וחצי, וזה אתגר של ממש לישראלי שאורך נשימתו אינו עולה על שעתיים לכל היותר.

רוצים מקור

הצגות סוף העונה הללו משקפות את מצבו של התיאטרון הישראלי, בתקופה שבה נקלע אל הצומת שבה נפגשים אוטוסטרדת הרייטינג עם סימטת התיאטרון האמנותי, שדרות המחזאות המקורית ורחוב הדרמה המיובאת.

בהבימה היתה זו עונה של ניסוי וטעיה צפויים מראש: כשלון הקונספציה של יבוא ההצלחות המפורסמות של ברודווי והווסט־אנד. כאילו לא ידענו. בתיאטרונים האחרים העלו דרמות מתורגמות והילכו לעתים משני צידי קו התפר שבין הצגות בידור לבין תיאטרון מבוסס: "בכסף קל" עם גדי יגיל בבאר־שבע, "מים קדושים" על־פי מקיאוולי בבית ליסין ו"מיס ישראל" בחאן. האחרון הוא שואו עם אלמנטים טרנסווסטיטים, המיישם את שיטת הרייטינג בהצגה חיה – שיתוף הקהל בבחירת מלכת היופי הגברית־נשית בסיום.

היתה זו המשכה של מגמה שניכרה כבר בעונה הקודמת. לאור הדרמה תפס אמנם 75 אחוזים מכלל ההפקות בתיאטרון הישראלי ב־1994, אבל הקומדיות רצו יותר פעמים והגיעו לקהל גדול יותר. העדפת הקומדיות ניכרת גם ברשימת עשר ההצגות הפופולריות לשנת 1994, שפורסמה לפני שבועיים על־ידי המרכז למידע ולמחקר של משרד האמנויות בראשותו של ד"ר שוש וייץ. שלוש מתוך ארבע ההצגות הפופולריות ברשימה זו הן קומדיות, והראשון הקומדיה הישראלית "מבקר המדינה" של אילן חצור. אחריה צועדים "פילומנה", קומדיה עשויה היטב המועלית בבית ליסין כבר יותר משתי עונות והעלתה יותר מ־280 פעמים, ו"משרתם של שני אדונים" בהבימה, שהועלתה השבוע בפעם ה־300. במקום השני באותה רשימה צועד "גורודיש" של הלל מיטלפונקט, שהגיע אל יותר מ־100 אלף צופים, וגרף עד סוף 1994 כ־4 מיליון שקלים.

עיון באותה רשימה מגלה, ש־60 אחוז משוברי הקופה של העונה שעברה הם מחזות מקוריים (חוץ משתי ההפקות שנזכרו כאן גם "משחקים בחצר האחורית" בחיפה, "שיינדלה" בקאמרי ו"האשה המופלאה שבתוכנו" בקאמרי ובחאן). לעומתן, 40 אחוז הן של מחזאות מתורגמת ("אמדאוס", "העלמה והמוות", "האחיות רוזנצוויג", "פילומנה").

את הלקחים הפיקו התיאטרונים בצורה חלקית בעונה זו, אבל יישומה של הגישה הזאת צפוי בעונה הבאה. נראה שאין תיאטרון ציבורי שאינו מתגאה בתוכניות להפקות מקוריות בעונת 1995־1996. לרוב דרמות חברתיות, עם קצת חנוך לוין בשביל הנשמה. בקאמרי, המוביל את המגמה, פירסמו תוכנית לעונה וחצי הבאות – התוכנית מכילה 20 הפקות, רובן מחזות מקור, והיא נקראת כמו רשימת מי־ומי בתיאטרון העכשווי: אלדד זיו, אמנון לוי ורמי דנון, עדנה מזי"א, שולמית לפיד, גלעד עברון, אורלי קסטל־בלום, יוסף בר יוסף, מוטי לרנר, הלל מיטלפונקט, יהושע סובול, נסים אלוני.

תיאטרון בית ליסין, שראה ברכה ב"חמץ" של שמואל הספרי, מתכוון להעלות בעונה הבאה את כל הטרילוגיה של מלודרמות המשפחה האנטי־דתיות שלו: יורשו את "קידוש", שהועלה בזמנו בקאמרי, ויוסיפו אליהם את "שבעה", המחזה המשך ל"חמץ". זו תהיה הזדמנות לצפות ביצירתו של אחד המחזאים והבמאים החשובים והמשפיעים של שנות השמונים והתשעים, ולחפש את השורשים האוטוביוגרפיים שלה: החל מהתבגרותו של נער במשפחה ישראלית השסועה בין הזהות הדתית המסורתית לבין החילוניות הישראלית המתירנית ("קידוש"), עבור דרך סיפור אובדנו של בן המשפחה בליל הסדר ("חמץ"), ועד לישיבת השבעה של בני המשפחה במשך שנה אחת במוצאי החג ("שבעה"). הספרי, כמנהל האמנותי של הקאמרי עד לפני שנה וחצי, הניח את היסודות להצלחה המסחררת של תיאטרון זה בהפקת מקור, כמו גם לגישה האנטי־דתית שלו המופגנת בכמה מהצגותיו המצליחות ("שיינדלה", "פליישר"), ועכשיו הוא מרחיב את החזית לתיאטרון נוסף.

הרפרטואר של בית ליסין לעונה הבאה הוא רב משמעות מעוד בחינה: ציפי פינס, מנהלתו, נודעה בתקופה שניהלה את תיאטרון באר־שבע כאחת מחסידות המחזאות המיובאת. עכשיו היא גילתה, מן הסתם, את האור העברי שבקצה מנהרת הגירעון הקופתי, ולעונה הבאה היא מתכננת שש הצגות של כותבים ישראלים מבין שמונה מתוכננות. בין הכותבים: גורן אגמון, גלעד עברון, יהושע סובול, הספרי והלל מיטלפונקט. תוכנית בית ליסין משקפת איפוא את המהפך העובר בימים אלה על התיאטרון הישראלי. מהפך זה ניכר גם בתוכניות של החאן: אחד של חנוך לוין, אחד של סובול, אחד של גלעד עברון, ועוד מחזות של אהרון אפלפלד, המחזאי הצעיר מיכאל מורים, קומדיה של פנים חדשות בדרמה המקורית יצחק בשן, ומלודרמה קומית של אבי קורן על עמודי התווך של התיאטרון האידי, דז'יגן ושומכר.

חיפה, שהיתה המובילה במגמה זו כבר בשנות השבעים (וגילתה את השורה הראשונה של המחזאים הישראלים היום – חנוך לוין, יהושע סובול, הלל מיטלפונקט, דני הורוביץ), ממשיכה בכך גם בעונה הקרובה. ההיצע שלה כולל מחזה של עדנה מזי"א, דרמה פסיכולוגית של אייל מגד וצרויה שלו, מחזה של מיכאל מורים, מלודרמה על חייה של ישיבת חוזרים בתשובה ("תשובה" של גוריאל סוביאס), מותחן של מאיר זיסמן המתרחש בעיירה הרוסית (תמיד מתרחשים המותחנים הישראלים בערבות הנגב, משום מה). הכל תוצרת הארץ.

רוב התיאטרונים, כך נדמה, למדו את הלקח של הבימה. רק לא הבימה. גם בהנהלה החדשה של יעקב אגמון היא מציגה רפרטואר הכולל שני מחזות מקוריים בלבד: אחד של חנוך לוין והשני של גלעד עברון. השאר – שוויק, מאריוס, אגממנון, "רוחות" של איבסן – מנסים להתבסס על הצלחות עבר או על קלאסיקה.

בתיאטרונים האחרים הגיעו למסקנה, שהמפגש של חיפה והקאמרי – עידוד והפקה של מחזאות ישראלית מקורית – הוא המשתלם ביותר, ובעיקר משתלמים מחזות אקטואליים ורלוונטיים, רצוי על נושאים חברתיים בוערים. אם לא מטעמים אמנותיים, לפחות מטעמים קופתיים הגיעו למסקנה שאולי תועיל לתרבות הישראלית, תרבות שבה אלילה הוא הרייטינג, הצהוב – נביאו. מעניין גם, שלא מעלים דווקא קומדיות מקוריות, אלא דווקא דרמות חברתיות על נושאים מעוררי מחלוקת.

"מיס ישראל". יישום שיטת הרייטינג בהצגה חיה. צילום: גדי דגן

"סיד". אתגר לישראלי קצר הרוח. צילום: הרמוני

"החתונה". שירי שטנה למבקרת התיאטרון

אם לא ימאיסו התיאטרונים את המחזאות המקורית על הקהל בשל מינון יתר, תצמח מהרייטינג, לראשונה, גם תועלת. בטווח הארוך יש לקוות שזו תשפיע גם על זוללת הרייטינג העיקרית שלנו, הטלוויזיה הישראלית. או אולי יתחלף גם בה הצהוב בכחול־לבן. ■

صكنا من الأصل

חידמיצר

חידה קשה ומתגבה / בן חסיאר

משימה מס' 213

הוראות לפיצוח: לפניכם חידה מצויירת, שפתרונה עשוי לזכות אתכם בפרס מיוחד: עותק חתום של ספר הקריקטורות של מושיק לין "מתים לעשות שלום", בהוצאת זמורה ביתן מודן. הזוכה ייבחר מבין הפותרים שתשובתם הנכונה תגיע אלינו תוך עשרה ימים מיום פרסום החידה.

מה מוצאו?

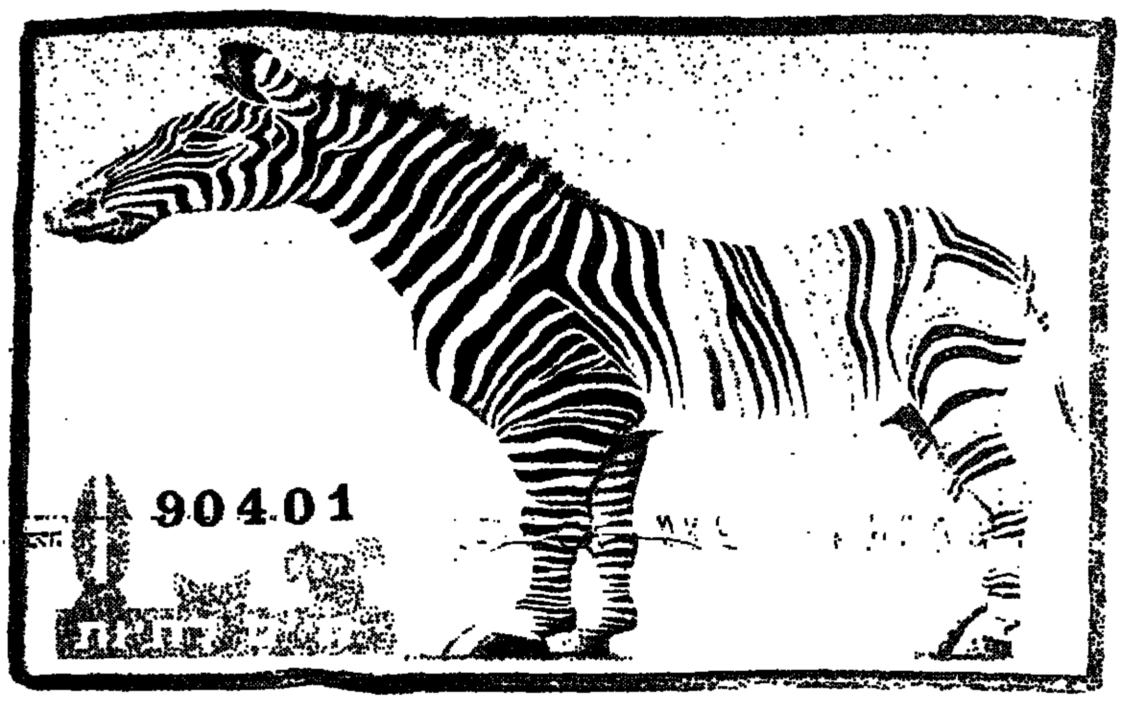

פתרון משימה 211: נהר הסניו – על־פי מפת מיקומה של הבריגדה היהודית באיטליה. זכה בפרס יהודה רימר מקיבוץ אורים. הספר יישלח לכתובתו.

המען למשלוח תשובות: מזכירות מערכת "דבר", רח' שינקין 45, תל־אביב. מיקוד: 65233.
נא לציין על המעטפה את מספר המשימה.

ג'קסון ופרסלי בראיון עם סוייר. אולי יהשאלהי כלל לא הפריעה לשני תושבי מאדים. צילום: אי.פי

לאן נעלמה האלימות

גיורא פרבר

אנטנה

אנטנה, כמו שנקרא מדור ביקורת הטלוויזיה של העיתון, המכוונת אל שידורי הטלוויזיה בישראל, היתה קולטת השבוע מסר אחד ויחיד, שנבע מתוכנית אחר תוכנית. ייתכן שהמסר הזה פחות בולט כשלא מביטים בטלוויזיה בעין בוחנת, אבל כשלוקחים צעד אחד הצידה, מבחינים בקלות: העדינות משתוללת. שלטת האהבה. יותר מדי חיבה בין בני האדם. לאן נעלמה האלימות? תנו לנו טיפה אגרסיה, דם, משהו.

מני פאר, למשל, באולפן לילה. פאר, שהנחייה שלו חמה ואינטליגנטית, שאל את אורחיו – שאלת הנושא של התוכנית הפעם – מה עשו ומה יעשו עם אקדחם האישי כשחודר אליהם פורץ לביתם. אלה, לפליאתו של פאר על האצבע הקלה, קיבלו מחיאות כפיים רמות כשהתברר שירו. בדרך־כלל, ירו בלי לחשוב פעמיים: דרכו את הנשק ושיחררו קליע. בחלק מהמקרים, גם כשהגנה עצמית, כמו שדורש החוק, היתה תירוץ, איך נאמר את זה, ככה קצת רחוק (זו אסרטיביות, אנחנו שואלים אותכם? מה עם וידוא הריגה, למשל? אולי הנרקומן הרזה שמחזיק את הווידאו הישן שלכם עדיין חי?). רק אנשים ספורים בקהל ניסו לומר משהו על ירי רק כשסכנת חיים אמיתית נשקפת, אבל הם לא קיבלו מחיאות כפיים, אלא נאלצו לחזות על בשרם את [illegible]. הוראות פתיחה באש, כידוע, הם הדבר הרחוק ביותר ממלהיב שיכול להיות. ראיתם פעם את צ'ארלס ברונסון צועק עצור שלוש פעמים?

"דן? דן? דן?"

אצל דן מרגלית, למחרת בפופוליטיקה, התרחש המחזה הבא: צ'רלי ביטון כינה את דוד עמר, ראש עיריית נשר, טיפש ומטומטם, בפירוש וביותר משתי מילים. עמר, בתגובה, כלוא במסך טלוויזיה המוקרן לאולפן השידור, מהאולפן שבו כיוונו אליו מצלמה בתל־אביב או חיפה, ניסה להכניס מילה לשטף הדיבור הברוטני והרב־ערוצי הידוע של כל שאר משתתפי התוכנית (עמר: "דן? דן? דן?") אבל ללא הצלחה. מה שגרם גם לצופים הלא־רגישים בבית להתכווץ בכורסה ולרצות לעבור ערוץ. טומי לפיד חייך: הוא הרי בדרך־כלל עושה הבלאגן בתוכנית, והנה מלאכתו נעשית בידי אחרים.

צמר הגפן והדבש

כשכבר אפשר היה להיחלץ משיחות החירשים של פופוליטיקה, ולעבור לדיאן סוייר מראיינת את מייקל ג'קסון וליסה מארי פרסלי בערוץ 2, צמר הגפן והדבש הגיעו לשיאם. ג'קסון ופרסלי הם, בלשון המעטה, לא בדיוק מה שנקרא באנגלית הג'ו הממוצע. שניהם עשירים, כל אחד לחוד, כמו תקציב הביטחון של ישראל לכמה השנים הבאות. הוא נשמע כמי שכבר מזמן לא ביקר בכדור הארץ אלא שלח את עורך־דינו במקומו, ונראה כמו תוצר משונה של שיעור מלאכה בכיתה ה' שנגמר רע בגלל תאונת דבק פלסטי. היא, פרסלי, אמרה ברצינות תהומית ששניהם גרים בבית רגיל, כמו אנשים רגילים: עם אומנת ומשרתת, והוא מבלה באולפן ההקלטות שלו והיא מסתובבת במטבח. הרי את ראית, דיאן, כשביקרת אצלנו, לא?

אוקיי, אז הם לא זוג רגיל. הם סובלים מאינפנטיליות, ושניהם מפורסמים, והיא כמו ישו והיא כמו (יש הטוענים שלא כמו אלא בדיוק) בתו של אלוהים. אבל כשהיא יושבת מול הזוג שהתחתן רק לפני שנה, ביקשה סוייר בקול־דם סליחה מעברה העיתונאי המפואר (באמת) ולעצמה בלב אמרה שאם אחרים מצהיבים, מדוע לה אסור, ואם אפשר לעבור לרגע אחד קצר לקטע מוקלט שבו אוחזי ג'קסון – כמו בתור לרופא בקופת־חולים – רק רצו לשאול שאלה: האם אתם שוכבים? האם אתם עושים אהבה? האם אתם אינטימיים?

אם זוהי לא העדינות בהתגלמותה, מה זו עדינות? האם באמת אי־אפשר היה להוסיף קצת בושות, ככה כמו שצריך, ולבקש מהם שיגשו בבקשה למורון שהכינונו מראש ושידגימו, במטותא מכם, מה הם בדיוק עושים? רק במאמץ רב הצליחו למנוע מכותב הכתוביות שעל שולחן השידור להוסיף כיתובית מרצדת למעלה, בשידור הזה, "עיתונות מתוחכמת", עם חץ קטן המצביע על סוייר. היה זה נסיונם הרב של הזוג המוזר במדיה בכלל ובשאלות חטטניות בפרט, ולחילופין האינטרס שלהם בחשיפה אוהדת אצל סוייר והסיחור האשמות ישנות בגין מעשה מגונה בילד כנגד ג'קסון (לקראת צאת אלבומו הכפול החדש, כמובן; ג'קסון לא ייצא מהלונה־פארק שבו הוא מתגורר בלי סיבה טובה ובלי עידוד של חברת התקליטים, סוני) שמנע מהם לקום ברגע ולצעוד החוצה מהאולפן באמצע השידור הזה, כי יש גבול לכל תעלול. מצד שני, מי יודע, אולי השאלה כלל לא הפריעה לשני תושבי מאדים האלה אלא חלפה מעל לראשם?

ליברליזם

אבל אם המדיום עצמו והאנשים שמופיעים בו מפגינים רגישות כה נוגעת, למה שלא יעברו, כמו שמודיעים המדריכים באיי.אם, לחיבוקים פשוטי־ידיים, כאלה מכל הלב? זוכים בפרס ההומאניות והסובלנות, ההתמסרות והחיבוקיות, הם שני רוסים, שניהם האורחים בתוכנית טלוויזיה במוסקווה. קטע קצר, שהובא כקוריוז בחדשות של הערוץ הראשון.

האורח האחר, [illegible], הציק למראיין, ז'ירינובסקי, שכפי הנאמר יש לו סיכוי טוב להיות הנשיא הבא של רוסיה, על ראיון שאותו נתן ז'ירינובסקי ל"פלייבוי" ושבו הצהיר ששכב עם 200 נשים. יש לך בעיה, אמר הליברל, כשהמבוהה מביט בו בעיניים מודאגות, אפשר לרפא אותה, שתי זריקות וזה יעבור.

הרי הוא חולה, אמר ז'ירינובסקי, שלא חשב שהוא צריך לסבול דברים כאלה בשידור חי (ובלבו חשב ועוד ממישהו שהוא בטח לא רב"ט בצבא), התיז על אייבו כוס מים. זה לא היסס לשניה והתיז חזרה. נו באמת, קם המנחה להפריד, הרי דבר כזה הוא לא ממין האפשר. יש סעיף בחוקה נגד דברים כאלה, שאג ז'ירינובסקי, נשיא רוסיה לעתיד, כאמור, ניסה לחטוף את גיליון הפלייבוי מידי הליברל וזרק עליו גם את כוס התכולית עצמה. הרי גם זה אסור, מילמל המנחה, וגם לא יפה, בצטרך להפסיק כאן את התוכנית, כשז'ירינובסקי הצליח לחטוף גם את כוסו של הליברל ולהשליך אותה עליו.

כאן, לצערנו נקטע השידור הזה של תוכנית הראיונות המוסקואית. חבל, כי אולי סוף־סוף היינו יכולים, כמו שכתבה יונה וולך, לקבל רק קצת דם לקינוח. ■

אמא עצומה

שינייד אוקונור מילאה לפני כשבוע את בריכת הסולטן ופעמיים את אמפיתיאטרון קיסריה. על הופעת הפרידה שלה מהארץ בבריכת הסולטן ביום חמישי שעבר, שכללה שלמות, אכזבה וילדים

טל סילבר

לא הוגן באמת לציין כאן ששינייד אוקונור נראתה כמו רודה חביבה ובורגנית, שזה עתה סיימה את עבודות הבית, בהופעתה האחרונה בארץ, ביום חמישי שעבר בבריכת הסולטן בירושלים. בסך הכל, אם לא היינו עוקבים אחריה מאז שנחשפה לאוזני ובמיוחד לעיני הציבור לפני כשמונה שנים, לא היינו חושבים בכלל שמתאימה לה קרחת. הזמרת־יוצרת־ג'יטריסטית האירית הזאת, שלפני שמונה שנים נחשבה מפחידה, קולנית, מהממת ועצבנית, כשייכת לקבוצה המצומצמת־יחסית ואליטיסטית של מאזינים מעודכנים ועצבנים בעצמם, מילאה לפני כשבוע עד תום את בריכת הסולטן ופעמיים את האמפיתיאטרון שבקיסריה. רבים מאלה שאימצו אותה ב־1987 ללבם ודאי התחלחלו רק מהמחשבה הזאת.

חלחלה זו תגובה קשה, אבל יש מקום לאכזבה מסויימת. באלבום הבכורה שלה, "האריה והקוברה", היא המציאה מחדש את הקלישאה "לא נשמעת כמו שום דבר אחר" וחשפה באחד מאלבומי הרוק ארוכי־הטווח של אותה השנה מנעד קולי שלא ייאמן, כתיבת שירים מורכבת וכואבת והבעה עוצמתית של פרי עטה. מה שהשתנה עם יציאת אלבומה השני, חוץ מההצלחה הבין־לאומית, היה דחיקת כמעט העלמת הצעקה. היא החלה להתכנס ככותבת וכמבצעת, להפנים את דרך ההבעה שלה, הפסיקה את המעברים הקיצוניים בין תו לתו, צימצמה את סיגנון הצעקה ועברה לכתוב טקסטים ברורים יותר, מסתוריים פחות – למרות הצלחתו של השיר שהביא לה את התהילה "נת'ינג קומפרס טו יו", שבו אחד הדברים שכבשו את לב ההמונים היה דרך השירה הייחודית, שהזכירה יותר את תחילת דרכה. את "נת'ינג קומפרס" היא לא ביצעה בהופעותיה בארץ, וזה דווקא היה מעורר הערכה, אבל גם דבר לא מ"האריה והקוברה".

עם רוב מה שנשאר מתנהלת אצלי מערכת יחסי אהבה־שנאה. חלק מהשירים שכתבה מאז נשמעים לי צדקניים ומקוממים. חלק אחר נשמע מקומם באוזני אחרים, אך מעורר הערכה בעיני. חלק קטן יותר מרגש מכל בחינה וללא סייגים.

אוקונור. מתרכזת בטיפול בילדים

באלבומה האחרון "אם אוניברסלית" התרכזה אוקונור בטיפול בילדים, מנקודת ראות של אם (בנה, ג'ייק, בן השמונה־וחצי, אף שר בתקליט) ומנקודת ראות עיניהם. בבית, בהאזנה מרוכזת, האלבום הזה הוא כבד, לעתים מעיק, ועל־אף שרובו ככולו יפה ביותר, קשה להישאב אליו מבלי להיאחז במשהו כדי לא להישמט. בהופעה היה מרגש לראות את האשה הקטנה הזאת צועקת "אש בבבל", שמו של שיר שעוסק באם שהיסלה את חייהם של ילדיה. ההופעה, שהיתה ערוכה כולה באופן מופלא, הגיעה לשיאה כאשר רוכזו בה כמה שירי ילדים שכאלה, כשבמרכזם "כדורגל אדום": "עורי אינו כדורגל בשבילך/ ראשי אינו כדורגל בשבילך/ הרחם שלי אינה־כדורגל בשבילך/ גופי אינו כדורגל בשבילך/ ליבי אינו כדורגל בשבילך/ אני איני חיה בגן החיות/ החיה הזאת תקפוץ ותאכל אותך/ ויש לי כל כוונה לזנק ולתפוס אותך". מעניין אם כל מי שמחא כפיים בשמחה לפי הקצב של השיר הזה, או שרקד לצלילי "אש בבבל", באמת ידע מה יורקת לו שינייד בין העיניים. מעניין באמת האם וכמה אנשים מהקהל הזה פגעו אי־פעם באחד מילדיהם שלהם.

על דיוק קולי ושלמות בביצוע אין מה־לדבר. אין לשינייד הרבה מתחרים בתחום הפופ ובכלל. מי שלא מעריך אותה רק בגלל המחשבה ש"פופ" הוא סגנון מוסיקלי נחות, יאכל את הלב שלו יום אחד. דרך הכתיבה שלה, זו ששמענו בארץ, היא יותר "נורמלית" ורגועה, ולכן, למרבה הצער, גם פחות מעניינת, אבל לא חסרה עוצמה לאשה הזאת. בהופעה, במיוחד מול קהל־אדם אדיר, גם כשהיא לא מגיעה אל הלב באינטימיות, קשה שלא לאהוב אותה, במיוחד לנוכח כל הכוח שיוצא מהגוף הקטן הזה, שנראה כל־כך שברירי ומביש.

ועוד אגב אחד: היה נדמה שמשהו בחומות ירושלים ידגש אותה עד עמקי נשמתה ויגרום להופעה הזאת להישמע קצת אחרת. למי שהתאכזב שגם זה לא קרה, הנה נקודה למחשבה: תקרית ה"פרובוקציה" המדוברת (היתקלות פיזית עם צלמים) קרתה בירושלים, באותו יום, טרם ההופעה. אז הצליחו להרגיז פה גם את שינייד. יופי. בן־אדם הרי היא לא.

ואחרי שהפכה לאויבת הציבור מספר־שתיים, אחרי אלטון ג'ון, יוכל כל מי שאפילו לא שמע אותה מימיו להמשיך ולרטון, כשהיא כבר לא תרצה לחזור לישראל. רטינה נעימה. ■

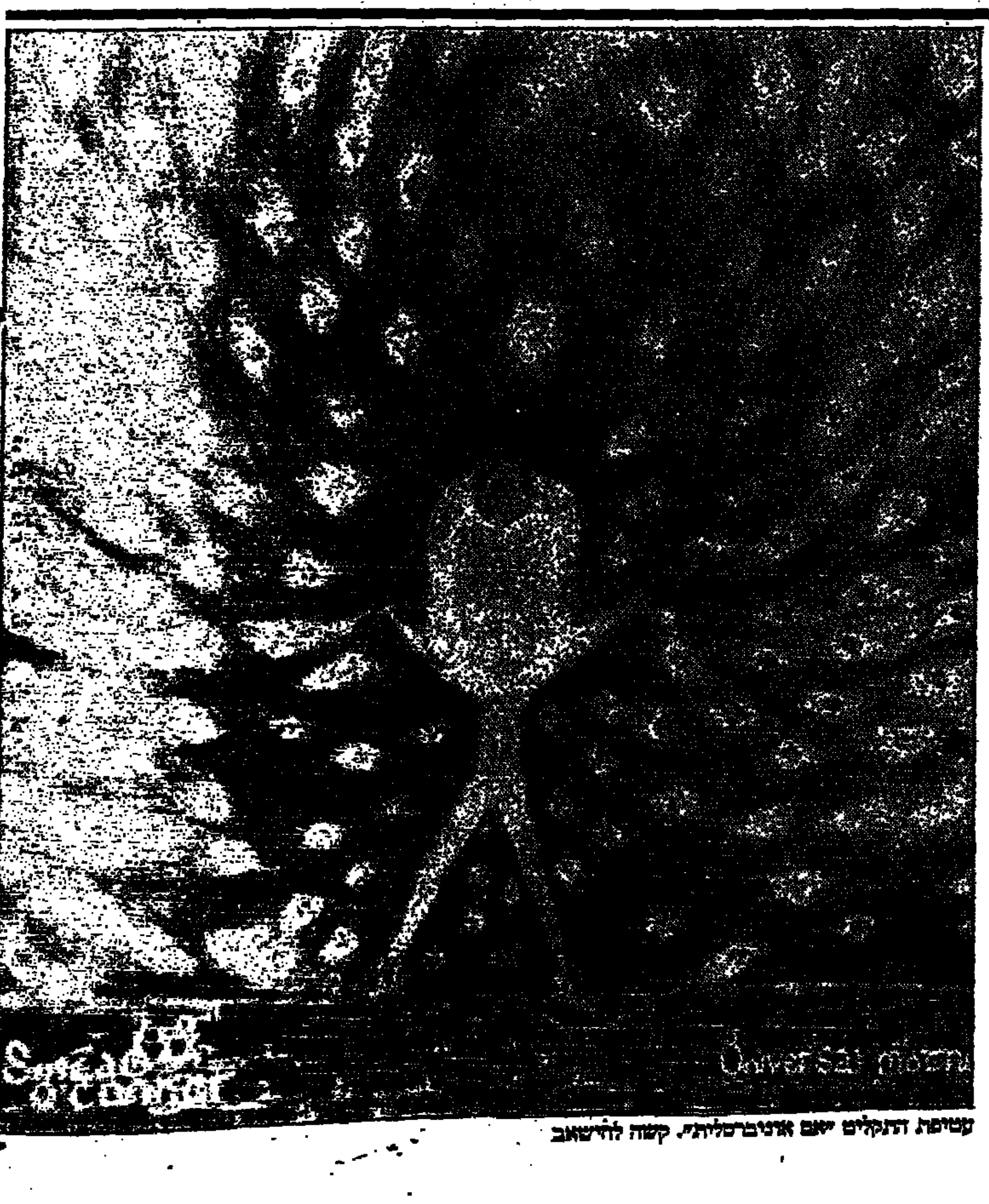
עטיפת התקליט "אם אוניברסלית". קשה להישאב

בולים · מאת אריה לינדנבאום

"יזכור" בבול צרפתי לזכר VEL D'HIV

בול צרפתי חדש, מיוחד לזכר השואה, בהיבט היהודי, צפוי בחודש הבא, במסגרת מיני הנפקות שכבר הופיעו לציון סיומה של מלחמת העולם השנייה והניצחון על גרמניה הנאצית.

בצרפת כבר הוטבעו בנושא זה מספר חותמות דואר מיוחדות, מהן כאלה שהזכרנו במדור זה ואחת המיועדת ל־8 ביולי, בשהטלאי "יהודי" במרכזה.

וחותמת אחרת עם המילה "יזכור" בעברית, שגם אותה פירסמנו, הוטבעה בצרפת במשך כ־6 שבועות.

עתה, קבלנו הודעה נוספת מדואר צרפת, בה מידע על בול חדש עם המילה "יזכור" כציור מרכזי בבול, שהוקדש ל"אקציה" הנוראה לדאבה, באיצטדיון של פריס, בשנת 1942.

בשבוע שעבר הזכרנו כמה פרטים חשובים לגבי הפעולה המשטרתית המיוחדת כפי שהובאו אלינו באדיבותו של יצחק עדר מכפר הנשיא, הם קשורים גם לבול החדש שיופיע ב־11 ביולי, השנה.

הבול, פרי מכחולו של רוברט אברמי, מי שעשה גם את החותמת עם "יזכור" שהוטבעה בדואר פריס בסיסמא: "נגד גזענות ואנטישמיות".

בבול החדש "מתנוסס" מסוגנן של האותיות "יזכור", כשהן צומחות מתוך ענף עלי זית. בתחתית הציור הצמרה גדר תיל עם הטלאי "יהודי" (JUIF).

הבול הזה הוקדש למאורע שהיה ב־16 ביולי 1942, שהזכרנו בהקשר לחותמת המיוחדת.

החותמת תוטבע ב־9 ביולי ואילו הבול ב־16 בו. כאמור, שני הפריטים מזכירים את הפעולה המשטרתית המיוחדת ב־16 ביולי 1942, עת יהודי פריס רוכזו באיצטדיון "וולודרום" דה חיוור", הידוע בשמו המקוצר VEL D'HIV והוא אכן מוזכר בבול ובחותמת המיוחדת.

כפי שציין י. עדר, הוצאו יהודי פריס מן האיצטדיון אחרי כמה ימים של רעב והעדר תנאים כלשהם למחנה אושוויץ, לאחר שהמשטרה הצרפתית העבירה אותם לידי הגסטפו.

לכאורה היתה זו פעולה נגד יהודים זרים, לא אזרחי צרפת, אך למעשה נלקחו כל מי שנודע כיהודי, כ־13 אלף איש.

אכן, עוד פריט עצוב לזכר השואה הבלתי נשכחת.

מידוזי. למרבה הפלא, גנומו מופיע בין הארמיזלים האחים בסידרת הבולים של איי סולומון...

לזכר הילדים בשואה

במוסיאון "לוחמי הגיטאות" הוקם אתר חינוכי להנצחת מיליון וחצי הילדים שניספו בשואה. למבקרים מוגש סיפור הילדים בשואה באמצעים אור־קוליים והאתר נקרא "יד לילד". בהיכל הזיכרון שבנו ויטראזים של רומן הלטר, לפי ציורי ילדים בגיטו טרייזנשטט ומוצגת שם תערוכת "הילד בשואה".

בחנוכת האתר, הוטבעה חותמת אירוע מיוחדת והונפק דף מזכרת בולאי, המתאר את הדרך האחרונה של הילדים בשואה.

דף המזכרת הונפק במהדורה מוגבלת של אלף יחידות וניתן להשיגו במוסיאון קיבוץ לוחמי הגיטאות.

אושוויץ בסט. וינסנט

בסט וינסנט שבאיזור הקאריבי, הופיע זה עתה גיליון בן 10 בולים עם תמונות מלחמת העולם השנייה ותמונת רקע המפרידה בין שתי שורות הבולים. התמונה שבין הבולים, אינה אלא, תמונה גדולה וציבעונית של מחנה אושוויץ הנורא (זו התמונה הידועה של שער המחנה וצריף הכניסה הראשית).

וינסנט היא אחת מ־15 המדינות הלא אירופאיות שהקדישו בולים לנושא הניצחון על גרמניה הנאצית.

גם יפאני...

אנו עדיין בזרם הבולים שהוקדשו לסיומה של מלחמת העולם השנייה ותשומת ליבנו הופנתה לסידרת הבולים שהופיעה באיי סולומון, אי שם באוקיאנוס השקט.

באיי סולומון הופיעו 4 בולים וגיליונית זיכרון ובין הארמיזלים שהשתתפו בקרבות בימים ההם, מצאנו גם דיוקנו של האדמירל היפאני, משהאיסרוקו יאמאמוטו, שעמד בראש הצי היפאני בתקיפת גוארקנל וסולגי.

גנומו הסב נזקים כבדים לבנות הברית ולבסוף הובס על־ידי האמריקאים בקרב

שלושה יהודים

בהמשך לפירסום משבוע שעבר, על בולי קומיקס האמריקאים, ביניהם רובי גולדברג, היהודי, אותו הזכרנו משום ששמו מופיע בבול, נתבקשנו להזכיר גם יהודים ששמם לא הוזכר בבול. אכן, לבקשת הקוראים נזכיר עוד שני יהודים, אמני הקומיקס: הבול התחתון בגיליון, בפינה השמאלית, הוקדש לליטל אבנר, צוייר בידי אמן יהודי בשם אל קאפ; הבול שהוקדש למיודענו פופיי, הוא יצירתו של אמן יהודי בשם מקס פליישר. יחד עם רובי גולדברג יש בגיליון שלושה בולים המתקשרים ליודאיקה".

דף מזכרת להפועל

דף מזכרת בולאי ותגיני במיוחד, הונפק השבוע עבור משתתפי משחקי הפועל ה־15, שנפתחו ברמת־גן.

הדף הונפק במהדורה מוגבלת של 1000 יחידות והופץ ע"י הנהלת הפועל.

לרגל המאורע הונפק ע"י רשות הדואר בול מיוחד, המופיע בדף המזכרת והוטבעה חותמת אירוע מיוחדת.

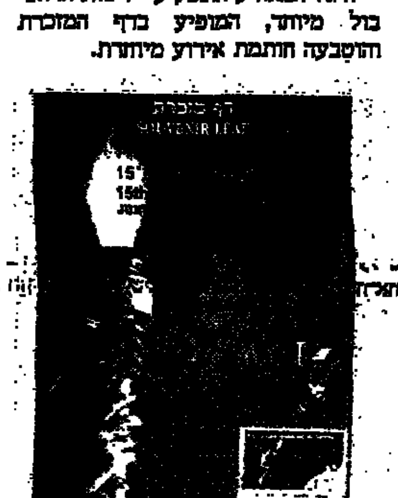

הדגל באיוו ג'ימה

דגל ארה"ב, מונף על הגבעה הגעשית באיוו ג'ימה עם תבוסת היפאנים, הופיע לראשונה בבולי ארצות הברית כבר ב־1945. עתה העתיקו את המעמד גם לבולי אוגנדה שבאפריקה, והדואר שם הקדיש לניצחון בנות הברית באוקיאנוס השקט 2 גיליוניות בנות 6 בולים כל אחת. באחת הגיליוניות מופיעה בהגדלה התמונה הידועה עם דגל ארה"ב באיוו ג'ימה, בשבשוליה 6 בולים עם דגלי המדינות שהשתתפו בזירת קרב זו. (אוסטרליה, ארה"ב, בריטניה, ניו־זילנד, סין וקנדה). הדגלים המוחזים את הבול, מסוגננים מאותיות V-J.

אגב, פריט זה של הדגל באיוו ג'ימה, שמופיע בעוד מספר בולים, מקובל על ידי חלק מאספני "יודאיקה", שכן הצלם וכן אחד החיילים שבמעמד, הם יהודים...

מעוניין בחליפין

A. DEL BOT. C/PEN·ALARA NO - 10
41005 SEVILLA
ESPAN'A

שחמט / רונן הר־צבי

שחמט בארץ

להלן תוצאות התחרויות מארבעת אירועי השחמט במשחקי הפועל:

1. תחרות בינלאומית עד מד כושר 2,350 שחקנים, מ 7 מדינות בבכורה זכה ידעאל סטפק עם 6 נקודות מ 7 משחקים לפני יצחק וינגר; יגאל שבינר 5 נקודות כ"א

2. האליפות הפתוחה לכל 46 שחקנים 5 סיבובים בשיטה שוויצרית

ב־1: יעקב זילברמן ואלכסנדר סוכיאניק 4.5 נקודות כ"א, זילברמן האלוף לפי איכות נקודות.

6־3: בוריס מראפין, אליק וידסלבר, מיכאל קליינברג ובוריס קליין 4 נקודות כ"א

3. אליפות ספורט הפועלים בבזק 26 שחקנים 9 סיבובית בשיטה שויצרית 1־2 בוריס גוטקין ומלכיאל פריך 7 נקודות כ"א גוטקין האלוף 3 ידעאל סטפק 6.5 נקודות.

4. תחרות קבוצתית לילדים (סבוב כפול) הפועל הרצליה – הפועל ראשון לציון 4־4 (4 לחות) הרצליה אלופה לפי איכות נקודות.

שחמט בעולם

סוף סוף קצת נחת לקספארוב כאשר הוא זכה בתחרות "נובוגרד" (NOVOGRAD) של ה P.C.A (בבקשה לא לבלבל עם סבב הגרנד – פרי של ה P.C.A בשחמט אקטיבי תחרות "נובוגרד" היא שחמט רגיל לכל דבר) בקטגוריה 17 לפני איבנצ'יק, טופלוב, קרמניק ... בתוצאה לא רעה של 6.5 נקודות מ 9 משחקים. לאחר פתיחה מצויינת 4.5 מ 5 סיים את ארבעת משחקיו הבאים בתיקו. איבנצ'וק שלאורך כל התחרות היה צמוד לקספארוב נחל בסיבוב האחרון את הפסדו הדוחקא בלבן, מידי טופאלוב בעוד שנצחון היה מקנה לו שותפות למקום הראשון ביחד עם קספארוב. תוצאות גרועות מאוד וכלל לא אופייניות בשבילם השיגו יוסופוב ואנבניאן שסימו בסוף התחרות ללא נצחון אחד.

תוצאות התחרות

1. קספארוב 6.5 נקודות מ 9 משחקים
5־2: איבנצ'יק, שורט, טופאלוב ואהלבסט שחקן אסטוני חזק שסיים ללא הפסד בתוצאה טובה מאוד, 5.5 נקודות כ"א
6: קרמניק 5 נקודות
7: סימן 4 נקודות
8: גולקר 3 נקודות
9: יוסופוב 2.5 נקודות
10: ואגניאן 2 נקודות

להלן משחק קצות בין זוכה התחרות לנפעל הטבלה

לבן: קספארוב
שחור: ואגניאן

1. ר"ג ה4 2. ה6 3. ג4 ד5 3. פג3 רה7 4. פו3 פו6 5. רד4 ו0־0 6. הג3 ג5 7. ר:ג5 רג5 8. מהג2 פג6 9. אנ מהא5 10. 0־0־0 רה7 11. ה4 (מסע נדיר שזו הפעם הראשונה שאני נתקל במסע זה 11. 41 נחשב למסע, גם קספארוב שיחק 41 במשחקו נגד חליפמאן בתחרות רג'יו – אמיליה 1991 המשחק נמשך 11... רג4 12. רג4 ה5 13. 51 הר"14 הפ רג6 15. פר5 פה7 16. פר הפ 17. צח1 מח8 עם מצב לא ברור קספארוב כנראה לא מעריך במיוחד את סיכוי הלבן ולכן מנסה דבר אחר)

11... דג4 12. רג4 ב6 (לא טוב 12... ה5 בגלל 13. רג5!) 13. פו5! רא6 (אחרי 13... ה6 14. פגה4! נראה טוב מאוד ללבן כי אחרי 14... הפ 15. הז5 ללבן התקפה זוכה)

14. פגה4 6ז 15. פפ רפ 16. פה4 רה7 17. רד מהד 18. מב1! (מסע פרופילקטי אחד, ואחריו ההתקפה נמשכת במלא הכח)

18... מהב7 19. ה5 צאג8 (מעניין כי לפי דעתי זו העמדה אליה שאפו גם ואגניאן וגם קאספרוב אך כפי שנראה לקספארוב גם היתה סיבה)

דיאגרמה

20. הז6!! (התחלה של תחבולה אמנם פשוטה אך זוכה מייד) 20... פב4 (מטב 20... הז6 אך גם אחרי זה עמדת השחור קשה) 21. הז7 מח8 (גם 21... מז7 לא מציל את השחור אחרי 22. רה5 61 (מז6 23. פג5!) 23. פז6 צבמה (לא טוב 23... רפ (מכיון ש 24. רד מד 25. צח6 והשחור אבוד) 24. פז8! והלבן מכתיר וזוכה) 22. רה5 61 23. פז6 רפ אחרי 23... צבמה 24. פז4 רז6 25. רד צד 26. צד8 המשחק נגמר) 24. רד השחור נכנע, שכן לאחר 24... צד הלבן 25. פשוט מכה את הפרש ואסור לשחור לקחת את המלכה בגלל שה בשורה האחרונה.

משחק יפה ומהנה מאוד.

תרום דם ותציל חיי אדם

70 שנה ל"דבר" / יעל תדמור־מסטבאום

משכתבים את טשרניחובסקי

קשה להאמין, אך את שיריו ורשימותיו של שאול טשרניחובסקי, מגדולי המשוררים הלאומיים שלנו, ערכו עריכה לשונית.

כפי שניתן לראות בכתב־היד של השיר "מרקו החורש (מן האפוס הסרבי)", העורך, שו"ר כנראה, הכריע על עברית "תיקנית" יותר, והמשפט "פתחה פיה הזקנה" תוקן במערכת ל: "פתחה פיה. כמוהו: "כי הרבה טוב הרע לא יצמיח" הפך ל: "כי הרע הרבה טוב לא יצמיח". כתוצאה מעיון במסמכים רבים מספר בארכיון המערכת שבמכון לבון, אני מהמרת כי היה זה זלמן שו"ר, מעורכיו הבולטים של "דבר". השירה היתה קרובה לליבו, בעצמו חטא בכתיבה, ונודע בעיקר כמי שטיפח משוררים. היה זה שו"ר שגזר על רבים מכתבי היד שזרמו למערכת: מי לסל, מי למוסף כלשהו ("הגה" לעולים, או "לילדים"), ומי למוסף הנכבד, הנבסף והיוקרתי מכולם: "המוסף לספרות". גזרות אלה טבועות בהוראות על שולי כתבי־היד. לעיתים קרובות מלות בתיקונים של פליטות קולמוס או שגיאות בניקוד, ולעיתים אף בעריכה לשונית. בשמה של השפה העברית המתחדשת, אך בפלשנות כמעט אנטי־תרבותית בראייה של היום. באסופת שיריו של טשרניחובסקי מופיע השיר בנוסחו המקורי, כפי שכתב המשורר.

במאמר מוסגר ראוי לספר כאן כי "הארכיון" של המוסף הספרותי לא הועבר ל"ארכיון העבודה", כדרך שהועברו תיקי המערכת הרבים, שמהם נלקחו המסמכים המאכלסים מדור זה בשבועות האחרונים. לרוב, כתבי־היד "הנבחרים", כמו של עגנון, רחל, אצ"ג וגם של פחותים מהם משהו בראי הזמן, כמו זלמן שניאור, כל אלה נאספו ונשמרו על ידי אלמוני. לפני כעשור, התגלגלו המכתבי טבין ותקילין לארכיון בית הספרים הלאומי.

התייחסות לבעיה זו אמביוולנטית, ואני מקוה כי איני חוטאת כאן לעצם העניין. מצד אחד, קניית מסמכים בעלי־ערך שהתגלגלו לידיו של עובר מוסד – פסולה ומעודדת גניבה בעתיד. מצד שני, התייחסות מתמידה ואי־קניית האוסף המוצע יכולה להוביל להשמדתו, היעלמו או הברחתו לחו"ל.

לאחרונה נגנבו אותיות הברזל המרכיבות את ה"לוגו" המיוחד והמפורסם של "דבר", שעיצבה לילי צדק, מקיר בניין המערכת שברח' שיינקין, כבראה ע"י אספן מודרני.

כך או כך, לארכיון "דבר" שבמכון לבון הסתננו כתבי־יד נפלאים, שבראיה הסטורית התגלו כחשובים ביותר. כמו, שירים של אלכסנדר פן, שירה המיתי של מרים ילך שטקליס "דני גיבור" וכתבי־יד שנעלמו מעיניו של אותו אספן והשתרבבו אל בין המסמכים "הרגילים", כמו שירו זה של טשרניחובסקי המתפרסם כאן היום.

עוד לפנינו היום "פתק" מדוד זכאי לברל כצנלסון, שעניינו שאול טשרניחובסקי, שלרבים מילדי תל־אביב זיכרון ממשי ממנו כרופא בתי הספר בעיר. הפתק - פיסת אנושיות והגיגים נוגים על דרכו של העולם:

"נפגשתי בימים אלה עם ש.טשרניחובסקי. שאלתיו אם קרא משהו ב"דבר" וענה לי:" "דבר" אני קורא רק במסעדה שאני אוכל בה. אי־אפשר לקרוא הכל. "הארץ" ו"דאר היום" אני מקבל הביתה." לא הוסיף ואני נפגעתי מאוד. סוף־סוף, כמה טשרניחובסקי יש לנו. עשה כחוכמתך. ביקרתי פעם בחדרו. אין אנו יודעים כלל כיצד אדם זה חי."
דוד זכאי

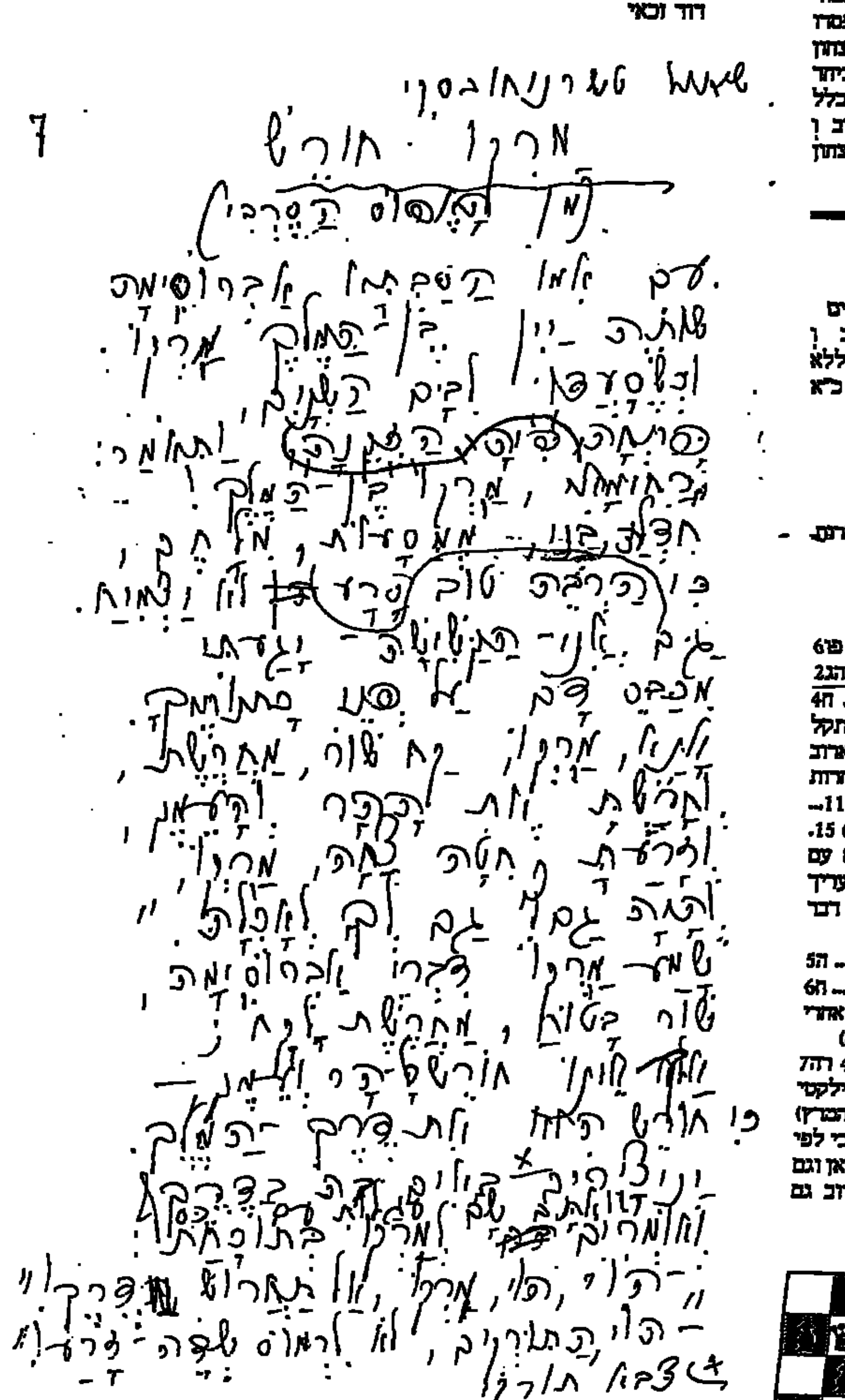

שירו של שאול טשרניחובסקי - "מתוקן" במערכת

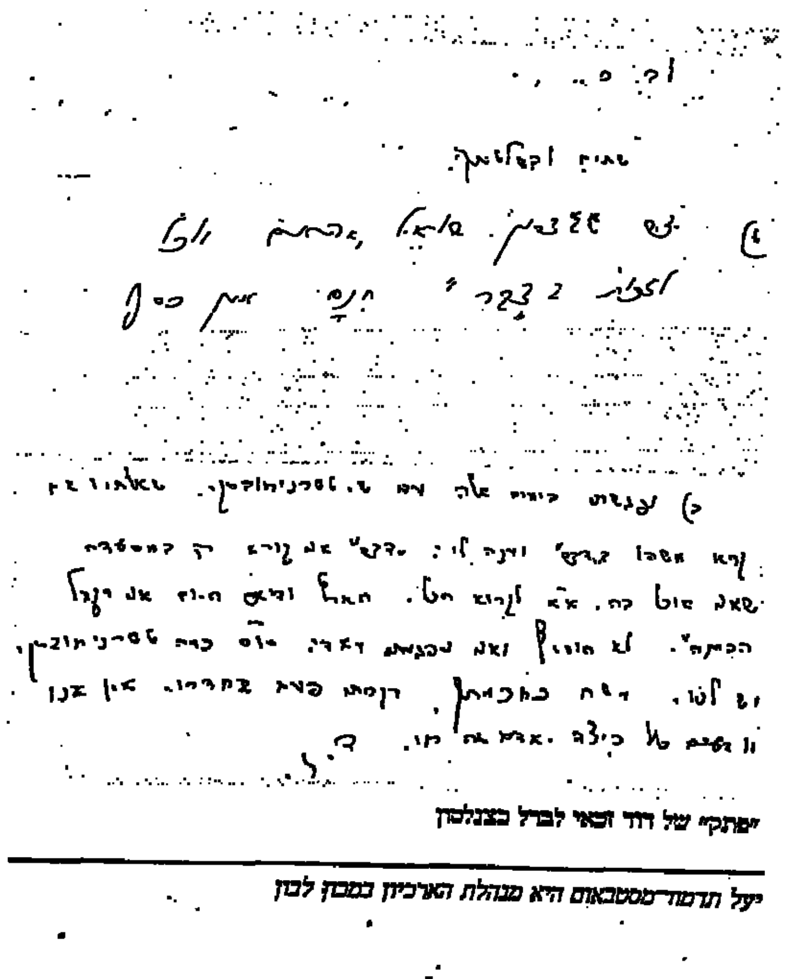

"פתקו" של דוד זכאי לברל כצנלסון

יעל תדמור־מסטבאום היא מנהלת הארכיון במכון לבון

טלכרטים · מאת אריה לינדנבאום

להיט השנה – טלכרטים

כבר אמרנו לא פעם, שבתחביב אין תחתיב ואיש איש ותחביבו. אומנם אספני הרסינה עתיקה לא נפגשים במועדון אחד עם אספני כפתורים, למשל, בקבוקים או כרטיסי אוטובוסים, אך הלהיטות והתמורה היא נחלת כל האספנים.

ספק אם קיימת בכלל רשימת הנושאים שאנשים אוספים, כי פשוט בחירת נושא לאיסוף היא בדרך כלל אישית מאוד ותוצאה של סנטימנטים ש"נדבקים" בה, לעתים ללא כל הגיון או סיבה.

יש להבין שאיש ים ירצה, אולי, לאסוף מיני צדפים, כמו אולי רופא יבחר לאסוף בולי דואר בנושא רפואה. לעומת הדוגמאות האלה, יש הרבה יותר מקרים שבחירת האובייקט לאיסוף היא מקרית לחלוטין.

נכון, שאימהותינו ראו בעין אוהדת את איסוף הבולים, כי חשבו ובצדק, שזה מפתח את הידע בגיאוגרפיה ואולי גם באסטטיקה.

אבל, מה למשל, רואים כל אלה הלהוטים באחרונה באיסוף טלכרטיסים? אין, כמובן, תשובה.

הוסבר היחידי הוא יצר האיסוף. זה היצר המצוי בנו מיום הולדנו ואינו יודע סייג של גיל מקום ושיטה. הכל אפשר לאסוף, כל אחד יכל לאסוף ובכל גיל. אשר לשיטה – גם כאן יש חופש פעולה אבל יש גם כללים.

את הכללים קובע הממסד־האירגון אליו משתייך האספן, במדה שהוא רוצה בזה.

יש כמובן אספנים רבים שמעדיפים לא להשתייך לשום אירגון וברור שתחביבים אינו מוכתב ע"י גורם כלשהו. כל אחד אוסף את מה שהוא רוצה ובדרך שהוא רוצה.

כמו בכל דבר, גם בתחביב יש אקטואליה, אופנה ויש נושאים שמופיעים בשל התפתחות כלשהי, כמו למשל הטלכרטיסים, ויש נושאים שנעלמים מן האופק, כי פשוט אינם עוד באופנה, כמו למשל תמונות אסטרונאוטים, שהיו להיט בשנות ה־60.

הלהיט העכשווי – טלכרטים. לא יאמן אך בכל העולם וגם בישראל, התפתחה תעשיית הטלכרטים בצורה שמעוררת עניין אצל רבים ואף־על־פי שמטרת הטלכרט לאפשר שיחות טלפון בלבד, באמצעות כרטיס ממוחשב, הוא היה לפריט אספני מן הנפוצים והיקרים ביותר.

כרטיסי טלכרט מתנפקים למספר שיחות שונה. מ־10 שיחות ועד ל־100 ויותר וכיוון שאוספים אותם (כמו בולי דואר) גם כשהם לא משומשים, ולא רק של מדינה אחת, זה יקר למדי (!).

זאת ועוד: שרותי הטלפון ויצרני הטלכרטים מצאו לנכון להנפיק כרטיסים כאלה עם מגוון ציורים – לפעמים פרסום מסחרי ולפעמים אקטואליה וע"י כך האספנים רוכשים אותם בכל פעם שיש הנפקה חדשה. זה, כמובן מגדיל את ההכנסה, אבל זה גם מגדיל השקעה בספית גדולה של האספן.

יש גם הנפקות יוקרתיות, שעולות מאות שקלים, במיוחד בשל המהדורות המוגבלות. יש טלכרטים שהונפקו מראש במהדורה מצומצמת שקשה אפילו להשיגם. (אחד הכרטיסים הנדירים הוא של נורווגיה, שהונפק לרגל הסכם אוסלו, מחירו מגיע למאות שקלים. כרטיס דומה הונפק גם אצלנו, המראה את ראש הממשלה יצחק רבין יחד עם המלך חוסיין והנשיא קלינטון. שלנו איננו מן היקרים...

באוסטריה הופיע הקיץ כרטיס חדש לציון מלאות 50 שנה לסיום מלחמת העולם השנייה. הנושא אקטואלי והתמונה מן ההסטוריה...

ארבעה בג'יפ – הכוונה לחיילי בנות הברית שסיירו בג'יפ – אמריקאי, בריטי, רוסי וצרפתי (בוינה וגם בברלין).

הכרטיס הזה, למשל עולה 98 שילינג אוסטריים, אבל יש כאמור כאלה שיקרים הרבה יותר.

גם אצלנו יש כמה כרטיסים־טלכרטים שעולים במקור עשרות שקלים, הם נועדו במיוחד לתיירים ויש עליהם תמונות מארץ הקודש.

בקרוב, שמענו, יופיע גם קטלוג מיוחד. לפי שעה בזק מעודד מאוד את אספני הטלכרטים ופתח להם אפילו מועדון מיוחד (!).

هكذا من الأصل

[نقلا عن الأصل]

גבריאל מוקד / רשמי קורא

הרומאן הגרוע של השנה

אורלי קסטל-בלום: "המינה ליזה", סדרת כותרים בעריכת חיים פסח, הוצאת כתר 160 עמ' 1995

אין ספק שספרה החדש של אורלי קסטל-בלום, בעל השם המתחכם והיומרני 'המינה ליזה', הוא הרומאן הגרוע ביותר של השנה, לפחות ככל שמדובר ביצירות של עשרים או שלושים מחברים פחות או יותר "מקצועיים", הפועלים בשערי הסיפורת שלנו (הרי אינני יכול להיות בטוח שבהוצאות-לאור של מו"לים משניים שונים לא הופיעו בפינות השונות של חיי-ספרותנו יצירות גרועות גם מהרומאן הנוכחי של קסטל-בלום). גריעות-הטיב המוחלטת של 'המינה ליזה' בולטת בעצם בכל משטח אפשרי, החל מהרדידות המושלמת של הצד האלגורי בעלילה וכלה בדלות המיניאטורית שבה מוצגת הפעם גם "דלות החומר" של ישראל העכשווית. אבל בעיקר מדהים במלאכותיותו הסינתטית ובתיפלותו מיחבר שטחי ביותר בין ז'אנרים, המצוי במרכזו של הרומאן הקצרצר הזה. קסטל-בלום מנסה ליצור קולאז' בין פאנטאסיה צחיחה וסכימאטית לגמרי של מסע לארץ דמיונית של "משטרת הזמן", על גבול הסוגה הספציפית של ה"סיינס פיקשן", שבה מושלת משטרת-הזמן בתסריטאיות נרצעות, לבין חיים של פמיניזם ויאפיות בבית ישראלי אמיד כאן ועכשיו, בין קונצפטואליזם לאלימות

גריעות-הטיב המוחלטת של 'המינה ליזה' בולטת בכל משטח אפשרי, החל מהרדידות המושלמת של הצד האלגורי בעלילה וכלה בדלות שבה מוצגת הפעם גם "דלות החומר" של ישראל העכשווית □ קסטל-בלום מנסה ליצור קולאז' בין פאנטאסיה צחיחה וסכימאטית של מסע לארץ דמיונית של "משטרת הזמן" (המושפעת לא מעט מ'הרון וים הסיפורים' של רושדי) לבין חיים של פמיניזם ויאפיות בבית ישראלי אמיד, מבלי שיהיו ב'מינה ליזה' החוזק, או האלימות האותנטית, של סיפוריה הקודמים.

אורלי קסטל-בלום

עריצה, כשאף לא אחד מהיסודות הללו איננו מתחבר עם שום יסוד אחר, וכל אחד מהם בפני עצמו הוא, כאמור, סכימאטי, דל וצחיח.

העלילה הראשית של הרומאן היא פשטנית ומלאכותית, אך עדיין מעלה על הדעת אפשרויות טובות לאין ערוך יותר מן ה"ביצוע" הרדוד בגוף הרומאן. בבית בעל-עסקים יאפי, שמארגן "מכות" של רווחים נאים בבורסות של המזרח הרחוק, חיה לה הגיבורה המנסה לכתוב תסריטים בצל ניהול משק-בית ומתאוות הורשיות נגד ניהולו תוך האונה לעלילות בעלה בבורסה של סינגאפור. אך ראו זה פלא: בבית משוכנת לפתע גם סבתא זקנה, שמתגלה לא רק כבת מאתיים ושלוש, אלא גם כביונה...בעיקר מולידה כפייתית של ניירות תסריטים, כך שכל תסריטיה של הגיבורה נאכלים בהדרגה בפשטות על-ידי הסבתא הדמונית. רכובה על ה"גימיק" הלא-רבנן הזה אמורה קסטל-בלום להמריא לעולם הפאנטאסיה, אך נשארת בעצם ישובה באין-אונים על ריצפת הסלון היאפי למרות סיפורי-הסבתא הדמיוניים והאגדיים לכאורה. הסבתות המאגיות של הריאליזם הפאנטאסטי מימי מארקס וגראס, אשר נטעו את עצמן גם בגוף הסיפור הפאנטאסטי הישראלי של יצחק אורפז-אוורבוך ואיתמר לוי, מיוצגות כאן על דרך חיקוי סכימאטי ב"מעשי סבתא" של קסטל-בלום, אך בלי כל קסם או ניצוץ אגדתי כלשהו, אלא כ"גימיק" יובשני לגמרי. בינתיים, אחרי כמה הצלחות עיסקיות של הבעל היאפי, ואי-אלה קינטורים אופנתיים של ה"גיבורה" נגד הצורך לנהל באופן שוטף את משק-הבית (תיאור פמיניסטי קצר ושטוח בחצי כפית קטנה), כילתה הסבתא הדמונית וכירסמה עד תום את כל מלאי התסריטים שהיה בבית, ואז עוברות הגיבורה והסבתא "על משטח השטות", כדבריה של המחברת או הנפש המספרת, לארץ בידיון, שבה מתגוררות בסכמאטיות גמורה שבע-עשרה תסריטאיות בכוכים ומלונות על שפת אגם, ובטכס המרכזי צריך לבעול אותן מפקד משטרת-השנים באותה ארץ דימיונית ו...להוריען באמצעות תמצית-תסריטים מזוקקת. מסכת-ההבלים הזאת, שבסיומה חוזרת ה"גיבורה" לארץ הנורמליות, כשהמאפית, נוסף לכל יתר הממדים שאינם מתחברים זה עם זה, מנסה לחסל את הבעל עובד, שלא סיפק צופנים לבנדיטים, אין בה אפילו שמץ כוח, עומק, או קסם של נונסנס אמיתי, והיא גם אלגורית באופן המשמים ביותר, בניגוד לסיפוריה המוקדמים של קסטל-בלום, שהיתה בהם לפחות אלימות אותנטית מסוימת ותיאור ביטנה מתוספסת כלשהי של החיים בארץ.

כל החלק הפאנטאסטי ברומאן נופל בעשרות רמות (בדרך לשטיחות לא-כלומית) ממיפלס של כישרון ומקוריות, בהשוואה, למשל, לרושדי או לאוסטר, או גם בהשוואה לרימיזון-מדעי תיקני של מאות מספרים אמריקנים ואחרים. לא רק שהחלק הפאנטאסטי-לכאורה של 'המינה ליזה' הוא שטוח לחלוטין. הוא גם איננו מצליח לחבר את הפאנטאסיה חיבור מינימלי לרבדים אחרים בספר. יתר על כן: כל המסע לארץ משטרת-הזמן הוא בגדר חיקוי אומלל למדי של 'הרון וים הסיפורים' מאת סלמאן רושדי, יצירה שגם היא איננה גדולה במיוחד, אך בוודאי עולה מאות מונים, מצד יכולת תיאור של נוף פאנטאסטי, על מלאכותיות מגוחכת בתיאור מיני-ארץ פאנטאסטית-אלגורית של קסטל-בלום. מכל מקום, ההמראה לארץ הפאנטאסיה על כנפי 'השבצות-השטות' (כלשון הספר) המביאות את הגיבורה לאגם הסירות ולשיכון של יצירי משטרת-הזמן, הם חיקוי חיוור, אך דווקא נאמן למדי, של המראה דומה, סירות, אגם, ופרטים אחרים אצל רושדי, מבלי שיהיו ב'מינה ליזה' עומק, או אלגוריה מעניינת, או קסם מינורי, או זיקה לסיפור ילדים.

כל הרומאן הזה רצוף קטעים גרועים לחלוטין, כגון "לא רציתי להשתתף במסיבה המושחתת הזאת, ולא רציתי לראות איך סגן מפקד משטרת השנים בועל את הידועה בציבור של מי שהוא רצח". לעומת מיפלס ירוד כזה של מה שמתקרא "קטעי פאנטאסיה", לא רק רושדי, אלא גם מחברי רומאן מדעי ופאנטאסיה, הניזונים באיזה שהוא מובן על הספרות המישנית מסוגו של ז'לאזני, הם ענקי סיפורת. הוא הדין בקטעי-גראפומניה יצוגיים לגמרי לגבי המיפלס של הלשון והתעבות הרוחות ב'מינה ליזה', כגון: "הוא ניסה להמכיר אותו לתסריטים של חצי שעה, אבל אהבתי לא התמכר. מי שהתמכר היה הסגן. הוא שותה כל יום את התמצית של מאה תסריטים" (עמ' 135). בין כך ובין כך, אם אצל רושדי ב'הרון וים הסיפורים' הים מלא סיפורים, אצל קסטל-בלום יש על חוף האגם...טורבינה המזרימה תסריטים, והתסריטאיות רובצות בכוכים על שפת האגם בטרם תיבעלנה על-ידי סגן מפקד משטרת השנים שהועלה לדרגת מפקד. אכן, לפנינו אנקדוטה שנתמשכה בלי טעם על-ידי ריבוי קלישאות וחרגניות.

אולם הצרה שגם אותו חלק פארודי-ריאליסטי או מתמד-אליזם, של תיאור חיי-היומיום, אשר בו הצטיינה בכל אופן קסטל-בלום בראשית דרכה, נהפך גם הוא לקאריקטורה חיוורת ומלאת קלישאות על פארודיה אלימה. הקלישאות המוחלטות של ה"מכות" הכספיות שעושה הבעל בסינגאפור והרזות-הכלים של פמיניסטית מרומות, אינם זוכים כאן אפילו לתימרוץ פארודי או פאנטאסטי ממשי, או לחיזוק בנוסח הפילם-נואר, או בנוסח המושגיות המסוימת של הקומיקס. כלומר, גם אם נצא מהנחה שזיותרנו כאן מראש על פסיכולוגיה של דמויות ועל סימליות כלשהי, או על זיקה לספרות-עומק (שהיא, כידוע, רק הנחה מלאכותית של נאראטיב מודרניסטי...) ועל תיאור ריאליסטי ממשי, אך גם על נאטוראליזם אמין, אחרי שזיהינו בתור קוראים על כל זה ונותרנו בעצם רק עם דלות תת-החומר ועם התחבולה ה"גימיקית" העירומה, היינו מצפים שלפחות דלות זו תעוצב ותגובש בתוך-תוכה ותתחזק בעוצמת איזה מידבק לבה אטום ואחיד באורח מינימלי. אבל אפילו ציפייה מינימלית זאת נכזבת ב'המינה ליזה', כי "סיפורי סבתא" הללו, ה"דיבוע מעיישס", האורבים בפתח, מפריעים כאן גם להמנון השחור המסוים של קסטל-בלום ומונעים את פעולתו על הרקע העכשווי, כי הרי הגיבורה עוד מעט ממריאה ממילא לתחום של פאנטאסיה סינתטית, ואינה מתעכבת בתחום העכשווי, ומכיוון שפאנטאסיה זו היא מיובשת ונטולת כל ערך תיאורי או מושגי מצד עצמה, ואף מלאה רברבי-הבל נואלים על בעילת תסריטאיות על-ידי משטרת הזמן, ומאידך גיסא נלקחות דווקא בדיבנות התומית על ידי המחברת, מובן, איפוא, אפילו הרצף המושגי והאלים המינימלי, בין הבית, וליל התסריטים וה"מכות" הכספיות-סינגאפוריות של הבעל עובד (שאיננו עובד, אלא מייצג דווקא, וחי מתוך התפעלות, את היאפי הישראלי החדש, ההמון אקונומיקס של השוק החופשי).

לא אתקף ברשימה זו את קסטל-בלום על שפתה הדלה לחלוטין והמבולבלת גם באנגלית רצוצה (משהו בנוסח "so נסעתי לשם"), שמידי פעם מעורבבים בה ביטויים מטאפוריים-שחוקים ("השרברבים חפפו בשתי ידיים את ההסבר שלי").

הרי חסידיה יוכלו תמיד לטעון כי זו דלות-שפה מכוונת ומבקרים בלתי-שקולים גם ימלמלו משהו על "פואטיקה של הלשון הרזה" ועל "נאראטיב אלטרנטיבי".

לכן התרבותי בחוסר-האמינות ובחוסר-המיומנות המוחלטים של קסטל-בלום ב'המינה ליזה' בכל הקשור בבניית עלילה דינמית ובניינים לאנרי לפחות ביטני, וכן בחוסר כישרונה ביצירת מזגם הדדי כלשהו בין הז'אנרים הללו (פאנטאסיה ודמיון מדעי, קונצפטואליזם ואלימות היפר-ריאליסטית). דלותה של כל סוגה ז'אנרית לחוד מתגרה בחיבור-נפל זה רק עם הכישלון המוחלט בחיבור כל סוגה ז'אנרית לרעותה.

והאמת היא שלא היה צריך להקדיש רצנזיה התקפית כל-כך לספר הבל שלפנינו אילמלא פירסומה הנלהב והגובר של קסטל-בלום כפאראדיגמה של זרם פוסטמודרניסטי בסיפורת, אילמלא כישרון אלים מסוים שנתגלה בסיפוריה הראשונים, הטובים הרבה יותר משני ספריה האחרונים, ואילמלא היסחפות וחוסר-אמינות של רוב עורכיה ומבקריה, היסחפות הנוסכת בנו מחשבות מרירות על התמוטטות כל מערך הביקורת בתרבות העברית בפני אלילי הרייטינג וגיבורי-התרבות של "המדורות". וכאן, בהקשר של מצב הסיפורת עצמה אוסיף הערה בסיום: הסיפורת העברית מכירה כעת לא פעם ספרים, כדרך סמאנמי ואחרים, שהדברים הטובים שבתוכם נתונים בין שתי שכבות בעייתיות – מלמעלה, במיפלס הסיגנוני ה"גבוה" יותר, מצויים חקויים סינתטיים למדי של פרוזאיקים מודרניסטיים ידועים אשר פנו לסוג של ריאליזם, ומאפיינים היוצאים לאור בקביעות חשודה כל שנה-שנתיים ובשכבה התחתונה של הסיפורת מצוי איזה סוג של גבב פסבדו-פוסטמודרני ושיקנאי, כאשר המספרים הריאליסטיים, המודרניסטיים והפוסטמודרניסטיים הכישרוניים גם יחד "תקועים" ונתונים בתווך, בסך שבין שתי השכבות הללו, העליונה והתחתונה, הבונות ממלוא הפירסומת.

פתיחתא

חזון הפירוק הכולל

דבש ומרורים מבטיח לנו יצחק לאור במוטו של ספרו החדש "אנו כותבים אותך מולדת" הוצאת הקיבוץ המאוחד, אחד הספרים החשובים, שראו אור בשנים האחרונות. המרורים גלויים לעין. שכן מעבר להיותו ספר "מסות על ספרות ישראלית" (ויש שם מסות מזהירות ופוקחות עיניים, למשל על שירת מאיר ויזלטיר) זהו גם כתב-אשמה חמור ונוקב שאין מפניו מנוס ואין מפניו מפלט (בנוסח 'אם אסק שמים – שם אתה, ואם אציעה שאול – הנך'). זו אשמת הציונות, ואשמת הלאומיות, אשמת הזהות, ואשמת הקולוניאליות, ואשמת הקולקטיביות, ואשמת הזיכרון, ואשמת השכחה, ואפילו, כמעט, אשמת המוצא (אם איתרע מולך ואשכנזי אתה).

וזו אשמת המדינה שנולדה בחטא ומתקיימת עליו. חטא המלחמה, וחטא הביזה, וחטא ההרג, וחטא ההריסה, וחטא הנישול, וחטא העקירה, וחטא הדיכוי, וחטא ההפלייה, וחטא ההשפלה, וחטא המחיקה, וחטא ההתעלמות, וחטא הכבייתה ('והלשון הקרועה' איננה רק של הפלסטיני, אלא אף של 'האחר' האחר', המזרחי, הספרדי, הדתי, וכל מי שבשולי החברה) ובכך לא תמה הרשימה. ובקיצור, למקרא הספר הזה אתה חש אשמה נוראה וגם בושה, והוא כמעט נוטל ממך אויר לנשימה וחונק את גרונך. ובכל אלה, לדבריו, שיתפה הספרות פעולה, אם בדיבור ואם בשתיקה.

ואתה קורא בו כל אות וכל מילה, ומחפש נואשות, תרף הדברים הללו, הנכוחים מאד, גם אחר איזו תקווה, והיא נמנעת ממך. לא רק מה 'לא', אלא גם מה 'כן', לא רק מה אני שולל, אלא גם מה אני מקבל, והיכן קורטוב הדבש, שהובטח במוטו (מחזון יוחנן) שבתחילה? ובאמת, צריך לקרוא את הספר הזה עד תומו, שם הוא חוזר אל המוטו שבראשו, כדי לעמוד על כפל המשמעות שלו. הדבש המובטח גם הוא לא כולו דבש-למתוק, אך הוא ישנו, לשיטתו, אלא שצריך לרדות אותו ולגלותו, כי אין הוא גלוי כמו המרורים שבו.

"האמת מפרקת – השקר בונה", הוא אומר שם באחד המקומות. והפירוק הזה של כל הנזכר לעיל, שהוא במילים אחרות גם פירוק "המובן מאליו", פירוק "הידוע", פירוק "הייצוג", פירוק "המציאות", פירוק "העצמי", ופירוק "המדומה" – הוא בשורתו המשחררת, המניעה את חשיבתו. ב'מעין הקדמה' הוא כותב: "אם מדובר בתנועה אל החופש, אם מבקשים לחמוק מהדימויים והייצוגים הקיימים, צריך לברוא אותם, בכתיבה, בקריאה, בהויה [...] במלים אחרות: החירות היא הרחבה של האפשרות להיות חופשי, והאפשרות הזאת איננה נתונה, אלא צריכה להילקח, להישמר, להתרחב לנצח [...] כי תמיד יש מי שקובע את הכללים, תמיד יש לשון ושלטון, הסדר הקיים המקיים את הלשון מרגע שבו אנו פוקחים את עינינו לראות ש'השמים כחולים' [...] כלומר, לעשות דרך אל המקום שבו אפשר להיות חד-פעמי, ראשית, לא במשמעות המתועבת של 'זהות' ו'אגו', אלא במשמעות של תנועה בלתי פוסקת מן הדמיון אל העולם ומן העולם אל הדמיון ולא להפסיק לשלול לרגע, משום שהדמיון והעולם מתקשים לדור בכפיפה אחת, ולרסן את הדמיון, את הרצון להיות חופשי, זה בדיוק מה שנמכר לנו בצורת מצרך כולל 'זהות'. להתרוצץ, לזה אני מתכוון".

והאמת הזו, הוא אומר במקום אחר היא קשה מנשוא, זו "נאורות אפלה", זו אמת ההתפרקות וההתפוררות המאיימת על החיים הכרוכים בשקר, "משום שהאמת היא מפלץ בלתי נסבל".

ויותר מן המרורים, הדבש הזה קשה לבליעה, כי יצחק לאור מפרק את האדם מכל זיקותיו, מערטלו מכל השתייכויותיו, מציגו עירום מכל נכסיו ומנטרלו מכל יחסיו – והאם, באמת, זה אפשרי תבונית? (כ'עם מאכל מלכים', הכתוב גם הוא על פי אותה גישה דקונסטרוקטיבית, הוא קובל באחד המקומות: 'לך כתוב רומן המתפורר לך בין האצבעות...').

ואגב הפירוק הזה, דומני, נעצר על סיפו של האחר (הפלסטיני והמזרחי – מתוך התחשבות-יתר או זכויות-יתר?) כי שם חשובה הזהות, חשובה ההשתייכות, וחשוב העבר וחשוב העתיד המשותף (אבל כיוון שלא כתב על 'ספרות אחרת', אני משאיר סימן שאלה).

ואגב שבאגב, שהוא עיקר גדול: לפי איזה קריטריון העצמי הוא עצמי והאחר הוא אחר, אם לא לפי קריטריון של השתייכות (לאומית, חברתית, לשונית, וכדומה)? ואם העצמי מפורק בצדה האחד של המשוואה, מפורק האחר בצדה השני. או לחילופין, אין עצמי ואין אחר, אלא כולן ישויות מפוררות ומפורקות צפות בחלל.

דברים אלה אינם מאמר מקיף על הספר, זה עוד יתפרסם, אלא הערות של קורא, אשר אמנם איננו 'צעיר' ולא 'היסטוריון חדש' (לאור הביע משאלה בראיון עם אריאנה מלמד ב'העיר' כי שני אלה יכתבו על ספרו) אשר בתחילה קרא את הספר הזה בעיון, גם למד ממנו לא מעט וגם סבל בקרבו מאותה 'התרוצצות' לא מבוטלת, שמטיף לה המחבר.

ע.ל.

יעקב בסר משוחח / על המהדורה החדשה של "האופסימיסט"

אמיל חביבי: האוונגרד נגוע בפונדמנטליזם

אמיל חביבי, מהדורה חדשה של "האופסימיסט" (עברית: אנטון שמאס, הוצאת הקיבוץ המאוחד) האם זאת סאטירה פוליטית או סאטירה חברתית? האם סעיד הוא סמל לעם הפלסטיני או למשתפי הפעולה בקרב הערבים-הפלסטינים במדינת ישראל? האם זה ספר ששם ללעג את השלטונות? או אולי בעצם זאת אגדת-עם?

האמת היא, שכאשר אני כותב יצירה ספרותית, אני לא מתכנן. פשוט, כאשר אני מרגיש כמו זבוב בקורי עכביש, אני מוצא את דרך הבריחה כדי להציל את חיי בחופש שאני מרגיש שהספרות נותנת לי. בכל אופן, אני לא בורח מהחברה שאני חי בה, או שאני כותב עליה. אני בן החברה הזאת והעבודה שמתקבלת איננה מנותקת מהבעיות של החברה. אני מנסה לתת לעצמי דין וחשבון – מה עשיתי בעבודה הזאת – ואני מגיע למסקנה שניסיתי כאן להבין ולהצדיק את הרוב הנקרא 'הרוב הדומם', שתמיד, גם בימי הפוליטיים, ניסיתי לבטא אותו. לא להתנתק ממנו. יש הרבה גורמים שמביאים להבנה בין עמים אחרים, אבל אחד הגורמים שמאחדים את האנושות, היא התופעה של הרוב הדומם שהוא לא יכול להיות אלא דומם. אין לו כישרון להתעלות לרמת האוונגרד.

למי אתה מתכוון בביטוי 'הרוב הדומם'?

כבר שאלו אותי לאיזה מעמד שייכת הדמות המרכזית של היצירה. הדירוג המעמדי, לדעתי, הוא אחת הטעויות שלנו. בוודאי שיש הבדלים מעמדיים. אבל יש דברים שמאחדים בין בני אדם. ולפעמים המאחדים הם יותר חזקים מההבדלים המעמדיים.

אתה ואני, כפרנו מזמן בתיאוריה של 'הריאליזם הסוציאליסטי'. יכול להיות שלא נתנו לעצמנו דין וחשבון, בצורה שאני מבטא את זה עכשיו, אבל הכפירה אז היתה ברוח הדברים האלה. אני לא מוריד מערכו של ההבדל המעמדי, אם כי יכול להיות שבעבר, אפילו בפוליטיקה, כשהיו אומרים עלי שאני אופורטוניסט – זה נבע מכך שאני מעדיף לראות את המאחד האנושי על המפריד המעמדי. ולכן, כאשר אתה שואל אותי את השאלה – לאיזה מעמד אתה מתכוון, אני משיב כי התולשות האלה, במידה שהן תולשות, אינן מיוחדות למעמד מסוים.

אני מעז להגיד עוד דבר. יכול להיות שהתולשות האנושיות לא כל-כך קובעות, אלא רק לשכבה מצומצמת מאד בחברה – האוונגרד. כיוון שהאוונגרד, לצערי, נגוע בפונדמנטליזם כזה או אחר, הוא מנסה להשתחרר מהתולשה האנושית של האדם. הוא מסתכל עליה מלמעלה. ואני חיפשתי מודל למידת האנושיות של האדם. והגעתי למסקנה שהתולשה היא המודל הטוב ביותר: על אנשי האוונגרד לעשות רוויזיה ביחסם אל כלל העם שלהם, אל הציבור שלהם. לא במקרה, אנשים שמתיימרים להיות אוונגרד, הם אלה שאין להם בעיות קיום מבחינה חומרית היומיומית. אני לא יכול להתמסר לעבודת האוונגרד. ואני מדבר על כל אוונגרד, ולאו דווקא השמאלי-קומוניסטי. אני לא פוסל את עתידו של האוונגרד, ואני חושב שהחברה עדיין צריכה אותו, וכך גם המדע, אבל אני קורא לאנשים האלה לעשות רוויזיה, לבחון מחדש את היחסים בינם לבין הציבור שלהם.

אתה הרחבת את הידיעה, ואני רציתי להתמקד בגיבור שיצרת. אפשר להשוות אותו לדמויות מספרויות אחרות: השוואה אחת, ערך ששון סומך באחרית דבר לספר – עם שווייק. הוא לא מחות מתאים לאוזיק רוטשוואנצר של אליהו ארנבורג. לאוזיק דומה לסעיד. או אפילו להרשלה מאוסטרופול. או לנאסר אדיין מבבוריה. נאסר אדיין נקלט באגדות הערביות.

נכון. הגיבורים האלה הם בבריאה צורך טבעי של תרבויות שונות.

אחרי יצירת הדמות של סעיד, חשבתי, שכל תרבות של עם בבריאה יוצרת דמות כזאת, בתנאים בהם חי אותו עם. בהתאם לתנאי ההישרדות שלו. וזה לא קל. פעם האשמנו את הערבים בישראל שהצביעו למפלגת העבודה, ועד היום יש מי שמאשים אותם. אני מקווה שבבחירות הבאות ימצאו פתרונות, אבל אני חושב שיהיה זה מעשה של תבונה עליונה מצד הערבים אם יצביעו בעד רבין לראש ממשלה.

אתה בורח מהעניין הספרותי.

לא. אני רוצה להגיב לשאלה שלך מאיפה הדמות הזאת, שנמצאת בהרבה תרבויות. אתה מציין את ארנבורג, ואני לוקח גם את קנדיד של וולטר, ואפילו אצל סרוונטס, ואני מגיע למסקנה שכל עם, כאשר הוא עובר תקופה של איום על עצם קיומו, בכדי לשרוד הוא מפיק מתוכו צורות וכוחות המוכיחים שאי-אפשר להעלים עם, אי-אפשר להכחיד אותו. הדמות הזאת היא לא דמות של משתף פעולה אלא דמות המגלמת עם היוצר מתוך עצמו את הדרכים להישרד.

בפרק האחרון, באסילה של הספר, אתה דמות בבית חולים, צובעת גדר, והיא מובלת את המגורשת בדלי ללא תחתית ואחר-כך מזמינה את מי שבא להצטרף אליה בצביעת הגדר, מתוך דלי ללא תחתית. זה מסמל עבודה סיזיפית של עם?

למה אני נהנה מהבדיחה הזאת. אני חושב שהסיום של הספר הוא במקום אחר, כאשר עומדים על האדמה ואיש מהחלל החיצון לוקח אותו ומישהו אומר – כאשר הענן הזה יחלוף, תזרח השמש. ומהו הענן? הענן הוא התכונה הזאת,

אמיל חביבי

שמצאתי שהיא אנושית, של ציפייה להצלה מבחוץ, מהשמים, מעבר לגבול, מרעידת אדמה, הציפייה לנס – שהמשיח יגיע. בתרבות הערבית יש הרבה ציפיות כאלה, מדור לדור. יש תנועה דתית שמחכה לבוא המשיח, המציל. לכן, חשבתי שכאשר ההכתנה הזאת תחלוף, והעם יבין שאין מי שיציל אותו, אלא הוא את עצמו, תזרח השמש שלו.

לפני האינתיפאדה, בא אלי במאי שעמד לעשות סרט טלוויזיה על-פי הספר הזה. כאשר פרצה האינתיפאדה, הוא סיפר שיש מי שאומרים שעבר זמנו של הספר. הוא עצמו לא חשב כך, ולכן הוא רצה להתייעץ. לדעתו, סוף הספר הוא, למעשה, את האינתיפאדה (באמירה הזאת שהשמש תזרח לאחר שיחלוף הענן). עובדה שהאינתיפאדה פרצה כאשר הפלסטינים הבינו שאין להם הצלה אלא מתוך עצמם. ואני מדבר על ימיה הראשונים של האינתיפאדה, כשהיתה לא אלימה ולמען שלום עם הכובש. כאשר עם מגיע למסקנה הזאת הוא לא יכול להיות הרפתקן. הוא מקבל רק פתרון שהוא משוכנע שהוא יכול להגשימו. לכן, כאשר אתה מדבר על המסר כביכול שיש בספר הזה, המסר הוא, שאין לאדם אלא עצמו והוא צריך להיות אחראי למעשיו. ואין לעם אלא עצמו. יכול להיות שנחוץ להדגיש זאת לגבי העם הפלסטיני יותר מכל, אבל אפשר להגיד שזה נכון לגבי כל עם. אל נחיה באילוזיות. אנחנו בסופו של דבר, אחראים על עצמנו, ואי-אפשר להטיל את האשמה על אחרים.

אשאל אותך שאלה מתחום התרבות. בזמן האחרון יש התקרבות גדולה יותר בין התרבויות, הערבית והיהודית, ובעתיד, ההתקרבות תהיה גדולה יותר, משום שאנחנו נמצאים בעיצומו של תהליך שלום שילך ויתרחב. האם יש לדעתך השפעה הדדית בין הספרות הערבית לספרות העברית, ואם יש, האם היא תגבר?

הדבר תלוי בעתיד. ותלוי גם במה שנעשה עכשיו למענו. אני מזהיר מפני המחשבה המכנית שהעתיד יבוא בלעדינו, בלי אנשי הספרות והתרבות, בלי הוגי הדעות. אני מפקפק מאוד אם אפשר לו לבוא בלעדינו. אני לא מקבל את הדעה של מספר מידידי, יהודים וערבים בישראל, החושבים שהפוליטיקאים הגיעו למה שהגיעו והם יעבירו את הסחורה. אני חושב שזה מאוד מסוכן והעתיד במידה גדולה תלוי בנו. עתיד יחסי השכנות הטובה, הדו-קיום, השלום. עכשיו, ההשפעה ההדדית עדיין נחסמת על-ידי המצב הקיים. אי-אפשר לצפות להשפעה הדדית חיובית, אלא אחרי יחסי שלום. הדברים חייבים להבשיל. למרות זאת, יש השפעה, אם כי מצומצמת, על הספרות הישראלית, הספרות הפלסטינית, כולל הספרות הערבית בתוך מדינת ישראל. ההשפעה היא הדדית. הסופרים הערבים בוודאי מושפעים מהישגי הספרות העברית ואני חושב שגם הספרות העברית מושפעת ותהיה מושפעת. כל זמן ששוררים יחסי האיבה וההדרדרות, אנחנו מושפעים אחד מהשני, אבל ההשפעה היא שלילית.

אני שומע שעמיתיך, מחוץ לגבולות ישראל, הסופרים בעולם הערבי, בירדן ובמצרים, אומרים שצריך לחסום את ההשפעה של הספרות והתרבות העברית על התרבות הערבית משום שזאת תרבות שלילית, ויבוא זמן, עם השלום, שהתרבות העברית תשטוף ותציף את התרבות הערבית. מה אתה אומר להם?

אתה נכנס לתחום שנקרא בפיהם – הנורמליזציה התרבותית עם ישראל. בהתחלה, הם היו מי שהביע התנגדות לנורמליזציה התרבותית עם ישראל מפחד הסתננות של תרבות ישראל הציונית. הם אמנם שהם רוצים להגן על עתיד התרבות הערבית. אבל הם לא מעזים להמשיך בתירוץ הפחדני הזה, שאינו מעורר כבוד. הייתי בין הראשונים שתקפו את הנימוק הזה. אמרתי להם, כי זו בושה. התרבות הערבית שיש לה עבר מפואר ועתיק ימים – תחשוש לעתידה מתרבות ישראל או כל תרבות אחרת? זו בושה וחרפה שאין לחזור עליה. ואני אומר לך שנימוק פרימיטיבי כזה כבר לא נשמע עכשיו. אבל העניין קיים – תנועה שמתנגדת למה שקרוי נורמליזציה תרבותית עם ישראל. ואני מנסה – ולא רק אני – להסביר לבעלי העמדות האלו גם את המקור לעמדותיהם. אני סבור שהמקור לכך זו ההתנגדות למהלך של ההנהגה הפלסטינית. למהלך של יאסר ערפאת. הם מתנגדים, כי הם הופתעו.

גם אתה וגם אני יודעים שבהנהגת אש"ף היו מרבנים לנורמליזציה כבר ב-87-88.

נכון! ואני גם אמר לעמיתי בארצות ערב – אתם מתעלמים מההיסטוריה של אנשי התרבות הפלסטינים בזמן המנדט, ובזמן החלטת האו"ם. האמת היא שהזרם המרכזי בקרב אנשי התרבות הפלסטינים תמך אז בהחלטת האו"ם מ-1947. הם שוכחים את העבר, לא נוח להם לזכור אותו. הם מתקשים ללמוד את ההיסטוריה. את העמדות של משטרים ערביים או – שעזרו להביא את האסון על העם הפלסטיני. אבל העיקר, הם יצרו להם תיאוריה, שגם נפוצה בקרבנו בישראל, שתפקיד הסופר הוא דבר אחד ותפקיד הפוליטיקאי הוא דבר אחר. ההתקפה שלהם היא נגד סוג אחד של נורמליזציה, הם לא רוצים לתקוף סוגים אחרים. בכלכלה, זה בסדר, גם בפוליטיקה.

אני מבקש לא לשכוח את העם הערבי הפלסטיני, לפחות את הסכם אוסלו. להציב תנאי, שלפני כל סוג של נורמליזציה, תקיים ממשלת ישראל את הבטחותיה לפי הסכם אוסלו ולפי החלטת 242. ב-1947 היה קשה לפלסטינים לקבל את גבולות החלוקה. עכשיו הם שילמו את המחיר הגבוה ביותר והסכימו ל-242, כלומר לגבולות 1967. הפלסטינים מרגישים שהעולם הערבי מפקיר אותם. אני לא מתנגד שאנשי התרבות האלה יציבו תנאים לנורמליזציה. התנאי העיקרי הוא, לדעתי, קיום ההבטחות כלפי העם הערבי הפלסטיני לפי הסכם אוסלו. וקשה להם לעשות את זה, ולכן הם מתקיפים את אמיל חביבי ואנשים דומים. זה בכלל לא עניין תרבותי. זה עניין פוליטי. עניין של פתרונות פוליטיים. אתה רוצה שאדבר עכשיו על הצד השני, הישראלי?

בבקשה.

החברים הישראלים האמיתיים שלי, לא עוזרים לעניין. להיפך, הם כאילו נהנים מהעמדה הזאת של התאחדויות הסופרים הערביים. הדבר האחרון הוא מה שקרה בוועידה של אגודת הסופרים העבריים. כאן הם יותר פונדמנטליסטים מהערבים שלי...תסלח לי, הם יותר טיפשים. אני חושב שלמרות הכול, נחוצים לישראל בעולם הערבי, בעולם המוסלמי, יחסים תרבותיים טבעיים. ואני אומר להם, אל תלכו לעולם הערבי בלעדינו, בלעדי הסופרים הערבים והסופרים היהודים בישראל. אבל הם דבקים בתיאוריה שזה לא תפקידם. כיוצרים של אמנות, יש להם פרסטיז'ה בקרב העם שלהם, שדורשת מחויבות. ויש לבטא אותה לא רק בספרות, כי אם מעל במות פוליטיות. ואנחנו לא שומעים את קולם. דווקא עכשיו צריכים לשמוע את קולם.

תודה רבה.

מחמוד דרוויש

צלי בא מרחוק

תרגם מערבית: פרץ דרור־בנאי

צוֹפָה כְּמִרְפֶּסֶת בַּיִת בְּמָאַיִ
צוֹפָה כַּחֲבֵרַי הַנּוֹשְׂאִים אֶת דֹּאַר
הָעֶרֶב כַּיַּיִן וְלֶחֶם,
וּמְעַט נוֹבְלוֹת וְתַקְלִיטִים...

צוֹפָה כַּשְׁפַּעַת, וּכְמוֹבִילֵי חַיָּלִים
הַמְשַׁנִּים אֶת עֲצֵי הַמָּקוֹם הַזֶּה.
צוֹפָה כִּבְלִבּוֹ שֶׁל שְׁבוּי שֶׁהִגִּיעַ
מְקַבְּרָה, לִפְנֵי שָׁנָה וָחֵצִי...

צוֹפָה כִּשְׁמוֹ שֶׁל "אבו א'טייב אלמותנבי"
בְּמַסָּעוֹ מִטְּבֶרְיָה לְמִצְרַיִם
עַל סוּס הַמִּנְגִּינָה

צוֹפָה כַּשּׁוֹשָׁן הַפַּרְסִי הַמְּטַפֵּס
עַל גֶּדֶר הַבַּרְזֶל

צוֹפָה כְּמִרְפֶּסֶת בַּיִת בְּמָאַיִ

□

צוֹפָה כָּעֵץ הַשּׁוֹמֵר אֶת הַלַּיְלָה מֵעַצְמוֹ
וְשׁוֹמֵר אֶת שְׁנַת אֵלֶּה שֶׁאוֹהֲבִים אוֹתִי מֵת...

צוֹפָה כָּרוּחַ הַתָּרָה אַחַר מוֹלֶדֶת לָרוּחַ

בְּתוֹךְ עַצְמָהּ...

צוֹפָה כָּאִשָּׁה הַמִּשְׁתַּזֶּפֶת בְּתוֹךְ עַצְמָהּ...

צוֹפָה כְּשִׁירַת הַנְּבִיאִים הָעוֹמְדִים
בַּעֲלוֹתָם יְחֵפִים לִירוּשָׁלַיִם
וְשׁוֹאֲלִים: הֲיֵשׁ נָבִיא חָדָשׁ
לַזְּמַן הַזֶּה הֶחָדָשׁ

□

צוֹפָה כְּמִרְפֶּסֶת בַּיִת בְּמָאַיִ

צוֹפָה כִּדְיוֹקָנִי בְּבוֹרְחוֹ מֵעַצְמוֹ
אֶל מַדְרֵגוֹת הָאֶבֶן, נוֹשֵׂא אֶת מִטְפַּחַת אִמִּי
וּמִתְנַפְנֵף בָּרוּחַ: מַה יִּקְרֶה אִם אָשׁוּב
כְּיֶלֶד? וְאָשׁוּב אֵלַיִךְ...וְתָשׁוּבִי אֵלַי

צוֹפָה כְּגֶזַע הַזַּיִת שֶׁהֵחְבִּיא אֶת זְכַרְיָה
צוֹפָה כַּמִּלִּים שֶׁהִתְפּוֹגְגוּ מִלְּשׁוֹן הָעֲרָבִים
צוֹפָה כַּפֶּרֶס, בָּרוֹמִי, בַּשּׁוֹמֵר
וּבַפְּלִשְׁתִּים הַחֲדָשִׁים...

צוֹפָה כִּבְעָקָה שֶׁל אַחַת מַעֲנִיּוֹת סָגוֹר
הַבּוֹטֵחַ בַּעֲגָלוֹת הַנָּסִיךְ הַנֶּחְמָד...

צוֹפָה כִּדְחִיפַת הָרְצִיצָה מְנִיפַת הַמֶּלֶךְ
צוֹפָה אֶל מֵעֵבֶר לַגּוּף
מַה עָלוּל לִקְרוֹת...מַה עָלוּל לִקְרוֹת לְאַחַר הָאֵפֶר?
צוֹפָה כְּגַגּוֹפֵי הַגְּבָהוּת מֵרָחוֹק

צוֹפָה כְּמִרְפֶּסֶת בַּיִת בְּמָאַיִ

□

צוֹפָה בִּשְׂפָתַי לְאַחַר יוֹמַיִם, דַּי בַּהֲעֲדָרוּת
קְטַנָּה כְּדֵי שֶׁיִּפְתַּח אֵיסְכִילוֹס אֶת הַשַּׁעַר לַמַּדְרֵגוֹת.
דַּי
בִּנְאוּם קָצָר כְּדֵי שֶׁיָּצִית אַנְטוֹנְיוּס אֶת הַמִּלְחָמָה,
דַּי
בְּיַד אִשָּׁה בְּתוֹךְ יָדִי
כְּדֵי שֶׁאֲנַשֵּׁק אֶת חֵרוּתִי
וְיַחְזְרוּ הַגֵּאוּת וְהַשֵּׁפֶל בְּגוּפִי מֵחָדָשׁ

□

צוֹפָה כְּמִרְפֶּסֶת בַּיִת בְּמָאַיִ

צוֹפָה כְּצִלִּי
הַבָּא
מֵרָחוֹק...

מתוך ספר שיריו החדש של מחמוד דרוויש "למה השארת את הסוס לבדו" שראה אור בראשית השנה בהוצאת "ריאד אל ריאס" בלונדון, וכן בביירות ובקפריסין.

השם מבשר השיר הזה את שובו של המשורר לארץ: הוא הותר לו לבקר בישראל ולא רק בשטחים; מכל מקום, הכמיהה לכך בשיר זה ברורה וגלויה לעין יותר מאי־פעם.

"לזהם קצת את העט"

פנחס גינוסר

מסע הצלב של המאירי נגד טשרניחובסקי היה אולי ההתעררות החשובה הראשונה על השירה העברית הקדם־מודרניסטית. המאירי הציע פתרון מודרני לבעית חילופי ההברות (מאשכנזית לספרדית) – ביטול המשקל הטוני סילאבי הפסול בעיניו ממילא □ ההתקפה החריפה של המאירי על טשרניחובסקי נרדה התקפה ארסית של אשר ברש עליו, אשר לא נרתע, כדבריו, "לזהם קצת את העט" בפולמוס זה, בו בינה את יצירתו של המאירי "צריחה צורמת בחרוזים ולהג היסטרי והפכפך בפרוזה" □ "במה" ספרותי מראשית המאה.

בסוף שנת תרפ"ב (ספטמבר 1922) הופיעה בחוברת ג' של "הדים" התקפה יוצאת דופן על המשורר והמבקר אביגדור המאירי. "הדים", שהיה אז בתחילת דרכו, נעשה תוך זמן לא רב לבמאן הספרותי הארץ־ישראלי החשוב ביותר מאז שנסגרו "האומה" בעריכתו של ברנר ו"המעברות" בעריכתו של פיכמן. ככר אז יצאו לו מוניטין בין קוראי הספרות המתבוקים בארץ. עורכיו היו אשר ברש ויעקב רבינוביץ, שכבר כבשו לעצמם עוד קודם לכן מקום מכובד בספרות הארץ־ישראלית. שניהם היו משוררים, מספרים ומבקרים. במשך הזמן התבלט ברש בעיקר כמספר ורבינוביץ כמבקר. את ההתקפה על המאירי כתב אשר ברש, במסגרת רשימה שעסקה בשיריו החדשים של טשרניחובסקי, בעיקר באידיליה "חתונתה של אלקה", וכך נאמר בהתקפה על המאירי:

"...ועתה באים חדשים (מי הם? מה זכותם בספרות?) הרוצים לבטל, לא פחות ולא יותר, את המשורר, שעשה מעשיו הגדולים והקטנים לשירתנו בלי צעקנות, בלי הבלטת הישות, והעיקר בלי צרות עין לאיזה צד שהוא. אם עוון קלוזנר "יפקד" עליו – הרי זו עולה גסה, ואם מתוך רשעות ושרלטניות נעשה הדבר (לפני שנים אחדות היה טשרניחובסקי בשביל המתנפל "מושל המחר", ממש כברדיצ'בסקי ופרישמן שנקרשו לעת הצורך...) הרי הגיע הזמן להכות על הידים הטמאות. יש חובת כבוד להגן על משורר גדול, הקרוע מן העולם ויוצר מתוך חיי־גהינום, מפני זוית־בית ידועה המתנפלת מאחור בכוונה רעה, ואם גם צריך לזהם לשם כך קצת את העט..."

כפי שאנו רואים, קטע קצר זה מכיל כמות גדושה של פגיעות במאירי. הקשה שבהן היתה הזלזול המופגן ביצירתו: "צריחה צורמת בחרוזים ולהג היסטרי והפכפך בפרוזה". היה בזלזול זה גם משהו עקרוני ועוד נדון בו, אך את תשומת הלב משכו ביטויי הגידוף, כמו "שרלטניות", "ידים טמאות", "זוית־בית ידועה המתנפלת מאחור", "לזהם את העט". ביטויים שכאלה היו נדירים למדי בויכוחים הספרותיים, ואם ולא היו חלק מסגנונו של "הדים" ומסגנונם של שני עורכיו.

הפרובוקציה שגרמה לתגובה נזעמת שכזו היתה כנראה גדולה מאד ועוד נידרש לה. מכל מקום המאירי, שטען כי הביקורת שלו על המשורר המפורסם לא חרגה מתחום הלגיטימיות, הגיב בתרעומת ובחריפות גם במכתב ליעקב רבינוביץ (העורך השני של "הדים") וגם ברשימות פולמוס, מהן פוגעניות. רבינוביץ מצדו שיגר מכתב להמאירי וגם שלח בו כמה עקיצות בגליון ד' של "הדים". לא מצאתי, עד לפני זמן מה מי שיתמוך במאירי בריבו. לעומת זאת הצטרף יוסף אהרונוביץ, עורך "הפועל הצעיר", להתקפה על המאירי מזוית אחרת, אידיאולוגית־פוליטית.

את הנופך השערורייתי לכל העניין תרמה מערכת היחסים המתוחה גם בין אביגדור המאירי לבין הממסד הספרותי בארץ ובין אותו ממסד לבין "דאר היום", הבמה שבה הופיעה אותה ביקורת נגד טשרניחובסקי. "דאר היום" היה המעוז של חוגי הימין ביישוב ונחשב לעתון צהוב, סנסציוני ולא אמין. לגבי רוב הסופרים בתקופה ההיא היה [illegible] את מאמרו של המאירי, ששימש עילה להתקפה עליו נקרא בשם "עבודה זרה", בחתימת אביגדור פוירשטיין, נתפרסם ב־29 באוגוסט 1992. הוא נכתב בצורת דיאלוג על אודות המשקל הטוני סילאבי, שטשרניחובסקי וביאליק היו מפתחיו החשובים ביותר בשירה העברית. נתחיל בכמה ציטוטים:

"...אותה הספרות הישראלית שישנה ושהולכת על אפי ואל חמתי – ועל אפך ועל חמתך גם אתה בעקבות אירופה...כלום באמת עלינו ללכת באותה הדרך עצמה, שבה הלכה אירופה עד שהגיעה למדרגתה זאת? כלום באמת עלינו בתחילה להשתמש בנר של שעוה – עכשיו: בתקופת החשמל – כדי שנגיע לידי אור החשמל? ...מי זה יאמר, שמשקל זה הוא יסוד הזופי השירי שבשירה בכלל?...שזה שנות־אלף שמאירה רובצת על השירה האירופית ואינה נותנת לה להגיד מה שהיא חפצה להגיד, ומארה זו היא – הריתמוס הזול הזה...לא במבטא האשכנזי ספונה הסכנה הצפויה לשירינו של עכשיו מצד הדור החדש – אלא במשקל הטוני עצמו. חיים אנחנו עכשיו בשירתנו בתקופת התנוססות ה'פוקוסים' ידידי. 'פוקוסים', המתאמצים למסור לנו כל מה שהקיאה אירופה. צ'רניחובסקי בא בסניטות שלו – כבמסורה אחרונה בשירה...על דבר האידיליות אין לי אלא שאלה אחת פשוטה: מה נתן לו לצ'רניחובסקי זכות לכתוב את תוכן אידיליותיו בשורות קצרות ובנקודות, כלומר: בצורת שירה? נסה־נא פעם, ידידי, העתק את האידיליות הללו לצורת פרוזה, לשורות ארוכות ובלי נקודות – ויצא לך מהן 'פרוזה שבפרוזה' ברחנית ולא יותר..."

דומני שלקט מצומצם זה של ציטוטים מתוך "עבודה זרה" מחייב קצת פרפראזה וקצת הסבר. המאמר בא לטעון שאל לה לשירה העברית ללכת בעקבות השירה האירופית בעניין המשקל הטוני־סילאבי הנחשב אצלנו לפסגת המוסיקאליות בשירה.

השירה האירופית נגררה בעניין זה אחר המסורת היוונית־רומית, שהיתה מקודשת בעיניה. אך מסורת זו היתה מבוססת על המוסיקה היוונית העתיקה שהיתה, מבחינת המורכבות, ברמה של שירי עם וריקודים. בעוד שהמוסיקה האירופית התפתחה והגיעה לאופרות ולסימפוניות נותרה המוסיקליות של הפואזיה האירופית ברמת ההקסמטר, שיש בו הרבה מן המלאכותיות. ההקסמטר ודומיו מפריעים כבר שנות אלף לשירה האירופית לומר את מה שיש לה לומר. עכשיו, עם המודרניזם, משתחררת השירה האירופית מן הסד המלאכותי הזה והיא נכתבת במשקל החפשי המאפשר לה לומר את דברה באופן טבעי, טוען המאירי.

מדוע חייבת, איפוא, השירה העברית, לדבריו, לאמץ מן השירה האירופית את מה שזו האחרונה משתחררת ממנה? (כל מה שהקיאה אירופה). מי שטוען שעלינו ללכת בדרך האירופים – מקודם לנכס לעצמנו את המשקל הטוני סילאבי ורק משנשלוט בו נוכל לעבור לצורת כתיבה מודרניסטית – דומה למי שטוען כי, אפילו בימינו, מי שעדיין לא השתמש בנרות שעוה, עליו מקודם להשתמש במשך תקופה מסויימת בנרות שעוה ורק אחר־כך להתחיל להשתמש בחשמל.

בצמוד לטענה זו, מתייחס המאירי לפולמוס שהתנהל אז על אודות השימוש בהברה הספרדית או בהברה האשכנזית בקריאת שירה עברית. לדידו של המאירי כל הפולמוס על אודות ההברה הוא מיותר, משום שכבר אבד הכלח על המשקל הטוני־סילאבי בין בהברה אשכנזית ובין בהברה הספרדית.

באותו מאמר, כאילוסטרציה לטיעוניו הכלליים, הוא מבטל את ערכן של הסוניטות של טשרניחובסקי ושל האידיליות שלו. על ביטול זה של יצירת טשרניחובסקי באה התגובה הזועמת של ברש ואחריו של רבינוביץ. הם לא האמינו בתום לבו של המאירי ולא קיבלו את דבריו על המשורר המפורסם כדוגמה גרידא לתיזה פואטית. ברנר, שנחשב כמבקר המקובל ביותר בקהילית הסופרים הארץ־ישראלית, בבא כמה שנים קודם לכן באידיליות של טשרניחובסקי "של הומר אבשי עמוק" וברש יחס להומר באידיליה "חתונתה של אלקה" "בינה עילאה". אין פלא

טשרניחובסקי– מרכז הפולמוס בין המאירי לברש

שאלה שהיתה להם הערכה ורמה כל כך להומר של טשרניחובסקי לא יכלו לראות את הערכתו של המאירי, שמה שיש באידיליות של טשרניחובסקי הוא רק "פרוזה שבפרוזה ברחנית ולא יותר", אלא השמצה מרושעת. יעקב רבינוביץ, במכתב להמאירי טען ש"לא האמת ולא הצדק הספרותי שמו את הדברים [נגד טשרניחובסקי] בפיך". לטענתו של רבינוביץ, לו כתב המאירי ללא פניות צדדיות, היה צריך למאוס גם במשוררים ההונגרים פטופי ואימרה מדץ' שאותם דווקא העריץ ותרגם.

יחסו העויין והמזלזל של המאירי לטשרניחובסקי היה כנראה עמוק ביותר. עוד לפני אותו המאמר 'עבודה זרה' הוא הביא את 'לנוכח פסל אפולו' כדוגמה לחומר ספרותי הנכלל בכרסיטומציות ואנתולוגיות שצריך לסלקו ולהביא במקומו את סיפורי ברדיצ'בסקי.

אני מנוע, כל עוד לא יותר לי, להשתמש במה שמצאתי בארכיונים על איבתו של המאירי לטשרניחובסקי. עם זאת אני יכול להעזר בספר "ביאליק על אתר", שבו כתב שמאמרו של קלוזנר על טשרניחובסקי 'שמש ספרותנו' הוא "המאמר הטפשי ביותר על ספרות שקראתי בחיי" (עמ' 122) ומצאתי עוד הערכה נמוכה לטשרניחובסקי בעמוד שלאחריו. בראיון לגליה ירדני מאשר המאירי: "מעולם לא גרסתי את 'שירת הפרחים'. מפני כן שללתי את שירתו של טשרניחובסקי". עד כאן הצד האישי ומכאן ואילך הקונטקסט ההיסטורי, החשוב ממנו – נוכחותו של טשרניחובסקי בימי מלחמת העולם ואחריה.

תקופת המלחמה ואחריה היו שנים קשות ביותר לטשרניחובסקי. הוא שירת כרופא צבאי בצבא הרוסי. עבד כרופא בתנאים קשים ביותר בימי מלחמת האזרחים באודיסה הרעבה, הקפואה ומוכת המגפות. גלה לגרמניה וניסה לשווא למצוא פרנסה בארץ־ישראל. למרות כל התנאים החיצוניים הללו, שפעה יצירתו הספרותית, במקור ובתרגום. באותן שנים כתב את שירו המפורסם 'מנגינה לי', את 'אומרים ישנה ארץ' על שני נוסחיו – הלאומי האופטימי והאוניברסאלי הפסימי – ואת שלושת השירים הגדולים (גדולים מבחינה שירית): 'הפסל', 'הימשך' ו'האדם אינו אלא' ועוד ממיטב שיריו. מעבר לכל אלה התבלט ביותר כיוצר הסוניטה והאידיליה. אז כתב את האידיליה הגדולה שלו 'חתונתה של אלקה', שנחשבה ל'קפיצת מדרגה' בהשוואה לאידיליות הקודמות שלו.

כן כתב אז את כליל הסוניטות הראשון בשפה העברית 'לשמש', את סוניטות קרים ואח"כ את כליל הסוניטות 'על הדם'. בין השאר כתב גם סוניטה 'פרוגרמאטית' – 'אל הסוניטה העברית'. ריכוז הסוניטות שלו יצא בשם 'מחברת הסוניטות'. הוא פרסם אז מונוגרפיה על עמנואל הרומי, אבי הסוניטה העברית. כן יצאו אז מתרגומיו: 'משירי אנקריאון' של המשורר היווני העתיק, האפוס האינדיאני של לונגפלו 'שירת היאוואתה' (בהדפסה שנייה), חלקים מן האפוס הפיני 'קלוולה', ומן האפוס הבבלי. דומני שה'איליאדה' הופיעה קצת יותר מאוחר, אף על פי שהיא וה'אודיסיאה' תורגמו כבר אז. נדפס אז גם תרגומו ל'המשתה' של אפלטון וכל זה על רקע שתיקתו הכמעט מלאה של ביאליק.

פרסומיו היו הנוכחות החשובה והנרחבת ביותר בשירה העברית באותן שנים ודוגמה בולטת לכך שהמסורת של אדיסה־אודסה, בעיקר זו של אדיסה, מוסיפה להתקיים בחיוניות ובעוצמה רבה. מסורת זו הראתה שכוחה איתה להתמודד עם הנושאים שהעלו המלחמה, המהפכה, מלחמת האזרחים ברוסיה ודומיהם (למשל, בכליל הסוניטות 'על הדם').

כל מי שסבר, כמו המאירי, כי השירה העברית חייבת להתנער (כמו חלק עיקרי משירת אירופה) מכל מה שהיה מקובל לפני המלחמה ולנקוט בדרך הזרמים הפוסט סימבוליסטים, טבעי היה שינסה לערער את מעמדו של המייצג המוצלח ביותר של המסורת שקדמה למלחמה, כלומר להילחם ביצירתו של שאול טשרניחובסקי. המאבק נגד המשקל הטוני־סילאבי היה מעין סינקדוכה למאבק הרבה יותר רחב, נגד כל הפואטיקה של התחיה.

לא היתה זו מלאכה קלה. יצירת טשרניחובסקי קצרה באותן שנים יבול ביקורתי מרשים ביותר. בשנים 1918־1922 נכתבו עליו שלושים ושש רשימות ביקורת ושירים. כולם, לבד מזו של המאירי ומזו של ברדיצ'בסקי היו

בעיקרים דברי שבח מפליגים. בין המשבחים היו – יהודה קרני, שלום שטרייט, יעקב רבינוביץ, שלמה צמח, כמובן יוסף קלוזנר החשוב מכולם – יוסף חיים ברנר. קרני מצא בו את מבטא הריתמוס המזרחי והריתמוס העברי, ברנר ייחס לו גישה בריאה לחיים וזה שבח שאי־אפשר להגזים בערכו באותן שנים.

מ־1923 ועד סוף 1930 הוא זכה בעוד שבעים ושבעה מאמרים, רשימות ושירים. כלומר נוכחותו היתה מורכבת מיצירות רבות רושם בכמות ובאיכות ומשפע של ביקורת אוהדת.

אך על כל ההצלחה הגדולה הזו האפילה דאגה גדולה. הדאגה של התערערות מעמדה של ההברה האשכנזית בקרב קוראי השירה העברית. ההשתלטות של ההברה הספרדית בין דוברי העברית ולומדיה בארץ ובחוץ־לארץ, החריפה את החשש שמא כל המאמץ של ביאליק, טשרניחובסקי, שניאור, כהן, פיכמן ואחרים להקנות מוסיקאליות לשירה העברית יאבד, משום שהיה מבוסס על ההברה האשכנזית. טשרניחובסקי אולי הגדיל יותר מכל האחרים לפתוח את אותה מוסיקאליות של הפואזיה העברית (למשל בשירו 'לילה...לילה...ליל־אלילים...') במיוחד הוא השקיע מאמץ אדירים (ביצירתו המקורית ובמפעלו התרגומי) ליצור הקסמטר עברי וסונטה עברית. הוא עצמו התייחס לבעייה זו במספר מאמרים, אולם יותר משביטא את תחושת הסכנה הוא ביטא את הנחישות של התביעה, שתהיה ההברה שהקוראים מדברים בה אשר תהיה, את השירה יש לקרוא בהברה שבה נכתבה. ביאליק היה כנראה מודע יותר מטשרניחובסקי לתוצאות הצפויות של השתלטות ההברה הספרדית ומשום כך פנה לכתוב שירה במשקל המקראי.

עוזי שביט, בספרו "חבלי ניגון", מביא ממכתבו של ביאליק לשניאור ב־1914:

"ועוד אגלה לך, מה שאמרתי לך כבר פה אל פה – כי כל המשקל שלנו שווה קליפת השום. בעוד עשר שנים, בקום דור קורא עברית נכונה, מלעיל ומלרע, פוּר יתפוררו כל משקלי שירינו, השקולים לפי הקריאה המשובשת, והרבה מהשירים אלה שעיקר יופים בנוֹי המשקל, ייהפכו לפרוזה גרועה... הרי יודע אתה, כי בשביל רוע משקלנו – תפסתי בצורות הבליות".

ועוד מביא עוזי שביט שיחה של ביאליק עם בן־ציון דינבורג (דינור) שש שנים לאחר מכן שבה הוא מסביר מדוע איננו יכול ליצור בהברה הספרדית:

"...השפעתו של המבטא החדש, אם אתה מסתגל לו, ניכרת ראשית כל בזה, שהריתמוס הלשוני פרוזה נשמתו, פשוטו כמשמעו, נעלם ואיננו. אין צלילים למלים. האלם פגע בהן... זו היתה השפעתה של ההברה הספרדית עלי..."

היו עוד סופרים שהתייחסו למעבר הזה, מהם בטראגיות, כגון פיכמן, ומהם בהתעלמות, כגון יעקב שטיינברג שכתב במשקל האשכנזי עד מותו.

שלוש אפשרויות היו פתוחות, אם כן, לפני המשורר העברי: 1. להוסיף ולכתוב בהברה אשכנזית. 2. לעבור להברה הספרדית. 3. לנטוש את המשקל הטוני סילאבי. באפשרות הראשונה דומני שהחזיק רק יעקב שטיינברג, כל האחרים [illegible] אביגדור המאירי עצמו. לנטישת המשקל הטוני־סילאבי־אוסיף אביגדור המאירי, אך הוא עצמו לא נגע כך. ביאליק, כפי שראינו, עבר לפחות לזמן מה, למשקל אחר. אורי צבי גרינברג קרא לכתוב ב'חרוזים לבנים לבנים', כמו במדרש תנחומא. כלומר קרא לנטוש לגמרי את המשקל הטוני סילאבי, אלא שבניגוד דרשובסקי הוכיח, כי אמנם הוא חידש במשקל אך חידושיו נותרו בכל זאת במסגרת המשקל הטוני סילאבי בהברה האשכנזית.

אביגדור המאירי, כפי שכבר ראינו, הציע פתרון פשוט – מודרניסטי לבעית חילופי ההברות. הוא טען שכל המשקל הטוני סילאבי פסול ממילא ולכן לא חשוב אם המשורר כותב בהברה זו או אחרת. מכל מקום אביגדור המאירי לא קיים מה שדרש. כמו המשוררים הלא מודרניסטים הוא התחבט בין ההברות עד שהכריע סופית לכתוב בהברה הספרדית, ובהחלט כתב (לפחות את רוב שיריו) במשקל הטוני סילאבי ואף ניסה את ידו בסוניטות. מסע הצלב של המאירי נגד טשרניחובסקי היה אולי ההתעררות החשובה הראשונה על השירה העברית הקדם־מודרניסטית.

התיאור המזלזל של ברש את יצירתו של המאירי – "צריחה צורמת בחרוזים ולהג היסטרי והפכפך בפרוזה" – תאמה בדיוק את הבדלי הטעם בין האמונים על הסגנון המאופק והמרוכז לבין מטפחי השירה המודרניסטית הפורצת את כל הגבולות. במשך מספר שנים הוא היה בודד למדי. חולשתו היתה שהוא לא העמיד יצירה רבת חשיבות ועוצמה שתיתן סיוע לתיאוריות שלו. הוא בהחלט היה, כדברי יעקב רבינוביץ, פחות משורר מפיכמן.

אורי צבי גרינברג, שהתחיל את התעררותו המודרניסטית בעברית כמה שנים אחרי המאירי, העמיד קורפוס שירי רב עוצמה ורב חידוש שאי־אפשר היה להתעלם ממנו.

אולי היתה עוד סיבה לחוסר הצלחתו של המאירי, הוא ניתק את עצמו מן הציבור שהיה העילית התרבותית בארץ־ישראל, מתנועת הפועלים והקרובים לה. במקום זה הוא קשר את גורלו עם "דאר היום", שהיה מאוס גם על אסכולת אודיסה וגם על ציבור הפועלים. עיתון זה נדחה על ידי הרפובליקה הספרותית העברית, שהיתה מורכבת גם מן הסופרים, המורים לספרות והאינטליגנציה שחלקה התרכזה ב"ארץ־ישראל העובדת". הפריצות בכיוון המודרניסטי, שבאו כמה שנים לאחר מכן, (וכמה מהן כללו התקפה על טשרניחובסקי) היו של יוצרים מכשרים מהמאירי, שהיו קשורים יותר ממנו עם מה שקרוי 'הרפובליקה הספרותית' והותירו רישום יותר חזק ויותר ממושך על השירה העברית.

■

דברים שנאמרו ביום עיון באוניברסיטת תל־אביב לכבוד הופעת הספר "שאול טשרניחובסקי – מחקרים ותעודות" בעריכתם של בועז ערפלי, הוצאת מוסד ביאליק. ד"ר גינוסר הוא חוקר במרכז למורשת בן־גוריון.

—

הערות:

1. הכוונה למאמציו של יוסף קלוזנר להעמיד את טשרניחובסקי בראש השירה העברית, במקום את ביאליק.

2. בגליון השלוּח תרע"ח פרסם המאירי שיר לכבוד טשרניחובסקי בשם 'מושל המחר'. המאירי, שביקר קשות את טשרניחובסקי בסוף תרפ"ב, שיבח בו בזמן את ברדיצ'בסקי ואת פרישמן.

3. טשרניחובסקי שהה בשנים 1919־1922 באודיסה בתנאי חיים קשים ביותר והרבה ליצור ולתרגם.

4. כידוע, דרש אז טשרניחובסקי לקרוא את השירים העבריים שנכתבו בהברה האשכנזית באותה הברה שבה נכתבו, אפילו שההברה הספרדית כבר היתה שלטת בבתי הספר העבריים בארץ ובגולה.

5. פרופ' עוזי שביט הפנה את תשומת לבי שאמנם טשרניחובסקי עצמו סבר ש'לשמש' הוא כליל הסוניטות הראשון בשפה העברית, אך הוא טעה בכך, היה מי שקדם לו.

ימים ושירים / שרה ח. כץ

אהבו את המלים

סיפור אוסטרלי / ישראל הר

עָבַדְתִּי קָשֶׁה. שִׁלַּמְתִּי שְׂכָרָהּ.
בָּא שָׁכֵן: אַתָּה – רוֹזְנִיק.
אֵיזֶה דַּיִן נִמְלָא. זֶה
מַזְכִּיר לִי אֶת גַּם לְוֹרָד.

אני לא אוהב לדבר על שירה, אומר לי ישראל הר כשאני מבקשת ממנו לומר כמה מלים על "סיפור אוסטרלי". וכבר קבע תומס מאן, כי "מתוך עשרה קבין טפשות שירדו לעולם, תשעה וחצי נוטל הסופר ברגע שהוא קם משולחן עבודתו."

התעלמתי מההערה ושאלתי, מה אוסטרלי בסיפור הזה? זה בכלל לא סיפור אוסטרלי, הוא עונה, בגמרא כתוב "הרוצה לשקר, ירחיק עדותו..." לא נולדתי באוסטרליה, ולמרות שהייתי ימאי וביקרתי בהרבה מקומות בעולם, לאוסטרליה לא הגעתי. אוסטרליה זה חוץ־לארץ, כמו שאנחנו חוץ לארץ לזה שגר במקום אחר.

נולדתי בחולם. בן תשעה חודשים, בערך, זחלתי בגבעות הכרמל. כשבני היה בכתה כ', המורה הטילה עליו לכתוב על המשפחה. הוא בא הביתה ושאל שאלות. סיפרתי לו מאין באתי. חולם, בשביל ילד בן שבע, זה כמו תל־אביב, כמו ירושלים, כמו פאריס. הוא כתב, ולמחרת בא אבא, המורה אמרה – אין דבר כזה, חולם. הוא היה די מבוהל: סמכות אחת אומרת לו חולם, האחרת – אין.

אמרתי לו שיביא את כדור הארץ. בעברית, מגוקף, הראיתי לה: הנה פולניה, הנה חולם.

למחרת הלכתי למורה. יש חולם, אמרתי לה בהפסקה. היא ענתה שחשבה שחלם יש רק באגדות. היא היתה בסדר. אחר כך היא התנצלה בפני הילד.

כשהייתי עורך "ספריית תרמיל" חיפשתי סיפורי חלם. הסתבר שאין סיפורי חלם, יש סופרים שכתבו על חלם. לא סמכתי על כך וביקשתי מחברי, י"ר. אברמסקי ז"ל, שהיה הספרן הראשי של בית הספרים האוניברסיטאי בירושלים, שיעזור לי. הוא חיפש, והביא לי פוקט־בוק באנגלית – אותם סיפורים ואגדות על חלם – על סקסלנד. ככה לא יצאו סיפורי חלם ב"תרמיל".

קלייסט (היינריך פון) אמר: "יכולני למצוא דיפרנציאל ולחבר חרוז. וכי אין אלה שני הקצוות של כשרונות האדם?" קלייסט, שמת צעיר (בן 34 הוא ירה באהובתו חולת הסרטן, הנריאטה פוגל, ובעצמו, מתוך יאוש של אוהב) הגיע למסקנה שאין תכלית נעלה יותר לאדם מאשר "לעבד שדה, לנטוע אילן ולהוליד ילד".

עבדתי בשדות בארץ ישראל. אילנות לא נטעתי – שיח רוזמרין. הולדתי בת ובן. אני זוכר את שאמר דילן תומס לשחקנים בעת החזרות על "אגוד מילקווד", המוצג בימים אלה בלונדון: "אהבו את המלים".

אני מסכים עם האמירה "מיטב השיר כזבו", ואילו הישבה, [illegible] כתבי, כתבי את הסיפור הקצר של קלייסט, "אנקדוטה מן

ישראל הר. רישום: שרה ח. כץ

המלחמה האחרונה", מאיץ בי ישראל הר, ומוסיף, שקלייסט היה בעצם משורר שכתב סיפורים.

לפני שאני מחליפה נייר כתיבה בנייר רישום, ועם במכחול, אני רושמת, מלה במלה, את הסיפור שכתב קלייסט, שישראל קרא לפני עכשיו בקול רם מתוך ספרון דק:

"הלוצה הנפלאה ביותר בין כל ההלצות שדובבו שפתי בני אדם, אולי מאז בריאת העולם, נתלוצצה בעת המלחמה שנסתיימה לאחרונה, על ידי מתופף אחד שהיה, לפי ידיעתי, מגדודו של פוסקמר מאותו זמן.

היה זה איש שאין לו, כפי שתיווכחו מיד, את הדוגמא בקורותיה של יוון ואף לא בקורותיה של רומא. איש זה רכש לעצמו, לאחר התמוטטות צבא פרוסיה ליד ינה, רובה אישי והמשיך על דעת עצמו ולבדו, את המלחמה.

וכיוון שכל צרפתי אשר נראה לעיניו במרחק של טווח רובה לאורך דרך המלך נורה ונשדד, נתפס על ידי כנופיית שוטרים צרפתים שבלשו אחריו, והובא העירה, וכפי הראוי לו נידון למיתה בירייה.

שעה שהגיע למקום הוצאת גזר דינו לפועל, וכיוון שנוכח לדעת כי כל מה שהסביר ואמר להצדקתו היה לשוא, כששאל אותו המפקד על פלוגת המוות מה, החסד שהוא מבקש לעצמו שילשל זה את מכנסיו ואמר:

– רצוי לי שיירו לתוך פי...הטבעת, כדי שלא יתהווה חור נוסף בגופי.

וראוי לשים לב אל התכונה השקספירית, כי המתופף הזה, בעל ההלצה, לא חרג מעולם מן הספירה שלו כמתופף בין מתופפים".

ספר שיריו של ישראל הר, "קצה החשכה ולהט", יצא בהוצאת "שחל אהבים", תשנ"ד־1994. הציור שעל העטיפה הוא של יוסל ברגנר. הספר נמכר בחנות "תולעת ספרים" ואצל שרה ב"קפה תמר", כמתווה של ידידות למשורר.

"הס, ברצוננו להתבונן בנשמה"

ישראל אלירז

הצגת הבכורה של האופרה "יוסף" (מלים: ישראל אלירז, מוסיקה: יוסף טל) תעלה באופרה הישראלית החדשה בתל־אביב בסוף החודש. האופרה סובבת על שלושה צירים: היחסים במשפחתו של יוסף – האב, האם, יוסף, פרידה, רובי – ההולכים ומידרדרים; התהליך ההיסטורי – פליטים זורמים לעיר והמצב בה מחמיר. רציחתו של יורש העצר מביאה לפריצת המלחמה; חלומותיו של יוסף – המסע לגילויו של האני חסר הנחת, המתרחש גם כמסע של ניבוי העתיד המבהיל ☐ בליברית נעשה שימוש במוטיבים שונים מיצירת פרנץ קפקא ובעיקר ביצירתו "הגלגול". בדברים שלהלן מסביר מחבר הטקסט, המשורר ישראל אלירז, על המחשבות והרעיונות שליוו אותו בתהליך הכתיבה.

תמונה מתוך ההפאורה.
מעצב: פול שטיינברג

ה|בא למנות את חמש היצירות המפורסמות ביותר בספרות המאה העשרים, ימנה, בלי ספק את "הגלגול" מאת פרנץ קפקא כאחת מן החמש. סופרים, פילוסופים, פסיכולוגים וכן רבים אחרים, עשו מן הסיפור קרש־קפיצה ליצירותיהם ולמחשבותיהם. אנחנו חוזרים וקוראים בסיפור מבהיל זה, כמו ביקשנו, שוב־ושוב, איזו תשובה. על מה? אנחנו קוראים את המשפט הראשון של הסיפור והוא כמו קוד המוביל אל מצולה.

האם קפקא ביקש לספר לנו רק סיפור בלהה מרתק (ובעצם, מדוע לא?) או לפנינו משל, חידה, היתול־חכמים? ה"גלגול" לא נותן לנו (כבר יותר משמונים שנה) מנוחה, אין הוא הס עלינו. בסיפור זה מתגלית לראשונה אכזריותו של הסופר. דומני שקפקא עצמו נדהם מההבעה האלימה ההולכת וגוברת ביצירותיו המאוחרות יותר. האם עובדה זו לא יכולה להיות אחד ההסברים התקפים מדוע הוא מבקש מחברו מקס ברוד להעלות את כל־שכתב (מן ה"גלגול" והלאה) באש?

ב־1993/94 החילונו, יוסף טל ואנוכי, בכתיבת האופרה "יוסף". כבר בשיחה הראשונה בינינו העליתי את משפט־הפתיחה של הסיפור והוא הידהד בראשי עד שנתפרש כמין מפרש בתוך היצירה כולה. שאלות רבות עלו בדעתי, אביא כאן כמה מהן:

1. *בוקר אחד מתעורר איש צעיר מחלומות טרופים*... או, אולי, אין הוא מתעור אלא ממשיך לחלום (במשך כל הסיפור) את חלומותיו הטרופים ואינו יכול להתעורר מהם?

2. מה היו החלומות הטרופים של האיש שמתוכם הוא התעורר והופך לחרק? סתם קפקא ולא פירט. אין זכר לחלומות אלה בסיפור. איך ייתכן שחלומות שהפכו את הגיבור למה שהפכו, לא היו ראויים בעיני המחבר לפירוט נוסף? ניערתי את הסיפור לכל כיוון, ולא נשר מתוכו אפילו בדל חלום.

3. או, אולי, הסיפור כולו הוא רצף של חלומות שמהם עתיד האיש להתעורר בסוף הסיפור ולצאת, כמו בכל בוקר אחר, אל מקום עבודתו בבנק? אולי גם עבודתו בבנק היא חלום?

4. *משהתעורר האיש בבוקר אין לו תקנה עוד. הוא יחיה* את חיי השרץ עד סופם, עד אותו בוקר בו יסֹאטא פגרו החוצה. (גרשם שלום מסכם את עיקרו של קפקא: "אין אתה יכול לעשות בחיים אפילו צעד אחד שאינו מביא להרס").

5. למה מתגלגל האיש ל"חרק"? האם שרץ הוא כל דבר שהוא לא אתה? האם כל דבר שהוא לא אתה הוא האחר? האם זה העל־אתה או התת־אתה?

6. במשך כל זמן היותו חרק (הוא משך הסיפור) הוא ממשיך להיות איש צעיר החי על פחדיו, תקוותיו ומחשבותיו? האיש ביקש להגיע אל חיי השרץ ולא הגיע אלא עד...עצמו.

7. שרץ עם תודעת־אדם הוא מפלצת נוראה.

8. וההורים? והאחות? הרי הם יודעים שבנם נתון במצוקות וחולם חלומות קשים. יש להניח שאין זה הלילה הראשון בו הבן חולם חלומות טרופים. אם הסיפור הוא מצב של ערות – האם הם מנצלים את "החלומי" כדי לחסל מי שמוכן לעשות קרקס מעצמו?

9. כמו שאדם הופך מעיל על פניו ובטנתו כלפי העולם, כך הפך האיש את מהות השרץ על פניו והסתתר מאחוריו. "גלגול לא משנה דברים מיסודם. השרציות היא תודעת־הפנים של האיש הצעיר. במה החצנתה מסייעת בידו?

10. האיש ביקש להתגלגל לשרץ כדי להקל על הוריו להרוג אותו. תמיד הוא ביקש, לעזאזל, להקל עליהם.

11. זו דרך נלוזה למדי להתאבד ולהאשים (בדי־עבד) את הוריך בהריגתך.

12. אולי ביקש האיש הצעיר למשוך את תשומת הלב של סביבתו ולומר לבני משפחתו, "אני חי כאן, בביתכם, למה שכחתם אותי?" במקרה זה, האם לא מוטב היה להתגלגל לטווס? (אלא שכנראה אין הרשות נתונה בידו לבחור את "תחפושתו").

13. אילו נתגלגל לפחות לכלבלב. יכול היה לשבת על ברכי אחותו, כמיק אימו או לשחק עם נעלי הבית של האב – ובמשך כל הזמן הזה לזכות בליטופים ובטיולי אחר־הצהרים המשפחתיים. איש לא היה תוקע תפוח בגבו של פודל.

14. מה היה קורה אילו בחדר היתה מופיעה לפתע גברת מקק ומחזרת אחריו, או אפילו תוקעת בו את מצבטיה עד שלא יבוא עליה?

15. אם שרץ, מדוע אין הוא מסתלק אל תוך אחד הסדקים ונותן לכולנו מנוחה? אולי קיווה האיש הצעיר לחזור, עם בוקר המחרת, להיות מה שהיה?

16. אילולא מת, האם יכול היה השרץ לחזור ולחיות כאיש, לאחר שעמד בנסיונות הקשים?

17. כיצד היינו מתייחסים לסיפור המתחיל כך: בוקר אחד התעורר שרץ מחלומות טרופים והנה הוא נתגלגל במיטתו להיות גרגור סאמסא?

18. אפשר שאבא־אמא־אחות הם החולמים שהבן התגלגל לחרק, בעוד הוא מנסה לפלס כמיטב יכולתו, במשך שנים, את שביל חייו?

19. "הגלגול" הוא הלומס של הקוראים לפגוש סיפור חלחלה שלעולם אינך חדל לקרוא בו.

20. "הגלגול" הוא סיפור־קמע אותו אנחנו תולים לנגד עינינו. נאמין: בכל שעה שנביט בו לא יעבור עלינו מה שעבר על האיש הצעיר האומלל שנפרד מן העולם לא עם "אלי, אלי, למה עזבתני", אלא עם הרהורי אהבה על משפחתו.

מה נשאר מכל השאלות האלה, כקורות שתי־וערב, בתוך האופרה "יוסף"? לא הרבה. אך בלעדיהן היא לא היתה נכתבת. מטבע הדברים, תוך כדי כתיבת הליברית, הרחיקה האופרה אל עבר סיפור אחר ודמויות אחרות. בספרו הביוגרפי על פרנץ קפקא מספר היימן כי קפקא אהב את סיפורו של תומאס מאן(Ein Gluck 1904 "פיסת מזל") ונהג לצטט מתוכו את המשפט: "הס, ברצוננו להתבונן לתוך הנשמה".

אם תרצו, זאת היתה ההנחיה שנתתי לעצמי במשך זמן כתיבת הליברית – "יש להתבונן אל תוך הנשמה". האם, גברת הרמן, שרה שורה זו לקראת סוף האופרה, לאחר כליאתו של יוסף במוסר הסגור. היא שרה שורה זו כשיר ערש ואני רואה בשורה מין מחאה גדולה של קפקא־תומאס־מאן כנגד המאה העשרים המסרבת להתבונן אל תוך הנשמה ולגלות את מה שחובה עליה לדעת.

■

תמונה 18: החדר והמטבח

על הבמה: יוסף, האם, פרידה, רובי
(האם מפשיטה את יוסף מכל בגדיו. היא מלבישה אותו, את, בכתונת הפסים.)

יוסף: ...לפעמים, בלילה, מישהו מכה אותי בפנים ואני קורא... אבא, אמא, בואו קחו את חיי. הם שלכם.
לא יכולתי לעשות בהם דבר...רציתי לשנות אותם... אבל עכשיו אני רוצה מנוחה... האם אלוהים הוא מנוחה, אמא?
האם: כן, אלוהים הוא מנוחה, בן.
יוסף: אני מאבד את הכוחות ואני כל כך צריך אותם היום...כמו את אלוהים... האם אלוהים הוא כוח, אמא?
האם: כן, אלוהים הוא כוח, בן.
יוסף: לאט אובדת לי השליטה על המחשבה שלי...על הגוף שלי... בלילה הכול מתפורר לרסיסים...רסיסים...קולות מפוצצים לי את הראש...
(צפירת אזעקה עולה ויורדת, קולנית, ממושכת)
הרעש הנורא הזה...
(חוסם את אוזניו בשתי ידיו.)
אני מחפש את הטעות שעשיתי... ...אל תגידי לי, שאלוהים יכול לנסות אותי גם בדרך הזאת...
האם: כן, אלוהים הוא ניסיון, בן.
יוסף: (זועק) הרעש נורא... קולות...קולות...
(עכשיו הצופר נפסק. הוא לבוש בכתונת הפסים, כורע על ברכיו. האם מחבקת אותו ושרה בשקט).
האם: "הס, עכשיו ברצוננו להתבונן אל תוך הנשמה..."
(האור יורד על החדר ועולה ומתמקד על המטבח. רובי ממשיך לדפדף, בזעם גובר, בספרי החשבונות של החנות.)
רובי: ...לזרוק את כל הכפתורים ולפתוח אטליז...
יוסף: קולות...קולות...
רובי: בשר, אני אומר... אטליז, אני אומר... אפשר לצאת מן הרעה...
יוסף: אני אפנה אל פרעה...ראשאל אותו...לאן כל זה... מוביל...
(רובי תוקע את הסכין שלפניו אל תוך השולחן. חושך.)

תמונה 21: חדר סגור אחר.

על הבמה: יוסף, האם, סניטר, שני רוצחים.
(יוסף יושב על כיסא. סניטר מסיים את גילוח פניו ואת גילוח כל שיער ראשו. הוא שופך על יוסף דלי מים, משליך עליו מגבת ויוצא. טריקת דלת הברזל. יוסף מתעטף אט אט. מן החוץ במרחק עולה השיר מפי האם: "הס, עכשיו ברצוננו להתבונן לתוך הנשמה". לפתע נדמה לו שהוא שומע מישהו בחדר. אף ילד קטן אינו נמצא בחדר, אבל יוסף, בפשטות, פונה אליו).

יוסף: היית כאן כל הזמן?
איך נכנסת?
אתה מוצא חן בעיניי.
מה אתה רוצה ילד יפה תואר?
כתר?
בשביל מה לך כתר?
טוב, שיהיה כתר.
(יוסף מקפל את המגבת לטורבן מלכותי, מודד לראשו.)
זה שלך, מלכי.
קוראים לי יוסף. לך, פרעה.
שב בשקט, מלך... כמו בחלום.
(יוסף שם את ה"כתר" על הכיסא).
הבט בי ואל תבין. אני אבוד.
אין לי כוח עוד. אין צורך בכוח עוד...
(קול האם שב תשמע מן החוץ)
כמו בכל בוקר אמא מכינה אותה מתיקות...
אמא, מתי אמרתי לך לאחרונה, אני אוהב אותך?... הו אבא... הו לנה...
(שני הרוצחים נכנסו זה מכבר, אחד מימין ואחד משמאל. הם ניגשים אל יוסף. האור יורד).
השניים משלבים זרועותיהם מסביב לראשו ומשברים בקלות את מפרקתו. הם מושיבים את יוסף על הכיסא. הם מודדים את המסיכות שלהם – האם זה הקצין והרופא? יוצאים. טריקת דלת הברזל. חושך).

שאול הון

בנימין גלאי

בשלושים למותו של המשורר

נִגְדַּע הָאַלּוֹן. מִי הָיָה מַאֲמִין
שֶׁבְּמִסְגֶּרֶת שְׁחוֹרָה יִשָּׁבֵץ בִּנְיָמִין?
וְהוּא אֶת הַחַיִּים הֲלֹא כֹּה אָהַב
וּבְלֶכְתּוֹ הִתְיַתַּמְנוּ, כְּמוֹ אָבַד לָנוּ אָב.
אַךְ רוּחוֹ עוֹד עִמָּנוּ, שְׁרוּיָה בִּכְתָבָיו.

כְּמַעְיָן מְפַכֶּה שֶׁפַּע בּוֹ הַיֶּדַע
לְמִן תַּרְבּוּת מַאיָה וְעַד כִּתְבֵי וֶדָה.
מַמָּשׁ אֶנְצִיקְלוֹפֶּדְיָה מְהַלֶּכֶת עַל שְׁתַּיִם,
שֶׁעִטְּרָה לִשְׂפָתֵנוּ כְּתָרִים מְלֹא חָפְנַיִם.
וְזָכִיתִי "לַעֲרֹךְ" כַּמָּה מִדְּבָרָיו
(פֹּה לִמְחֹק פְּסִיק, שָׁם תִּקֵּן וָ"ו)
וְנֶהֱנֵיתִי רִאשׁוֹן מִן הָעֹשֶׁר הָרַב.

חָכְמָתוֹ שָׁפְעָה בְּעַל פֶּה וּבִכְתָב,
וְתָמִיד בְּדַרְכּוֹ – עִם קְרִיצָה שֶׁל שׁוֹבָב.
רַב־אָמָּן גַּם בַּפְּרוֹזָה וְגַם בַּפּוֹאֶזְיָה,
בְּעִבְרִית מְלֻטֶּשֶׁת עִם חִדּוּד שֶׁל לוֹעֲזִיָּה.

בְּרוּחַ בִּנְיָמִין פִּתְגָּם כָּאן מַתְאִים:
"בְּבוֹאֲךָ לְרוֹמָא נְהַג כְּרוֹמָאִים".
כְּלוֹמַר, עַל בִּנְיָמִין אֵין כּוֹתְבִים סְתָם בִּפְרוֹזָה.
וְאָמַר בְּלִבִּי: לִכְבוֹדוֹ אֲחָרוּזָה.
כָּךְ הָיָה בִּנְיָמִין וַדַּאי מוֹחֵל.
אָמֵן, כִּי אוֹרוֹ עוֹד מִמַּעַל יָהֵל.

כותרים חדשים

■ **זאב שטרנהאל:** "בבניין אומה או תיקון החברה?" עם עובד ספריית אופקים, 491 עמ' 1995 / פרופ' שטרנהאל מעמיד למבחן את הקביעה כי תנועת העבודה שילבה בארץ־ישראל בניין אומה עם בניין חברה חדשה ומסיק, כי הרעיון הסוציאליסטי נוצל למען הרעיון הלאומי.

■ **אמיר אור:** "בבה", הוצאת הקיבוץ המאוחד, 54 עמ' 1995 / מסע אפי במצוות הנפש והחברה האנושית. ספר שאינו מספר את אמירותיו, אך רווי אמפתיה אמיתית. ספר שיריו הרביעי של המשורר.

■ **דן צלקה:** "המסע השלישי של האלדברין", הוצאת זמורה ביתן, 166 עמ' 1995 / הרומן הראשון של צלקה לבני הנעורים יוצא בהוצאה מחודשת. שלושה מסעות במכונת זמן אל העבר.

■ **נתן יונתן:** "רעול פנים הזמן", ספריית פועלים, 46 עמ' 1995 / ספר שירים חדש למשורר הוותיק. הנה הבית הפותח את אחד השירים: "מישהו כתב שאין לאן ללכת/ואני: שלא יהיה לאן לשוב./ עכשיו נדמה, לא זה מה שחשוב..."

■ **הלל ברזל:** "ידיעה של מצבים קיצוניים – מלחמה ושואה", ספריית פועלים, סדרת סאמיקה וביקורת, 382 עמ' 1995 / דרמה של מצבים קיצוניים מתארת סירוס קולקטיבי שהביא לחורבן ואובדן מן הנוראים שידעה האנושות. ניתוח עשרות מחזות שעניינם מלחמת העולם והשואה.

■ **יהונתן גפן:** "בקשר לשושנים", הוצאת כנרת, סדרת אתגנתא, 179 עמ' 1995 / קובץ ראשון של סיפורים קצרים למחבר הידוע במחזותיו ושיריו. סיפורים על טפים שמחפשים התחלות חדשות.

■ **עאדל מנאע וקוסאי חאג' יחיא:** "מעבר – תרבות החתונה הערבית בישראל", המרכז לחקר החברה הערבית בישראל, סדרת בתולירוק, 169 עמ' 1995 / המחברים בוחרו גישה אנתרופולוגית־היסטורית כדי להתחקות אחר השינויים במנהגי החתונה הערבית בישראל, שהולכים ונעשים דומים לאלה הנהוגים בחברה היהודית, תוך שמירה על חלק ממנהגי העבר.

■ **"סכמים", עורך: דוד גרין,** הוצאת משרד הביטחון, 478 עמ' 1995 / אסופת מאמרים מעטם של מומחים בתחום המציגים את הידע שנצבר בנושא בשנים האחרונות.

זה קורה

"70 שנה ל"דבר" – עיתונות במשברי", יום עיון על הנושא ייערך ב־25.6.95 משעה 16:30 במכון לבון בת"א (רחוב ההרדעא 3) בשני מושבים בהשתתפות: מירי פז, יצחק לבני, שלי יחימוביץ, רון בן־ישי, שרה פרידמן, לוי יצחק הירושלמי, מרדכי נאור, גבי צפרוני וחנה זמר ● "בבניין אומה – או תיקון החברה?" ערב עיון על ספרו החדש של זאב שטרנהל בהוצאת עם עובד, ייערך במכון ון ליר בירושלים ב־26.6.95 בשעה 20:30. משתתפים: דוד אהרונה, שלמה אבינרי, מנחם ברינקר, לב גרינברג והמחבר ● המשורר יעקב איילי הוא הזוכה בפרס רונן ארלר לשירה לשנת 1995. בחבר השופטים היו אריז ביטון, חיים גורי, נתן זך, ציפורה כגן ויוסף מילמן ● הקהילה היהודית במזרח אירופה – כנס עיון בינלאומי על הנושא ייערך באוניברסיטת ת"א (בניין רוזנברג) בתאריכים 28־29 ביוני בהשתתפות מרצים מאוניברסיטאות בארץ ובחו"ל ● "ילדים בגיבורי ספרות" הוא נושא הגיליון החדש של "עיתון 77" בעריכת יעקב בסר. בגיליון מאמר גדולה מאת יפתח בר אהרון העוסק בגרמניה עם ילדים אוטיסטיים, וחמישה סיפורים מקוריים שילדים הם גיבוריהם, ראיון עם יצחק בר־יוסף על 'מזכרת אהבה', מאמר מאת זיוה שביט על 'ספיח', מאת ידידיה יצחקי על השוואת שלושה שירי ילדים של ביאליק, עמיחי וריבנר. וכן שירה סיפורת והבהורים הקבועים.

המבט שהוליך שולל

משה אופיר

יורם בר: "נר בצהריים", הוצאת כתר, 232 עמ' 1995.

ב|מאה שנה אחרי הולדת שבתאי צבי, נולד ב־1726 בקורולובקה אשר בפודוליה, יעקב פראנק. מספר שנים קודם לכן נפטר באיזמיר מנהיג כת הדונמה שהתאסלמו, ברוכיה. מאז מותו הסתובבו בגליציה ובתורכיה "מאמיניו" של שבתאי צבי בלי מנהיג של ממש. פראנק הכריזמטי והתקיף הצליח בכשרון לא מבוטל לאסוף חלק נרחב מאותם מאמינים ולהצעיד אותם בדרך חתחתים אל מה שעתידה להיות הכת הקיצונית המופקרת והמסוכנת ביותר בתולדות עם ישראל – הפראנקיסטים.

ספרו של יורם בר "נר בצהריים" מבקש לעקוב אחרי נחמן שמואלביץ, רבה של העיר בוסק בגליציה, אשר נתפס לכת הפראנקיסטית ועובר איתה את מסעותיה הגיאוגרפיים תיאולוגיים וחברתיים. אולם בר המתבסס על חומרים דוקומנטאריים מזניח דווקא את יחסי פראנק שמואלביץ בצומת החשובה ביותר להבנת הספר, וכוונתי למפגש הראשון בין השניים, שבעקבותיו נוטה שמואלביץ ללכת אחרי פראנק בעיניים עצומות כמעט.

כל שידוע על פראנק מסתכם בבקיאותו בספר הזוהר, דבר, אגב, שיופרך לחלוטין במהלך הספר. פראנק משתמש בבורותו כבקרש קפיצה. כוחו, כך יטען, נובע דווקא מנקודה זו (מיתוס זה של היהודי הפשוט מתגלגל מאוחר יותר בתורת החסידות וקונה לו אחיזה במשנתם של כמה אדמו"רים) אלא שפראנק עושה בו שימוש ציני־אבסורדי, וכדרכו הופך כל תולשה לרעיון, כל יצר קטן לאידיאה. על שמואלביץ השפיעו כנראה עיניו [illegible] פראנק. "איזה בטחון עצמי. דיבור של תקיף. הוא יכול ל[illegible] קושי להיות בוועד ארבע ארצות" (עמ' 33) עתיד שמואלביץ להתפעל מפראנק, ומוסיף: "לא ראית מה [illegible] ראיתי בעיניו... אני משוכנע שלא הולכתי שולל" (שם).

האם די בכך, באמת, כדי להפוך את רבה של בוסק, המצטייר כדמות הסולידית היחידה בתוך הכת, מאדם המבקש להיגאל, לשותף פסיבי לניהליזם, מופקרות ולרשע יצאי־הדופן שמבצעת הכת בהנהגתו של פראנק? כיוון שבר בנה את דמותו של שמואלביץ כדמות ספקנית, רגישה, מאמינה וחוששת, היה עליו להאיר בצורה ברורה, שאינה משתעמת לשתי פנים, דווקא את נקודת המפגש הראשונה ביניהם. שעה ששמואלביץ עדיין לא היה מסונוור לחלוטין, ולעמוד על מניעיו האמיתיים.

מכאן ואילך הולך הסיפור בעקבות הכת, מתוחקה אחר מעשיה ופולחניה המזעזעים, שאינם שונים בהרבה מכתות דומות המוכרות לנו גם היום. השלטון של המנהיג נוגע גם ובעיקר לשלטון מיני על בני ובנות הכת, והם נשמעים וכפופים לחלוטין להוראותיו.

הניהליזם, טקסי החלפת הזוגות האורגיות בעלות הנופך המיסטי, משרתות את פראנק בשני מישורים. ראשית, הוא מבקש לפורר כל אחיזה בתפיסות דתיות קודמות. כהרגלו הוא מגייס שברי פסוקים וקטעים מהזוהר להצדקת טענותיו.

(אגב, *שתי טענות סותרות מעלה פראנק*. מצד אחד "אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב" וכיוון שלא ניתן להגיע למצב של "כולו זכאי" בהכרח יש לפעול כאילו "כולו חייב" על מנת להחיש את הגאולה. מצד שני, לפראנק יש תיאוריה שלמה לפיה במדרגתו אין שום תפיסה של 'חטא'. שני רעיונות אלו סותרים בעליל). ושנית, פראנק מצטייר, וזוהי אולי הנקודה החשובה והמרכזית באופיו, כתאב שלטון שאינו יודע שובע. בעצם, את עיקר ההבדל בינו לבין שבתאי צבי הוא תולה בתכונה זו, שאצלו היא מעלה כמובן: "לשבתאי צבי לא היתה מעלת אלוהות...כי הוא לא השיג את התענוג העליון, את מתיקותו של השלטון, אם היה צריך לטעום כל טעם שיש בעולם, מדוע לא טעם את מתיקות הכוח" (עמ' 46).

גם *תפיסת הגאולה הפראנקיסטית לובשת אופי שלטוני־אוטונומי* והוא מדבר גם על עצמאות מדינית, כסף וביטחון.

זהו, אולי, חידושה הגדול של הכת הפראנקיסטית ובכך כנראה גם סוד כוחה. "אחרי שידעתי רעב בגלל הרבנים שהחרימו אותי, אני לא חייב להם. לאכול כמו שצריך להתרחץ במים חמים, ללבוש בגדים חדשים... אחרי הטבילה הכמרים יעניקו לי כסף יותר מכל מה שעבר תחת ידי ועוד אחזיק משרתים שיבשלו ויכבסו עבורי" (עמ' 142), מעיד על עצמו בכנות גמורה יהודי פשוט מלבוב שנתפס לכת. דומה שפראנק קרוב מאוד לרחשי העם, ואת ההמונים שהוא רואה בעיני רוחו נוהרים אחריו, ניתן, לדעתו, לקנות ולעניין בעיקר בהבטחות בדבר שיפור כלכלי ובטחוני ולאו דווקא בחיי רוח נעלים יותר.

יורם בר

דומני שיורם בר מבקש להצביע בכך על אחת מנקודות המפתח להבנת פרשיה מופלאה זו. אכן, ללא ספק המצב הסוציואקונומי בגליציה של המאה ה־18 הוא בלתי נסבל ומשחק בשלימותו לידיו האמונות של פראנק. אך מסתבר שלא די בכך ונותרים סימני שאלה רבים שהספר אינו מבהיר. זאת בעיקר משום שחלק מאותם מאמינים התאפיין דווקא במעמד סוציואקונומי גבוה. לציבור של עמי־ארצות הצטרפו גם עשירים, תלמידי חכמים ורבנים.

דווקא לאחר מותו של פראנק היתה עדנה למאמיניו, גם אם לא התגבשו לכלל כת (אם כי בתו ושני בניו מנהיגים את ה"חצר" שהותיר אחריו). ההסתעפות הפראנקיסטית מגיעה לתחילת תקופת ההשכלה, ומוצאת לה קיקע נוחה במהפכה הצרפתית ובארגונים נוסח ה"בונים החופשיים".

מספר משפחות שומרות על האופי המיוחד של מזיגת יהדות־נצרות בנוסח פראנק כמעט עד סוף המאה ה־18, אולם בר אינו טורח להזכירם. מבחינתו, מותו של פראנק הוא הסיום הראוי לפרשה. יתרה מזו, בר בוחר להתחיל את הספר במותו של פראנק ומשם לנדוד בעקבות מבטו הרטרוספקטיבי של שמואלביץ אחרי השתלשלות המאורעות מראשיתם. נדמה ששמואלביץ עצמו הגיע למבוי סתום, אין לו תוכניות, והוא משולל יכולת החלטה על המשך דרכו. גופתו של פראנק המונחת לפניו מסמלת לו יותר מכל את מותו שלו. המבנה שיורם בר כופה על הרומאן שלו, לא מאפשר לקורא להפליג בדמיונו שלו. הידיעה על מותו של פראנק ועל איגאונותו של שמואלביץ, מתעים ממנו מראש "להתפעל" מהדשגים אותם רושמת לעצמה הכת. כך מסתיים, איפוא, המסע עוד בטרם התחיל. "נר בצהריים" מצעיד את הפראנקיסטים בדרך לשום־מקום, למסע נפול יעדים ותכלית, שבסופו ימצא את עצמו שמואלביץ (כאמור כבר בתחילת הספר) תלוש, חסר תקווה ואף חסר זהות דתית־חברתית.

תרומתו הגדולה של הספר עם זאת, היא בפתיחות צוהר לדמותו של היחיד מתוך הארת הפן הסוציאלי־פסיכולוגי.

שכן רוב המאמרים והספרים שנכתבו על התקופה עסקו בעיקר בהיבט הקבליסטי־ספקולטיבי־אידיאולי, וביקשו לעקוב אחר מהלך הרעיונות, גלגולם ועיבודם (להוציא מספר מאמרים, דוגמת מאמרו של ז. ביחובסקי "פראנק וכיתתו לאור הפסיכיאטריה", *'התקופה' יד', עמ' 720־703*).

נסיונו המעניין של "נר בצהריים" מאפשר הצצה יחודית *מזווית חדשה*, על אחת התקופות המוזרות והמעניינות ביותר בתולדות עם ישראל בגלות, ואולי אף, במידה מסויימת, על תקופת הגלות בכללה.

במר"צ הסיקו מסקנות

בשנה הבאה נשלח את יוסי שריד במקום שולמית אלוני לחטוף מכות בניו־יורק, ואת שולמית אלוני במקום יוסי שריד לחטוף מכות בבית־ג'אן.

מכתב למערכת

שאלה

סקר

איזה שם היית נותן לתנועה החדשה שהקים דוד לוי? נשאלו 502 מרואיינים.

2%	הליכוד החדש
3%	חירות חדשה
4%	הדרך השלישית החדשה
91%	תמ"י חדשה

ברגע האחרון

קהלני יצא לגרמניה להתייעץ איך אפשר למנוע שיתופם של ערביי ישראל במשאל־העם על עתיד הגולן.

האקדמיה ללשון העברית מודיעה:

מסקנות לא מסקים. מסקנות מפרסמים.

לדבר איתם בגובה העיניים:

דובר הממשלה אמר למשפחות הבדואיות כי אי אפשר להילחם בגורל, והיה זה הגורל המשותף של נציג הממשלה ושל נהגו שמנע מהם להגיע להלוויה.

מנוקי הריסוס:

התולעת בה נמצא הגן שיכול להאריך את חיי האדם ב־40%, חיה בתוך תפוח שיכול לקצר את חיי האדם ב־40 שנים.

נעדרים שמקומם נודע בהחלט

(ללכת שבי או ללכת אחריהם?!)

לא הסכים להקבר ליד אשתו בגלל שהיתה במחזור

קרא ראיון בעמוד מודעות האבל

"...חברי הכנסת שפי וזיסמן כל כך אפורים עד שהם כבר שחורים..."

קרא ראיון בעמ' 9

טורישי

מתחת לחלוני, ממש מתחת, על ספסל בגינה שעליו נוהג אני לפוש ולעשן מקטרת, התמקמה לה חסרת־בית והחלה לקנן. לרגלי הספסל הניחה את קומץ מטלטליה. על הספסל, בחוסר בושה ותתחשבות, הניחה רגליים. הספסל, שהיה כה שובה־לב איבד את חינו. אך לפני שבוע צבעו אותו מחדש, מקפידים על כל משיכת מכחול, והנה מניחים עליו רגליים ולוגמים יוגורט מקרטון, והיוגורט מטפטף ומכתים.

וזה לא הסוף. לכל מי שמעוניין מוכנה חסרת הבית לספר את תולדות חייה. ואני, שאינני מעוניין, נאלץ לשמוע בעל כורחי פעם חמישית ושישית. אילו הורף עתה, הייתי סוגר חלון. אבל אלה יודעים מתי לבוא. בקיץ, כשאתה תשוש, נטול הגנה, מותש מחום.

מה מקנה להם זכויות יתר אלו? היותם חסרי־בית? ומה שולל ממני את זכותי האלמנטרית לראות מחלוני ספסל ריק? היותי בעל־בית? האין קץ לאבסורד?

היא מתנה צרותיה בקול, ואני אוטם אזני. מה איכפת לי שבנותיה, שעבורן הקריבה הכל, מתכחשות לה ולא מרשות לה להיכנס לבתיהן? מה אני אמור לעשות בנידון? לכתוב המשך ל"אבא גוריו"? אני בלזק? ומה שם אתן לו? "אמא יוגורט"?

פני נפולים: תיאבוני סר. שנתי נודדת. אשתי, אשה אצילת־רוח, רגישה לעוולות כמעט כמו חברת־כנסת, חרדה לבריאותי. "למה שלא תרד ותתקוף לה בוקס בעין?" לבושתי אורה, לא מיד ירדתי לעומק דעתה.

אליהו שרייבר (החולי)

קונצנזוס

מה יגידו אזובי הקיר?

עכשיו כבר מותר לגלות:

העיסקה שבמסגרתה שוחרר אולפי פרי לביקור בישראל, כללה גם את שיחרורם של שלושה שחקנים לבנים מהפועל ת"א.

מסקנותיה של ועדת החקירה בעניין הפסקת החשמל, נמחקו מן המחשב באחת מהפסקות החשמל שבאו אחרי הפסקת החשמל שבעקבותיה הוקמה ועדת החקירה.

לפני שהיועץ המשפטי לממשלה פירסם בתקשורת את החלטתו שלא לפתוח בהליכים פליליים נגד הורגי ברוך גולדשטיין, יצאו נציגי ממשלת ישראל לחברון והודיעו אישית לכל אחד מ־39 החשודים ברצח ברוך גולדשטיין על החלטת ממשלת ישראל לא להגיש תביעה נגדם.

הערך

אלף	בית

א: ראית את שיחת ועידה עם אריה דרעי בטלוויזיה?
ב: ראיתי.
א: ושמעת שנסים משעל שאל אותו "איפה נגמר הרב עובדיה ומתחיל אריה דרעי"?
ב: שמעתי.
א: נו, ומה אתה אומר?
ב: אני שואל איפה נגמר אריה דרעי ומתחיל נסים משעל.

אלף	בית

א: תגיד, אתה בעד שיטת הפריימריז או נגד?
ב: אני בעד, כי שיטת הפריימריז מכריחה את הנבחרים להראות ולגלות את פרצופם האמיתי.
א: אבל אם יתגלה פרצופם האמיתי, אף אחד לא יצביע בשבילם בפריימריז, אז מה טוב בשיטה?
ב: אתה טועה, כי שיטת הפריימריז לא מכריחה את הבוחרים לגלות את פרצופיהם האמיתיים.

אלף	בית

א: תגיד, אתה זוכר את הסיסמה: "מי שמבין מודיעין"?
ב: בטח שאני זוכר.
א: אז עכשיו גם מי שלא הבין כבר מבין.

מסביב לעולם בפאניקה

שלום קולגות. נ־נ־נבא־נבאו־נבאון (עממי)

עם התפתחות תהליך השלום בינינו ובין העם הסורי וזאת התקרב הרגע בו נידרש להכריע ולהגיע לידי החלטות גורליות, הנה הולכות ומתגבשות להן שלוש דרכים עיקריות, אשר למעשה מפלגות את רוב רובם של תושבי הארץ הזאת. הדרך הראשונה קוראת לפשטות, כי אין לרדת מן הגולן, לא מכולו ולא מחלקו יהי מה ואפילו יהיה זה במחיר השלום. בדרך זו נוקטים בעיקר מפלגות הימין וחלק גדול מן המפלגות הדתיות. את הדרך השניה אימצו מפלגת העבודה ומפלגות השמאל והיא אומרת כי מבלי שנחזיר את רמת הגולן כולה או לפחות את החלק הארי שלה וזאת כמובן לאחר מתן ערבויות וסדורי בטחון הולמים לא יהיה שלום ובעקרון כדאי גם כדאי המחיר הזה. הדרך השלישית

שבין חבריה נמנים בין היתר אלופי צה"ל לשעבר ואף משורר ידוע אחד — אומרת כי לפני שנוקטים צעד כל

עולי כל העולם: מי צריך להגיד שלום ראשון לרמת הגולן, זו השאלה או זה שיורדו?

דבר אחר

המערכת: דני קרמן, שלנוה ניצן, יאיר גרבוז, אביב אלחסיד, תומר קרמן, אורי קרמן, תרזה איזנברג, ואבנר כץ אלא מה.
צילומים: אפי שריר, צביקה טישלר

המוסף הסאטירי הנפוץ ביותר במדינה • גליון מספר 592 • 23 ביוני 1995 • כ"ה בסיון תשנ"ה • מוקדש לתולעת שכולנו מתפללים שתאריך את המו"מ עם סוריה ב־40 שנה לפחות.

הכנסת תצביע בשבוע הבא על הצעת חוק לערוך מישאל־עם בשאלה: "האם באמת נחתם הסכם ישראלי־סורי בפריז לפני שבועיים"

"ונשאלת השאלה: אם דוד לוי מקים רשימה עדתית... אז מי ידאג לעדות המזרח?"

קרא ראיון בעמ' 8

מומחים לאיזון דמוגרפי מוסים לארגן בליינד־דייט בין התולעת שמאריכה את חיי האדם לבין נגיף האבולה

גלוי

קיסר היה מוכן לענות לשאלות החוקרים רק לאחר שהתירו לו להתייעץ בטלפון עם יושרו האישי

אלף | בית

א: סלח לי, אתה מוכן לתרום כמה שקלים?
ב: למי?
א: לאביגדור קהלני.
ב: בשביל מה?
א: בשביל שיהיה לו מה להפסיד.

•

א: תגיד, איך בצבא?
ב: השתחררתי.
א: על איזה רקע?
ב: על רקע של אי־התאמה.
א: ומה אתה עושה עכשיו?
ב: עכשיו אני לומד בישיבה.
א: ואתה מרוצה?
ב: אני מאוד לא מרוצה, ואני מנסה בכל כוחי להשתחרר על רקע של אי־התאמה, אבל מסתבר שכל אחד מתאים להם.

ישראל דורשת שבמסגרת הנורמליזציה המלאה בין ישראל לסוריה, אסד לא יסכים לקבל את הגולן מישראל לפני שהוא ידבר עם הרב עובדיה יוסף

רב, רופא, פסיכולוג ושני גדולים מ"הדרך השלישית" הודיעו למשפחות ששלום עם סוריה זה עניין של פיקוח נפש

תנאי החיילות יושוו לתנאי המתנדבות

בתגובה על פסק־הדין במשפטו של מזכיר הקיבוץ שאנס מתנדבת וקיבל רק תשעה חודשי מאסר בפועל, דורשים שני החיילים החשודים באונס חיילת במחנה צריפין להישפט אצל אותה שופטת ולהשוות את תנאי החיילות לתנאי המתנדבות

מזכיר הקיבוץ שהורשע באונס מתנדבת ונשפט לתשעה חודשי מאסר התיר לבית־המשפט לפרסם את שמה של השופטת

הרב עובדיה יוסף מינה צוות של שלוש מכונות אמת לבדוק את שולמית אלוני

ספורט

זה לא פוליטיקלי־קורקט להגיד אולם־פרי בארצות־הברית כולם כבר מזמן קוראים לו אלישע בן־אברהם.

הודעה

משרד החוץ מודיע למדינות העולם:
אפשר לא להיפגש עם הנשיא ויצמן גם מבלי לבקר באוריינט האוז

קיץ '95

שודד סירב לשדוד סניף בנק בגלל שהבנק לא היה ממוזג

אלף בית

א: תגיד, כמה פוסקים גדולים עוד נשארו?
ב: אני לא יודע כמה נשארו, אבל גם השבוע מת אחרון הפוסקים הגדולים!

נציג הממשלה לא הגיע להלווייתם של הגששים הבדואים, כי חשב לתומו ששני האבות השכולים ינחמו אחד את השני

אפלייה בצה"ל:

חיילים בדואים שיישארו בחיים יקבלו מצה"ל משכורת גבוהה יותר מאשר חיילים בדואים שייהרגו

מסקנות

בעקבות הצלחת רעיון הגשש הבדואי, עובדים בצה"ל על פיתוח וטיפוח מיתוסים חדשים:
• חובשים קרביים נוצרים
• מפלסי מוקשים צ'רקסים
• מנטרלי מטענים ארמנים

ראש אכ"א:

צה"ל נערך לאפשרות של מחסור בגששים בדואים. משלוח ראשון של גששים מתאילנד ורומניה בדרכו ארצה כדי לכרות איתנו ברית דמים

ברגע האחרון

לא צריך גשש בדואי, כדי להריח שמשהו כאן מסריח

מדענים בישראל גילו אצל בני אדם גֵן שמקצר תולעים

למעלה: האיברים הספציפיים בגוף האדם, שיכולים לקצר תולעים.
(קנה מידה: 1:1.2)

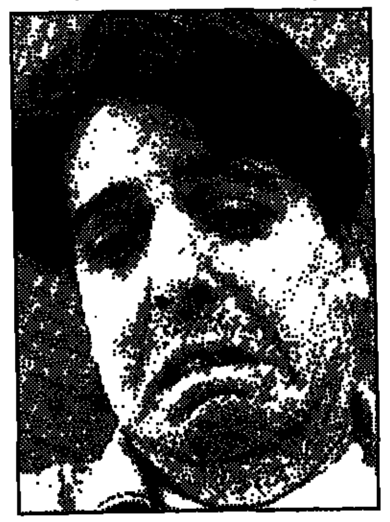

משמאל: כך נראה בן־אדם אחרי שקיצר תולעת.

האכזבה

ועדי עובדים: עד שנקבל מהתולעת את התוספת של ה־40%, רוב התוספת תישחק

לוב הפסידה כ־10 מיליארד דולר בגלל האמברגו

(סוכנויות) לוב מעריכה כי ההפסדים המצטברים עקב האמברגו המוטל עליה מאז 1992, עולים על 10 מיליארד דולר.

בדוח למועצת הביטחון, שפורסם ביום שלישי בניו יורק, טוענת טריפולי כי ההפסדים שהצטברו בין אפריל 1992 לסוף שנת 1994 מגיעים לסכום של 10.1 מיליארד דולר, מתוכם הפסדים בסך 4.6 מיליארד דולר בתחומי החקלאות והדיג, 2.5 מיליארד דולר בתחום התעשייה ויותר מ־1.8 מיליארד דולר במגזר המסחרי והפיננסי.

עוד נאמר שבסכום כלולים הפסדים בסך 900 מיליון דולר בתחומי התחבורה והתקשורת, והפסדים בסך 92 מיליון דולר בתחומי הבריאות והרווחה החברתית.

הדוח מציין כי עקב האמברגו 13,500 חולים אינם יכולים לקבל טיפולים בלוב, ואינם יכולים לצאת לחו"ל לשם כך, וכי 183 איש מתו מסיבה זו.

העיצומים המוטלים על לוב, הכוללים אמברגו אווירי וצבאי וכן אמברגו על ציוד הקשור לתעשיית הנפט, הוטלו עקב סירובה להסגיר לארה"ב או לבריטניה שניים מאזרחיה, שהיו מעורבים ככל הנראה בפיגוע במטוס פאן אמריקן שהתרסק מעל לוקרבי בסקוטלנד ב־1988. בפיגוע נהרגו 270 בני אדם.

התאחדות התעשיינים בישראל וכמה חברות עתרו לבג"ץ נגד שר התחבורה, רשות הנמלים, אגף המכס וממשלת ישראל, בבקשה לקבל צו־על תנאי שיורה לנתבעים לנמק מדוע לא יימנעו מגבייה רטרואקטיבית של הוצאות על אגרות רציף שניתנו במהלך שנת 1994.

שוחט: הממשלה תגיע לבחירות עם מדפים עמוסים מוצרים טובים

ברודט: בנק ישראל אינו מבין את מהות האינפלציה הבסיסית בארץ

מאת אמנון אמר

על תקציב המדינה יהיה להתמודד בשנה הבאה עם שתי מטלות מיוחדות: מימון הפריסה מחדש בשטחים ושנת הבחירות. כך אמר אתמול שר האוצר, אברהם שוחט, בדברים שנשא ב"כנס קיסריה".

על סוגיית שנת הבחירות אמר שוחט, כי התקציב צריך להתמודד בתקופה זו גם עם חלק מחברי הכנסת, הנוהגים לעתים בחוסר אחריות ציבורית בשל רצונם להיבחר מחדש, וגם עם הממשלה הרוצה לנצח בבחירות.

שר האוצר העריך יחד עם זאת, כי הממשלה תגיע לבחירות עם מדפים עמוסים מוצרים "טובים" ולא עם סחורה מרומה.

לדבריו, הוא יעשה הכול כדי לשמר ולשמור על ההישגים הכלכליים שהשיגה הממשלה, ואף לתקן את הדרוש תיקון – גם בשנה הבאה, שהיא שנת בחירות. עוד אמר שוחט, כי הוא רואה את תפקידו לא רק בהשגת יעדים בטווח המיידי, אלא בהכנת המשק לקראת שנות האלפיים.

מנכ"ל האוצר, דוד ברודט, ניצל את הכינוס, שבו נוטלים חלק כל ראשי המשק, ראשי המערכת הפוליטית, בנקאים ואנשי אקדמיה, כדי לנגח את מדיניות בנק ישראל.

לדברי ברודט, מדיניות הריבית של בנק ישראל נשענת על שתי טעויות. הטעות הראשונה היתה בלימת הירידה בשער החליפין שהתחייבה מהריבית הגבוהה, ובכך נפגעה האפקטיביות שיש לריבית הגבוהה בתחום האינפלציה. הטעות השנייה נובעת, לדעתו, מכך שבנק ישראל אינו מבין את מהות האינפלציה הבסיסית בישראל, הנובעת ממנגנוני הצמדה מפותחים וממונופולים וקרטלים גדולים יחסית.

לדעת מנכ"ל האוצר, במציאות כזאת שערי ריבית גבוהים אינם מהווים פיתרון לבעיית האינפלציה הבסיסית. בעיה זאת, אמר ברודט, יש לפתור באמצעות שינויים מבניים, הגברת התחרותיות, המשך חשיפת המשק ליבוא מתחרה, הגדלת הליברליזציה ופירוק המונופולים הגדולים.

עוד אמר ברודט כי הוא תולה חלק מהסיבות שהביאו למהומה בשוק ההון בשנה שעברה, במדיניות ה"זיגזג" של בנק ישראל.

לדעתו, קיימת אפשרות שגם הקטנת החיסכון, הגדלת הצריכה והגירעון הגדול במאזן התשלומים, נובעים ממדיניותו הלא יציבה של בנק ישראל.

נגיד בנק ישראל, פרופ' פרנקל, שספג בכינוס ביקורת גם מנשיא לשכת המסחר, דני גילרמן, יצא להגנת מדיניותו. לדבריו, על המדיניות הכלכלית להיקבע על בסיס אסטרטגיה ארוכת־טווח, ולא להתבסס על צעדים חד פעמיים. לדעת הנגיד, צעדים נומינליים, כמו פיחות חד־פעמי או הפחתה חריגה בריבית, יגרמו רק להאצת האינפלציה ולהחמרה נוספת במאזן התשלומים.

נחתם הסכם לשיתוף פעולה בתחום המים בין ישראל לסין

מאת דן הלוי

שר החקלאות, יעקב צור וסגן השר הסיני למקורות מים, צין יזנג, חתמו הבוקר על הסכם לשיתוף פעולה בתחום המים וההשקיה. ההסכם נחתם בטקס חגיגי בלשכת שר החקלאות, שבו השתתף נציב המים, גדעון צור, שאירח את סגן השר הסיני.

על פי ההסכם, יתקיים בין המדינות שיתוף פעולה בטכנולוגיות חדשות של השקיה וחיסכון במים. סגן השר הסיני ציין בטקס החתימה, כי סין מתכוונת להשתמש בידע הישראלי להגדלה משמעותית של חקלאות השלחין, ולהביא לתוספת של 50 מיליארד קוב מים בשנה.

עוד נקבע בהסכם, ששתי המדינות ישתפו פעולה בפיתוח וניהול מקורות מים חדשים ופיתוח חקלאות באזורים צחיחים. שיתוף הפעולה יתבצע על ידי חילופי מומחים ועריכת קורסים מקצועיים בישראל ובסין.

שר החקלאות, יעקב צור, מסר שמשרד החקלאות רואה בברכה הקמת מפעלים בשותפות ישראלית בסין, מאחר שהמרחק רב בין המדינות והפערים בעלות העבודה מקשים על סחר ישיר.

במהלך הביקור של סגן השר הסיני ומשלחתו בישראל, חתמו אנשי העסקים שאול אייזנברג ויוסי מימון על הסכמים מסחריים להקמת מפעלים בסין. בכוונת חברת אייזנברג להקים בסין תחנת כוח הידראולית, שתהיינה חלק בפרויקט ההשקיה הגדול בסין.

קבוצת אייזנברג והחברה הישראלית ציקנל יקימו תחנה הידראולית גדולה ומפעל צינורות גדול בסין, שישמש לפרויקט השקיה גדול שמקימה ממשלתה להולכת מים מצפון המדינה לדרומה.

חברת מרחב, בבעלותו של יוסי מימון, חתמה על הסכם להקמת מפעל לייצור שמן ויבוש ירקות.

בורסה / איתן יעקבסון

ירידות מתונות בשוק המניות

אתמול נרשמה מגמה של ירידות שערים מתונות בשוק המניות. מדד המשתנים נקבע בסיום המסחר על 192.66, בירידה של 0.28%. מדד המעו"ף נקבע על 194.72, בירידה של 0.27%.

מימוש הרווחים במניות המשתנים היה די צפוי, לאחר שמדד המעו"ף הגיע לרמה של 195 נקודות, ולאחר לילה של ירידות במניות הישראליות בניו־יורק.

מחזור העסקאות הכולל במניות הסתכם בכ־125 מיליון ש"ח, מתוכם היה המחזור בכ־39 מיליון ש"ח.

מחזור בולט של כ־7.5 מיליון ש"ח נרשם במניות טבע, אשר ננעלה בירידה של 0.75%. בשוק מחכים לתגובות של אנליסטים לפרזנטציה שביצעה טבע בכנס נוירולוגים אירופיים במינכן.

בכנס מינכן ניתנה תזכורת לגבי התחרות הרבה שצפויה ליצרני התרופות לטיפול בחולי טרשת נפוצה. חברת ארס סרונו הציגה במהלך הכנס את התוצאות של הניסוי בחולי טרשת נפוצה שקיימה החברה בתרופה שפיתוחה על בסיס אינטרפרון.

יחד עם זאת, מבין כל התרופות לטיפול בחולי טרשת נפוצה הקופאקסון של טבע הינה התרופה היחידה שאיננה מבוססת על אינטרפרון ולכן מאופיינת במיעוט של תופעות לוואי, ובכך יש לה יתרון מסוים. התרופה אינטרפרון ביתא של ארס סרונו תתחרה בעתיד עם תרופת הקופאקסון של טבע. אתמול נסגרו מניות טבע ת"א בנסדק של כ־36.6 דולר.

ירידות מתונות בלטו אתמול בשורה של מניות כבדות כמו כור, אוסם, הבנק הבינלאומי, עלית, ים המלח, דיסקונט השקעות ואי.די.בי. פיתוח. מנגד בלטו עליות במניות הבנקים בזק, בנק הפועלים, החברה לישראל ומבטשים.

בשוק אגרות החוב הצמודות למדד נרשמו עדיין ירידות, אשר הוסברו בציפיות להתמתנות אינפלציונית וכן בחששות מפני גידול בהיקף ההנפקות הממשלתיות, כאשר ברקע תקציב מדינה "מתוח ביותר" עקב התקציבים הנוספים שיידרשו לצורך ההיערכות החדשה בשטחים.

החשש מפני גידול בהיקף ההנפקות הממשלתיות מבוסס גם על הערכה, שלא צפויה העלאת מיסים בתקופה שלפני הבחירות לצורך מימון הגירעון בתקציב.

גידול בהיקף ההנפקות הממשלתיות עלול לפי החששות להגדיל את ההיצע של האג"ח בשוק, ולגרום לירידה מסוימת במחירים.

צריך לזכור שגם כיום נמצאים מחירי האג"ח בשפל, משום שרמת התשואה לפדיון היא גבוהה ומגיעה לכ־4.25% עד 4.5% במונחי ברוטו, כאשר מדובר באגרות החוב הממשלתיות. ירידה נוספת במחירי אגרות החוב עלולה לגרום לעליית התשואות לפדיון.

שוקי ההון בעולם / ביל כספי

הדאו ג'ונס שבר שיא חדש

כפי שדווח אתמול, הירידה בשערי המניות האמריקאיות שלשום היתה רק מימוש טכני, ואתמול שב והופיע ביקוש רב למניות אמריקאיות. בשעות הצהריים של המסחר בניו יורק הגיע מדד הדאו ג'ונס לשיא חדש של 4,578.58 נקודות – עלייה חצי יומית חזקה של 30.58 נקודות.

ברוקרים בניו יורק מסבירים את המשך העלייה בביקוש למניות אמריקאיות, בהערכת המשקיעים שהשקעה במניות האמריקאיות היא הטובה ביותר בשוק ההון של ארה"ב, בגלל מצבו הטוב יחסי של הסקטור העיסקי של ארה"ב.

המשקיעים גם מושפעים מרמת האינפלציה הנמוכה, אשר מאפשרת שערי ריבית נמוכים. לנוכח ההתייקרויות הקלות וקצב הפעילות הכלכלית המצטמצם, ההנחה היא ששערי הריבית הדולרית לא יעלו בעתיד – דבר שמגביר את הרצון לרכוש מניות אמריקאיות.

שיאים חדשים נרשמו גם במדד המניות הישראליות בניו יורק, שעלה ל־144.06 נקודות.

בשוקי המטבע היה אתמול ביקוש לדולר, זאת למרות שמספר מקבלי דמי האבטלה בשבוע השני של יוני עלה ביותר מ־20 אלף, ל־395 אלף איש. ההתפתחויות שאירעו אתמול בשוקי המטבע מוכיחות שהמשקיעים לא מושפעים ממדדים כלכליים שליליים, שכן בנוסף לנתונים הגרועים בתחום התעסוקה פורסם נתון גרוע במיוחד – שיא חודשי בגירעון המסחרי של ארה"ב באפריל, שעלה על 11 מיליארד דולר. כאמור, גם נתון זה לא השפיע על שוקי המטבע.

הביקושים הדולריים העלו אתמול את ערכו של הדולר לשיא יומי של 1.4036 מארק, 1.1624 פר"ש, 84.83 ינים, 4.9159 פר"צ, ואילו הלירה שטרלינג ירדה לרמה של 1.5926 דולר.

שערי מטבעות חוץ לתאריך 22.06.95

המטבע	שער יציג	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות קניה	בנק לאומי העברות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות קניה	בנק הפועלים העברות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות קניה	בנק דיסקונט העברות מכירה
1 סל	3.4733	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1 דולר	2.9670	2.88	3.03	2.9383	2.9857	2.89	3.03	2.9376	2.9821	2.90	3.03	2.9400	2.9880
1 לי"ש	4.7741	4.64	4.87	4.7233	4.7995	4.67	4.89	4.7290	4.8005	4.66	4.88	4.7252	4.8028
1 מארק גרמני	2.1442	2.08	2.19	2.1232	2.1575	2.10	2.20	2.1248	2.1570	2.09	2.19	2.1243	2.1589
1 פרנק צרפתי	0.6117	0.59	0.63	0.6061	0.6159	0.59	0.63	0.6059	0.6152	0.59	0.63	0.6065	0.6164
1 גולדן הולנדי	1.9157	1.86	1.96	1.8972	1.9279	1.87	1.96	1.8903	1.9271	1.87	1.96	1.8979	1.9289
1 פרנק שווצרי	2.5948	2.52	2.65	2.5682	2.6097	2.53	2.65	2.5685	2.6074	2.53	2.65	2.5686	2.6107
1 כתר שוודי	0.4105	0.39	0.42	0.4064	0.4130	0.40	0.42	0.4068	0.4130	0.40	0.42	0.4066	0.4137
1 כתר נורבגי	0.4809	0.46	0.50	0.4763	0.4840	0.47	0.49	0.4762	0.4835	0.47	0.50	0.4764	0.4842
1 כתר דני	0.5484	0.53	0.56	0.5434	0.5522	0.54	0.56	0.5435	0.5518	0.54	0.57	0.5437	0.5526
1 מרק פיני	0.6961	0.67	0.72	0.6892	0.7004	0.68	0.71	0.6892	0.6997	0.68	0.71	0.6890	0.7011
1 דולר קנדי	2.1512	2.09	2.20	2.1289	2.1633	2.09	2.19	2.1264	2.1586	2.10	2.20	2.1313	2.1662
1 דולר אוסטרלי	2.1394	2.08	2.19	2.1166	2.1508	2.05	2.20	2.1188	2.1509	2.06	2.19	2.1186	2.1532
1 ראנד דרא"פ	0.8149	0.73	0.82	0.8064	0.8195	0.69	0.83	0.8063	0.8186	0.69	0.81	0.8071	0.8205
10 פרנקים בלגיים	1.0440	1.01	1.07	1.0335	1.0502	1.01	1.07	1.0334	1.0491	1.02	1.07	1.0341	1.0510
10 שילינג אוסטרים	3.0507	2.96	3.12	3.0201	3.0689	2.97	3.11	3.0160	3.0617	2.98	3.12	3.0210	3.0703
1000 לירטות איטלקיות	1.8242	1.77	1.86	1.8047	1.8339	1.77	1.88	1.8055	1.8329	1.80	1.88	1.8084	1.8380
100 ינים יפנים	3.5284	3.43	3.60	3.4930	3.5494	3.43	3.60	3.4880	3.5408	3.44	3.61	3.4931	3.5501
1 דינר ירדני	4.3170	4.14	4.43	–	–	4.12	4.40	–	–	–	–	–	–
1 לירה מצרית	0.9198	0.83	0.91	–	–	0.84	0.89	–	–	–	–	–	–
ECU	3.9587	–	–	3.9199	3.9832	–	–	3.9193	3.9786	–	–	3.9218	3.9858
1 פאונד אירלנד		4.73	4.97	4.8159	4.8936	–	–	4.8167	4.8896	4.75	4.97	4.8177	4.8964
100 פזטות ספרד	2.4635	2.39	2.52	2.4415	2.4809	2.42	2.58	2.4419	2.4789	2.43	2.55	2.4459	2.4858
1 ניו זילנד	–	1.93	2.04	1.9712	2.0030	–	–	1.9710	2.0008	–	–	–	–
100 דרכמה יוונית	–	–	–	–	–	1.30	1.44	1.3115	1.3314	–	–	–	–
100 לירות לבנוניות	–	–	–	–	–	0.20	0.30	–	–	–	–	–	–
1 דולר הונג קונג	0.1830	–	–	0.3798	0.3860	–	–	–	–	–	–	–	–
1 דולר סינגפור	–	–	–	2.1018	2.1357	–	–	2.1013	2.1331	–	–	–	–
1000 לירה טורקית	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
1 לירה קפריסין	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

"אלביט" תמחשב את טנקי "ברדלי" בצבא ארה"ב

מאת דן הלוי

חברת הבת של אלביט, EFW מטקסס, זכתה במכרז של צבא ארה"ב לאספקת מחשבים עבור טנקי ברדלי.

החברה זכתה בשלב הראשון של המכרז, בהיקף 2.8 מיליון דולר. אם יושלם פרויקט הפיתוח, עשויה החברה לזכות בהזמנות ייצור למחשבים בהיקף של עשרות מיליוני דולרים.

אלביט רכשה את חברת EFW בשנת 1992.

שערי קרנות הנאמנות ליום 22.6.95

שינויים נומינליים: חודשי ממוצע	באחוזים מתחילת השנה	באחוזים מתחילת החודש	יומי באחוזים	יומי בנקודות	מחיר פדיון	מחיר יחידה	שם הקרן
							מניות
+2.19	+13.20	+5.89	-0.10	-0.11	112.92	113.40	אוהדרין מניות*
+0.96	+5.63	+5.13	-0.17	-0.13	78.47	79.87	אוצר מניות
+0.03	+0.16	+7.81	-0.31	-0.83	265.82	270.84	אחריות מניות
+0.74	+4.31	+3.90	-0.20	-0.21	104.05	104.34	אייל מניות והמירים*
+0.45	+2.60	+10.79	-0.25	-0.13	52.18	53.17	אילנות מחקים
+1.59	+9.48	+11.59	+0.13	+1.14	846.48	866.98	אליסט מניות
+0.42	+2.44	+5.84	-0.44	-0.96	215.71	216.53	אמפה
+0.67	+3.89	+6.90	-0.26	-1.68	633.42	648.91	אנקור
+0.35	+2.05	+14.18	+0.20	+0.42	208.09	210.86	אפיקים מניות
-0.70	-3.96	+8.49	-0.15	-0.10	67.82	68.70	אפסילון 36
-1.69	-9.33	+8.50	-0.21	-0.29	135.63	137.43	אפסילון מניות
+0.71	+4.12	+8.16	-0.20	-0.50	245.03	246.05	ארז
-0.08	-0.44	+9.78	-0.55	-3.22	582.53	595.10	אש
+1.22	+7.19	+6.53	-0.36	-0.41	115.07	116.37	אתגר
+0.74	+4.33	+4.82	-0.37	-13.25	3611.22	3661.44	בטוחה מניות
+0.55	+3.19	+5.39	-0.28	-0.44	156.11	156.76	ברוך
+1.40	+8.32	+6.97	-0.06	-0.05	77.62	79.30	דובדבת שרם מניות
+0.34	+1.96	+5.64	-0.55	-0.56	101.71	103.68	הראל–לביא מניות והמ'
+0.50	+2.90	+8.36	-0.42	-2.64	619.39	621.73	זמיר
-0.81	-4.57	+4.02	+0.67	+0.44	66.27	66.58	יעד
+0.14	+0.83	+7.22	-0.29	-0.36	123.42	123.95	כוכב
+3.22	+19.89	+6.73	-0.24	-0.29	123.00	124.66	כללי מניות המירים
+1.40	+8.29	+16.44	+0.08	+0.18	227.81	232.27	כנייק
-1.22	-6.81	+9.63	-0.09	-0.04	42.14	42.81	מיטב אופציות
+0.45	+2.58	+7.55	-0.17	-0.27	157.60	160.65	מיטב מניות
+1.55	+9.24	+7.38	+0.07	+0.05	69.73	70.35	מעגל
+0.70	+4.09	+8.66	-0.28	-0.25	89.34	90.10	מפתן
-0.24	-1.38	+5.98	+0.05	+0.03	57.38	57.91	מרכזית מניות והמירים
+0.63	+3.66	+8.54	–	-0.02	761.62	772.24	נילי
+1.31	+7.77	+8.34	-0.43	-0.28	65.05	66.30	נמרצת
-0.47	-2.69	+7.50	-0.36	-0.18	50.30	51.26	נסיכה קונטיננטל
+1.16	+6.85	+8.93	-0.23	-0.70	305.68	307.65	נשואה מניות
–	–	+4.25	+0.14	+0.15	106.47	108.06	סיגמדן מניות והמירים*
+0.52	+3.02	+9.75	-0.51	-0.34	65.86	66.14	ספנות מניות
+0.64	+3.72	+13.57	-0.12	-0.12	104.21	106.11	עדיף
+1.12	+6.61	+6.56	+0.01	+0.01	131.31	132.80	עמדה מז
-0.49	-2.76	+10.24	-0.21	-0.35	169.04	170.31	עמדה שלהבת
+0.58	+3.37	+4.14	-0.10	-0.08	77.40	77.89	עמדה שני
+1.13	+6.68	+6.49	-0.27	-2.32	842.75	858.41	פיא אודם
+0.34	+1.97	+11.82	–	–	53.75	54.74	פיא זינוק
+0.60	+3.52	+7.44	-0.07	-0.53	812.34	827.45	פיא יהלום
+1.37	+8.13	+6.03	-0.22	-1.17	542.63	552.67	פיא מכלול
-0.18	-1.03	+9.52	+0.04	+0.05	118.21	120.43	פיא סנף
+1.22	+7.22	+11.12	+0.11	+0.10	88.17	89.86	פסגות מבט לשלום
+1.15	+6.76	+11.18	-0.16	-0.89	567.95	571.61	פסגות מניות
+1.63	+9.70	+11.61	-0.47	-0.31	65.16	66.41	פסגות על
+1.27	+7.52	+8.35	-0.04	-0.05	119.28	120.23	ציון משאבים מניות והמ'
+1.47	+8.75	+7.68	-0.11	-0.54	470.25	473.33	צמיחה מניות
+0.72	+4.20	+8.21	-0.23	-0.17	73.92	74.94	קפיטל מניות
-2.34	-12.69	+6.65	-0.15	-0.07	48.09	49.21	קרן זהב מניות
-1.88	-10.32	+14.58	-0.54	-1.07	197.09	201.41	רמס 90
+1.28	+7.57	+8.82	-0.11	-0.75	678.29	691.00	שסק
+1.96	+11.77	+9.83	+0.04	+0.04	111.77	114.55	השוואה–סופה
							מניות לפי שיטת מסחר
-2.10	-11.48	+11.95	+0.07	+0.07	100.17	101.04	אבניה
+0.94	+5.49	+10.80	+0.03	+0.05	145.12	147.80	אילנות בר"ם
+1.67	+9.98	+14.85	-0.02	-0.02	110.36	112.95	אנליסט אטרקטיבית
+1.67	+9.95	+5.01	-0.26	-0.21	81.57	82.68	גל
+1.10	+6.49	+5.64	-0.34	-6.36	1877.76	1889.22	דורבנן
+1.22	+7.19	+9.23	-0.07	-0.07	98.12	100.22	דובדבת שרם בר"ם
+0.48	+2.79	+9.14	-0.70	-2.34	330.79	338.69	זיק
+0.01	+0.07	+4.02	-0.23	-0.51	218.62	219.37	מרכזית משתנים
+1.33	+7.87	+4.27	-0.16	-0.59	359.92	363.01	סדיר
+0.73	+4.28	+9.81	+0.03	+0.56	1655.55	1661.68	עמדה בר"ם
+1.35	+8.00	+5.95	-0.27	-3.87	1448.06	1464.81	עמדה משתנים
+1.79	+10.70	+5.09	-0.36	-2.45	683.81	687.93	פיא בדולח
+1.74	+10.42	+7.57	-0.19	-0.44	226.55	227.98	פסגות ליסינג
+0.99	+5.83	+9.81	+0.11	+0.12	96.23	96.87	ציון משאבים - בר"ם
+0.90	+5.24	+4.87	-0.60	-1.83	302.82	308.54	תור
							מניות ענפי
+0.82	+4.82	+4.15	–	–	76.35	78.04	אורדן חו"ל
+0.10	+0.56	+12.55	+0.17	+0.34	198.60	202.86	אחריות מדל"ן
-3.28	-17.81	+12.98	+1.05	+1.39	134.19	137.03	אחריות נפט וגז
+0.65	+3.76	+7.67	-0.48	-0.32	65.67	66.90	אילנות פיננסים
+2.18	+13.16	+7.80	+0.84	+0.53	63.96	65.16	אילנות תקשורת וה
+1.56	+9.30	+11.48	+0.12	+0.31	262.13	268.48	אנליסט תעשיות
+1.40	+8.28	+12.50	-0.18	-0.11	60.31	61.18	בריאות
+1.84	+10.99	+6.15	-0.18	-3.83	2182.61	2195.95	דקל
+0.34	+1.97	+8.42	-0.73	-0.51	69.76	71.08	הון פקין
-0.06	-0.32	+8.54	-0.80	-0.67	83.53	85.14	דינמו בנק פיננסל
+1.62	+9.66	+8.74	-0.45	-0.38	83.96	85.55	כימיקל פקין
-0.04	-0.24	+11.49	+0.02	+0.02	106.08	108.08	להב טלקום
+0.91	+5.34	+8.84	-0.93	-0.69	73.54	73.81	להב טכנול
-0.45	-2.56	+16.62	+0.59	+0.32	54.88	55.91	להב תיירות
+0.64	+3.72	+9.73	+0.10	+0.30	288.77	291.25	סבנה
+0.89	+5.23	+6.14	-0.19	-0.15	77.09	77.75	מגדל פיננסי
+1.27	+7.52	+5.34	-0.23	-2.73	1164.97	1175.19	מוד
+0.93	+5.44	+9.35	-0.65	-0.61	92.60	93.88	מזון
-0.34	-1.94	+9.37	+0.52	+0.30	57.68	58.73	משאבי טבע
+1.14	+6.73	+5.56	-0.21	-0.14	65.14	65.94	עמדה יצוא
+2.21	+13.37	+8.13	+0.34	+0.22	64.62	65.01	פיא 2000
+1.99	+11.99	+11.16	-0.20	-0.14	70.05	71.38	פסגות פוקוס
+1.86	+11.16	+8.41	+0.04	+0.08	193.39	195.71	צמיחה תעשיה
							מניות המעו"ף
+1.67	+9.97	+5.99	-0.24	-0.33	137.12	137.78	אילנות מעוף
+2.02	+12.16	+5.69	-0.24	-0.39	162.62	164.06	כללי–מעו"ף
+1.63	+9.74	+5.98	-0.19	-0.26	139.83	140.70	מד מעוף
+1.61	+9.61	+5.70	-0.40	-0.53	131.00	133.47	מעלה מעו"ף
+2.25	+13.63	+8.09	-0.17	-0.23	137.94	138.29	מרכזית מעו"ף
+1.59	+9.50	+6.09	-0.28	-0.40	144.84	146.14	עמדה מעוף
+1.77	+10.55	+5.70	-0.34	-0.46	135.34	137.89	פיא מעוף
							גמישות
+0.32	+1.84	+7.03	-0.53	-8.35	1552.61	1581.93	אבוקה
+0.55	+3.20	+3.27	-0.13	-0.20	157.17	160.08	אביב
-1.33	-7.41	+4.40	-0.19	-0.15	79.42	81.09	אוהדרין גמישה
+0.66	+3.85	+3.39	-0.07	-0.05	69.63	70.84	אוצר גמישה
-0.37	-2.09	+5.18	-0.06	-0.22	390.17	397.45	אחריות גמישה
+1.44	+8.55	+5.95	-0.28	-0.51	181.86	185.31	אילנות 90
+1.71	+10.23	+6.32	+0.23	+0.24	106.69	108.53	איפקס גמישה
+1.45	+8.63	+13.70	-0.05	-0.26	540.04	553.13	אליסט גמישה
+0.25	+1.43	+3.74	+0.21	+0.37	172.97	175.17	אסף
+0.58	+3.38	+11.75	+0.15	+0.20	131.98	133.78	אפיקים גמישה
+0.34	+1.97	+1.52	+0.01	+0.01	101.72	102.18	אפסילון גמישה*
+0.93	+5.47	+6.42	+0.57	+0.40	70.95	71.51	בורסק גמישה
+0.19	+1.08	+2.24	-0.14	-0.27	193.31	194.75	בוק גמישה
+1.06	+6.22	+8.68	-0.12	-0.16	137.04	138.93	בטוחה 30 פלוס
+0.46	+2.67	+2.81	-0.05	-1.08	2042.89	2071.31	בטוחה גמישה
+1.09	+6.44	+6.77	+0.10	+0.11	115.84	118.21	בלוק–רוזן' גמישה
+1.64	+9.79	+7.75	+0.15	+0.19	126.48	129.23	דובדבת שרם גמישה
+0.65	+3.78	+5.24	-0.21	-1.17	553.89	595.95	דוכיפת
+0.59	+3.40	+7.59	+0.25	+0.24	97.52	98.58	זיו אבלבה גמישה
+1.11	+6.51	+11.10	+0.09	+2.11	2423.34	2471.00	יסודות
+1.71	+10.22	+7.45	-0.02	-0.02	80.21	81.04	יעד גמישה
+1.56	+9.28	+6.57	-0.01	-0.06	989.55	1007.99	כללי גמישה
+1.32	+7.81	+2.66	-0.10	-0.41	417.65	422.77	למשקיע
+0.67	+3.87	+9.03	-0.30	-4.07	1339.30	1364.51	לפיד
+0.83	+4.83	+2.04	-0.02	-0.23	1450.48	1463.07	מגוון
+0.82	+4.78	+3.60	-0.11	-0.12	107.60	108.53	מד ויקלה
+1.17	+6.87	+3.38	-0.02	-0.56	2456.86	2478.58	מוקד
+0.87	+5.12	+7.16	-0.19	-3.16	1661.75	1681.10	מיטב גמישה
+1.51	+8.99	+5.46	-0.01	-0.01	118.74	119.30	מידב
+1.32	+7.79	+3.70	-0.04	-0.09	201.64	203.43	ממה
+0.65	+3.80	+4.03	-0.20	-0.21	105.79	107.79	מקומים גמישה 50
+0.81	+4.72	+5.09	-0.08	-0.46	584.05	592.19	מנה
-0.66	-3.71	+3.80	+1.29	+1.36	184.89	187.89	נץ
+1.08	+6.33	+7.35	-0.09	-1.78	1921.80	1933.81	נשואה גמישה
+1.78	+10.63	+9.70	-0.39	-0.34	87.33	88.24	סיגמא גמישה
+2.03	+12.24	+9.83	+0.06	+0.09	159.31	161.56	סיון
+0.84	+4.90	+4.63	-0.23	-0.33	142.47	143.08	ספיר
+0.89	+5.23	+3.46	-0.20	-0.32	159.86	160.51	עומר פקן
+0.28	+1.60	+2.87	-0.16	-4.95	2995.47	3030.52	עידית
+0.82	+4.78	+9.22	+0.17	+0.28	161.00	162.40	פיא היובל
+1.16	+6.82	+3.78	-0.18	-1.16	637.23	640.42	פיא קלע
+0.09	+0.55	+4.26	-0.24	-0.97	399.82	403.42	פנתר
+1.88	+11.25	+8.10	-0.35	-0.78	220.41	222.36	פסגות 100
+1.68	+10.01	+7.79	-0.34	-1.48	430.84	438.96	פסגות גמישה
+0.25	+1.44	+3.87	-0.10	-12.74	12297.63	12386.71	ציון משאבים גמישה
+1.01	+5.93	+5.71	-0.12	-2.80	2278.39	2310.35	צמיחה
+0.70	+4.08	+9.52	-0.26	-0.38	145.82	147.79	רמקו גמישה
+0.25	+1.45	+12.35	-0.15	-0.21	138.84	140.39	שקמי
+1.04	+6.09	+4.90	-0.11	-2.57	2312.43	2324.17	תדהר
							ני"ע ישראליים נסחרים בחו"ל
+3.04	+18.74	+4.96	+0.81	+0.84	105.14	106.06	אטלס ב.ק.ג
+1.89	+11.35	+6.66	–	–	135.14	136.22	ישראל אמריקה
+2.71	+16.55	+4.35	+0.68	+0.55	81.96	83.29	להב דום
+2.26	+13.69	+7.27	–	–	129.10	130.70	מונדיאל
+2.90	+17.79	+7.01	–	–	74.16	75.34	עמדה כסף
+2.85	+17.50	+6.32	–	–	81.79	82.63	פיא קולמיה
+2.44	+14.83	+11.43	+0.67	+0.63	94.37	96.90	פריצה
							ניירות ערך זרים
+1.80	+10.77	+1.55	–	–	166.51	171.08	אילן $
+0.22	+1.26	+2.95	–	–	83.49	85.08	אמינא הלירן ממיב
+1.27	+7.52	+5.03	+0.58	+0.70	120.86	123.68	אנליסט אירופה
+3.61	+22.54	+11.06	–	–	147.75	151.85	אפיקים חו"ל
+4.59	+29.36	+2.89	-0.25	-0.36	142.41	144.67	בטוחה חו"ל
+0.19	+1.12	+0.46	–	–	182.93	183.53	דולר
+2.59	+15.79	+0.93	–	–	217.99	223.16	חו"ל
+0.74	+4.31	+1.33	+0.43	+1.33	312.91	318.95	כחל
+1.60	+9.54	+0.84	+0.05	+0.05	110.26	110.61	להב קוסמוס $
+2.36	+14.33	+4.46	+0.21	+0.30	140.78	143.05	מודיע $
+1.98	+11.91	+7.83	+0.75	+1.40	188.39	191.13	פס"ת
+1.42	+8.40	–	–	–	331.05	337.76	פיא חול
+1.07	+6.27	+1.54	–	–	139.20	141.19	פיא נודגט $
+1.29	+7.62	+1.08	–	–	102.10	103.57	פיא פרים $
+0.59	+3.42	+0.66	–	–	97.09	100.00	פיניד חו"ל
+3.14	+19.38	+7.23	–	–	109.52	111.75	פסגות חו"ל
+1.34	+7.91	+6.77	+0.30	+0.30	101.91	103.18	קפיטל חו"ל
+1.33	+7.85	+0.11	+0.15	+0.22	150.75	151.39	רונן קונטיננטל
+1.02	+6.00	+0.45	-0.04	-0.17	410.24	418.90	רקף
+1.21	+7.15	+1.02	–	–	942.91	955.72	תבל
							מט"ח
+0.45	+2.63	-0.37	-0.02	-0.02	102.37	104.25	אוצר יוניברס *
+3.48	+21.64	+2.19	–	–	93.32	95.24	אילנות גלובוס
+0.57	+3.31	+0.24	+0.09	+0.64	686.03	690.40	דולב
+0.26	+1.51	-0.12	+0.13	+0.57	444.95	446.61	חותית
+0.63	+3.67	-0.55	+0.10	+0.72	707.21	713.32	מגד
+0.31	+1.77	+0.63	+0.06	+0.14	216.92	218.84	מיטב מטח
+0.47	+2.73	-0.56	+0.19	+0.26	136.18	136.18	ענבל פקן
-0.80	-4.52	-1.65	+0.11	+0.14	124.26	126.62	פיא ענבר
+0.66	+3.86	+4.78	+0.10	+0.77	384.36	391.59	פסגות מט"ח
+1.91	+11.44	+3.09	-0.05	-0.06	130.29	132.71	פסגות עולם
+0.93	+5.46	+0.51	+0.01	+0.02	238.35	242.98	צבר
							מעורבות
+0.99	+5.81	+4.34	-0.21	-4.14	1930.89	1967.17	בדק
-0.31	-1.76	-0.15	-0.02	-0.21	997.74	1006.06	מפיון
+0.65	+3.79	+2.22	-0.08	-0.14	165.21	165.84	עמדה כוללת
+0.83	+4.85	+2.24	-0.18	-10.48	5680.67	5786.73	פיא
+0.72	+4.23	+5.61	-0.17	-0.69	415.88	418.38	פסגות יציב
+1.34	+7.95	+4.63	-0.22	-0.99	448.29	450.97	פסגות משולבת
+0.60	+3.50	+2.45	-0.11	-0.56	524.44	534.31	צונית
+0.55	+3.21	+7.81	-0.03	-0.02	70.98	72.32	תמריץ פ.ק.ן
							מדד ומניות
+0.59	+3.46	+2.17	-0.04	-1.04	2942.66	2998.21	אורן
+1.01	+5.94	+4.44	-0.13	-2.96	2334.66	2378.87	ברוש
+0.87	+5.10	+7.37	+0.89	+0.97	1086.37	1106.93	תאנה
							אג"ח קונצרני
+0.90	+5.25	+2.06	-0.02	-0.06	323.92	329.95	אגם
+0.54	+3.11	+4.70	+0.08	+0.11	135.59	138.12	אחריות אג"ח
+0.49	+2.85	+2.38	+0.08	+0.08	102.59	102.85	אייל אגח חברות*
+0.24	+1.41	+3.91	+0.01	+0.01	91.62	92.41	אמירים
+0.61	+3.58	+4.95	-0.01	-0.02	205.88	209.76	אנליסט חברות
-1.35	-7.49	+5.13	-0.01	-0.01	92.08	93.24	אפסילון אגח חברו
+0.41	+2.40	+4.77	+0.20	+1.68	853.54	863.14	הדרה
+0.96	+5.64	+2.28	+0.02	+0.03	149.20	150.39	כללי אגח ח
+0.87	+5.08	+3.19	-0.05	-0.05	104.82	105.70	מיטב אגח המרה:חברות
+0.62	+3.62	+5.18	+0.04	+0.04	99.34	100.19	מנורה אג"ח להמרה
+0.31	+1.78	+1.83	+0.06	+0.25	449.12	452.90	מרווח
+0.47	+2.74	+5.89	+0.30	+0.37	125.74	126.52	נשואה אג"ח חברות
-0.87	-8.38	+4.84	+0.34	+0.26	75.68	76.14	עמדה טובב
+0.79	+4.64	+4.74	+0.20	+1.62	795.48	810.45	פיא אור
+0.22	+1.27	+3.16	+0.18	+0.51	278.44	283.68	פיא תנופה
+0.32	+1.85	+2.86	+0.16	+0.50	314.43	315.66	קשת
-0.02	-0.13	+3.55	+0.08	+0.13	172.58	172.58	שילב
							אג"ח
+0.37	+2.14	+0.74	–	–	104.44	104.87	אוהדרין שקלה
+0.86	+5.01	+2.46	-0.20	-0.50	244.22	245.22	איתן
+1.09	+6.39	+9.89	+0.35	+0.72	203.54	206.28	אפיקים אג"ח
+0.33	+1.91	+3.36	+0.09	+0.69	742.47	747.03	אתגע
+0.45	+2.60	+5.03	-0.10	-0.14	133.93	135.87	בונד
+0.34	+1.95	+4.11	+0.08	+1.88	2221.68	2251.86	בטוחה אג"ח
+1.04	+6.09	+1.86	+0.08	+0.09	110.27	111.84	בלוק–רוזנשטיין אג"ח
+0.72	+4.18	+4.42	–	+0.02	474.83	481.33	גיא
+0.76	+4.44	+0.85	+0.08	+0.31	393.85	395.43	הילה
-0.09	-0.52	+1.94	-0.21	-0.34	162.63	164.82	הראל לביא
-0.93	-5.22	+0.32	–	-0.01	224.41	226.96	חלמיש
+0.69	+4.00	+1.74	–	–	195.39	197.06	יעד
+0.06	+0.36	+4.87	+0.05	+0.06	116.65	119.19	סיגמדן אג"ח
+0.48	+2.80	+3.86	+0.07	+0.07	96.16	96.99	עמיגל אג"ח
+0.64	+3.73	+1.03	-0.05	-0.21	427.35	429.88	פיא אומיר
+0.36	+2.08	+2.29	-0.03	-0.05	167.17	170.29	פיא יוזמה
-0.32	-1.80	+1.80	-0.11	-1.17	1017.77	1036.78	פיא שמיר
+0.12	+0.72	+2.25	-0.03	-0.06	209.04	211.57	פיל
-0.14	-0.78	+1.11	+0.04	+0.10	257.92	259.21	צוק
+0.38	+2.20	+4.89	+0.30	+4.25	1439.31	1450.23	ציון משאבים אגח ומקב
+1.11	+6.52	+2.19	+0.13	+0.14	106.03	106.85	קפיטל אג"ח
+0.73	+4.29	+1.10	-0.07	-0.11	167.64	168.67	שחר
+1.24	+7.33	+0.84	+0.01	+0.01	113.60	114.34	שקולה
–	–	+6.46	+0.13	+0.14	108.80	109.71	תשואה–גון
							מדד ומט"ח
-0.24	-1.37	+0.65	-0.51	-0.78	152.83	155.67	אדירון
+0.48	+2.81	+1.32	-0.07	-1.13	1555.09	1584.11	אלה
+0.72	+4.18	+2.18	-0.03	-0.19	543.00	553.26	אשל
+0.79	+4.62	+2.01	-0.14	-0.73	516.61	518.72	גורן
+0.98	+5.73	+5.25	+0.33	+0.38	115.05	116.94	דובדבת שרם אג"ח
+0.69	+4.02	+0.62	-0.03	-0.14	410.56	413.98	הבהר
+0.72	+4.21	+0.31	-0.03	-0.10	322.38	325.06	מימד
+1.20	+7.06	+1.77	-0.08	-0.17	221.51	225.69	מלכדית
-0.48	-2.74	+0.45	-1.04	-1.52	144.41	147.09	ערמון
+0.68	+3.96	+1.85	-0.16	-7.52	4805.94	4835.59	פיא גביש
-0.27	-1.54	-0.50	–	+0.01	247.24	251.92	פיא סגולה
-0.12	-0.71	-0.54	-0.04	-0.04	100.47	102.32	פסגות כל חודש
-0.49	-2.78	+0.21	-1.04	-2.51	239.14	243.57	שקד
							75% אג"ח מדינה
+0.85	+4.97	+0.71	+0.01	+0.06	819.70	835.04	אמנ
+0.74	+4.33	+0.58	–	–	111.79	113.88	אוצר אג"ח מדינה
+0.65	+3.78	+1.45	–	–	312.06	316.13	אחריות אג' מד'
-0.71	-3.98	+0.91	-0.17	-0.50	300.59	301.78	אלמוג
+0.57	+3.31	+1.69	-0.08	-0.13	299.95	304.10	אנליסט אג"ח
-0.16	-0.90	+1.89	-0.09	-0.13	140.40	142.13	אפסילון אג"ח
+0.62	+3.59	+1.10	-0.03	-0.55	1724.44	1747.94	בטוחה אג"ח מדינה
+0.44	+2.57	+2.48	-0.06	-0.19	304.24	308.39	גבע
+0.69	+4.02	+0.65	-0.03	-0.05	175.54	176.17	דוכס
+1.81	+10.84	+0.92	-0.10	-0.91	878.64	894.19	דורון
-0.75	-4.23	+0.98	+0.76	+0.80	106.19	107.72	זש אג"ח מדינה
+0.73	+4.25	+1.24	-0.06	-0.20	363.06	367.99	זוהר
+0.61	+3.55	+1.72	–	-0.02	444.67	450.82	זיו
+0.48	+2.79	+0.68	-0.09	-0.10	105.21	107.07	י.ל.ר אג"ח מדינה
+0.72	+4.20	+1.06	-0.03	-0.16	534.69	540.85	יבול
+0.80	+4.69	+0.87	-0.04	-0.18	430.99	432.68	יערה
+0.79	+4.60	+0.98	–	-0.01	350.91	357.25	כללי אג"ח מדינה
+0.58	+3.35	+1.57	-0.07	-0.80	1094.11	1106.53	לשם
+0.66	+3.84	+0.83	-0.07	-0.90	1246.72	1257.18	מבטח
+0.63	+3.67	+1.46	-0.05	-1.96	3575.05	3605.04	מיטב אג"ח
+0.65	+3.79	+1.01	-0.03	-1.52	4444.93	4482.96	מרום
+0.60	+3.49	+1.16	-0.15	-0.15	99.25	100.07	מרכזית אג"ח מדינה
+0.88	+5.18	+1.78	-0.03	-0.29	1000.94	1007.09	נשואה אג"ח מדינה
+0.88	+5.17	+1.65	-0.09	-0.09	104.90	106.23	סיגמא אג"ח מדינה*
+0.59	+3.42	+1.16	+0.01	+0.07	1024.84	1033.75	סלע
+0.75	+4.40	+0.52	-0.01	-0.07	479.18	480.92	סנונית
+0.63	+3.68	+0.85	+0.05	+0.05	109.90	110.28	ספנות אג"ח מדינה
+0.24	+1.40	+0.42	-0.12	-1.06	877.50	885.29	עמדה אג"ח מדינה
+0.35	+2.05	+2.06	-0.16	-0.68	423.51	431.43	עמרוד
+0.55	+3.17	+1.32	-0.08	-2.75	3342.32	3405.05	פיא צביר
+0.39	+2.25	+0.56	+0.02	+0.04	190.50	192.17	פיא שפע
-0.58	-3.30	+0.18	-0.01	-0.02	142.56	145.22	פיא תרשיש
+0.86	+5.04	+1.30	-0.09	-0.33	396.23	403.66	פסגות מדד
+0.43	+2.50	+0.57	-0.05	-0.18	327.30	330.16	פסגות מלביד
+0.92	+5.37	+1.65	-0.04	-0.14	387.66	394.83	פסגות האגידים
+0.68	+3.94	+1.52	-0.11	-1.60	1460.57	1486.50	צמיחה אג מדי'
+0.69	+4.04	+0.54	-0.05	-0.17	508.10	510.19	צביע
-0.34	-1.91	+0.40	-0.06	-0.09	146.58	147.12	יזהף
+0.50	+2.92	+1.56	-0.16	-1.26	777.48	792.14	תפוז
+0.63	+3.66	+1.16	–	-0.01	524.86	527.82	תפוח
							שיקלית
+1.20	+7.09	+0.95	-0.07	+0.08	107.10	107.41	אנליסט כספית
+1.22	+7.18	+0.60	+0.07	+0.28	403.63	403.63	חץ
+1.58	+9.43	+0.64	+0.03	+0.04	118.79	118.81	כללי זמינה
+1.28	+7.59	+0.86	+0.04	+0.05	124.42	124.77	להב ישפה
+1.28	+7.54	+0.62	+0.04	+0.15	358.23	358.23	פיא הליפין
+1.27	+7.53	+0.60	+0.05	+0.07	153.11	153.49	פסגה כל רגע
+1.36	+8.07	+0.63	+0.04	+0.14	381.23	381.54	רימון

המשתנים ליום 22.6.95

	שער בנקודות	שינוי בנק'	שינוי ב-%	שער יומי נמוך ב-%	שער יומי גבוה ב-%
אבגול	15.3			99.75	99.75
אגיס	2216.0	+6.0	+0.3	100.50	100.75
[illegible]	4807.0			100.00	100.00
[illegible]	2531.0	-26.0	-1.0	98.50	98.50
[illegible]	7421.0	-94.0	-1.2	99.00	99.50
[illegible] 0.1	462.0	+2.0	+0.5	99.50	101.00
[illegible] 1	594.0	+6.0	+1.0	98.00	101.00
[illegible] 1	3664.0	+27.0	+0.8	100.00	101.50
אדיבי אחזקות	1060.0	-11.0	-1.0	99.00	99.50
אדיבי פיתוח	5349.0	-27.0	-0.5	99.25	100.00
[illegible] 1	860.0				
[illegible] 3	24224.0	-183.0	-0.7	98.00	99.75
[illegible]	103.0				
[illegible] החזקות	9902.0	+25.0	+0.3	99.75	100.00
[illegible] 3	10206.0	-51.0	-0.5	99.00	99.75
[illegible]	2292.0	-6.0	-0.2	100.00	100.00
אמריקה אג"ח 4	104.0			100.00	100.00
אמריקה ישראל 1	343573.0	-4349.0	-1.2	98.75	99.00
אמריקה ישראל 0.1	362184.0	-5515.0	-1.5	98.25	99.25
אפיקים תעשי'	391.0	+1.0	+0.3	100.00	100.50
[illegible] 1	778.0	+6.0	+1.0	100.50	102.00
בינלאומי 1	38038.0	-678.0	-1.7	98.25	99.00
בינלאומי 5	37504.0	-765.0	-2.0	98.25	98.50
[illegible]	2037.0	-10.0	-0.5	99.75	100.00
[illegible] השקעות	מה 6514.0	-167.0	-2.5		
[illegible] 1	552.0	-6.0	-1.0	99.00	99.00
[illegible] אג"ח 2	115.0	-1.0	-1.0	99.00	99.00
[illegible]	990.0	+29.0	+3.0	101.00	103.00
דיסקונט השקעות	20152.0	-307.0	-1.5	98.50	100.25
[illegible] 0.5	8817.0	-67.0	-0.7	99.00	100.00
[illegible] 3	2423.0	+93.0	+4.0	102.00	105.00
הכשרת הישוב	961.0	-22.0	-2.2	97.50	98.25
החברה לישראל 1	24715.0	+245.0	+1.0	100.75	102.50
החברה לישראל 5	23833.0	+59.0	+0.3	101.00	101.25
[illegible]	5.3	-0.1	-1.0	97.00	99.25
טבע	108521.0	-820.0	-0.7	99.15	99.75
[illegible]	1453.0	-37.0	-2.5	97.75	98.00
[illegible] 1	1886612.0	-2387.0	-1.2		
[illegible]	126.0	+6.0	[illegible]	102.50	105.75
[illegible] 2	74.0		+0.3	101.50	101.50
[illegible] 0.1	877.0	-13.0	-1.5	98.00	99.00
[illegible] 3	1404.0	-11.0	-0.7	99.25	99.25
[illegible]	3.3		+0.8	101.50	101.75
[illegible] 0 25	1763.0			99.25	100.00
[illegible]	25345.0	-192.0	-0.7	98.50	100.25
[illegible]	113.0			99.25	100.00
[illegible]	6655.0	-153.0	-2.2	98.00	98.25
כימיקלים לישראל	246.0			99.50	100.50
[illegible]	738.0	-9.0	-1.2		
כלכלית ירושלים	991.0	+7.0	+0.8	100.50	101.50
כלל אלקטרוניקה	32538.0	-329.0	-1.0	98.75	99.75
[illegible]	1132.0	+11.0	+1.0	100.50	101.00
כלל ישראל 10	8034.0	-20.0	-0.2	99.00	100.50
[illegible] 1	מב 784.0	-10.0	-1.2	98.00	98.00
[illegible] 1	1784.0	-27.0	-1.5	98.50	100.00
[illegible]	8768.0				
[illegible]	355.0	+2.0	+0.5	100.00	100.75
[illegible]	211.0	+3.0	+1.3	100.75	104.00
[illegible] 1	1865.0	-38.0	-2.0	97.50	98.00
[illegible] 1	1499.0	+40.0	+2.8	102.50	103.00
[illegible]	403.0	-1.0	-0.2	98.75	102.00
[illegible] 3	16353.0	-506.0	-3.0	96.50	98.00
[illegible]	1717.0	+4.0	+0.3	100.00	100.50
[illegible]	840.0	+16.0	+2.0		
[illegible]	763.0	-32.0	-4.0	96.50	97.50
[illegible]	270.0	-5.0	-2.0	98.00	98.00
[illegible] 1	466.0	-5.0	-1.0	99.00	99.50
[illegible] 1	35815.0				
[illegible]	16081.0			99.00	100.00
[illegible]	20861.0	-105.0	-0.5	99.00	99.50
[illegible]	637.0	-34.0	-5.0	95.00	96.00
[illegible]	498.0	+13.0	+2.8	100.50	103.00
[illegible] 5	112.0	+0.5	+0.3	100.50	100.50
[illegible]	1937.0	-34.0	-1.7	97.00	97.00
[illegible]	מב 326.0	-2.0	-0.7	100.00	100.00
[illegible]	1310.0	-23.0	-1.7	98.00	98.50
[illegible] 5	7009.0	+137.0	+2.0	100.00	102.50
[illegible]	266.0	+1.0	+0.3	101.00	101.00
[illegible] 1	8924.0	+44.0	+0.5	100.00	101.50
[illegible]	470.0	+5.0	+1.0	100.00	101.00
[illegible] 1	1474.0	+4.0	+0.3	100.00	101.50
[illegible]	1648.0	+12.0	+0.8	100.00	102.00
[illegible]	46685.0	+116.0	+0.3	99.50	100.50
[illegible]	84.5	+7.5	[illegible]	109.00	110.00
[illegible] 1	13973.0			100.00	100.50
[illegible]	18691.0	+79.0	+0.6	101.00	102.25
[illegible] 1	1965.0	-10.0	-0.5	99.50	100.00
[illegible]	106.0			100.50	101.00
[illegible]	305.0	-13.0	-4.0	95.00	95.00
[illegible] 5	2105.0	-76.0	-3.5	96.50	96.50
[illegible]	1061.0	+11.0	+1.0	101.00	102.25
[illegible]	2457.0	-76.0	-3.0	97.00	105.00
[illegible]	1606.0			100.00	100.50
[illegible]	5645.0	-14.0	-0.2	99.00	100.50
[illegible]	8997.0	-91.0	-1.0		
[illegible]	201.0	+1.0	+0.3	98.50	102.00
[illegible]	136.0	+0.5	+0.5		
[illegible] 4	1115.0			100.00	100.75
[illegible]	329.0	+15.0	+4.8	104.00	105.75
[illegible]	906.0	-9.0	-1.0	98.50	99.50

صورة عن الأصل

[illegible] عن الأصل

המניה	שער בנקודות	שינוי בנקי'	שינוי ב%	מחזור באלפי $ ת.ג	מחזור בש"ח ע.נ	ה"ב בש"ח ע.נ
א						
אאורה	3476			4.6	389	-317
אביב	205	+7.5	+3.8	4.5	6531	+21452
אביב אג"ח	108	+3.0	+3.0			+29260
אבן	1045			13.4	3789	-2071
אבן אג"ח 1	218			5.9	8000	
אבנר 1	3.7 תב			6.4	512010	-616223
אברבוך	608			15.4	7491	
אברבוך אופ 1	34	-0.3	-1.0	0.7	5912	-6659
אבדות	325	-6.0	-1.7	5.7	5195	-17318
אבדות אג"ח א	100.5	-1.0	-1.0	13.5	39731	-59926
אבדות אופ 3	402	+23.0	[illegible]	10.0	7375	+21634
אג"ב אופ'	1062	+41.0	+4.0	9.5	2659	+2956
אגיש	465			11.8	7514	-7694
אג"ש אופ א	1.5		-0.5	0.3	33346	-33346
אגרי	158.5	+1.5	+1.0	42.8	80195	+100014
אדאקום 1	36.5	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
אדאקום אגח 2	13.8	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
אדגר 1	156.5	-5.0	-3.0	27.8	52682	-63009
אדגר אג"ח 2	138				14	-14
אדגר אלבני	116.5				25	+17
אדגר אלבני אופ א'	5.4			1.3	69633	+71135
אדמים 1	271	+5.0	+2.0	4.2	4561	+7372
אדלר 1	239	+19.0	[illegible]	0.8	974	+2224
אדלר אופ' 1	89			3.8	12624	+2208
אדינס 0.1	376694	-3805.0	-1.0			-13
אדינה	332					
אדשה אופ' 1	127	+11.5	[illegible]	8.9	2007	+2853
אונדן	310	-2.0	-0.5	0.5	500	-500
אונדן אופ' 1	16	-4.0	-20.0	0.1	1371	-1875
אופה	143265			14.0	29	+1
אורגנזין שוקי הון	325					
אוליבקי	679 בן	+35.0	[illegible]	30.8	13442	+14503
אוליבקי אופ' 1	33.5			1.8	15523	-6804
אומגיטק	289 בן			3.7	3831	+254
אוניבקול 1	352	-1.0	-0.2	4.7	3994	-3595
אוניכורל	528	-22.0	-4.0	1.2	650	-8630
אוניכורל אופ 1	54			2.0	10882	-6726
אוניקו א 10	5952 בה	+187.0	+3.3	9.7	484	+346
אוסיף אג"ח א	128	+1.0	+0.8	12.8	29571	+96581
אוסיף אג"ח ב	156	-1.5	-1.0	14.5	27511	-27511
אוסיף אופ' 1	2320	-12.0	-0.5	12.4	1579	-761
אופטימה	149.5	+1.5	+1.0	2.5	5000	+4000
אופיס 1	749	+16.0	+2.3	22.2	8791	+46291
אופיר 1	305			13.4	13012	+11512
אופנהיימר	275 תב			6.0	6496	+2209
אקסובה	2901 בה	-227.0	-7.2	3.4	350	-694
אקי דוק	3216 בו	-357.0	-10.0			-1655
אקיאנה	123			7.3	17518	-2961
אורבית 1	345	+25.0	[illegible]	16.4	14060	+60434
אורדע פר'	1650	+20.0	+1.3	12.5	2246	+2964
אורדע פר' אגח 1	130				1	
אורית	276			4.4	4736	+3154
אורית אגח א	99			2.5	7620	-7620
אורטל	721	-4.0	-0.5	24.9	10250	-6600
אורטל אופ 1	18.2	+0.7	+4.0	0.7	11877	+16286
אוריאלי	394	-1.0	-0.2	23.2	17500	-9823
אוריאלי אופ'	51.5			3.5	20349	+23258
אורלייט	413	+10.0	+2.5	26.3	18900	+36353
אורמת אג"ח ד	96	-0.5	-0.5	19.4	60000	-61000
אורמת אופ' 5	403	-4.0	-1.0	26.1	19218	-22209
אורנים	4303	+84.0	+2.0	2.6	180	+180
אורים אופ' ס	1638	+76.0	[illegible]	93.0	16838	+23413
אורמוע	440	-22.0	-4.7	3.2	2163	-12574
אושפר	588	+6.0	+1.0	3.6	1837	+645
אי.טי.אקס	259 בה	+10.0	+4.0	2.3	2682	+4446
אי.טי.אקס. אג"ח	109.5	-1.0	-1.0			-30000
אי.טי.אקס. אופ' 1	6.5	+1.4	[illegible]	0.7	38317	+79905
איאסי	609	+5.0	+0.8	0.6	300	+7000
איפוד אג"ח ב'	357			7.7	6402	
איי.אי.אם	227 בה	+21.0	[illegible]	6.6	8633	+17330
איכות	458 בה			2.2	1400	+296
איכות אופ' 1	1.4				60	-60
אילון בטוח	588	-12.0	-2.0	9.9	5015	-2836
אילן נוי	516			0.9	500	+465
אילן נוי אג"ח	109			22.4	61043	+44651
אימקו 1	449	-14.0	-3.0	5.1	3363	-3185
אינטר-גמא 1	3199	-133.0	-4.0	2.6	245	-2333
אינטר-גמא 5	2975 בה	-165.0	-5.2	1.9	190	-350
אינטרקוסמא	1204	+3.0	+0.3	5.7	1414	+413
אינטרקוסמא אופ 1	86	[illegible]	[illegible]	1.4	4654	
אינרים	179	-1.0	-0.5	4.6	7607	-11973
איתן ביטוח	375			14.0	11056	-1056
איתן ביטוח אג"ח א	208	+1.0	+0.3	29.8	42500	+62500
אל איי אם אס	402	-45.0	-10.0	1.0	752	-10464
אל איי אם אס אופ	55	-13.5	-20.0	0.3	1805	-13549
אל קוית	558 בה	-4.0	-0.7	3.8	2000	-2500
אל קוית אג"ח א	116	-0.5	-0.2	33.8	79536	-65474
אלביט אופ' 2	11014	-341.0	-3.0	14.5	390	-984
אלבן	234	+1.0	+0.3	2.4	3092	+1092
אלבן אג"ח א'	78.5	-1.5	-2.0	1.0	3614	-118386
אלבן אופ' 1	2.3	-0.6	-20.0	0.4	54541	-41286
אלגו 1 ש'	4652			22.7	1447	-1344
אלדן-טק	50.5					-6450
אלה	361	+2.0	+0.5	3.9	3200	+3250
אלה אגח א'	106	+1.0	+1.0	7.2	20000	+60000
אלומאיד	219			9.5	12900	+3597
אלומיה 1	11270	-143.0	-1.2	1.3	35	-131
אלוני 1	253			6.2	9663	+3337
אלוני אופ' 2	91			2.1	6882	-2005
אלוני חץ	87 בה			8.4	28667	-2134
אלוני חץ אג"ח א	110.5	-0.5	-0.2	14.0	37548	-37548
אלוני חץ אופ' 3	1 בו					-13123
אליאנס	1022	+3.0	+0.3	21.3	6179	+4364
אליניקו תעש' 77	345 בה	+23.0	[illegible]	19.0	16306	+26756
אליסב	366 בה	+6.0	+1.8	0.7	602	+2200
אלעד 1	152.5			18.2	35318	
אלעד אג"ח ב	100	-0.5	-0.2	14.2	42200	-59806
אלעד אגח א	142.5	-0.5	-0.5	2.4	5000	-6800
אלעד אופ' 3	60		-0.2	16.8	83223	-32735
אלק' צריכה אופ 2	708	+46.0	[illegible]	39.4	16495	+26605
אלקו תעשיות	6155			3.8	184	-184
אלקטרה 1	8678	+86.0	+1.0	72.1	2465	+2729
אלקטרה אגח 4	288				1	-1
אלקטרה צריכה	2665			63.7	7094	-5153
אלקטרוניקס לייזן	680 בה	+30.0	+3.0	7.7	3374	+6010
אלדוב	1720	+17.0	+1.0	29.3	5049	+4582
אלרון אופ' 2	5290			12.4	693	+269
אלרן 1 ש'	4199	+42.0	+1.0	13.9	982	+1162
אמאיל	469	-1.0	-0.2	16.3	10289	-7289
אמיטק	402			1.5	1131	-1132
אמנת	1019	+25.0	+2.5	4.8	1406	+10676
אמנת אופ 1	531			5.3	2962	+341
אמפא השק' 0.5	99331 בה	+739.0	+0.8	4.0	12	+17
אמת מימוש	625			5.3	2500	-2340
אנאסי	517			2.0	1156	+844
אנגל שלמה	10190			10.2	396	
אנגל בנייה	567			82.4	43120	+3932
אנגל בנייה אג"ח א'	129	-0.5	-0.5	21.7	50000	-59891
אנגל מסחר	140			2.6	5519	
אנגל מסחר אג"ח	99.5	+1.0	+1.0		4	+299996
אנגל מסחר אג"ח ב'	61	+1.5	+2.3	25.0	121348	+1516174
אנגל מסחר אופ' 2	47			1.5	9705	-2619
אנליסט	691	-7.0	-1.0	43.1	18500	-21378
אסופי	713	+19.0	+2.8	2.1	876	+16324
אסטיגי אג"ח	68.5	+1.0	+1.5			+120000
אסטיגי אופ 1	1.5					
אספיר	2262	ל א	נ ס ח ר			
אספו 1	424	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
אספו אג"ח א	112.5	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
אפליקום	541	-8.0	-1.5	7.7	4229	-4293
אפליקום אופ 1	40 בה			2.8	21003	-14744
אפק	304	-2.0	-0.7	2.3	2218	-2936
אפריקה אג"ח 2	485 בו	-16.0	-3.2	1.3	1398	-602
אפריקה אופ' 7	71042	-357.0	-0.5	34.0	142	-95
אקסטרה	325			6.6	6000	+10521
אקסטרה אופ' 1	1.2				46	
אקפלקס	1242	-19.0	-1.5	3.5	844	-844
אקרשט 1	994			5.5	1723	-1078
אקרשט 5	933	-5.0	-0.5	48.0	15262	-16672
אקרשט תעש אגח ב	123.5 בה			41.5	99786	+16171
אר אם אל	584	+20.0	+3.5	35.1	17806	+21383
ארגמן 0.8	451			4.8	3133	+762
ארדיטי	790	+2.0	+0.3	2.5	941	+1959
ארדיטי אג"ח א	103					
ארדיטי אופ 1	69	+5.5	[illegible]	11.3	46510	+30814
ארזים 1	111	-1.0	-0.2	7.9	11035	-6175
ארזים אג"ח 1	174	+1.0	+0.5	32.3	55000	+54000
אריה 1	778	+9.0	+1.5	30.9	32975	+130184
אריה אג"ח 1	54.5	+1.5	+2.5	66.3	360645	+630251
ארלזן	1360	+13.0	+1.0	22.2	4853	+4397
ארפל	162	+0.5	+0.3	15.5	28440	+6224
אשד זוב' 0.5	486	-20.0	-4.0	13.8	8450	-20108
אשטרום נכס'	435 בה			3.2	2188	+107
אשטרום נכס' אג"ח	125.5			19.9	47013	+2
אשטרום תעש'	541	+16.0	+3.0	55.6	30592	+19254
אשטרום תעש' אג"ח	133.5	-0.5	-0.5	60.7	135000	-175000
אשלד	439	+19.0	+4.8	49.4	34160	+112311
אשלד אג"ח א	98.5	+1.5	+1.8	3.7	11000	+49815
אשפורה 1	205			4.4	6343	-2743
ב						
באומל	552					
בדיס	279	+25.0	[illegible]	20.8	22137	+63623
בדיס אג"ח א	81.5	+1.0	+1.5	2.1	7640	+147360
בדיס אפ'	9.8	+4.9	[illegible]	0.4	11800	+43322
בולוס	200			23.1	34332	-14324
בולוס אג"ח	204	+1.0	+0.5	0.2	315	+270
בולוס-גד	257	+9.0	+3.8	14.5	16712	+130674
בולוס-גד אג"ח א'	75.5			32.2	126568	+194937
בגזיר	339			24.0	20973	-12015
בגזיר אופ	25.3	-1.7	-6.2	0.2	3768	-5303
בטי תיכון	545			4.4	2370	-620
בטי תיכון אופ' 1	26.8	+7.5	[illegible]		7	+2957
בזק אופ' ב	217			81.3	111127	-64339
ביילן	505					
בילד אג"ח	105	-0.5	-0.2	4.3	12000	-4900
בינאר	579	+30.0	[illegible]			+471
בינאר אופ 1	54			0.5	3669	-574
בינלאומי אופ' 2	1.1				61	
בינלאומי משכנתאות	43859			7.4	50	-33
בירו	279	-12.0	-4.0	1.5	1545	-6545
בירו אופ' 1	60	+5.0	[illegible]	0.1	600	+600
ביטמן	208	-2.0	-1.0	7.9	11299	-22549
ביטמן אופ' 1	18.7			0.4	6034	-6034
בית הזהב 1	288					
בית הזהב אג"ח 1	193.5	+0.5	+0.3		6	+5194
בלמון 1	561	-25.0	-4.2	2.1	1109	-10018
בלמון אופ'	266	-5.0	-2.0	1.8	2000	-6674
בלוסיין	1245	+42.0	+3.5	12.7	3024	+2550
בלוסיין אג"ח א'	87.5	+1.0	+1.3	26.8	90749	+290607
בלוסיין אופ' 2	550	+47.0	[illegible]	33.7	18186	+23205
בלרן	1469	+63.0	+4.5	39.8	8029	+8756
בנספן	185	-9.5	-5.0	13.1	20997	-23967
בנספן אג"ח א	103			5.1	14600	
בן יקר גת 1	1616	+137.0	[illegible]	4.2	777	+960
בן יקר גת אג"ח ב	40.1	+0.4	+1.0	14.4	106248	+135752
בן יקר גת אגח א	92.5 בה	+7.0	[illegible]	10.3	33009	+23078
בן יקר גת אופ' 1	238	+40.0	[illegible]	0.8	1014	+3685
בן יקר גת אופ' 2	390	-12.0	-3.0	1.6	1205	-2044
בנין 5 ב	61891 בה			2.5	12	+8
בר	229	-5.0	-2.0			-9441
בר אג"ח א	74	+3.0	+4.0	29.9	119833	+345533
בר טול	41.9			0.8	5740	-4945
ברוש 1	260	-3.0	-1.0	11.1	12629	-13801
ברטל	148			2.7	5488	-3188
ברטל אופ' 1	8.8	+1.1	[illegible]	1.5	49268	+192792
בריל	136.5	-0.5	-0.2	1.3	2879	-3121
ברן 1	2327	-60.0	-2.5	21.4	2733	-9202
ברנד	154			5.7	11000	+3017
ברנד אופ 1	53			3.3	18536	+2875
ברנמילר 1	879 בה	+21.0	+2.5	10.5	3556	+3115
ברנמילר אג"ח	125.5	+0.5	+0.5	12.7	30000	+10000
ברעד	190 בה	+12.0	[illegible]	5.1	8000	+8384
ברקן	676			48.2	21140	-12440
ג						
גב-ים 0.1	32310			42.8	393	+132
גב-ים 0.5	32384	+161.0	+0.5	38.0	348	+328
גב-ים אג"ח 1	176.5	+1.0	+0.5	10.9	18236	+48501
גבעות	2.8	+0.1	+2.0	5.1	546990	+1836746
גליד בנד	2033 בה	+185.0	[illegible]	11.9	1733	+3419
גולן	799	-16.0	-2.0	48.2	17900	-23158
גלוקס	214			8.0	11025	-2033
גזית	487 בה	+16.0	+3.5	7.3	4431	+11279
גזית אג"ח א'	282	+1.0	+8.3	2.9	3000	+50000
גזית אג"ח ב'	111			7.9	21000	
גזית אג"ח נ'	81.5			14.1	51330	+38170
גזית אופ' 1	275			8.2	8864	-7632
גזית אופ' 4	117.5			3.0	7492	-6492
גיבור סבר	391	-7.0	-1.7	4.1	3081	-3941
גיבור סבר אגח 1	92.5			45.9	147350	+70762
גיבור סבר אופ' 2	230			0.5	686	-686
גיבור ספורט	184	+0.5	+0.3	2.5	3969	+5962
גיבור ספורט אופ 1	1 בו					-608236
גליל מודה	319 קן	+29.0	[illegible]			+1255
גלתק	405	-1.0	-0.2	12.8	9384	-11795
גלתק אופ'	75	-7.0	-8.5	2.4	9294	-13756
גלבוע עץ	161	-5.0	-3.0	1.6	3000	-3338
גליקום	128.5 בה	+11.5	[illegible]	3.7	8509	+25044
גלרן 1	994			7.9	2368	+989
גמא	393	+36.0	[illegible]	2.5	1870	+1870
גמא אופ 1	2.6				58	-58
גמאטרוניק	799 בו	-89.0	-10.0			-22903
גמביט	168.5 בה	-18.5	-10.0	11.0	19364	-79191
גן שמואל	365 בה	+5.0	+1.5	8.6	7007	+9584
גן שמואל אופ 2	27.7	-0.3	-1.0	3.2	34559	-53362
גרופית	325	+12.0	+3.8	35.6	32500	+34618
גרופית אופ 1	1				8575	
גרין	334	-7.0	-2.0	1.0	862	-862
גרנוביץ	460	-18.0	-3.7	0.6	380	-7405
גרנית אגח 1	113			97.3	255443	-84568
גרנית אופ' 2	103	-3.5	-3.5	24.7	71010	-126518
ד						
דובק מבכ' מ	14059	+796.0	[illegible]	8.6	182	+1582
דובק מבכ' ש	13549	+134.0	+1.0	29.9	654	+332
דוברת שוש	548	-11.0	-2.0	15.4	8362	-17780
דוברת שוש אגח א'	94	-0.5	-0.7	15.3	48382	-77678
דוברת שוש אופ 2	3.5	-4.4	-55.3		1970	-2266
דוברת שוש אופ 3	330	-10.0	-3.0	0.9	814	-1137
דולב	127 בה	+0.5	+0.3	2.9	6649	+4073
דולב אג"ח א'	99			6.7	20000	
דומיקאר	534	-5.0	-1.0	21.6	12006	-8670
דומיקאר אג"ח א	110.5	+1.5	+1.5		1	+74588
דוניץ	441 בה			3.4	2255	+512
דורואה	94.5 בה	+2.0	+2.0	2.7	8609	+13250
דורי הנדסה	170.5			10.5	18205	-4255
דורי הנדסה אג"ח א	80			39.3	145797	+4203
דורי הנדסה אופ 1	1.1		-4.5	0.1	17949	-99545
דסה 1	1172	-15.0	-1.2	12.3	3121	-2313
די סי אל	781	+19.0	+2.5	11.0	4188	+17112
דיג	483	+4.0	+0.8	4.4	2688	+3709
דיגל תכשיטים	192.5	-2.5	-1.2	2.1	3271	-12500
דיסקונט משכ'	20444			45.7	663	+412
דלק הנפקות 1	2.8	+0.1	+2.8	11.2	1188838	+4045412
דלק ח. נפט 1	2450	-102.0	-4.0	5.4	648	-1043
דלק מערכות	160	-0.5	-0.2	14.8	27489	-28109
דלק קידוחים	4.1 בה	-0.2	-5.0	6.2	446984	-723776
דלתא-גליל 1	1691			25.0	4386	
דלתא-גליל 3	1625			29.9	5454	-3856
דן	1860	+23.0	+1.3	30.8	4920	+6810
דן רנט	363 בו	-3.0	-0.7	8.6	7000	-10718
דן רנט אג"ח א	118.5	+2.5	+2.0			+91510
דנאל	1450	-22.0	-1.5	3.3	679	-9934
דנאל גרופ	69.5	+2.5	+4.0	9.2	39276	+33669
דנאל גרופ אג"ח 2	49.8	+1.2	+2.5	0.8	4890	+95272
דנאל גרופ אג"ח א'	59	+2.5	+4.8	25.7	129126	+346097
דנאל גרופ אופ' ב'	2			0.1	20771	-40016
דנבאר 1	2954 בה	+161.0	[illegible]	10.0	1001	+2075
דנבאר אג"ח	214	+1.0	+0.5			+64084
דנבאר אג"ח ב	124.5					
דנבאר סכטי	2668	+237.0	[illegible]	9.6	1069	+3149
דנבאר סכטי אג"ח	106.5			27.6	76880	-60000
דנבאר משאבים	5074	+75.0	+1.5	47.0	2747	+2043
דנהור	180	+11.5	[illegible]		6	+29694
דולי 1	906			3.1	1083	-294
דנקנר 1	1437	+21.0	+1.5	57.8	11940	+4133
דנקנר אג"ח	169.5			28.6	50000	-18375
דנקנר אג"ח 2	99.5	-0.2			5	-20005
דסקטי	1486			0.6	110	-110
דפירן	402	-9.0	-2.1	7.8	5760	-4037
דפירן אופ 2	282			1.6	1694	+2095
דפרון 1	2219	-22.0	-1.0	1.1	150	-597
דפרון אג"ח 1	186.5					
דרבן	2108	+5.0	+0.3	21.0	2957	+4281
דרבן אג"ח א	131	+1.5	+1.0	12.3	27864	+28458
דריה איתני	262			23.5	26557	-6061
דרלון	162 בה	-9.0	-5.2	6.0	11000	-22668
דרקר 0.1	180.5	-1.0	-0.5	7.7	12670	-18377
דשנים 0.1	1161			10.8	2760	-5552
דשנים 0.5	927			33.2	10637	+2349
דשנים אופ' 1	129.5	-1.0	-0.7		54	-54
ה						
הד ארצי	577			27.7	14235	-11235
הד ארצי אופ' 1	33.6 בה			0.3	3000	+6052
הדר 1	817 בה	-10.0	-1.2	44.1	16025	-33839
הדר 5	774	-18.0	-2.2	3.9	1483	-14960
הכשרה ביטוח	124.5			40.4	96160	-47273
הכשרה ביטוח אגח א	81.5 בה			34.3	123180	+820
הכשרה ביטוח אופ 1	3.8			0.6	49775	+40775
הכשרת הישוב אגח 6	109			50.0	78500	
המלט	598			11.4	5675	-5675
המשמר-הראל 1	1553 בה			0.1	14	+61
המשמר-הראל 5	1479			8.8	1760	-1951
המשמר-הראל אגח	222	+1.0	+0.3	36.0	48058	+44204
ו						
וולפסון 0.1	79897			3.2	12	+5
וולקן	262 תב			2.0	2254	-2254
וולקן אג"ח 1	171				10	-10
וידאוקסטריקס	92.5	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
וידאוקסטריקס אופ 1	2.8	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
ויטלו 1	473	-1.0	-0.2	2.4	1505	-4804
ויטלו אג"ח א	83			18.2	65000	-37641
ויטלו אופ א	4.4	+0.7	[illegible]	1.1	72155	+69687
וילנט	654			5.0	2260	-760
וילאר אג"ח	106					
וילי-פוד	505			17.2	10080	-13028
וילנד	133.5			5.5	12251	-9401
וילנר אג"ח	70	+0.5	+1.0	26.0	110245	+327998
ולפמן תעש 1	393	-4.0	-1.0	1.8	1339	-1576
ויזמן הנדס 5	354 בה			1.4	1170	+140
ורדינון 1	18635			3.8	60	+30
ורדינון אג"ח אופ'	110.5			2.0	5232	-5232
ורדינון אגח א	136.5	+1.5	+1.0	8.7	19000	+70241
ורדינון אופ' 3	8000	-81.3	-1.0	5.5	204	-409
ז						
זהב	221 בה	+11.0	[illegible]	5.6	7561	+28500
זהב תעש' 1	411	-8.0	-2.0	10.2	7385	-9525
זוגל	185.5	-5.5	-3.0	15.1	24175	-16348
זמי	482 בה			5.7	4200	-4295
זיקה 1	1929	+14.0	+0.8	7.0	1082	+546
זיקה 5	1761	+4.0	+0.3	32.8	5531	+2765
זיקית 1	3623 בה			2.6	300	-281
זיקית 5	3651			7.7	624	-868
זיו אבלגון	931			30.4	9690	+3600
זנד אבלגון אגח ב	99			51.4	153971	-153248
זלר אג"ח א	109.5	+1.0	+0.8	3.5	9447	+53373
זלר אופ'	12.8	-0.1	-0.5		185	-186
זמלכל 1	272	-1.0	-0.2	59.5	64912	-18105
זנב	376	+7.0	+2.0	38.8	30583	+35085
זנוך	199.5 בה			2.7	4000	+1240
זה אופ 1	8.3	+2.1	[illegible]	0.4	15884	+240702
ח						
ח אלקטרוניקה	401 בה	+26.0	[illegible]	4.8	3555	+4349
ח אלקטרוניקה אופ	94.5 בה			2.3	7207	+1362
חבס	2538			3.5	406	
חבס אג"ח 1	89			11.4	38000	
חגיי 1	342 קן	+31.0	[illegible]			+25113
חגיי אג"ח א	139	+1.5	+1.3	14.0	29810	+43818
חגיי אג"ח ב	100.5	+0.5	+0.3	38.9	114782	+208696
חגיי אופ' 1	49.8	+5.8	[illegible]	1.5	8821	+5317
חד מתכת	398			19.6	14954	-57
חוף האלמוג 0.1	1384	+20.0	+1.5	0.9	189	+5428
חיפית	166	-5.0	-3.0	5.9	10500	-30730
חירן	126.5 בה			6.3	14648	+11187
חירן 1	9254	-697.0	-7.0	14.0	450	-651
חירון 5	9272			11.3	363	+96
חל שירותים	3163 בה	+31.0	+1.0	19.6	1840	+1846
חל שירותים אגח	136.5	-0.5	-0.2	0.9	2002	-2002
חל שירותים אגח 2	131			8.8	20000	-6
חל שירותים אגח 3	112			11.3	30000	
חמישה יוד 1	326	+6.0	+2.0	2.1	1940	+7109
חמישה יוד אג"ח 2	84	+0.5	+0.8	10.2	36000	+19000
חנל אופ' ה	1.8	-0.2	-10.0	3.6	600622	-3596230
חנל אופ' 1	1.5	-0.1	-6.2	15.4	3045301	-6730335
חשמן	382			118.9	92336	-78553
חשמן אופ' 1	33.7 בה	+0.7	+2.0	4.0	35043	+62615
חרין אש	1309 בה	+41.0	+3.3	8.4	1986	+931
ט						
טוביאש	466 בה			10.1	6408	+1426
טוטמאר	659	-35.0	-5.0	67.5	30380	-54413
טוטמאר אופ 1	26			0.7	7567	+14332
טמפלין 1	348			20.0	17061	-622
טמפלין אג"ח א	96.5	+1.0	+1.0	27.3	83957	+117646
טופר	126.5	-6.5	-4.7	2.1	4923	-6923
טופר אג"ח 1	43.1 בה	-0.3	-0.7	10.2	70000	-62850
טופר אופ 2	40.5 בה	-1.4	-3.2	1.1	7933	-8165
טיב	602			5.3	2617	
טיבון וינל אחזק'	252	-10.0	-4.0	7.1	8346	-37400
טמס	815	+55.0	[illegible]	28.6	10413	+36995
טמס אופ 1	72.5	+1.5	+2.0	3.8	15663	+14162
טכנופלקס	997			16.7	4978	-4978
טכנופלקס אופ 2	483	+23.0	[illegible]	4.3	2648	+3837
טל בבלים	208	-2.0	-0.7	3.5	5021	-2962
טל בבלים אגח א	51 בה	+2.0	+3.8	9.5	54987	+690272
טל בבלים אופ 2	58		-0.2	1.2	6100	-14415
טלדור	696	-3.0	-0.5	0.5	200	-1200
טלדור אופ' 1	140 בה	-6.5	-4.5	0.6	1357	-3073
טלסיס	1287	-10.0	-0.7	17.1	3944	-5359
טמבור	742	+7.0	+1.0	46.1	18441	+31563
טנא	240	-4.0	-1.5		8	-4395
טעם ישראל	725	-69.0	-8.7	16.0	6529	-12301
טפחות מבנ 1	178359	-5991.0	-3.2	1.2	2	-17
טרודן	282			0.5	540	-919
טרידאינב	1911	-39.0	-2.0	5.4	842	-773
י						
יאיר	270			2.6	2855	-374
ידע מחשבים	1072			11.7	3247	-1791
ידע מחשבים אופ 1	87.5			5.5	18509	-8911
ידפז	485			10.6	6509	-3235
ידפז אג"ח א'	115.5			7.8	20064	
יפה אופ' 1	6.5	+0.1	+2.0	0.8	34909	+47164
יהודה	547	-14.0	-2.5	[illegible]	[illegible]	[illegible]
יואל אג"ח 1	166			18.6	33159	
יואל אג"ח 1 א'	169					
יואל אופ' 3	15		+0.3	5.6	110808	+239140
יובל הנדסה	153 קן	+14.0	[illegible]			+35320
יוחה	1692			1.7	300	-210
יוחה מלונות	554	-4.0	-8.7			-3500
יוחה מלונות אגח	112.5			55.9	147385	-36867
יוניבאר 1	1245	-108.0	-8.0	7.9	1890	-1630
יוניבאר 5	364	-7.0	-2.0	2.9	2350	-2350
יונידרים	468 בה	+28.0	[illegible]	8.3	5266	+5822
יוניקורן 1	124.5	-0.5	-0.5		16	-1140
יוניקורן 5	104.5	ל א	נ ס ח ר			
יוניקורן אגח 1	131.5			1.1	2500	+47500
יוסי יוורס	207	-1.0	-0.2	10.3	14821	-18029
ילד	483	-2.0	-0.5	5.2	3205	-5019
ים סוף	574			32.0	16563	+1113
ים תיכון	230 בה			2.6	3348	+3784
ים תיכון אג"ח	76.5	+1.0	+1.5	16.8	65000	+267592
יסקל	1096	+16.0	+1.5	11.1	3012	+1285
יעד 1	683	-3.0	-0.5	65.8	32367	-14823
יעד אג"ח א'	122.5	-1.0	-1.0	12.4	30000	-21507
יעריא 1	1836	+128.0	[illegible]	3.9	634	+2279
יקנור 1	143.5 בו	-16.0	-10.0			-88544
יעקור אגח א'	48.7	-5.3	-9.7	69.5	423147	-1220960
יעקור אופ' 2	11.5			0.9	23877	-7789
יעקבינסקי	196.5	-10.5	-5.0	4.6	6885	-24670
יפאורה	974	-20.0	-2.0	25.3	7708	-60431
יפאורה אג"ח	222			1.7	2252	+2252
יצוא אג"ח 4	216	-7.0	-3.0	14.5	19954	-26869
ירדן אג 0.1	554	+14.0	+2.5	21.4	11450	+14138
ירדן אג"ח 2	98.5	+1.0	+1.0	0.5	1500	+191500
ירדן אופ' 5	351	+20.0	[illegible]	5.0	4220	+15613
ירושלים	216	-1.8	-1.0	32.9	45118	-261844
ירושלים אג"ח 16	129			2.7	6250	
יש נג	77	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
ישפק הון	171.5 קן	+15.5	[illegible]			+2000
ישפרו 0.1	2959			6.0	608	-550
ישראלום 1	2013			1.4	199	
ישראלום אג"ח	219	+1.0	+0.5	10.2	13800	+33000
ישרס 1	5984	-60.0	-1.0			-500
ישרס 5	5392 בה			1.8	100	-38
ישרס אג"ח א'	187	-5.0	-2.5			-56080
כ						
כבלי ציון 1	476	-10.0	-2.0	16.4	10237	-24103
כבלים אג"ח 2	134.5			22.7	50000	-1491
כבלים אופ' 3	298	-40.0	-12.0	0.7	744	-20953
כדורי	341	+3.0	+0.8	7.0	6109	+6110
כדורי אופ 1	15.9 בה	+0.9	[illegible]	0.4	7363	+25463
כהן בני	211			2.4	3353	-353
כהן בני אופ' 1	1.2	-4.8			3834	-6327
כהן מ.מ	397			5.1	3800	+2780
כהן מ.מ אופ1	76.5	+3.5	[illegible]	4.9	19061	+61586
כהן פיתוח 1	449 בה	+6.0	+1.3	18.2	12040	+6131
כים דר	417	-9.0	-2.0	16.6	11778	-20082
כיתן אגח א	136	-1.5	-1.0	45.0	98236	-127161
כלל ישראל 50	7995			6.0	221	-237
כלל ישראל אופ' 3	293	-3.0	-1.0	25.8	26147	-30216
כלל מתפ' 1	12230	+470.0	+4.0	30.8	746	+1681
כלל מתפ' אג"ח 1	160					
כלל השקעות 0.1	41700	-528.0	-1.2	14.8	105	-118
כלל תעש' אגח 8	181 בה	-2.5	-1.2	6.7	11000	-109492
כמיפל	430	-23.0	-5.0	2.1	1442	-16467
כמיפל אופ 1	32.4 בה	-2.6	-7.5	0.8	7300	-9325
כנפיים	1169	+17.0	+1.5	24.2	6144	+2718
כנפיים אופ 1	83	+16.5	[illegible]	1.1	4042	+19302
כורות	296			14.8	14800	-14800
כורות אופ' 1	74	+3.0	+4.3	3.2	12833	+32804
כפרית	1325 בו			7.1	1592	-135
כפרית אופ א	112.5	-0.5	-0.2	1.8	4695	-5880
כץ אג"ח	53.5			35.2	195000	-30300
כץ תעשיות	112	ל א	נ ס ח ר			
כרמל 1	651	-8.0	-1.2	14.6	6665	-7038
כרמל פ"ה 3	278					
כתר מ"ין 1 פ"ה	582 בה	+4.0	+0.8	6.9	3501	+3599
ל						
לאומי משכ	52714	-1213.0	-2.2	8.9	50	-151
לאומי משכ אגח 154	112.5			31.7	83559	+88888
לאומי משכ אופ' 1	18450			5.4	87	-87
לבידי אש'	1885	+37.0	+2.0	12.1	1896	+2337
לבידי אש' אגח 1	179	+2.5	+1.5			+20000
לבידי אש' אגח 2	126	+0.5	+0.5	76.4	180000	+175000
לבלב	1061			2.2	617	-617
לבן	411	-4.0	-1.0	8.5	6167	-8189
לבן אופ 1	91	-3.0	-3.0	2.8	9060	-10913
לודזיה 0.1	1363			3.6	790	-790
לודזיה 0.4	1247			0.8	189	+1914
לוטסול	151.5	ל א	נ ס ח ר			
לוטסול אופ' 1	1.5	ל א	נ ס ח ר			
לוחות הגליל	90	-3.0	-3.0	1.6	5115	-11768
לוחות הגליל אג"ח	80			14.7	54353	
לוי	247 בה	+8.0	+3.3	13.9	16666	+20411
לוי אג"ח א	87		+8.3	89.0	303611	+266400
לוי אופ' 1	15		-0.2	1.2	24285	-37652
לוינשטיין	917			8.1	2633	
לומיר 1	3582			34.2	2898	+631
לנדיק מסחר	282			13.4	14141	-312
לנדיק מסחר אג"ח א'	81			18.5	67810	-17360
לנדיק תעש	175.5	+1.8	+0.5	12.8	21580	+28291
לנדיק תעש אג"ח א	74 בה	+3.5	[illegible]	96.6	387176	+426424
ליבר	572	+6.0	+1.0	3.5	1816	+1794
ליבר אופ' 1	28.1			1.3	13892	-3603
לינך	1015	-42.0	-4.0	2.3	675	-2472
לינך אג"ח 1	133.5	-0.5	-0.5			-8900
לירן 1	1703 בה	+17.0	+1.0	16.1	2797	+1933
לירן אופ' 1	709 בה			22.9	9576	+10908
לידר	716	-22.0	-3.0	6.4	2648	-9311
לידר אופ ב	477 בה	+37.0	[illegible]	4.0	2513	+7228
לידר אופ ג	27.8			2.5	27007	-31789
לינוים	120			2.4	5927	-6477
ליפמן	1247 קן	+113.0	[illegible]			+89307
ליפסקי 1	2283	-89.0	-3.7	15.7	2037	-3477
ליפסקי אג"ח א	125	-1.5	-1.0			-92529
ליפסקי אופ' 1	397			2.0	1480	-3694
ליפסיץ 5	146.5	+12.0	[illegible]	17.9	36230	+217320
לירד 1	1918 בה	+78.0	+4.3	2.8	307	+748
לירד אגח א'	96.5			35.8	110000	
לכיש 1	2979	+87.0	+3.0	7.8	775	+1851
למתב	518					
לפידות	106.5	+2.0	+2.0	11.7	32659	+76770
לפידות אופ 1	57.5	-1.5	-2.5	8.6	44257	-75310
לפידות אר 1	65	+2.5	+4.0	12.1	55224	+68776
לפידות יהש	11.1 בה	+0.2	+2.3	5.4	143371	+95107
לפידות יהש אופ א	2.5	+0.2	[illegible]	2.0	238866	+227515
מ						
מאמה תעש'	626 בו	-70.0	-10.0			-1905
מאמה תעש' אופ 1	387	-8.0	-2.0	3.8	2916	-2916
מאיר בניה 1	3117	+113.0	+3.8	88.3	8400	+20375
מאיר עזרא אגח ב	178	+2.0	+1.0	18.9	31500	+182000
מאקפל	311	+26.0	[illegible]	1.9	1845	+1337
מאקפל אג א'	73.5	+0.5	+1.0	12.4	50000	+105000
מאקפל אג ב'	70			18.3	77500	-4499
מאקפל אופ 2	7.8	+0.8	[illegible]	1.6	62031	+357018
מבטח ביטוח	1082			39.1	10727	-4136
מבטח ביטוח אופ' 1	145	-10.5	-6.7	14.2	29035	-56098
מגאמון	230	+11.0	[illegible]	18.3	23599	+34549
מגאמון אופ 1	91.5	+2.0	+2.5	8.1	26258	+43671
מגב סכני 1	419	+20.0	[illegible]	4.5	3200	+1408
מגב סכני אופ'	79	+4.0	[illegible]	3.2	11909	+14997
מגבות עירד	947	+23.0	+2.5	170.9	53542	+50749
מגבות עירד אופ	1	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
מגוד 0.1	2262	+108.0	[illegible]	3.4	444	+2782
מגוד 0.5 א	1954			5.4	815	-1039
מגוד עמר	826					
מגן 1	453			4.2	2738	-238
מגן אג"ח	132					
מגן אגח ב'	93	+0.5	+0.5		65	+32367
מדן 1	2509			131.0	15491	+1386
מדיטכניקה 1	414			8.4	6023	+772
מדיטכניקה אגח א	93.5	-1.0	-1.2	1.9	6000	-17793
מדיטכניקה אופ' 1	553	+26.0	[illegible]			+591
מודגל	1004	+39.0	+4.0	11.5	3389	+12389
מודיעין	9.4 בה	+0.9	[illegible]	20.9	660747	+1437405
מודיעין אופ 2	2.5	+0.4	[illegible]	0.8	89662	+912969
מולט	462	-1.0	-0.2	2.8	1799	-3531
מופת	76			109.8	428791	+51092
מופת אג"ח אופ	93.5			74.2	235410	
מופת אופ' 2	10.2	+0.8	[illegible]	14.6	423523	+436015
מוצרי מעברות	570	+21.0	+3.8	3.4	1753	+16403
מוצרי מעברות אופ	16.1	-0.2	-1.0	0.9	17407	-2926
מוסקוביץ	420			6.8	4821	-5
מוסקוביץ אופ' 2	334			5.3	4670	-3593
מופק	481			23.0	14200	-6188
מזרחי השק'	7347	-227.0	-3.0	36.7	1480	-2882
מטי	353 בה	+23.0	[illegible]	5.0	4175	+7293
מטפי הדר 1	26199			1.9	21	-21
מטפי הדר 5	20453			0.3	4	-4
מי עדן	1398	+27.0	+2.0	28.5	6089	+4215
מיטבית	760 בה	+51.0	[illegible]	10.2	3999	+8765
מיטודי	337			8.5	7508	-4473
מיטודי אופ' 1	17.9 בה			2.5	41906	+3004
מילומור	552			28.7	15432	-10011
מילומור אג"ח א	78.5	+1.0	+1.0	44.8	169413	+513870
מילומור אופ'	90			6.5	21547	+3349
מיני ליין	454 בה	-9.0	-2.0	2.5	1648	-3698
מירדי	105.5	-4.5	-4.0	9.7	27137	-30143
מירדי אג"ח א'	83.5			0.5	3863	+68500
מירדי אופ' 1	55			3.0	16005	-9775
מירוסית 1	27.1	+2.5	[illegible]	2.7	30036	+105814
מישור החוף	494			9.7	5828	-937
מישור החוף אג"ח 2	96		-0.2	41.7	128902	-69348
מישור החוף אג 3	114			0.9	2373	-1608
מישטל 5	209			39.0	55335	
מישטל אג"ח	75.5	+1.5	+2.0	1.1	4264	+200838
מלונות אפר'	652			15.4	7000	-1122
מלונות אפר' אגח	104	+0.5	+0.5	61.3	174816	+319415
מלונות אפר' אופ	47.1			18.5	116384	
מלונות הכט'	451	+16.0	+3.8	49.1	32328	+50817
מלונות הכט' אגח	119.5	+0.5	+0.5		1	+2099
מלט	1318			0.7	150	-1300
מלי	76 בה	-2.0	-2.2	1.9	7593	-10269
מליבו 1	832	+8.0	+1.0	11.3	4041	+28927
מליבו אג"ח ב'	121	+0.5	+0.5	29.4	72001	+333538
מליסרון	776	+15.0	+2.0	42.5	16235	+25955
מליסרון אופ' 2	245	+5.0	+2.0	3.9	4680	+2961
מלל	327	-3.0	-1.0	37.9	34362	-9734
מלל אג"ח א'	163.5	+1.0	+0.5	16.5	29988	+24734
ממ	90.5		+0.3	5.6	18418	+11230
ממ אג"ח א'	70			11.2	47575	-21292
ממ אופ' 1	1.4	+0.1	[illegible]		4464	+252813
ממ אופ' 2	28.2	+0.3	+1.0	3.3	34157	+8428
ממד	561					
ממטר	443	-3.0	-0.7	17.9	11984	-9984
מן 1	163.5 בה			0.5	850	-877
מן אג"ח א'	153.5	+0.5	+0.3	2.6	5832	+14968
מנרלטון	446	-14.0	-3.0	11.2	7480	-25338
מנופים	117			2.5	6289	-14587
מנורה 1	964 בה			16.4	5037	-4553
מנורה 5	909			2.8	898	-898
מנרב 5	10520	+155.0	+1.5	5.9	166	+166
מספר 1	649			7.0	3183	-1278
מסחר פ"ה א'	164			9.4	17000	+16500
מעריב	720	+11.0	+1.5	6.7	2752	+3744
מעריב אג"ח א'	71	+0.5	+1.0	168.0	702080	+642651
מעריב אופ' 1	5.7	-0.3	-5.5	0.2	11299	-12438
מפעיל	1057	-11.0	-1.0	0.6	162	-1840
מפעלי פלדה אגח	128			54.0	125135	-82500
מקוד המדסיקה	395 בו	-44.0	-10.0			-5555
מקסימה 1	1158	+3.0	+0.3	6.8	1747	+1686
מקסימה 5	1071	+13.0	+1.3	4.9	1354	+4646
מר תעשיות	965	+35.0	+3.8	20.6	6341	+3776
מרכז	320			15.1	20353	+7148
מרין לנגיק	279 תב	+25.0	[illegible]	19.4	28585	+63569
מרין לנגיק אג"ח	106.5 תב	+0.5	+0.5	9.3	25966	+196500
מרין לנגיק אג"ח 2	80.5 תב	+5.5	[illegible]	88.4	325669	+1130985
מרכז הקבלנים	1626	+74.0	+4.8	3.3	600	+5100
מרכזית אופ 2	308	-3.0	-1.0	0.9	846	-4308
מרכזית נה"ע	506 בה	-27.0	-5.8	14.4	8454	-22695
מרמן	61	+2.0	+3.5	8.9	4238	+3951
מרמן אופ' 1	1.5			0.5	181587	
מרמן מתן	69.5		+0.3	18.6	79351	+118716
משב	582	+14.0	+2.5	8.3	4215	+17715
משב אופ'	55.5	+5.0	[illegible]	2.9	17471	+14999
משוב שיווק	221 בה	+13.0	[illegible]	0.6	822	+886
משוב שיווק אופ' 1	101	-10.5	-9.2	2.2	6442	-11442
משכן אופ 4	2080	-10.0	-0.5	4.1	587	-367
מת"ב	1899			28.3	2900	-2170
מתם	2186			9.5	1294	-985
נ						
נאות אביב 0.5	1665	-34.0	-2.0	11.2	1989	-1594
נביאים	626 בה	+30.0	[illegible]	3.6	1708	+1800
נביאים אופ 1	38.5			3.0	23232	-94192
נבינסר נדל"ן	131.5	-14.0	-9.7	1.2	3801	-6450
נבינסר נדל"ן אגח 1	110.5	+1.0	+0.8	9.3	24920	+38180
נבינסר נדל"ן אגח 2	59			8.0	48000	+47000
נביטכור	2523 בה	-13.0	-0.5	0.5	63	-94
נביטכור אגח א	43.8	-0.4	-1.0	8.5	3501	-87471
נביטכור אופ 1	243			1.6	2000	+281
נגיעות 1	1297	-16.0	-1.2	19.5	4469	-6532
נגב קרמיקה	405	+2.0	+0.5	11.7	8571	+5869
נגה	546				1	-6
נגה אופ 1	1			0.2	58646	-58646
נהר הירדן	237			3.9	4819	-1905
נהר הירדן אג"ח א'	215	+1.0	+0.5			+3000
נוה אבבל	117.5			4.8	10006	-8906
נוי	144.5 בה	+3.0	+2.3	0.8	1623	+4902
נורדן טכנולוגיות	716	+4.0	+0.5	0.8	333	+333
נורדן נכס	35.4	+0.4	+1.0	34.2	286972	+184961
נחושלק	1043	-13.0	-1.2	1.1	300	-308
נחושלק אג"ח א	111			13.1	35000	-10000
נטוטון 0.1	1070	-11.0	-1.0	5.9	1642	-2982
נטוטון 0.5	748			28.3	11218	+804
נחשון גבס	163 בה	+8.0	[illegible]	9.5	17372	+37121
נחשון גבס אגח א'	90.5	+1.0	+1.0	30.5	108000	+283073
נחשון	66	+2.0	+3.0	15.0	67523	+102664
נייא	411	-7.0	-1.7	6.0	4330	-8788
ניים 1	1912	+5.8	+0.3	104.6	16237	+18957
נייר חדרה אופ	4274	+84.0	+2.0	3.5	244	+223
ניסן	288	-1.0	-0.7	1.8	1834	-6639
ניסקו	1816	+82.0	+4.8	21.2	3460	+9337
ניסקו אופ' 1	186.5	+24.5	[illegible]	0.4	1302	+77851
[illegible]	1194					
ניקוב מחש' 1	660	+7.0	+1.0	6.0	2701	+4557
נכסי אגורים	583	+6.0	+1.0	22.8	11600	+26932
נכסי אגורים אגח 1	261	-1.0	-0.5	7.9	9000	-11063
נכסי אגורים אגח 3	130.5	+1.5	+1.0			+50000
נכסי הדרים 1	6813			12.6	548	-730
נמל	136			3.8	8355	
נפיזל אג"ח א'	99			23.0	68994	+28495
נפיזל בבוקה	488	-31.0	-6.0	16.1	9779	-39858
נפטא חיפוש	28.1	-0.1	-0.2	1.6	16800	-10904
נפטא חיפוש אופ' ב'	3.9	-0.2	-4.7	1.5	114148	-152676
נקה 1	29200	+217.0	+0.8			+23
נקה אג"ח א	198					
נשואה	531	+7.0	+1.3			+4080
ס						
סאני	342	+9.0	+2.8	8.4	7380	+6754
סאני אופ' 1	62			1.5	7089	+6111
סהר ביטוח	650				3	-3
סהר נ"ע	507 בה	-28.0	-5.2	1.7	1800	-1680
סהר נ"ע אופ'	121	+3.0	+2.8	2.3	5566	+6043
סהר פיתוח	2003	+68.0	+3.5	1.7	258	+487
סולג	586			7.9	4000	-1768
סולטון	996	-50.0	-4.7	1.5	435	-435
סולטון אחזר	364	+1.0	+0.3	6.6	5374	+16354
סולטון אחזר אופ 1	7.4	+0.4	[illegible]	0.1	2017	+2983
סחר ים	1023			7.2	2080	-2080
סחר ים אופ א	231			7.0	8966	-10882
סי אי	112 בה			12.9	34155	+2753
סירד	202 בה			4.2	6200	-6285
סידאי	286			5.9	6151	-1901
סידאי אופ 1	1.5	+0.2	[illegible]		5561	+8186
סינמפיס	288 בה			3.1	4445	-76
סינמפיס אג"ח א	105					
סיקסק	283 בה	+9.5	[illegible]	9.9	14422	+14368
סיר	251	+6.0	+2.5	1.6	1836	+3836
סיטי אג"ח א'	94			9.5	30000	-30000
סיטי הנ' אופ'	1.4					
סנו 1	1410	-4.0	-0.2	6.2	1304	-704
סנו 5	1337	-27.0	-2.0			-2103
סנמר	145.5			2.9	5956	-7244
סנמר אג"ח 1	83			35.9	128280	
סנמר אופ' ב'	89.5	+0.5	+0.8	1.1	3674	+57113
ספורטוס 1	5845	-184.0	-1.7	19.9	1008	-1540
ספן 1	491			22.4	13554	
ספר הנש' 0.1	1014			2.4	700	-200
ספנות אופ' 6	815	-17.8	-2.0	15.2	5542	-5988
ספנות הנש' אופ 4	90			2.8	9368	
ספנות הנש' אג"ח 3	102.5	+0.5	+0.5	23.6	66260	+31740
ספנות פ"ה א'	168.5	-1.5	-1.0	2.7	4748	-4748
ספנות פ"ה ב'	102	-1.0	-1.0	61.4	178586	-188586
ספקטריס	805	-6.0	-0.7	121.7	44836	-42228
ספקטרונים 1	397	+17.0	+4.5	27.3	20384	+69517
סקופ 1	2557			30.3	3515	+132
סקופ אופ' 1	1647			55.7	10041	+987
סקוריטס 1	1772 בה			9.5	1586	+2197
סקוריטס אג"ח א	123.5	+1.0	+1.0	54.9	131937	+220913
סקוריטס אופ' 1	233	+11.0	[illegible]	2.0	2529	+3176
ע						
עבודי	90	-2.0	-2.2	1.6	5316	-7090
עבודי אופ 1	2.7	+0.6	[illegible]		905	+109262
עדו הידראוליקה	299			6.5	6400	-719
עדן השק' 0.1 ב	287 בה	-9.0	-3.0	28.5	29408	-43639
עופר	13997			6.0	127	
עורב	1062			4.1	1154	
עזרייפן 1	194 תב	+12.5	[illegible]	27.4	41851	+30781
עייני	1280 קן	+116.0	[illegible]			+26359
על בר	724			14.7	6014	
עלית 1	1369	-10.0	-0.7	6.5	1402	-482
עמינר	232	+11.0	[illegible]	41.1	52597	+67146
עמינר אופ 1	57 בה	+8.0	[illegible]	1.1	5467	+33660
עמק 1	194.5			3.3	5004	+5392
עץ כרמיאל	396 בה	+10.0	+2.5	13.9	10421	+9431
עצמאות 0.1	74771	-187.0	-0.2	18.4	73	-83
עצמון 1	335	-14.0	-4.0	3.6	3227	-4027
עצמון אופ'	101			1.9	5444	-1474
עוד 3	6084	-156.0	-2.5	5.0	245	-420
עשות אשקלון	164 בה	-2.0	-1.2	1.9	3449	-16227
עשות אשקלון אג"ח	96		+0.3	1.6	5000	+2500
פ						
פויכטוונגר 1	9368	-467.0	-4.7	22.7	719	-852
פוינט אופ מייל	844	+25.0	+3.0	18.1	4858	+15355
[illegible]	265	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
פולגת אג"ח	183.5	-1.0	-0.5			-101674
פולגת אג"ח 4	108.5 בה			18.3	50000	-28465
פולגת אג"ח 3	127			26.4	66386	-12919
פולגת אופ' 4	5			2.0	120000	+14392
פוליגון 1	615	-6.0	-1.0	3.3	1583	-5182
פוליגון אגח 2	166	+1.0	+0.5			+180000
פולק	873			1.2	417	
פוסידו	63 בה	-1.0	-1.2	36.7	172914	-151307
פועלים השק' אגח א'	105.5			36.5	182654	-181966
פועלים השק' אופ 2	993	-8.0	-0.7	10.2	3046	-1084
פורז	64	+1.0	+1.5	10.6	49099	+78147
פורמולה אופ' 2	440	-18.0	-4.0	2.7	1849	-7877
פז חן	538			26.3	14517	-4263
פזו	342	-7.0	-2.0	1.3	1145	-2855
פזו אופ' 1	1 בו					-35375
פי הפני' גב'	608865	ל א	נ ס ח ר			
פי הפני' גב	626542					
פירליקי	1678	-52.0	-3.0	4.7	824	-837
פיכטן	275	+25.0	[illegible]	19.4	20922	+124509
פיצה פלטן 1	1237	+30.0	+2.5	79.7	19113	+14905
פיגרוס	289	+6.0	+2.8	13.3	13650	+19621
פיגרוס אג"ח א	102.5			8.6	25000	-38019
פיסיבי	782			17.8	6738	-11704
פיסיבי אופ 2	156.5			15.3	29059	-6959
פיסיבי אופ 3	200	-5.0	-2.5	1.9	2787	-5005
פיתוח תעשיה נ'	11815	-59.0	-0.5	9.8	247	-267
פיתוח תעשיה מבכ'	23915	+237.0	+1.0	16.7	207	+302
פיתוקית	407			63.8	46520	
פלדון	1450 תב	+95.0	[illegible]	2.5	503	+1414
פלדון 3	280			3.9	5850	
פלדון 3 אג"ח	118.5				3	
פלדון 3 אופ' 3	130	+2.5	+2.0	0.2	380	+790
פלווז	552	-34.0	-5.7	14.9	8800	-32190
פלווז אופ' 1	28.6	+2.6	[illegible]	7.1	74033	+111312
פלטושק	681			15.3	6679	-5763
פלטושק אופ' 1	22.1	+0.7	+3.3	1.4	19346	+11399
פנתה השק' א 0.1	1094	+32.0	+3.0	11.7	3170	+1064
פמס	1512	+86.0	[illegible]	55.5	10887	+11820
פן דר	598			2.3	1120	-1120
פריקס 0.1	2680			69.1	7649	-821
פריקס 0.5	2540	-127.0	-4.7	7.9	928	-2407
פקר פלדה אופ' 2	8438	+21.0	+0.3	10.4	365	+171
פרג	135	-4.0	-3.0	2.8	6153	-16476
פרג אופ 1	28.7	+3.2	[illegible]	3.0	31333	+34871
פרגוד 1	1959			13.5	2050	
פרדס	1694	+41.0	+2.5			+300
פרדס אג"ח א'	76.5			12.0	46566	+89048
פרדס אופ' 2	23 בה	+4.0	[illegible]		277	+324
פרוטים	277 בה			2.7	2854	+756
פרופיק אג"ח א'	85			2.8	9800	
פרי אור 5	6663	-206.0	-3.0	1.6	71	-1360
פרי העמק	190 בה	-1.0	-0.5	9.0	13429	-10701
פרי העמק אג"ח א'	92.5	-0.5	-0.5	11.2	35831	-75470
פרי העמק אופ' 1	21.6	-1.8	-7.5	1.4	19144	-38374
פריזן אופ 4	4889	+188.0	+4.0	27.4	1660	+3027
פריצקר	532			1.0	570	-570
פריצקר אג"ח א	101	+1.0	+1.0			+50000
פרוג	136.5 בה	+8.5	[illegible]	6.8	14800	+14848
פרוג אופ 1	6.4	-0.6	-8.0		12	-4066
צ						
צ'יאם	348	+7.0	+2.0	27.8	22415	+38867
צבר	121	ל א	נ ס ח ר			
צבר אופ	1.4	ל א	נ ס ח ר			
צור שמיר	99.5			108.4	323360	-118102
צור שמיר אופ' 5	1 בו					-1496291
צור שמיר בבוזה	75.5	+0.5	+0.8	5.4	21260	+196090
צור שמיר ש"ה א	185			2.5	4000	
צור שמיר ש"ה ב'	69	+0.5	+0.5	27.5	118105	+344095
ציון 5	10706 בו	-1190.0	-10.0			-612
ציון סקסטיל	130	+0.5	+0.3	2.6	6000	+3800
ציונמסל	1652	-51.0	-3.0	10.9	1950	-4573
ציונמסל אופ 1	153			2.1	4000	-332
צינור דרום	811			6.0	2185	-951
ציונות	592			90.3	45261	+6481
ציקלון 1	6210			7.8	374	-118
ציקלון 5	3968			2.7	283	+116
ציקלון אגח 1	166	+1.0	+0.8	28.0	50020	+74980
ציקלון אגח 2	104.5					
צמיחה	268					
צמיחה אג"ח א	117.5	+1.8	+1.8			+165000
צמנטול	747	+11.0	+1.5	37.8	15000	+8137
צמנטול אופ	57	+13.0	[illegible]	2.5	12741	+44919
צנתור	403	+11.0	+2.8	13.2	9700	+58253
צנתור אג"ח א'	103.5			10.5	30006	
ק						
קדם כימי	6568					
קדם כימי אג"ח 2	192	+1.0	+0.5	12.9	20000	+24250
קדמי 1	268			7.5	8315	
קו מנחה 1	1461 בה					-10
קווי אשראי אגח	73	-0.5	-0.5	27.1	110000	-48158
קווי אשראי אופ 2	10.9	-0.3	-3.0	5.4	145535	-130712
קוממק	720			21.2	29343	-39832
קומסוב	1293 בה			0.8	176	+417
קומסוב אופ' 1	116	+11.0	[illegible]	2.5	6262	+8592
קומפיוליט	334	+8.0	+2.5	5.1	4504	+11752
קומטל	439	-9.0	-2.0	3.2	2160	-1937
קומטל אופ' 1	29.7	+3.4	[illegible]	1.6	15486	+14660
קופל	210	-2.0	-1.0	13.8	19465	-9469
קופל אג"ח א'	161.5	-0.5	-0.2		24	-2669
קוסל 1	1397	+88.0	[illegible]	2.3	492	+3495
קוסל 5	608	+8.0	+1.3	23.8	11588	+59591
קיטאל 1	327			19.6	17786	-24109
קיטאל אג"ח	110.5	+1.5	+1.5		7	+99987
קיטאל אג"ח ב'	83	+0.5	+0.5	16.8	60000	+138000
קיטאל אופ' 1	89.5	-0.5	-0.5	5.2	17178	-12897
קיטן 1	831 בה	-6.0	-0.7	14.8	5000	-5790
קינר	379			2.7	4441	-3782
קינר אג"ח	116.5	-0.5	-0.5			-20000
קינר אופ 1	14	+2.3	[illegible]	0.5	10223	+66027
קינריה 0.1	5169	+338.0	[illegible]	5.1	291	+386
קיש קייזר	197.5			4.8	7212	+4293
קלזנר	405			11.1	8095	-4334
קליל 1	2667			41.1	4571	-1270
קליל 5	2583			34.2	3928	+2310
קמור	386	+18.0	[illegible]	20.8	15391	+19341
קמור אג"ח ב'	93.5	+1.0	+1.0	36.5	175833	+500153
קמור אופ' ד	234			8.8	10193	+14862
קמור אופ' ה	133			2.9	6456	-3544
קניאל פח 1	3242			22.4	2854	-1934
קניאל	180.5			19.4	57199	+35005
קניאל אג"ח א	54			29.3	161110	+388742
קניאל אופ 1	35.8	+1.1	+3.3	1.5	12386	+12869
קניוקס	317 בה			2.8	2641	+461
קסטרו מודל 1	1482 בה	-160.0	-9.7	1.6	318	-24663
קסיר	329	-10.0	-3.0	2.2	2000	-2500
קסיר אג"ח א'	69			31.7	136438	+78083
קפל	1291	-24.0	-2.0	69.0	17041	-19171
קרגל אג"ח	278	-3.0	-1.0			-4848
קרדן השקעות 1	315	-19.0	-5.7	9.8	8509	-7910
קרדן השק' אגח 2	263 בה	+3.0	+1.3	2.7	3000	+3846
קרדן השק' 0.1	2306	-29.0	-1.2	70.9	1400	-2400
קריסטל 1	1619	-16.0	-1.0	2.7	500	-2061
קרליין מ"ר	526			10.1	5689	-423
קשר	434	-30.0	-3.5	12.9	4570	-19792
קשר אג"ח	121	+0.5	+0.3	13.1	32800	+60000
קשר אופ	124			15.2	36457	+42097
קשרי תעופה	1027	+18.0	+1.8	49.6	14339	+231976
ר						
רב קו	248			14.6	17411	-2126
רבד	258	-2.0	-0.7	5.2	5989	-3978
רבד אגח א'	7	+1.6	[illegible]	2.3	97500	+86661
רבינטקס 1	119.5 בה	+11.0	[illegible]	10.7	26561	+317532
רבינטקס אופ' 1	26.4	+4.4	[illegible]	0.6	6149	+26909
רגיסי	142.5			80.9	160355	+106923
רגיסי אג"ח א	96 בה	+7.5	[illegible]	9.6	29566	+42427
רגיסי אופ 1	5.8	+0.9	[illegible]	1.9	98710	+239917
רובוטים	509					
רומבנין בניה 1	1306	+50.0	+4.0	8.8	2080	+2296
רומבנין בניה 5	1281	-26.0	-2.0	9.9	2300	-6570
רוזנר	99.5 בה	-8.5	-7.7	18.3	54600	-141881
רוחטל	182			2.1	3379	+324
רוטשטיין	287 בה	+4.0	+1.5	9.6	9875	+5377
רוטשטיין אג"ח א'	102.5	+2.0	+2.0	0.9	2508	+201992
רומטק	449	-9.0	-2.0	15.1	9968	-5758
רזמון 1	370	-18.0	-4.7	11.4	9925	-33939
רזמון אופ'	140.5	-15.5	-10.0	1.3	2677	-9740
ריבוע אופ'	496	-15.0	-3.0	31.0	19130	-37185
ריגוס	337			5.5	4828	-2380
ריגוס אג"ח א	107			55.7	154486	
רימון	449	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
רימון אופ' 1	1.7	ה פ ס ק ת	מ ס ח ר			
רימני	413	+4.0	+1.0	1.4	1000	+1000
רם ננר	242 בה	-27.0	-10.0	7.0	8613	-24404
רמגור 0.1	336 בה			3.5	3062	+766
רמגור 0.4	293			4.7	4751	-671
רסקו 1	1657			19.2	3429	+669
רפק	1885	-43.0	-2.2	20.4	3216	-7120
רפק אג"ח	128					
רפק אופ' 1	1267	-13.0	-1.0	10.1	2354	-2590
רצ	271			1.7	1845	+1844
רצ אג"ח א'	98	-0.5	-0.5	14.9	45080	-68000
רציו יה"ש	2.2		-2.2	9.6	1289987	-2893199
רשף	76.5	-1.5	-2.0	7.0	27226	-61803
רשף אג"ח ב	43.5			13.2	89999	-18536
רשף אגח א	119	-1.0	-1.0	2.4	4000	-20000
ש						
שדות פסו	3.7 בה	-0.4	-10.0			-1633517
שלמית	181.5	-1.0	-0.5	13.5	22024	-8024
שלמית אגח א	103	+0.5	+0.5	10.4	30000	+70000
שלמית אופ 1	5.9	-8.9	-12.7	1.0	50476	-46793
שקמה	137.5			4.6	9812	-3912
שיא אג"ח 4	138.5					
שיא אופ' 2	130			2.9	6584	
שיא התקומה 0.5	1391	-28.0	-2.0	17.8	3801	-3624
שיא התקומה אג"ח 5	77.5			99.2	379694	+319380
שיא התקומה אופ' 3	466	+24.0	[illegible]	2.6	1630	+4947
שלג	179			10.2	16909	-4020
שלג אופ' 1	2.5					
שלדות 5	133.5 קן	+12.0	[illegible]			+76027
שם טוב	308	-4.0	-1.2	8.5	8140	-11519
שם טוב אופ' 1	2.2		-2.2	0.1	17241	-61879
שמונה יתומי בוש	77.5 בה			5.2	20000	-1755
שמיר	92.5	ל א	נ ס ח ר			
שמיר אופ 1	1.1	ל א	נ ס ח ר			
שמירה	435	-1.0	-0.2			-462
שמירה אג"ח 1	117	+0.5	+0.5	44.9	113784	+129917
שמן	14025			25.1	531	-141
שמן אג"ח א	122	+8.5	+0.5	4.5	10952	+153048
שמן אופ 2	5054	+13.0	+0.3	0.7	38	+29
שפ	170.5	-9.0	-5.0	4.4	7656	-25881
שפ אופ'	63.5	+10.0	[illegible]	8.3	1250	+1250
שקד	375			1.4	1082	-592
שקד אג"ח	120.5	+2.0	+1.8	4.1	10000	+102000
שקל	178 בה	-2.5	-1.2	3.4	5585	-10352
שקל אג"ח א'	100.5	+2.0	+2.3		2	+104997
שקם אג"ח 1	135.5			64.3	140718	+52608
שקם אופ' 1	88	-1.0	-1.2	14.3	48264	-174404
שרפן	370	-2.0	-0.5	0.5	401	-402
ת						
תאו"ם אג"ח	219 תב	-15.0	-6.5			-773023
תדיה 1	601	+34.0	[illegible]	8.4	4148	+11697
תדיה אג"ח א'	181	+2.0	+1.0	4.9	8000	+38000
תדאה 1	1383	+78.0	[illegible]	128.3	27530	+77800
תדביק	492					
תדיראן מוצרי צריכה	523			49.0	27786	-2910
תהם	789			18.6	7000	
תוסף	846	+25.0	+3.0	19.2	6735	+4871
תוסף אופ 1	77			1.4	5468	-5946
תיא 5	1041			17.3	4921	-2333
תיא אג"ח א'	257					
תיא הקשרות	107	+1.0	+1.0	4.5	12330	+15329
תיה 1	2427 בה	+76.0	+3.3	75.0	9185	+13869
תיה אג"ח א'	156			1.7	3205	
תכוף 1	382	-1.0	-0.2	2.3	1801	-1151
תכוף 5	170			4.9	8600	-5580
תכוף אג"ח א	104.5					
תמה	163	-8.0	-4.7	22.5	41780	-105133
תמה 1	86			5.2	17790	-23535
תעשיה אופ' 1	34.9			9.4	80228	+66852
תעשיה סוג	98	-1.0	-1.0	70.4	213160	-305813
תפל 2	32728			7.3	66	+78
תפשי מלו	586	+6.0	+1.0	47.6	24076	+39224
תקן	1107					
תקן	551	-6.0	-1.0	116.4	62666	-51954
תקן אופ' 1	118	+1.5	+1.5	25.7	64499	+121079
תשלוז	643	+13.0	+2.0	7.6	3500	+2899
תשלוז אג"ח א	172	+0.5	+0.5	16.5	48000	+25000
תשלוז אג"ח ב	85	+0.5	+0.5	39.7	142080	+108000
תשלוז אופ' 2	160	+10.0	[illegible]	9.2	17117	+13589
תשלוז נכסים	379				6	-6
תשלוז נכסים אופ' 1	32	-6.4	-16.8	1.7	15276	-13630

אזהרה לקוראים

מערכת "דבר" עושה כמיטב יכולתה לרכז ולספק תוך זמן קצר את נתוני הבורסה הביאם לידיעת הקורא.

כל שימוש בנתונים המתפרסמים טעון בדיקה ואימות. כל הפעולה על ידי המשתמש במידע נעשית על אחריותו. אין המערכת אחראית במקרה של טעות בנתונים.

אין בפרסום הנתונים משום המלצה או חוות דעת למשקיע ויש לאמתם עם יועצי ההשקעות.

מוטי דניאל

נדב הנפלד

בעזרת "המפתח השוודי"

הניצחון המוחץ על שוודיה פתח שוב את סיכויי נבחרת ישראל לעלות לרבע הגמר, אבל הניצחון על גרמניה מציב את איטליה בעמדת זינוק טובה למקום הרביעי בבית, ומותיר לישראל סיכוי מסויים בלבד • מחר בשעה 13.30 תנסה ישראל להמשיך את יכולתה הטובה מאמש ולגבור על גרמניה

לאחר ההפסד הצורב מול איטליה, היינו חייבים אמש לנצח את שוודיה, כדי שנמשיך להישאר בתמונת המאבק על העליה לרבע הגמר. ואכן, חניכיו של צביקה שרף לא איכזבו ותוך כדי תצוגת כדורסל טובה ניצחו בקלות – 62:87 (34:42). כעת צריכים לנצח מחר את אלופת אירופה, גרמניה ולהפתיע את אחת מהנבחרות הגדולות של הבית. יהיה קשה, אבל לפחות יש תקווה.

כזכור, גם במשחקי ההכנה ניצחנו את שוודיה וכנראה שהכדורסל השוודי עדיין רחוק מהצמרת האירופאית.

המחצית הראשונה היתה שקולה עד הדקה ה־11 (23:23) אך כאן ישראל החלה להכתיב את קצב המשחק. באותן דקות הציגו הישראלים משחק הגנה יעיל, בעיקר בזכותם של מוכתרי והנפלד, הכדור נע במהירות משחקן לשחקן, כאשר כל אחד משחק בסבלנות כדי לאפשר לקלעים להגיע למצבי קליעה נוחים.

ואכן, ג'מצ'י, דניאל ושפר לא איכזבו וניצלו היטב את האסיסטים של נדב הנפלד. בדקה ה־15 השלמה ריצה של 5:19 לזכות ישראל, שהובילה 8:42, אבל שש נקודות רצופות של השוודים איפשרו להם לרדת למחצית עם פיגור של שמונה נקודות בלבד.

במחצית השניה צימקה שוודיה את הפער עד לארבע נקודות הפרש, אבל שלשה של שפר נתנה אוויר לצביקה שרף. השוודים הגיבו במהירות בשלשה שהביאה את התוצאה ל־51:55 ושוב פעם ארבע נקודות הפרש בלבד ושרף חושש.

שפר עשה סל, קיבל עבירה וקלע מהקו, דניאל הוסיף שתי נקודות מהקו ושתיים נוספות מהשדה. שפר מיהר לשגר שלשה וכבר 51:65 לזכות ישראל, לאחר ריצה משוגעת של 0:10.

באותן דקות בלטו הקלעים וצריך לציין גם את משחק ההגנה המצויין של השחקנים, שבסופו של דבר העניק לנבחרת נצחון בהפרש גדול – 62:87.

יש לציין שעדי גורדון שילם את מחיר ההפסד מול איטליה ולא שיחק אפילו דקה אחת, כאשר לעומתו, שילב שרף את אדדיטי תדיר כאן.

בכדורגל יש להם את ברולין ודאליך. בטניס יש להם את אדברג, אבל איזה שוודי יכול על ג'מצ'י?

שפטו זיך וקמניקר לעיני 1,000 צופים באולם האולימפי באתונה.

נקודות לישראל: ג'מצ'י 22, דניאל 18, שפר 16, הנפלד 1, גודס 5, פליישר ומוכתרי 4 כ"א, בלול 3, אדדיטי 2, ליף 1.

הירבו לקלוע לשוודיה: שלסטרום 15, ג'דקה 9, לונדרי 8.

אתונה 1995

יוון קטנה על סאבוניס

ליטא – יוון 73:89 (33:38)

הנבחרת היוונית ממשיכה לאכזב את אוהדיה הקנאים. אמש היא נחלה את הפסדה השני ברציפות באליפות אירופה, הפעם מול ענקי ליטא 89:73 (38:33).
רק במחצית הראשונה הצליחו היוונים, בסיוע אוהדיהם הרעשנים להוות יריב שקול לסאבוניס וחבריו, אבל בהמשך השתלטו הענקים הליטאים על הכדורים החוזרים ולמעשה הם עשו במגרש ככל העולה על רוחם.
בדקות הסיום נשברו היוונים והליטאים המשיכו להציג משחק מהיר ויעיל, שהעניק להם נצחון מוחץ, שללא ספק ישפיע קשות על בטחונם של היוונים.
הירבו לקלוע לליטא: מרצ'ולניוס 28, סאבוניס 18, קורטינייטיס 17.
ליוון: קריסטודולו 19, ינאקיס 17.

איטליה – גרמניה 67:68 (34:36)

עוד ניצחון "דרדלה" לאיטלקים. אתמול גברה הנבחרת האיטלקית על אלופת אירופה גרמניה 67:68 (34:36).
הגרמנים היו יריב שווה כוחות במרבית שלבי המשחק ואף עלו ליתרון בן 7 נקודות בדקות הסיום.
30 שניות לסיום הובילה גרמניה 66:67, אך הרכז האיטלקי אספוזיטו סחט עבירה וקלע פעמיים מהקו כדי לקבוע ניצחון שני רצוף.
והנה, הנבחרת שכה מאכזבת בצורת משחקה, סוללת את דרכה לרבע הגמר בביטחה.
הירבו לקלוע לאיטליה: וינצ'נזו אספוזיטו 23, גרגור פוקה 10, ואלטר מאגיפיקו 9.
לגרמניה: מיק קוך 22, הנדריק רודל 15, האנס גנאר 12.

רוסיה – צרפת 65:85 (26:36)

הרוסים ממשיכים לדהור. הרכז המצטיין באבקוב והגארד פסטינוב היו הקלעים הבולטים וניפצו את החלום הצרפתי, שהתפתח אחרי הניצחון על סלובניה.
"שיחקנו טוב בהגנה במחצית השניה ויצאנו למתפרצות, שעשו את ההבדל", אמר המאמן הרוסי סרגי בלוב.
המאמן הצרפתי מישל גומז אמר: "ביצענו שגיאות רבות והוטאנו יותר מדי. אבל אני מאמין שנשתפר בהמשך".
הירבו לקלוע לרוסים: אנדרי פסטינוב 16, סרגי באבקוב 16, ואסילי קאראסב 13.
לצרפת: ג'ים בילבה 13, סטפן אוסטרובסקי 13, יאן בונאטו 12.

קרואטיה – סלובניה 83:91 (38:47)

נבחרת קרואטיה, שזכתה במקום השלישי באליפות העולם בטורונטו 94', פתחה את הופעותיה באתונה בניצחון על שכנתה, סלובניה 83:91 (38:47).
נציגי האנ.בי.איי. טוני קוקץ משיקאגו ודינו ראדג'ה מבוסטון, היו משכמם ומעלה. קוקץ הפגין כמה מבצעים מבריקים, שזיכו אותו בתשואות 5,000 הצופים.
שלישיית הגבוהים של קרואטיה – קוקץ, ראדג'ה וסטויאן וראנקוביץ' – קטפה 39 ריבאונדים ושלושה מתחת לסלים.
"קרואטיה היתה טובה יותר", סיכם בפשטות מאמן סלובניה, סמאגו ואגאריאן, את הפסדו השני ברציפות באליפות.
הירבו לקלוע לקרואטים: טוני קוקץ 20, אריאן קומאזץ 19, דינו ראדג'ה 12.
לסלובנים: טיומן אליבגוביץ 20, סלאבקו קוטניק 20, מארקו מיליץ' 12, יורי זדובץ 8.
• אלכסנדר פטרוביץ', מאמן קרואטיה, אמר לקראת המשחק היום נגד רוסיה: "אני מאמין ששתי הנבחרות יגיעו לחצי הגמר ואולי אף לגמר. המשחק היום ידרג את המנצחת במקום הראשון בבית".

ספרד – פינלנד 74:87 (31:36)

כצפוי, לא התקשו אמש כדורסלני נבחרת ספרד לגבור על פינלנד החלשה בהפרש של 13 נקודות – 74:87 (31:36).
רק במחצית הראשונה הצליחו הפינים השאפתנים להחזיק מעמד מול הספרדים המהירים, אבל בהמשך ניצלו הספרדים עד תום את יתרונם האיכותי כדי לסיים את המשחק עם נצחון קל.
הירבו לקלוע לספרד: פרננדז 17, סמית 16, אורנגה 14.
לפינלנד: קליגנה 22, קיסמה 16.

טבלות הבתים

בית א'

1. ליטא	2	155:185	4
2. איטליה	2	138:141	4
3. ישראל	2	133:158	3
4. יוגוסלאויה	1	80: 84	2
5. גרמניה	2	164:149	2
6. יוון	2	173:153	2
7. שוודיה	1	87: 62	1

בית ב'

1. רוסיה	2	139:211	4
2. ספרד	2	148:172	4
3. צרפת	2	153:154	3
4. קרואטיה	1	83: 91	2
5. סלובניה	2	172:159	2
6. פינלנד	2	213:148	2
7. תורכיה	1	85: 70	1

היום באליפות אירופה

09.30: תורכיה – פינלנד
11.30: יוגוסלאויה – ליטא
13.30: גרמניה – שוודיה
18.00: ספרד – צרפת
20.00: יוון – איטליה
22.00: רוסיה – קרואטיה

משחקי שבת באליפות

09.30: צרפת – תורכיה
11.30: איטליה – יוגוסלאויה
13.30: ישראל – גרמניה
18.00: סלובניה – רוסיה
20.00: קרואטיה – ספרד
22.00: שוודיה – יוון

עוד מכה לדרליה

מתחילים במינוס 12

מאת משה הר־נועם

עונש של הפחתת 12 נקודות בעונת המשחקים הבאה הוטל אתמול על קבוצת הפועל דלית אל כרמל, שירדה לליגה ב'.
העונש נפסק ע"י דיין בית הדין המשמעתי של ההתאחדות לכדורגל, חיים אלהרר. הפועל דלית אל כרמל הורשעה בשיתוף שחקנים שלא כדין בנסיבות מחמירות במשחק ליגה שהיה באפריל 1995 נגד הפועל באר יעקב במסגרת ליגה א' דרום.
במקרה של עבירה חוזרת תוך שנתיים תופסק פעילות הקבוצה לשנה. כמו כן הוטל על הקבוצה קנס בסך 3,000 שקלים.
שלושת השחקנים ששותפו שלא כדין, חלאבי איהאב, עואד עמיר וחסן ראני, הורחקו לשנה אחת, ובמקרה של עבירה חוזרת יורחקו לצמיתות.

נדחה המשחק הידידותי בין נבחרות עזה ליפו

משחק הכדורגל הידידותי, בין נבחרת עזה לנבחרת יפו, שהיה אמור להתקיים ביום שבת, ה־24.6.95 נדחה ל־8.7.95.
המשחק יתקיים במסגרת אירוע עממי גדול שמארגנת הרשות הפלשתינית אשר כולל תהלוכה ועצרת באיצטדיון בעזה.

הענק היוגוסלאוי ולאדה דיבאץ קולע לסל היווני מעל ידי פטאוורקופולוס. יוגוסלאביה ניצחה ונתנה הצהרת כוונות ברורה

למה צחק המאמן אלי כהן

ההרכב החלופי של אלי כהן יכול רק לקוות לעבור בשלום את המשחק הראשון באינטרטוטו. מוצ"ש, טדי, שעה 19.00

בית"ר ירושלים — שרלרואה

מאת משה הר־נועם

המאמן החדש של בית"ר ירושלים פרץ בצחוק כשנשאל על ההרכב שיתייצב מחר בערב (19.00 בטדי) מול שרלרואה הבלגית בפתיחת משחקי האינטרטוטו.
המטרה העיקרית של אלי כהן היא לעבור את המשחק בשלום, מפני שכמעט כל שחקני ההרכב הראשון ייעדרו.
הנעדרים: אלי אוחנה ורונן חורי עדיין לא מתאמנים. שלושת הזרים עומדים להגיע רק בסוף השבוע הבא. הקשר יוסי אבוקסיס, שיתחתם הקבוצה, עדיין לא בכושר משחק, המגן רוני אמסלם, המועמד לחזק את הקבוצה עדיין לא החל את פעילותו, תומר אזולאי עמד לשוב אתמול מארה"ב שם שהה בחופשה, איתן מזרחי עדיין לא החלים כליל מפציעה.
אלי כהן מסר את ההרכב המשוער:
מיקי דהאן, סוני לוי, אייל כהן, דימיטרי גורמן, אהוד כחילה, אילן אלהרר, רעגן דרעי, אלי קסלסי, עופר דגמי, ירון דרוזי סער סעדה.
דהאן ודגמי מועמדים להצטרף לבית"ר בעונה הבאה.
הערב יתקיים אימון אחרון לפני המשחק, בכל מקרה, המגמה של כהן היא לא ללחוץ את השחקנים יותר על המידה, בשלב כה מוקדם של תחילת הפעילות.

שלושת הזרים יפתחו באינטרטוטו

18 שחקנים בסגל ושי הס מצטרף למרות שלא ישחק

מאת משה הר־נועם

המנהל המקצועי של הפועל פ"ת גיא לוי מסר אתמול את ההרכב הפותח למשחק בתורכיה ביום ראשון בערב.
הקבוצה תמריא היום לפני הצהריים לתורכיה למשחק הפתיחה בטורניר האינטרטוטו. ההרכב הפותח:
יניב נחום, ישראל כהן, פיטר קרניל, אבי פלטשר, דוד פיונטי, אופיר קופל, אורים קייסי, תומאס דיבולה, ירוסלאב ארושקביץ', אלי אברבנאל, פיוטר פרבצקי.
הסגל כולל 18 שחקנים. הוחלט כי גם השוער הפצוע שי הס ישתתף בנסיעה למרות שייאלץ להיעדר מפעילות כמה שבועות. השחקנים האחרים בסגל, אמיר גת, גיא סופר, יואב הרשקו, ניב ארביב, מנור חסן, אפי בסון. רק ארבעה שחקנים מההרכב הפותח שיחקו בקבוצה בעונה שעברה: כהן, קרניל, קופל, קייסי ואברבנאל.
"באופן כללי אני מרוצה מההכנות", אמר גיא לוי. "אין לנו כל מידע על הקבוצה התורכית אך הכוונה שלנו לנצח. אם נצליח זו תהיה מקפצה להמשך המאבק על ראשות הבית. אם לא כנראה שנצא מהתמונה כבר בשלב מוקדם".
הערב מתוכנן לקבוצה הישראלית אימון באיצטדיון בשעה בה יתקיים המשחק 19.00. מחר מתוכנן אימון נוסף. הפועל פתח תקוה תמריא חזרה לישראל ביום ראשון בלילה לאחר המשחק.

האורחים ינסו למשוך את הישראלים

אליפות ישראל בא"ק

מאת יצחק אשל

אליפות ישראל ה־59 באתלטיקה קלה, תחל מחר בערב (20.45) באיצטדיון הדר יוסף. אחד המוקדים יהיה בור הקפיצה במוט. במקצוע זה מצפים להשתתפות דני קראסנוב שעדיין סובל מפציעה.
בריצת 100 מ' יהיה מאבק על הבכורה בין איתי אילת וכפיר גולן, בריצה המקבילה לנשים יתמודדו על מדליית הזהב גלית מרצקי, אלונה דובנשק ועדי זלינקו. בהדיפת כדור ברזל נפגע יואב שרף במהלך אימון בחיפה והוא עלול להיעדר מהאליפות.
בריצת 1,500 מ' לגברים תהיה ההתמודדות העיקרית בין דב קרמר ועמית נאמן. מועמד אחר לניצחון הוא נועם דרסה. במירוץ המקביל לנשים מועמדת לניצחון דואה סולימאן שתגבר ודאי על נילי אברמסקי. בריצת 400 מ' לגברים מועמדים להוביל בראש יניב ועקנין ונועם דרסה ובין הנשים שרון לב ודני הראל.
קבוצת אתלטים מחו"ל תנסה למשוך את הישראלים לשפר את שיאיהם. מרוסיה הגיע מטיל הכידון הארים לאריסינצ'ב שהשיג 76.78 מ'. הוא הגיע עם רעייתו טטיאנה, שגם היא מטילת כידון (61.18).
כן הגיעו: קופץ המוט קונסטנטין סמיונוב (רוסיה) שהשיג 5.70 מ', ההולנדי אמיל מילאנד ששיאו בקפיצה למרחק 8.13 מ', ההונגרי יאנו קוצ'יביאן ששיאו בהדיפת כדור ברזל 19.68 מ'.
כן אמורים היו להגיע היום חמישה אתלטים מהולנד, שניים מהונגריה ועשרה מקפריסין. ההתעניינות אינה גדולה, אולי מפני שהאליפות מתקיימת מיד לאחר משחקי הפועל. מסיבה זו ייתכן שהתוצאות לא יהיו משביעות רצון.

לוח זמנים למחר בערב

20.45: מוט (גברים), 100 מ' משוכות, רוחק, כידון (נשים).
20.55: 110 משוכות, ברזל (גברים).
21.10: 100 מ' חצי גמר, גובה (נשים).
21.25: 100 מ' חצי גמר (גברים).
21.45: 1,500 מ' (נשים).
21.50: כידון, רוחק (גברים).
21.55: 1,500 (גברים), ברזל (נשים).
22.10: 100 מ' גמר (נשים).
22.20: 100 מ' גמר (גברים).
22.30: 400 מ' (נשים).
22.40: 400 מ' (גברים).

נהג! קח חייל בדרך הביתה

המדורג מס. 1 בעולם, אנדרה אגאסי רוכב על מס. 2, פיט סאמפראס. שני האמריקאים מועמדים להעפיל לגמר. השאלה מי ירכב על מי אחרי התחרות

האתגר המרובע של סאמפראס

לזכות בטורניר חשוב ראשון השנה; להציב שיא של 3 זכיות רצופות, שלא הושג מאז בורג 80'; לחזור למקום ה־1 בעולם; להעניק שי למאמנו החולה טים גאליקסון • רק אם אגאסי ובקר יחלימו מפציעותיהם ויחזרו לכושרם הטוב, תעמוד מועמדותו של סאמפראס בסכנה ממשית • זכיה של טניסאי אחר תהווה הפתעה

תמונת מצב — וימבלדון 1995

מאת ניסן פרידמן

התחזיות בלונדון, לקראת אליפות וימבלדון 1995, מעניקות יתרון למדורג מס. 2 בעולם, פיט סאמפראס מארה"ב, שעד לא מכבר היה המדורג ראשון ללא עוררין.
למרות ששנת 1995 מצביעה על נסיגה ביכולתו והישגיו, הרי שבתחרויות ההכנה על דשא הפגין סאמפראס כושר טוב.
מבט נוסף לעבר טניסאי הצמרת העולמית, מאבחן בעיות אצל כל אחד מהם.
המדורג מס. 1 כיום, אנדרה אגאסי מארה"ב, סובל מפציעה טורדנית. אגאסי זכה בתואר ב־1992.
הגרמני בוריס בקר, שזכה שלוש פעמים בוימבלדון, סובל מכאבים ברגלו הימנית.
הקרואטי גבה הקומה, גוראן איוואניסביץ', אינו ניחן במנטאליות מתאימה לטורניר תובעני כל־כך, למרות יתרונו היחסי על מגרשי הדשא המהירים, בשל תכונות הפתיחה וההגשות האדירות שלו.
האמריקאי מייקל צ'אנג, הפיינאליסט של הרולאן גארוס, אינו חזק מספיק מבחינה פיזית כדי להתמודד על הבכורה בוימבלדון.
הגרמני מיכאל שטיך אינו חזק מבחינה נפשית, ולאחרונה חלה נסיגה בכושרו.
שטפן אדברג, אחרון הזוכים השוודים בלונדון (1988, 1990), עבר את שיאו והפסיק להוות איום על הצמרת. בעיתונות האנגלית מכנים אותו כיום "הצל של אדברג".
שמות כמו טוד מרטין מארה"ב, ואפילו הבשורן הרוסי המבטיח יבגני קאפלניקוב, או הספרדי סרגי ברוגרה, לא צריכים להטריד את סאמפראס.
סאמפראס מועמד לזכות בתואר הלונדוני בפעם השלישית ברציפות, משימה שאף טניסאי לא עמד בה, מאז החמישיה הרצופה של הענק השוודי, ביורן בורג, שנתמה בשנת 1980.
לסאמפראס לא נרשמו הצלחות גדולות השנה. פעם אחת העפיל לחצי גמר אליפות גרמניה הפתוחה וארבע פעמים הודח בסיבוב הראשון של טורנירים, כולל הנפילה ברולאן גארוס, שהיתה הודחתו הראשונה בסיבוב פתיחה בגראנד סלאם, מאז וימבלדון 1990, כשהיה עדיין נער.
היו לו שאיפות לנצח על משטח החימר בפאריס, אבל כשהפסיד לאוסטרלי האלמוני גילברט שאלר, לא היתה תחושה של רעידת אדמה.
לפני שבוע זכה בטורניר ההכנה על מגרשי דשא בלונדון ושינה את תמונת התחזיות.
פיט סאמפראס שואף לזכות בוימבלדון 1995, לא רק למען עצמו, לא רק כדי להיכנס לרשימה היוקרתית של מנצח בפעם השלישית ברציפות, לא רק כדי ליטול מאגאסי את המקום בראשון בדירוג העולמי – אלא גם למען מאמנו טים גאליקסון, המחלים עתה בביתו, אחרי שעבר אירוע מוחי.
אגאסי עדיין לא התאושש מהפציעה, שגרמה לו להפסיד ברבע גמר הרולאן גארוס. הוא פרש לביתו בלאס וגאס כדי להתכונן היטב לוימבלדון.
בני משפחתו מסרו לתקשורת, כי אנדרה מתאמן שעות רבות בכל יום על משטח דשא ומתגבר להכנה פיזית ונפשית.
בפעם הראשונה הוא אמור להגיע לוימבלדון כמספר 1 והאתגר עצום – להגן על הפיסגה. הוא יעשה זאת רק אם יהיה בריא. לפני שנה סבל מפציעה ונוצח בסיבוב הרביעי בידי מרטין, בחמש מערכות.
גם בקר שב לביתו במינכן כדי לטפל בפציעתו, שחזרה להטרידו במהלך הפסדו לצרפתי גי פורז'ה בטורניר קווינס קלאב לפני שבוע.
לפני שנה נפצע ונסוג מתחרות למקום ה־10, לראשונה מאז זינק כמטאור לצמרת העולמית, בשתי זכיות רצופות בוימבלדון, כשהיה בן 18.
"בשנה שעברה איש לא האמין שאחזור לנצח על המגרש", אמר בקר. "אבל הנה חזרתי למקום השלישי בדירוג העולמי".
הדשא הוא המשטח האהוב על בקר. בוימבלדון הוא מצליח למצות את מלוא הפוטנציאל שלו, כולל הצד התיאטרלי.
איוואניסביץ', שנוצח ברבע גמר קווינס קלאב, אחד מטורנירי ההכנה החשובים על דשא, העפיל פעמיים לגמר וימבלדון, אולם לא עמד בלחץ.
בגמר 1992 נוצח בחמש מערכות לאגאסי ושנה אחר כך הובס בשלוש מערכות לסאמפראס.
"אני מקווה שיהיה לי השנה טורניר טוב ואצליח להפריך את הטענה שאני לחוץ", אמר איוואניסביץ'.

בלומפילד עם הפנים לאירופה: יעבור קוסמטיקה

מאת משה הר־נועם

הממונים על איצטדיון בלומפילד נדרשים לבצע כמה שיפורים כדי לקבל היתר לארח משחקים בגביעי אירופה בכדורגל.
השיפורים הנדרשים הם בתחומי התנאים לנציגי התקשורת והגדלה משמעותית של מספר המושבים לעיתונאים, קווי טלפון ופקס, הגדלת מידות כר הדשא ואמצעי ביטחון. שתי הקבוצות התל אביביות מכבי (אלופת המדינה) והפועל מתכוונות לארח בבלומפילד את המשחקים בשלב המוקדם בגביעי אירופה.
המשחקים יהיו במהלך אוגוסט. מכבי תשחק בגביע אירופה לאלופות והפועל בגביע אופ"א. בלומפילד משמש המגרש הביתי של הפועל תל אביב. קיימת אפשרות שבעונה הבאה ישחקו בו באופן קבוע גם מכבי תל אביב ובית"ר תל אביב (או אחת משתיהן).
הסיבה היא השיפוצים באיצטדיון רמת גן שבעונה הקודמת שימש מגרש ביתי של שתי הקבוצות. מנהל איצטדיון רמת גן גיד פרצלינה אמר, כי איצטדיון רמת גן יהיה מוכן רק לסיבוב השני.

קורינטיאנס זכתה בגביע

ברזיל

קבוצת קורינטיאנס זכתה אתמול בגביע הברזילאי, לאחר שניצחה במשחק גמר הגומלין את גרמיו 0:1, משער שכבש מרסלינו קארייוקה בדקה ה־67.
קורינטיאנס ניצחה גם במשחק הראשון 1:2.

חוטפת קרן גרטלר: אני רוצה להיפגש עם קרן ולקבל סליחתה

חצי שנת עבודות שירות ושנתיים וחצי על תנאי נגזרו על הנערה החוטפת בת ה־17; בשידור חי ברדיו ביקשו הנערה ואמה סליחה ממשפחת גרטלר

(ע).- החוטפת של קרן גרטלר נידונה אתמול בבית המשפט המחוזי בתל־אביב לחצי שנת עבודות שירות ושנתיים וחצי מאסר על־תנאי. החוטפת ביקשה סליחה מהנערה שחטפה ומשפחתה בשידור חי של תוכנית הרדיו "הכל דיבורים". תחילה דיברה אמה של החוטפת, שאמרה כי למשפחת גרטלר יש בהחלט סיבה לכעוס על בתה וכי היא מקווה שבסופו של דבר תסלח לה המשפחה. "גם קרן וגם הבת שלי היו קורבנות של אבי ספן", אמרה האם.

היא סיפרה, כי אין יום שבו בתה לא בוכה ומביעה חרטה, וכי היא מאוד רוצה להיפגש עם קרן גרטלר, לספוג ממנה נזיפה והעיקר – לקבל את סליחתה.

בשלב זה הציעה המראיינת, שלי יחימוביץ', לאם להעביר את הטלפון לבתה כדי שתבקש סליחה באמצעות הרדיו, ואכן כך היה.

החוטפת: "רציתי להגיד לכל משפחת גרטלר, ובמיוחד לקרן, שאני מאוד מצטערת, זה באמת לא היה בשליטתי, ואני אעשה כל דבר כדי שהיא תסלח לי".

המראיינת: מה זאת אומרת כל דבר?

החוטפת: "כל מה שהיא תבקש ממני".

את באמת מרגישה חרטה עמוקה על מה שעשית, או שאולי הלחץ התקשורתי והמשפט זה מה שהוביל אותך לבקש סליחה?

"לא, זה לא זה".

ממש מצטערת?

החוטפת: "כן, ואני לא סולחת לעצמי. לא יודעת איך הייתי מסוגלת, אבל בגלל הקרוב משפחה..."

היום את כועסת עליו, או עדיין אוהבת אותו?

"אני כועסת עליו וגם אוהבת אותו".

את מבינה את זה שקרן מסרבת להיפגש איתך ומסרבת לסלוח?

"כן, אני מבינה".

ולו היית במקומה?

"אני לא יודעת, וגם לא הייתי רוצה להעמיד את עצמי במקומה, כי היא מאוד מסכנה".

ומה את חושבת על גזר הדין שניתן לך היום?

"אני מודה לשופט שמאוד התחשב, ולעורך הדין שלי שהציג את הדברים כמו שהם".

חיכית למשהו גרוע יותר?

"לא ידעתי למה להכות. החמישה חודשים שעברו היו מאוד קשים. הייתי במעצר בית וחיכינו הרבה זמן לגזר הדין".

קרן אמרה כאן שבמהלך החטיפה לא התנהגת כמו ילדה שהושפעה מבוגר, שההתנהגות שלך במהלך החטיפה היתה קרת רוח.

"זה לא נכון. רוב הזמן בכיתי והייתי במתח בדיוק כמוה, ואפילו פחדתי יותר ממנה".

חנה גרטלר: לא סלחנו

אמה של קרן גרטלר, חנה, דיברה אף היא ב"הכל דיבורים", ואמרה כי "נעשה היום צדק, אבל יש דברים כואבים. בגזר הדין אמר השופט כי הוא התרשם שאנחנו, המשפחה, סלחנו לחוטפת. זה לא מדויק. אני לא יודעת על סמך מה השופט התרשם כך, אולי על סמך כתבות בעיתונות, או בגלל עוצמת דעת הקהל שיצרו סניגוריה של החוטפת והמשפחה שלה. אבל ההתרשמות הזו אינה נכונה".

חנה גרטלר אמרה כי חיי משפחתה התערערו מאז החטיפה, שאירעה בינואר, והם ממשיכים לחיות את רשמי האירוע. "היינו רוצים לשכוח את החטיפה, ולחזור לשגרת היומיום. אני מקווה שעכשיו, כשניתן העונש, נוכל להתחיל לשכוח. אבל זה ייקח לנו זמן".

לדבריה, היא מבינה את נימוקי השופט לקולת העונש, "אבל מצד שני אולי כדאי שמי שזה תחום עיסוקם ייתנו את דעתם על כך שאין בארץ מוסד לעברייניות צעירות. במוסד כזה היא היתה צריכה להיות".

עוד סיפרה האם, כי לאחר הקראת גזר הדין ניגשה אליה סבתה של החוטפת ואמרה שהיא מתנצלת ומצטערת בשם כל המשפחה, וכי משפחת החוטפת נבוכה ומבוישת ומודה למשפחת גרטלר על האיפוק שגילתה. "אני באמת לא כועסת על הסבתא או על האמא", אמרה חנה גרטלר, "אני כועסת על החוטף שנורג ועל הילדה. עד היום אני לא מצליחה להבין איך ילדה בת 16 וחצי נגררת מתוך מודעות למעשה חמור כל כך".

רה"מ רבין הופתע אתמול על ידי צעירי "עבודתי" שהגישו לו עוגה לכבוד שלוש שנים לזכיית העבודה בבחירות (צילום: ישראל הדרי)

בג"ץ דחה עתירת סטודיו ניסן נתיב נגד מינהל התרבות בעניין ההקצבות

מאת ורדה ציזרמן

עתירתו של הסטודיו למשחק ניסן נתיב לבג"ץ נגד מינהל התרבות ושרת האמנויות, נדחתה על ידי השופטים אליהו מצא, יעקב קדמי ודליה דורנר, שדנו בה ביום שלישי.

"לאחר ששקלנו את טענות באריכות הצדדים, הגענו למסקנה כי העתירה אינה מעמידה עילה מספקת להוצאת צו על תנאי", כתבו השופטים בפסק הדין.

הסטודיו למשחק טען בעתירה לבג"ץ, כי הוא מופלה לרעה בחלוקת ההקצבה הציבורית, הן במרכזו בתל אביב והן בשלוחה שלו בירושלים. בג"ץ מצא כי "לעותר יש השגות על חוקיות נהלי הבדיקה והאישור של הבקשות על ידי המשיבים, אך לא שוכנענו כי להשגות הטענות יש ביסוס עובדתי". בעניין השלוחה בירושלים קבעו השופטים, כי "בדיקת זכאותה של השלוחה בירושלים לקבלת הקצבה מתקציב התמיכות טרם הושלמה", מכיון שהליך הבדיקה עומד לפני סיומו ו"בנסיבות אלו אינו רואים מקום להתערבותו של בית המשפט".

יש לציין, כי בחודשים האחרונים הוגשו הפניות לבג"ץ בעניין הקצבות המדינה למוסדות תרבות. למשל, עתירה לבג"ץ של מוזיאון מגדל דוד בנושא זה עדיין תלויה ועומדת; התיאטרון הערבי פנה לבג"ץ וכמו פסטיבל ישראל, הסיר גם הוא את העתירה וכן עתירתו של תיאטרון הילדים, שנדחתה על ידי בג"ץ.

יוסי פרוסט, ראש מינהל התרבות, אומר כי ריבוי העתירות "מעיד את מצוקת המוסדות", וכי בתקופה שלא היתה תוספת תקציבית "כולם היו שקטים, והיום, כשיש תוספת, כל אחד חושב שהוא ראוי לה. כשאנחנו אומרים שעבודתנו נעשית על פי קריטריונים, לא מאמינים לנו. בג"ץ הוכיח שאכן אנו עושים כך". עם זאת מציין פרוסט, כי "התרבות נמצאת במצוקה והיא לא קיבלה את התוספת הכספית הראויה".

בג"ץ הכריע: תינוקה של בת ה־15 "ימסר לאימוץ למרות התנגדות האב

(ע).- בית המשפט העליון קבע אתמול, כי תינוק בן שנתיים שנולד לנערה בת 15 מיחסיה עם גבר נשוי שגילו כפול משלה – יימסר לאימוץ.

בכך דחו חמשת שופטי בג"ץ את ערעורו של אבי התינוק על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים. האב ביקש לגדל את בנו. בית המשפט העליון דן בעתירה בהרכב מורחב של חמישה שופטים – אליעזר גולדברג, שלמה לוין, גבריאל בך, מישאל חשין ודליה דורנר. השופטים הודיעו כי ימסרו את החלטתם במועד מאוחר יותר.

האב, בן 37, תושב יישוב קטן בדרום הארץ, ביקש לגדל את התינוק שנולד לו עקב יחסיו עם הנערה, תושבת אותו היישוב. לאיש אין ילדים מנישואיו. הוא ניהל עם הנערה רומן שנמשך כחצי שנה. לאחר שנולד התינוק הם נפרדו.

הנערה–האם ביקשה למסור את התינוק לאימוץ, וטענה כי כל רצונו של אבי התינוק היה לנצלה כדי שתלד לו תינוק, מכיון שכאמור אין לו ילדים מאשתו.

רשויות הסעד המליצו להענות לרצונה של הנערה, ושופט בית המשפט המחוזי בירושלים, שלום ברנר, קיבל את ההמלצה. השופט הורה למסור לאימוץ את התינוק, שנמצא היום אצל משפחה אומנת.

האב, שהורשע בבעילת קטינה, נידון לארבעה חודשי מאסר בפועל וחודשים על תנאי. הוא עירער על ההחלטה למסור את התינוק לאימוץ, וטען שלא ניתן לעשות זאת – אלא רק בהסכמת שני הוריו, או אם הוכח שההורים אינם ראויים לגדל את הילד.

ראש דסק "הארץ" נחקר תחת אזהרה בעניין האזנת הסתר

מאת נתן רוזני

ראש מערכת החדשות של עיתון "הארץ", משה גל, נחקר אתמול תחת אזהרה במשך יותר משעתיים, כחשוד במעורבות בפרסום מידע שהושג בהאזנה לקלטת שהוקלטה בצורה לא חוקית.

המשטרה חושדת כי גל האזין לקלטת הלא־חוקית, שהוכנה, על־פי החשד, על־ידי מטה מפלגת העבודה, כאשר הריץ בשנת '93 את אביגדור קהלני לראשות עיריית תל־אביב מול רוני מילוא.

הקלטת חשפה הסכם סודי שערך מילוא עם רבנים לקראת היבחרו לראש העירייה. המשטרה חושדת כי כתב העיתון לענייני משטרה, ראובן שפירא (שנמצא כעת בחופשה בחו"ל), קיבל את הקלטת שהושגה באמצעים לא חוקיים על־ידי החוקר יעקב ברזה. שפירא, על פי החשד, השמיע אותה לגל.

מקורביו של גל מסרו אתמול, כי הוא שיתף פעולה עם חוקריו, אך שמר על חיסיון עיתונאי. זו הפעם השנייה שגל נחקר. בפעם הקודמת, לפני כמה שבועות, הוא מסר עדות. אולם אתמול, כאמור, הוא נחקר תחת אזהרה.

הפקיד הסב הצ'קים על שמו והגדיל את הסכומים

(ע).- יעקב אזון, עובד לשעבר במשרד הנהלת חשבונות, הורשע אתמול בבית משפט השלום בתל אביב בגניבה ובזיוף סכומי צ'קים והסבתם לחשבונו האישי, בסכום של כ־110 אלף ש"ח.

בכתב האישום נטען, כי אזון עבד במשרד הנהלת חשבונות ובשנים 91־93 גנב מהמשרד כסף מזומן וצ'קים. הוא זייף את הצ'קים שגנב בכך ששינה בהם את הסכומים והסב אותם לחשבונו הפרטי. כך גנב 110,265 ש"ח.

אזון כפר בעובדות העיקריות של כתב האישום, וטען כי בפועל גנב רק כ־14,000 ש"ח. השופט עמירם בנימיני קבע, כי ההסבר לכך נעוץ בשיטת הפעולה של הנאשם, לפיה נטל צ'קים התואמים של לקוחות שנמסרו לצורך תשלומי חובה שוטפים למס־הכנסה, ביטוח לאומי ומע"מ.

עובד מס־הכנסה זרק הדואר לפח – וחובות הנישומים תפחו בלי ידיעתם

בחלק מהמקרים עוקל רכוש בעלי עסקים שלא ידעו כלל שהם חייבי מס־הכנסה

מאת אורי שדרון

טעות של אחד מעובדי מס ההכנסה בחיפה גרמה לכך שמאות חייבים לא קיבלו הודעות על חובותיהם, בינתיים החובות הלכו ותפחו ובחלק מהמקרים עוקל רכושם של החייבים.

כך עולה מתלונת עובד שהגיעה לפני מספר חודשים להנהלת האגף. מספר בעלי עסקים פנו אתמול ל"דבר" והודיעו, בעילום שם, כי חובם למס הכנסה תפח עד כדי עשרות ומאות אלפי שקלים – למרות שלא קיבלו הודעות חיוב – ורכושם עוקל.

בדיקת "דבר" העלתה, כי אחד מפקידי מחלקת הניכויים, עובד ותיק, קרע בתחילת השבוע והעביר לגריסה הודעות חיוב שרשות הדואר החזירה לאחר שנמעניהן לא אותרו. כשנשאל לפשר מעשיו השיב: "טעיתי".

פרשה דומה אירעה באגף לפני מספר חודשים. בתלונה הקודמת להנהלת האגף, נכתב כי עובד אחר ביקש מהנוכחים שעבדו במחלקת הניכויים "לקרוע את הדואר ולהזרק לפח". דואר ממוחשב שחזר כבלתי ידוע, נקרע ונזרק לפח. איש לא טרח לאתר כתובת חדשה או לגנוז בתיק הנישום. מדובר במצבי חשבון ממוחשבים שהנישום לא ידע עליהם; שכן הדואר מצא דרכו לפח".

פקידת השומה הראשית בחיפה הסבירה השבוע, כי כל הדואר־החוזר נפתח מכיוון שרק בדרך זו ניתן לראות את מספר תעודת הזהות של הנישום ולאתר את תיקו, ואז נעשים מאמצים לאתרו ולבדוק האם העסק שלו עדיין פעיל. כעבור שלושה חודשים חוזרים ושולחים את ההודעה על פי הכתובת המאותרת.

בעקבות השיפת "דבר" נערך בירור, והעובד שקרע את ההודעות הסביר כי חשב שמדובר בדואר בלתי נחוץ ולכן השליך אותו, למרות שלא נדרש לעשות זאת. לדברי פקידת השומה הראשית בחיפה, אורלינה בנדל, האיש פעל בניגוד לנוהל והוא ייתן על כך את הדין. "אין שום הוראה להשמיד דואר", אמרה המנהלת והוסיפה שעד כה לא הגיעו תלונות של נישומים על אי קבלת דואר.

עם זאת הודתה בנדל, כי יכול להיות שהנישום כלל לא ידע שמס הכנסה מחפש אותו. "אם נגרם נזק, זה נזק של שלושה חודשים בלבד. חובתו של הנישום, על פי חוק, לעדכן את כתובתו אצל פקיד השומה", אמרה.

הפקידה הראשית הוסיפה, כי היא ממשיכה לבדוק את הפרשה. "אינני יכולה להגיד שזו תקלה. אני צריכה לבדוק. איך אני יכולה להאשים עובד בתקלה? אני יכולה להאשים אותו ברשלנות".

אסיר חולה איידס התאבד בתלייה בתאו בכלא ניצן

מאת אמיר רוזנבליט

יורם שוקרון (31), אסיר חולה איידס, התאבד אתמול בתלייה בתאו המבודד בבית המעצר ניצן.

שוקרון נמצא אתמול בחצות בתאו ללא רוח חיים, לאחר שכרך את חגורת מכנסיו על הרשת הפנימית של דלת התא ותלה את עצמו עליה.

שוקרון, רווק תושב באר־שבע, ריצה מאסר חמישי על עבירות רכוש. הפעם נגזרו עליו שבעה חודשי מאסר, והוא היה אמור להשתחרר בעוד כחודש.

את נגיף האיידס הוא קיבל כאשר קיים יחסים עם אשה נגועה בחו"ל. בשנים האחרונות ניסה שוקרון להשתקם ולחדול מחיי פשע, אך כפי הנראה ללא הצלחה.

לפני זמן לא רב זכה שוקרון לכותרות בתקשורת, כאשר איים על אנשים בחדר המיון של בית החולים סורוקה כי ישפוך עליהם מבחנה שהכילה את דמו הנגוע. שוקרון דרש שמשרד הבינוי והשיכון יסדר לו דירה בתנאים סבירים.

פועל בניין נהרג כשנפל מקומה 9 של מגדלי וינגייט

(ע).- פועל בניין בן 20, נזיר אבו־חיים גלמוש מכפר מרג'ה שבאיזור ג'נין, נהרג אתמול בצהריים כאשר נפל מקומה תשיעית באיזור רמת פולג בנתניה.

גלמוש נפל מקומה התשיעית של בניין מגדלי וינגייט. צוות מד"א מנתניה ניסה לבצע בו החייאה, אך הוא מת מפצעיו מאוחר יותר.

משטרת נתניה ומשרד העבודה פתחו בחקירה.

באתר בנייה בבוטיצ'ינה נפצע קשה פועל בניין בתאונת עבודה.

סמוך לשעה 4 אחר הצהריים עבד הפועל בבית ברחוב סיני 4 בבוטיצ'ינה. מוט ברזל חדר לגופו, בנסיבות שעדיין לא הובהרו, והוא נפצע קשה.

למקום הוזעק צוות נט"ן מתחנת מד"א שטיפל בפצוע ואחר־כך העבירו להמשך טיפול לבית החולים קפלן ברחובות.

תלמידי שכונות מצוקה מיפות בירושלים, שלמדו בפרוייקט "תבונה", קיבלו אתמול מהשר בן־אליעזר תעודות הצטיינות

תושבת התנחלות אלעזר חשודה בגידול פרג

מאת מיכל סלע

משטרת יהודה ושומרון עצרה אתמול לחקירה תושבת התנחלות אלעזר, לאחר שבחצר ביתה נמצאו פרחים ופקעות של הפרג.

בעקבות חקירה של משטרת בית לחם התגלו בחצר ביתה של המתנחלת באלעזר 110 שתילי פרג ופקעות, האסורים לגידול. במשטרה נמסר, כי בעלת הבית אמרה הפרג משמש לעוגות ולגני.

היא נחקרה במשטרה ושוחררה בערבות. הפרחים נשלחו לבדיקת מעבדה.

עדיין לא אותר אביה של הנערה שגופתה נמצאה בדירה ברמת־גן

(ע).- המשטרה עדיין לא איתרה את אביה של הנערה בת ה־16 שנמצאה שלשום בערב ללא רוח חיים, כאשר אזיקון פלסטיק כרוך סביב צווארה, בביתה ברחוב קריניצי ברמת־גן.

מאז נמצאה הגופה ניסו המשטרה ובני המשפחה לאתר את אביה, שלפי עדויות היה האחרון שהיה עם בתו בדירה.

גופתה של הנערה הועברה לניתוח שלאחר המוות במכון לרפואה משפטית באבו כביר, אך טרם נקבע אם מדובר בהתאבדות או ברצח.

9 נעצרו בחשד שניהלו קזינו

מאת כתב "דבר"

תשעה גברים החשודים בארגון וניהול מועדוני הימורים בלתי־חוקיים נעצרו ביומיים האחרונים, בשתי פשיטות של בלשי מחלק המוסר במשטרת מחוז תל־אביב.

בדירה ברחוב הסנהדרין 14 בשכונת בבלי בתל־אביב נעצרו שלשום אחה"צ ארבעה גברים החשודים בארגון קזינו בדירה. ברשותם נתפסו שתי ערכות בלק ג'ק וערכת רולטה.

אתמול לפנות בוקר נעצרו חמישה גברים בדירה ברחוב בן גוריון 73 בבת־ים. בדירה נמצאו ערכת רולטה וערכת בלק ג'ק.

ישראלית נעצרה בדנמרק עם ק"ג הרואין

(עיתונות־אג.פ.). – אזרחית ישראלית בת 20 נעצרה שלשום בנמל התעופה של קופנהגן, כשל־690 גרם הרואין מוסתרים בתחתוניה ו־200 גרם נוספים בבטנה שבלעה, מסר מקור משטרתי.

הסמים התגלו במהלך חיפוש שערכו על גופה קציני המכס בנמל התעופה קאסטרופ קופנהאגן, לאחר שהגיעה בטיסה מבאנגקוק דרך ציריך.

הישראלית, ששמה לא נמסר, נשלחה למעצר מונע למשך ארבעה שבועות, עד שתובא למשפט.

יום 8 לשביתת עובדי "בית התפוצות"; מתכוונים להחריף מאבקם

מאת אפרים דוידי

שביתת עובדי "בית התפוצות", שנמצא בקמפוס של אוניברסיטת תל־אביב ברמת אביב, נכנסת הבוקר ליומה השמיני. עובדי "בית התפוצות" שוקלים עתה להחריף את מאבקם, לאחר שגם נסיונותיו של ראש עיריית תל־אביב רוני מילוא, המשמש גם כיו"ר מועצת המנהלים של המוסד, לסיים את הסכסוך עם ההנהלה, לא הצליחו.

מילוא הציע להקים צוות מו"מ שיישב עם נציגי העובדים וההסתדרות ויגיע לפתרון. נמסר כי ועד העובדים שוקל, במסגרת החרפת המאבק, גם מניעת כניסתם של חברי ההנהלה של "בית התפוצות" למקום.

ב"ה

זמני הדלקת נרות

כ"ה בסיון תשנ"ה
פרשת קרח

כניסה	יציאה
ירושלים – 7.10	ירושלים – 8.31
תל־אביב – 7.28	תל־אביב – 8.33
חיפה – 7.22	חיפה – 8.34